

Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України
Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Кафедра економічної теорії та права

а також наші партнери

Інститут юриспруденції та міжнародного права Східноукраїнський
національний університет ім. Володимира Даля

Львівський національний університет ім. І.Франка

З Б І Р Н И К

*Всеукраїнської науково-практичної конференції
студентів і молодих вчених*

*«Актуальні економіко-правові проблеми розвитку
суб'єктів господарювання в Україні: теоретичні й практичні аспекти»*

7 грудня 2012 р.

Харків, 2012

Редакційна колегія:

Туренко Анатолій Миколайович, д.т.н., професор, ректор ХНАДУ, голова організаційного комітету конференції;

Богомолов Віктор Олександрович, д.т.н., професор, заступник ректора з науковій роботи ХНАДУ, заступник голови організаційного комітету конференції;

Дмитрієв Ілля Андрійович, д.е.н., професор, декан факультету управління та бізнесу, завідувач кафедри економіки підприємства ХНАДУ, заступник голови організаційного комітету конференції;

Яворська Людмила Михайлівна, к.е.н., доцент, завідувач кафедри економічної теорії та права ХНАДУ, заступник голови організаційного комітету конференції;

Лазор Лідія Івановна, д.ю.н., професор, директор Інституту юриспруденції та міжнародного права Східноукраїнського національного університету ім.В.Даля;

Реверчук Сергій Корнійович, д.е.н., професор, завідувач кафедри банківського і страхового бізнесу Львівського національного університету імені Івана Франка;

Яворська Тетяна Василівна, к.е.н., доцент кафедри банківського і страхового бізнесу Львівського національного університету імені Івана Франка;

Селезень Світлана Володимирівна, к.ю.н., доцент, заступник завідувача кафедри економічної теорії та права ХНАДУ, відповідальний секретар конференції.

Актуальні економіко-правові проблеми розвитку суб'єктів господарювання в Україні: теоретичні й практичні аспекти: Збірник матеріалів всеукраїнської науково-практичної конференції студентів і молодих вчених, 7 грудня 2012 р. – Харків: ХНАДУ, 2012. – 180 с.

З М І С Т

СЕКЦІЯ 1.

ЗАГАЛЬНО-НАУКОВІ ПРОБЛЕМИ ТА НАЦІОНАЛЬНИЙ ДОСВІД РОЗВИТКУ СУБЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ В УКРАЇНІ

1. Владичин У. В.; Львівський національний університету імені Івана Франка

ЗАГРОЗИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ІНОЗЕМНОГО БАНКІВНИЦТВА В УКРАЇНІ

2. Злепко Г. В., Сич В. О.; Харківський національний автомобільно-дорожній університет

ІННОВАЦІЙНІ БІЗНЕС-ІНКУБАТОРИ: СУТНІСТЬ І ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ

3. Ковалюк А.О.; Львівський національний університет імені Івана Франка

СУТНІСТЬ ТА СТРУКТУРНІ ЕЛЕМЕНТИ ІНСТИТУТУ ФІНАНСОВОГО ПОСЕРЕДНИЦТВА В УКРАЇНІ

4. Лагоша К.С.; Харківський національний автомобільно-дорожній університет

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПРОБЛЕМИ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

5. Литвинов Є., Мірошніченко О.; Харківський національний автомобільно-дорожній університет

УЧАСНИКИ ГОСПОДАРСЬКИХ ВІДНОСИН: ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ

6. Мясоєдов С.Г.; Харьковский национальный автомобильно-дорожный университет

ПРОБЛЕМЫ ТЕНЕВОГО СЕКТОРА В УКРАИНЕ И ПУТИ ИХ ПРЕОДОЛЕНИЯ

7. Павлушко О.С., Литвинова Т.В.; Харківський національний автомобільно-дорожній університет

ПРОБЛЕМИ СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТКУ МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

8. Прокоф'єва К.В.; Донецький Національний Університет

ПОСЛУГА ЯК ЕКОНОМІЧНА КАТЕГОРІЯ

9. Скирда А.А., Толкалина Я.В., Пискарев А.Н.; Харьковский торгово-экономический институт Киевского национального торгово-экономического университета

РИСУНОК КАК ОБЪЕКТ АВТОРСКОГО ПРАВА

10. Форопонова К.О.; Харківський національний автомобільно-дорожній університет

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

11. Черникова Я.В.; Донецкий национальный университет
ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ МИРОВОГО РЫНКА УГЛЯ
12. Чиж Л.М.; Львівський національний університет імені Івана Франка
СУТНІСТЬ ТА ЕЛЕМЕНТИ СТРАХОВОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ УКРАЇНИ
13. Шевчук С.Л.; Житлово-комунальний технікум Харківської національної академії міського господарства
ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ
14. Эль Филали Эшшафик Мехди; Харьковский национальный автомобильно - дорожный университет
ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ ЭКОНОМИЧЕСКОГО РОСТА В МАРОККО

СЕКЦИЯ 2. МІКРОЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ СУБ'ЄКТІВ ЕКОНОМІКИ

1. Авраменко И.В.; Донецкий национальный университет
АНАЛИЗ ФАКТОРОВ, ОПРЕДЕЛЯЮЩИХ ОБЪЕМ ПРОИЗВОДСТВА – ПОТРЕБЛЕНИЯ КОНДИТЕРСКИХ ИЗДЕЛИЙ
2. Дяченко Е.Б. Ковалева Э.В.; Харьковский национальный автомобильно-дорожный университет
ПРЕИМУЩЕСТВА И НЕДОСТАТКИ ИНТЕРНЕТ-КОММЕРЦИИ
3. Нежиденко О., Кабанец М.; Харьковский национальный автомобильно-дорожный университет
ПРОБЛЕМЫ ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ ТЕХНОЛОГИЧЕСКИХ ПАРКОВ В УКРАИНЕ
4. Скрипниченко Ю.О.; Харьковский национальный автомобильно-дорожный университет
ОСОБЕННОСТИ ФИНАНСИРОВАНИЯ ОТЕЧЕСТВЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ
5. Степанов М.И.; Харьковский национальный автомобильно-дорожный университет
ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ЭВОЛЮЦИОННОЙ И ОРТОДОКСАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКИ
6. Терно А.С.; Харківський національний автомобільно-дорожній університет
БАНКРУТСТВО ЯК ОСОБЛИВИЙ ВИД ПРИПИНЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

СЕКЦИЯ 3.

МАКРОЕКОНОМІЧНЕ МОДУЛЮВАННЯ (РЕГУЛЮВАННЯ) РОЗВИТКУ ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

1. Аскеров Рази; Харьковський національний автомобільно-дорожній університет

ГИБКИЕ ФОРМЫ ЗАНЯТОСТИ

2. Гасанзаде Рахіб; Харьковський національний автомобільно-дорожній університет

ВНУТРИФИРМЕННЫЙ РЫНОК ТРУДА: ПОНЯТИЕ, ПРИЧИНЫ ВОЗНИКНОВЕНИЯ, ПРЕИМУЩЕСТВА

3. Загвоздина Е.С., Загвоздина Т.С.; Харьковський національний автомобільно-дорожній університет

СИНЕРГЕТИЧЕСКИЙ ПОДХОД В ЭКОНОМИКЕ

4. Іршак О.С.; Львівський національний університет імені Івана Франка

МЕТОДИ МАКРОЕКОНОМІЧНОГО ПРОГНОЗУВАННЯ РОЗВИТКУ БАНКІВНИЦТВА

5. Каримов Малік; Харьковський національний автомобільно-дорожній університет

ЗАРУБЕЖНЫЕ МОДЕЛИ РЫНКА ТРУДА

6. Логінова М.А., Скачкова А.О.; Харківський національний автомобільно-дорожній університет

РИНОК ПРАЦІ ТА СОЦІАЛЬНА ПОЛІТИКА

7. Самойлов Н.; Харьковський національний автомобільно-дорожній університет

АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ СТИМУЛИРОВАНИЯ ЗАНЯТОСТИ НАСЕЛЕНИЯ В УКРАИНЕ

8. Спица Я.И.; Харьковський національний автомобільно-дорожній університет

ПОСЛЕДСТВИЯ ИНФЛЕЦИИ И БЕЗРАБОТИЦЫ ДЛЯ НАЦИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКИ

9. Федоренко С., Тимченко К.; Харьковський національний автомобільно-дорожній університет

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ ВИРТУАЛИЗАЦИИ ПРОИЗВОДСТВЕННЫХ ПРОЦЕССОВ

10. Фролов А.А.; Харьковський національний автомобільно-дорожній університет

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ ТРУДОУСТРОЙСТВА МОЛОДЕЖИ В УКРАИНЕ

11. Шевченко І.В.; Харківський національний автомобільно-дорожній університет

ПОБУДОВА ОРГАНІЗАЦІЙНИХ СТРУКТУР УПРАВЛІННЯ ЗА ДОПОМОГОЮ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ

12. Шерстюк А.А., Яненко О.В.; Харківський національний автомобільно-дорожній університет

РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

13. Яворська Т.В.; Львівський національний університет імені Івана Франка

СТРАХОВІ ІНСТРУМЕНТИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ

СЕКЦІЯ 4.

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ В УКРАЇНІ

1. Бондаренко Д.Е.; Харківський національний автомобільно-дорожній університет

СУБ'ЄКТИ ХОЗЯЙСТВОВАНИЯ В УКРАИНЕ: ПРАВОВЫЕ АСПЕКТЫ

2. Гаврилейченко С.А., Коцарь Р.А.; Харківський національний автомобільно-дорожній університет

КЛАССИФИКАЦИЯ СУБ'ЄКТОВ ХОЗЯЙСТВЕННОГО ПРАВА

3. Гелем Я.І., Булах Д.В.; Харківський національний автомобільно-дорожній університет

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРИПИНЕННЯ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

4. Гоцуляк М.С., Лагоденко П.І.; Харківський національний автомобільно-дорожній університет

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНОГО ПОСТАЧАННЯ ТА ЗБУТУ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

5. Гирко Я. Ю.; Харківський національний автомобільно-дорожній університет

УГОЛОВНАЯ ОТВЕТСТВЕННОСТЬ СУБ'ЄКТОВ ХОЗЯЙСТВОВАНИЯ В УКРАИНЕ

6. Григус О.О., Кучеренко А.Г.; Харківський національний автомобільно-дорожній університет

ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ В УКРАЇНІ

7. Загвоздіна Т.С.; Харківський національний автомобільно-дорожній університет

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ГОСПОДАРЮЮЧИХ СУБ'ЄКТІВ В УКРАЇНІ

8. Загвоздіна К.С.; Харківський національний автомобільно-дорожній університет

ЗАКОНОДАВЧИ ПРОГАЛИНИ СТОСОВНО ПРИПИНЕННЯ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

9. Кібець І.В., Лобенко М.В.; Харківський національний автомобільно-дорожній університет

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЛІЗИНГУ В УКРАЇНІ

10. Колесник А.Е, Гачаев Е.А.; Харьковський національний автомобільно-дорожній університет

ПРАВОВОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ СУБЪЕКТОВ ХОЗЯЙСТВОВАНИЯ В УКРАИНЕ

11. Косова Ю., Лозов'ягіна О.; Харківський торговельно-економічний інститут КНТЕУ

НЕДОБРОСОВІСНА КОНКУРЕНЦІЯ В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЗАХИСТУ ВІД НЕЇ

12. Кривошапка А.В., Кайка А.М.; Харківський національний автомобільно-дорожній університет

ПРАВОВИЙ СТАТУС ПІДПРИЄМСТВ З ІНОЗЕМНИМИ ІНВЕСТИЦІЯМИ В УКРАЇНІ

13. Лобозинська С.М.; Львівський національний університет імені Івана Франка

УДОСКОНАЛЕННЯ ІНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВОЇ РЕГЛАМЕНТАЦІЇ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

14. Лосева Я.В, Іванчук Н.Б.; Харківський торговельно-економічний інститут Київського національного торговельно-економічного університету

ПРОБЛЕМИ ЗАХИСТУ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В ІНТЕРНЕТІ

15. Майборода Ю.В., аспірант кафедри економіки підприємства; Харківський національний автомобільно-дорожній університет

ПРАВОВІ АСПЕКТИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

16. Мочалов Д.А.; Харьковський національний автомобільно-дорожній університет

ЗАЩИТА ПРОМЫШЛЕННОЙ СОБСТВЕННОСТИ СУБЪЕКТАМИ ХОЗЯЙСТВЕННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

17. Недашківська К.О., Павленко С.Ю.; Харківський національний автомобільно-дорожній університет

ПРАВОВИЙ СТАТУС СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ УКРАЇНИ ЗА КОРДОНОМ

18. Островерх С.А., Мач В.О.; Харківський торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРОБЛЕМ РОЗВИТКУ МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

19. Островський О.О.; Харківський національний автомобільно-дорожній університет

ПРОБЛЕМИ ЗАХИСТУ ТОРГОВЕЛЬНИХ МАРОК ТА ФІРМОВИХ НАЙМЕНУВАНЬ СУБ'ЄКТАМИ ГОСПОДАРЮВАННЯ

20. Пазынин А.В, Дерезуз В.О.; Харьковський національний автомобільно-дорожній університет

ПРАВОВОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ СОЗДАНИЯ ПРЕДПРИЯТИЙ В УКРАИНЕ

21. Скоморович І.Г.; Львівський національний університет імені Івана Франка

ЗАКОНОДАВЧЕ ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ ВИВЕДЕННЯ З РИНКУ БАНКІВ В УКРАЇНІ

22. Сыроватко А. В.; Харьковский национальный автомобильно-дорожный университет

БОРЬБА С ИНТЕРНЕТ-ПИРАТСТВОМ: ПРАВОВЫЕ АСПЕКТЫ

23. Трегубов О.С., Чайдак А.Г.; Донецький національний Університет

ФУНКЦІОНУВАННЯ ФРАНЧАЙЗИНГОВИХ ТУРИСТИЧНИХ КОМПАНІЙ В ПРАВОВОМУ ПОЛІ УКРАЇНИ

24. Харамцов М. Е., Козлов О.В.; Харьковский национальный автомобильно-дорожный университет

ПРАВОВИЙ СТАТУС СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ В УКРАЇНІ

25. Чиртова Ю. Б.; Харківський національний автомобільно-дорожній університет

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ СТВОРЕННЯ ТА ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ В УКРАЇНІ

СЕКЦІЯ 5

РИНОК ПРАЦІ ТА СОЦІАЛЬНА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ: ПРАВОВІ АСПЕКТИ

1. Барбашевич М.В., Спірідонова К.С.; Харківський національний автомобільно-дорожній університет

ФІЗИЧНІ ОСОБИ – ПІДПРИЄМЦІ ЯК СУБ'ЄКТИ ТРУДОВИХ ВІДНОСИН

2. Бабец А.А. Германовский Ю.М.; Харьковский национальный автомобильно-дорожный университет

ВЛИЯНИЕ МИРОВОГО ФИНАНСОВОГО КРИЗИСА НА СФЕРУ ЗАНЯТОСТИ

3. Бубирь Н.Ю.; Харківський національний автомобільно-дорожній університет

ПРОБЛЕМИ ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ МОЛОДІ В УКРАЇНІ

4. Буряк Е.; Харьковский национальный автомобильно-дорожный университет

ДИСКРИМИНАЦИЯ В СФЕРЕ ТРУДА

5. Батулина С.Н., Елецкая М.Н.; Харьковский национальный автомобильно-дорожный университет

ПРОБЛЕМА ТРУДОУСТРОЙСТВА МОЛОДЕЖИ В УКРАИНЕ

6. Войтенко І.О., Орехов С.Г; Харківський національний автомобільно-дорожній університет

ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ МОЛОДІ: ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ

7. Верещагіна В.В.; Харківський національний університет внутрішніх справ

ЩОДО ПРОБЛЕМ ЗАЙНЯТОСТІ МОЛОДІ В УКРАЇНІ

8. Гриньова Я., Бумар С., Устименко І.; Харківський національний автомобільно-дорожній університет

ПРОБЛЕМИ ВИПРОБУВАННЯ ПРИ ПРИЙНЯТТІ НА РОБОТУ

9. Дмитренко К.В.; Харківський національний автомобільно-дорожній університет

ПРОБЛЕМИ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОФСПЛОК В УКРАЇНІ

10. Злепко О.В.; Харківський національний автомобільно-дорожній університет

ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ ТРУДОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА

11. Коберник А.Л.; Харківський національний автомобільно-дорожній університет

РЫНОК ТРУДА И СОЦИАЛЬНАЯ ПОЛИТИКА В УКРАИНЕ

12. Колеснік Т.В.; Харківський національний університет внутрішніх справ
Навчально-науковий інститут права та масових комунікацій

ВИДИ ЗАЙНЯТОСТІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

13. Кувшинова А. В., Левченко О. М., Тіщенко Д. В.; Харківський торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ПРАВОВІ АСПЕКТИ ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ МОЛОДІ ТА ЇЇ СОЦІАЛЬНІ ГАРАНТІЇ

14. Ляшенко Д.Л.; Харківський національний автомобільно-дорожній університет

ЗАБОРОНА ДИСКРИМІНАЦІЇ ЖІНОК У СФЕРІ ПРАЦІ

15. Маслов Д.В.; Харківський національний автомобільно-дорожній університет

ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ ВИПУСКНИКІВ ВНЗ: ДІЙСНІСТЬ І ПЕРСПЕКТИВИ

16. Надьон О.В.; Національний університет “Юридична академія України імені Ярослава Мудрого”

ПРОБЛЕМИ СТИМУЛЮВАННЯ РОБОТОДАВЦІВ ВСІХ ФОРМ ВЛАСНОСТІ ЩОДО ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ ІНВАЛІДІВ

17. Нежиденко О.; Харківський національний автомобільно-дорожній університет

ІННОВАЦІЙНЕ СТАНОВЛЕННЯ РИНКУ ПРАЦІ В УКРАЇНІ

18. Полищук М.Л.; Харківський національний автомобільно-дорожній університет

РЫНОК ТРУДА И «СОЦИАЛЬНОЕ ГОСУДАРСТВО»

19. Троцюк Ж.Б., Кіяшко С.А.; Харківський національний автомобільно-дорожній університет

ЕКОНОМІКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ МОЛОДІ В УКРАЇНІ

20. Фенько Є.В., Макатуха С. О.; Харківський національний автомобільно-дорожній університет

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ МОЛОДІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

21. Фесько К.М.; Харківський національний університет внутрішніх справ

ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ ІНВАЛІДІВ: ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ

РИНОК ПРАЦІ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА СКЛАДНОЩІ

22. Федоренко С.; Харківський національний автомобільно-дорожній університет

ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ БЕЗРОБІТТЯ СЕРЕД ВИПУСКНИКІВ ВУЗІВ

23. Федорченко О. М.; Харківський національний автомобільно-дорожній університет

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ МЕХАНІЗМУ ФУНКЦІОНУВАННЯ РИНКУ ПРАЦІ

СЕКЦІЯ 6

ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ТРАНСПОРТНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ

1. Вознюк А.В.; Харківський національний автомобільно-дорожній університет

ОСОБЕННОСТИ ОТВЕТСТВЕННОСТИ ПЕРЕВОЗЧИКОВ НА АВТОМОБИЛЬНОМ ТРАНСПОРТЕ

2. Ворвуль Ю. В.; Харківський національний автомобільно-дорожній університет

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТРАНСПОРТНОЇ СИСТЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

3. Гончаров К.В., Картамишев І.М.; Харківський національний автомобільно-дорожній університет

ДІЯЛЬНІСТЬ ТРАНСПОРТНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

4. Ільїнських С.С.; Харківський національний автомобільно-дорожній університет

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ МІСЬКОГО ЕЛЕКТРОТРАНСПОРТУ

5. Олійник І.В., Рябошапка О.О.; Харківський національний автомобільно-дорожній університет

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ТРАНСПОРТНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ

6. Пихтіна В.О.; Харківський національний автомобільно-дорожній університет

ЕКОНОМІЧНИЙ ЗМІСТ ТА ПРАВОВІ ЗНАЧЕННЯ ТРАНСПОРТНИХ ДОГОВОРІВ

7. Савчук А.О., Дворічанський В.Ю.; Харківський національний автомобільно- дорожній університет

ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ ТРАНСПОРТНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

8. Савченко Ю.О., Дюканова М.В.; Харківський національний автомобільно-дорожній університет

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОПЛАТИ ПРАЦІ В АТОТРАНСПОРТНОМУ КОМПЛЕКСІ

9. Скачкова А. О., Логинова М. А.; Харьковський національний автомобільно-дорожній університет

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ТРАНСПОРТНЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ В УКРАИНЕ

СЕКЦІЯ 1.
ЗАГАЛЬНО-НАУКОВІ ПРОБЛЕМИ ТА НАЦІОНАЛЬНИЙ
ДОСВІД РОЗВИТКУ СУБЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ В УКРАЇНІ

ЗАГРОЗИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ІНОЗЕМНОГО
БАНКІВНИЦТВА В УКРАЇНІ

Владичин У. В.
Львівський національний університету імені Івана Франка

Розвиток іноземного банківництва в Україні та його регулювання перебувають у стані депресії, що супроводжується негативним впливом чинників як загальносвітового, так і національного характеру. Про занепад у секторі іноземного банківництва можуть свідчити кількісні й якісні показники, а також виявлені загрози та тенденції, що характеризують сучасний стан розвитку іноземного банківництва в Україні.

По-перше, на тлі зниження темпів світового економічного розвитку, зміни вітчизняних макроекономічних показників, а також високих ризиків ведення бізнесу неможливий стабільний розвиток банківництва України та приплив іноземних інвестицій. Так, у першому кварталі 2012 р. індекс інвестиційної привабливості України знизився до найнижчого за останні три роки рівня і за 5-бальною шкалою склав 2,18 балів.

По-друге, однією із тенденцій сучасного стану розвитку іноземного банківництва є сприяння забезпеченню прозорості з боку регулюючих органів щодо функціонування іноземних банків в Україні та банківської системи країни в цілому. Позитивним моментом при цьому можна вважати кроки, які зроблені на шляху до забезпечення прозорості ведення бізнесу та розкриття інформації про структуру власності банків. Це, на наш погляд, дозволить виявити кінцевих власників як прямої, так і опосередкованої участі у банках України. Поряд із тим, протягом 2012 р. спостерігаємо затримки у відображенні власників істотної участі в банках України, які подає на офіційному веб-сайті НБУ (з 2007 р. така інформація подавалась регулятором щоквартально).

По-третє, спостерігаємо значне коливання часток участі іноземних інвесторів у банківських установах України. Так, протягом останніх двох-трьох років структура власності у банках з іноземним капіталом зазнавала значних змін. Це проявлялося, в основному, не у кількісній зміні банківських установ з іноземним капіталом, а у зміні власності окремих банків, що пов'язане із постійним процесом збільшення чи зменшення часток іноземного капіталу в банківських установах. Так, за період 01.01.2011-01.01.2012 рр. зміни у частках власності банків з іноземним капіталом спостерігаємо в ПАТ «Банк Кіпру» (пряма участь кіпрського капіталу склала 22,7853%), ПАТ «Банк Перший» (змінив назву з ПАТ «БГ

Банк», де частка Грузії в статутному капіталі зменшилась з 99,3950% до 19,3950%), ПАТ «Банк «Київська Русь» (участь кіпрського капіталу у статутному капіталі зменшилась з 51% до 39,9685%), ПАТ «Банк Петрокоммерц-Україна» (частка російського капіталу зросла з 90,0616% до 96,4835%), ПАТ «Акціонерний комерційний промислово-інвестиційний банк» (участь російських інвесторів зросла з 93,8403% до 97,8502%), ПАТ «Український будівельно-інвестиційний банк» (частка Швейцарії зменшилась з 45,0252% до 37,1445%), ПАТ «Банк Форум» (німецькі інвестори збільшили участь з 94,5219% до 96,0635%) та інших.

По-четверте, протягом 2011-2012 рр. помічаємо вихід із українського банківського ринку великих міжнародних банківських груп, або часткове згортання їх діяльності в Україні, зокрема, SEB Group (Швеція), Commerzbank (Німеччина), Home Credit Group (Чехія), TWIF (Нідерланди), Volksbanken International (Австрія) тощо.

По-п'яте, спостерігається, хоч і незначна, але певна стабілізація в діяльності банків з іноземним капіталом та отримання прибутків окремими банками, порівняно із попередніми періодами. Так, другий квартал 2012 року завершили з прибутком, порівняно зі збитком в аналогічному періоді 2011 року, такі банки з іноземним капіталом, як ПАТ «Укрсиббанк», ПАТ «Банк Форум», ПАТ «Піреус Банк МКБ», ПАТ «Банк Петрокоммерц-Україна», ПАТ «Дойче Банк ДБУ» та інші. Деякі банки збільшили свій прибуток у порівнянні з аналогічним періодом минулого року, зокрема, ПАТ «Райффайзен банк Аваль», ПАТ «ВТБ Банк», ПАТ «Дочірній банк Сбербанку Росії», ПАТ «Альфа-банк», ПАТ «КІБ Креді Агріколь» тощо.

По-шосте, однією із тенденцій останніх років розвитку іноземного банківництва є притік в основному кіпрського та російського іноземного капіталу в Україну. Так, частка Росії у статутному капіталі банків станом на 01.04.2012 р. складала 9,11%, а частка кіпрських інвесторів за цей же період – 6,62% (що складало майже 22% і 16% відповідно від усього обсягу іноземних інвестицій у банківський сектор України). При цьому, якщо опосередковане володіння кіпрськими компаніями здійснюють вітчизняні інвестори, то це не може об'єктивно свідчити про власників та говорити про такий банк, як банк з іноземним капіталом. Також на фоні зміцнення позицій російських банків існує небезпека втрати власного суверенітету під впливом державного російського капіталу.

Серед негативних чинників, які гальмують притік іноземних інвесторів в Україну і стримують розвиток іноземного банківського бізнесу, можна виділити також загальну непрозорість національної економіки (за різними оцінками тіньова економіка складає від 40 до 60%), складні регуляторні процедури та несприятливе фіскальне середовище, недостатній рівень захищеності прав кредиторів, корумпованість, непрозора та неякісна робота регуляторних органів, недовіра до банків та невисока культура серед населення щодо користування банківськими послугами. З огляду на це іноземний банківський капітал, частка якого хоч

і складає близько 40% у статутному капіталі банків України, не охоче спрямовується у вітчизняну банківську систему, а існуючі в Україні іноземні банки під впливом значних ризиків згортають свою діяльність, скорочуючи спектр й обсяги операцій із клієнтами або ж і зовсім виходять з ринку шляхом продажу іноземними інвесторами своїх часток.

ІННОВАЦІЙНІ БІЗНЕС-ІНКУБАТОРИ: СУТНІСТЬ І ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ

Злепко Г. В., Сич В. О.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет
Науковий керівник: к.ю.н., доцент Селезень С.В.

Інноваційний бізнес-інкубатор є ефективним засобом підтримання і сприяння діяльності новостворених малих і середніх підприємств, але через законодавчу невизначеність їх сутності і правового становища, цей інститут не набув свого поширення в Україні.

Інноваційний бізнес-інкубатор – це організація, метою якої є формування сприятливих умов для стартового розвитку починаючих суб'єктів підприємницької діяльності, розроблення і впровадження інноваційних технологій шляхом надання їм певного комплексу послуг і ресурсів.

Інноваційний бізнес-інкубатор надає починаючим підприємствам «дах над головою» на пільгових умовах, по цінам нижче ринкових. Як свідчить статистика, у ринковій економіці протягом перших п'яти років існування виживає близько 20–30% новостворених підприємств. З досвіду бізнес-інкубаторів видно, що 60–80% фірм, які розпочали в них свою діяльність, продовжують успішно розвиватися на ринку.

Вони можуть бути трьох типів:

1. безприбуткові - ті, що працюють із залученням коштів місцевих органів влади, які зацікавлені у створенні робочих місць та економічному розвитку регіону;

2. прибуткові — ті, що не надають пільги при здаванні в оренду свого майна (орендарям пропонується широке коло різноманітних послуг, однак сплачують вони тільки ті із них, якими реально скористалися);

3. інкубатори, які функціонують при науково-дослідних інститутах, вищих навчальних закладах. Вони виступають як сполучна ланка в розробці нововведень між науковими установами і приватним бізнесом, надають ефективну підтримку підприємствам, які мають намір опанувати високотехнологічну продукцію: необхідні консультації науковців, дослідну та лабораторну базу, обчислювальну техніку, можливість користування бібліотекою.

До переліку послуг цієї організації належать оренда приміщень (офісних, лабораторних); техніко-адміністративне обслуговування

(інтернет, телефонний зв'язок тощо); консультаційні (з бізнес плану, юридичні), економічні (менеджмент, маркетинг), інвестиційні (пошук інвесторів, залучення кредитів), науково-технічні та ін. послуги. Доходи складають: орендна плата (на 15-50% нижче ринкової); надання на пільгових умовах правових, рекламних, інформаційних та інших послуг; участь у прибутку тих фірм, в які інкубатор вклав свої засоби в тій чи іншій формі. Тривалість перебування фірми в інкубаторі становить від 2 до 5 років.

В Україні, де бізнес-інкубатори лише починають входити в ринкове середовище, у багатьох регіонах нашої країни вже набутий певний практичний досвід у вирішенні регіональних проблем, шляхом залучення до цього процесу малого приватного бізнесу, і надання йому необхідної допомоги через недержавні організації - бізнес-інкубатори. Подальший розвиток у цьому напрямку можливий за умови проведення ретельного аналізу вітчизняного і зарубіжного досвіду, сучасних умов діяльності малого підприємництва і вибору стратегічних напрямків руху на майбутнє.

Серйозною небезпекою для розвитку бізнес-інкубаторів є те, що в умовах України вони, як правило, неприбуткові організації. У кращому випадку вони здатні повернути лише частину витрачених коштів, їхнє завдання в іншому — надати допомогу в становленні комерційного і інноваційного підприємництва, що даватиме прибуток. Створення мережі бізнес-інкубаторів здатне допомогти формуванню ділового середовища, що стимулює не лише комерційну реалізацію нових ідей, а й формує нове бізнес-середовище .

Вивчаючи накопичений вітчизняний досвід формування і функціонування бізнес-інкубаторів можна визначити наступні джерела їхнього фінансування: кошти міжнародних фондів, програм грантів і кредитів; кошти зацікавлених міністерств, місцевих адміністрацій, союзів і асоціацій; кошти учасників інкубаторів; кошти спонсорів та інвесторів; кошти комерційних структур і приватних осіб, зацікавлених у роботі бізнес-інкубаторів.

Законодавчою базою для бізнес - інкубаторів і інноваційних центрів в частині занять інноваційною діяльністю є Закони України «Про державну підтримку малого підприємництва» від 19 жовтня 2000 року № 2063 - III і «Про інноваційну діяльність» від 04 липня 2002 року №40 – ГУ. Відповідно до цих законів, вони можуть бути віднесені до категорії інноваційних підприємств, якщо розробляють, проводять, надають і реалізують інноваційні продукти і (або) продукцію або послуги, об'єм яких в грошовому вимірюванні перевищує 70 відсотків його загального об'єму. Проте, практика показала, що відповідно цьому законодавчому документу державна підтримка інноваційної інфраструктури своєї мети остаточно не досягла, що необхідна більш конкретна державна і регіональна політика щодо забезпечення економіко-правових умов

ефективного функціонування, як всієї інноваційної інфраструктури так і, зокрема, бізнес-інкубаторів.

Законодавча невизначеність статусу окремих елементів інфраструктури, перш за все бізнес-інкубаторів, і комплексу послуг, які вони повинні надавати, приводить до різних підходів в їх тлумаченні. У зв'язку з цим необхідно акцентувати увагу на існуючих особливостях в напрямках діяльності таких структур.

Центральними органами державної влади повинна бути напрацьована чітка функціональна визначеність і механізми підтримки окремих елементів інфраструктури, які займаються інноваційною діяльністю, бо інноваційні бізнес-інкубатори є дієвим засобом підтримання діяльності новостворених підприємств і їх існування є необхідний для України.

СУТНІСТЬ ТА СТРУКТУРНІ ЕЛЕМЕНТИ ІНСТИТУТУ ФІНАНСОВОГО ПОСЕРЕДНИЦТВА В УКРАЇНІ

Ковалюк А.О.

Львівський національний університет імені Івана Франка

Фінансове посередництво в сучасних умовах формування неусталених господарських систем відіграє важливу роль на фінансових ринках. Тому особливо важливо визначити його сутність і, особливо, категорії посередників яких ми можемо назвати фінансовими.

В ст. 333 Господарського кодексу України визначено, що фінансове посередництво – це діяльність пов'язана з отриманням та перерозподілом фінансових коштів [1, ст. 333]. В Наказі № 96 від 18 травня 2005 р. "Про затвердження Класифікації інституційних секторів економіки України" Державного комітету статистики стверджується, що фінансове посередництво є одним із різновидів фінансової послуги [2]. Закон України "Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг" визначає сутність фінансової послуги – це операції з фінансовими активами, що здійснюються в інтересах третіх осіб за власний рахунок чи за рахунок цих осіб, а у випадках, передбачених законодавством, – і за рахунок залучених від інших осіб фінансових активів, з метою отримання прибутку або збереження реальної вартості фінансових активів [3].

Звертаючись далі до того ж ЗУ "Про фінансові послуги..." можна знайти наступне визначення [3]: посередницькі послуги на ринках фінансових послуг – це діяльність юридичних осіб чи фізичних осіб-підприємців, що включає консультування, експертно-інформаційні послуги, роботу з підготовки, укладення та виконання (супроводження) договорів про надання фінансових послуг, інші послуги, визначені законами з питань регулювання окремих ринків фінансових послуг. А ринки фінансових послуг цей Закон визначає, як сферу діяльності учасників ринків фінансових послуг з метою надання та споживання

певних фінансових послуг. До ринків фінансових послуг належать професійні послуги на ринках банківських послуг, страхових послуг, інвестиційних послуг, операцій з цінними паперами та інших видах ринків, що забезпечують обіг фінансових активів [3].

Той же Закон визначає учасників ринку фінансових послуг – це особи, які відповідно до закону мають право надавати фінансові послуги на території України; особи, які провадять діяльність з надання посередницьких послуг на ринках фінансових послуг; об'єднання фінансових установ, включені до реєстру саморегулювальних організацій, що ведеться органами, які здійснюють державне регулювання ринків фінансових послуг; споживачі фінансових послуг.

Іноземні автори чітко відокремлюють такі категорії, як фінансовий посередник (його різновид, наприклад, кредитний посередник) і фінансовий консультант (допомагає вибрати фінансову послугу, проте це не є/не може бути єдиною функцією фінансового посередника) [4, с. 128].

В іноземній науковій літературі подають різні визначення сутності фінансового посередництва. Зокрема у вузькому розумінні фінансовими посередниками є юридичні особи, які завдяки своїй діяльності зрівноважують попит і пропозицію на ринку фінансових коштів [5, с. 28].

Якщо ж розглядати сутність фінансового посередництва в широкому розумінні це є юридична особа, діяльність якої сконцентрована на допомозі укладання фінансових контрактів за умови, що такий фінансовий посередник не є стороною угоди [4, с. 128].

На нашу думку, ні перший, ні другий підхід не роз'яснюють сутності фінансового посередництва. Тому розглянемо категорії фінансових посередників. За видом діяльності виокремлюють (учасники ринків фінансових послуг, які мають право надавати фінансові послуги): банки; страхові компанії; кредитні спілки (кредитні товариства); недержавні пенсійні фонди; фінансові компанії; ломбарди; інвестиційні компанії (пайові інвестиційні фонди); лізингові компанії; факторингові (форфейтингові) компанії; компанії з управління активами (кошти фінансових чи не фінансових інститутів).

За моделлю співпраці з іншими фінансовими інститутами (так звані професійні учасники фінансового ринку) які діють від свого імені і найчастіше за свій рахунок виокремлюємо: брокери; дилери; андеррайтери; компанії, що здійснюють діяльність з управління активами.

За функціями, що виконують, необхідно виокремити саме фінансового посередника, що здійснює: посередництво при укладанні угод, надає інформаційні послуги, консультує. Характеризується універсальністю діяльності, співпрацею з широким колом фінансових посередників, діє від імені інших учасників ринків фінансових послуг.

Отже, в Україні існує недосконалість тлумачення суті фінансового посередництва у національному законодавстві і науці. Ми визначили, що до фінансових посередників необхідно відносити три категорії учасників

фінансового ринку: 1) учасників ринків фінансових послуг, які мають право надавати фінансові послуги; 2) професійних учасників фінансового ринку; 3) саме фінансових посередників, які діють від імені інших професійних учасників ринку за їхній кошт чи за кошти клієнта.

Література

1. Господарський кодекс України : № 436-IV від 16 січн. 2003 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.

2. Класифікація інституційних секторів економіки України : Наказ Державного комітету статистики України № 96 від 18 трав. 2005 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу : <http://uazakon.com/document/fpart48/idx48677.htm>.

3. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг : Закон України №2664-III від 12 лип. 2001 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2664-14/print1331049153066677>

4. Innowacje na rynkach finansowych. Pod. red. Marcina Kalinowskiego, Machała Pronobisa. – Wydanie I. – Warszawa, CeDeWu.PL, 2010. – 180 s.

5. M. Bitz, Produkty bankowe. Rynek usług finansowych, wyd. Poltext, Warszawa 1996, s. 28.

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПРОБЛЕМИ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

Лагоша К.С.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Науковий керівник: к.е.н., доцент Олійникова Н.А.

На сьогоднішньому етапі формування економічних відносин важливу роль як в Україні так і в світі відіграє господарська система. Особливу увагу потребують малі форми господарювання – малий бізнес. Саме мале та середнє підприємство дає змогу в найкоротший термін здійснити структурну перебудову економіки, сприяє насиченню ринка товарами та послугами і формуванню середнього класу. Проте, в сучасних умовах господарювання за нестійкої економічної, політичної ситуації, фінансової кризи діяльність малих підприємств гальмується наявністю суттєвих проблем і перешкод у даній сфері, що призводить до уповільненості та диспропорційності їх розвитку.

Зазначена проблема тією чи іншою мірою перебуває в полі зору таких українських науковців, як Р.В.Рудик, А.В.Гринюк, В.К.Збарський, Т.В.Греджева, С.І.Румянцева, І.А.Максименко.

Мале підприємництво характеризується: обмеженим доступом до фінансових ринків, високим рівнем гнучкості підприємницької діяльності,

спрямованістю зусиль на постійне удосконалення власної діяльності з орієнтацією на місцеві ресурси, наявності двостороннього зв'язку між підприємцем і його клієнтами, виконанням ролі ринкоутворювального чинника.

До малого підприємництва належать суб'єкти певних видів діяльності домогосподарств, власники фермерських та особистих селянських господарств, що ведуть дрібнотоварний вид діяльності. Відповідно регулювання їхньої діяльності має здійснюватися в межах реалізації державної політики підтримки малого бізнесу. По-перше, регулювання являє собою поєднання форм і методів, які здійснюють органи державного управління для активізації розвитку малого підприємництва. По-друге, для ефективного його розвитку необхідна добре розвинута інфраструктура, яка забезпечує взаємозв'язки між елементами ринкового середовища [3].

За останній час в Україні відбулись суттєві зрушення у розвитку малого сектора економіки. Разом з тим залишаються чинники які гальмують потенційний розвиток малого бізнесу, зокрема:

- обмеженість внутрішнього попиту та наявність кризи збуту на внутрішньому ринку у зв'язку з браком вільних фінансових коштів підприємств та зниженням реальних доходів населення;

- вкрай незначну інвестиційну активність, відсутність переливу коштів з фінансового в реальний сектор економіки, обмеженість (або відсутність) кредитів;

- низький рівень технічної озброєності при значному інноваційному потенціалі;

- низький управлінський рівень, бракує знань, досвіду та культури ринкових відносин;

- відсутність повної і вірогідної інформації про стан та кон'юнктуру ринку, низький рівень консультаційних послуг та спеціальних освітніх програм, тощо [1].

У розв'язанні проблем малого підприємництва головна роль відводиться державі, основне завдання якої – сприяти його розвитку, стимулюючи різні форми й методи державної та недержавної підтримки. Додатковими шляхами вирішення проблем малого підприємництва є:

1. Одне з основних питань - це введення такого показника розвитку економіки України як частка у ВВП малого підприємництва.

2. Уряду потрібно відмовитися від намірів регулювання та контролю розвитку малого бізнесу. Діючи за принципом невторчання, метою якого є не «допомагати», а не заважати.

3. Слід максимально лібералізувати податкову політику по відношенню до малого і середнього бізнесу.

4. Розробити максимально спрощений пакет дозвільних документів, для здійснення підприємницької діяльності, з різних галузей і видів діяльності.

5. Чітко сформулювати державну політику у сфері малого бізнесу, визначаючи її як пріоритетну.

6. Організувати і закріпити в нормативних актах механізм надання звітності в електронній формі.

Звичайно, вирішення цих проблем вимагає певної програми комплексного розвитку та реструктуризації економіки. Але ми не повинні також забувати про те, що подібний процес вимагає відповідного бажання та політичної волі керівників нашої держави. Для ефективного розвитку малого підприємництва в Україні необхідно створити механізм ефективної взаємодії між державою та підприємницьким сектором. Його відсутність засвідчується тим, що малі підприємства ще не відіграють вагомої ролі в економіці України. Це проявляється й у тому, що вони не стали одним із важливих засобів усунення диспропорцій на окремих товарних ринках, створення нових робочих місць і скорочення безробіття, активізації інноваційних процесів, розвитку конкуренції, швидкого насичення ринку товарами й послугами [2].

Література

1. Греджева Т.В. Економічне обґрунтування стратегії розвитку підприємств малого бізнесу Запорізької області / Т.В. Греджева // Економіка АПК. 2009. №5. – с. 53-60.

2. Збарський В.К. Тенденції розвитку малого підприємництва / В.К. Збарський // Економіка АПК. – 2009. - №8. – с. 50-53

3. Рудник Р.В. Критерії виокремлення суб'єктів малого та середнього підприємництва / Р.В. Рудник // Економіка АПК. – 2009. - №4. – с. 68-72.

УЧАСНИКИ ГОСПОДАРСЬКИХ ВІДНОСИН: ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ

Литвинов Є., Мірошніченко О.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Науковий керівник: к.ю.н., доцент Леонтєва Л.В.

Суб'єктами господарювання визнаються учасники господарських відносин, які здійснюють господарську діяльність, реалізуючи господарську компетенцію (сукупність господарських прав та обов'язків), мають відокремлене майно і несуть відповідальність за своїми зобов'язаннями в межах цього майна, крім випадків, передбачених законодавством. Суб'єкт господарювання може бути утворений за рішенням власника (власників) майна або уповноваженого ним (ними) органу, а у випадках, спеціально передбачених законодавством, також за рішенням інших органів, організацій і громадян шляхом заснування нового, реорганізації (злиття, приєднання, виділення, поділу, перетворення) діючого (діючих) суб'єкта господарювання з додержанням

вимог законодавства. Суб'єкти господарювання можуть утворюватися шляхом примусового поділу (виділення) діючого суб'єкта господарювання за розпорядженням антимонопольних органів відповідно до антимонопольно-конкурентного законодавства України.

Суб'єктами господарювання є:

1) господарські організації - юридичні особи, створені відповідно до Цивільного кодексу України, державні, комунальні та інші підприємства, створені відповідно до цього Кодексу, а також інші юридичні особи, які здійснюють господарську діяльність та зареєстровані в установленому законом порядку;

2) громадяни України, іноземці та особи без громадянства, які здійснюють господарську діяльність та зареєстровані відповідно до закону як підприємці.

3) суб'єкти господарювання залежно від кількості працюючих та доходів від будь-якої діяльності за рік можуть належати до суб'єктів малого підприємництва, у тому числі до суб'єктів мікропідприємництва, середнього або великого підприємництва.

Суб'єктами мікропідприємництва є:

- фізичні особи, зареєстровані в установленому законом порядку як фізичні особи - підприємці, у яких середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) не перевищує 10 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 2 мільйонам євро, визначену за середньорічним курсом Національного банку України;

- юридичні особи - суб'єкти господарювання будь-якої організаційно-правової форми та форми власності, у яких середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) не перевищує 10 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 2 мільйонам євро, визначену за середньорічним курсом Національного банку України.

Суб'єктами малого підприємництва є:

- фізичні особи, зареєстровані в установленому законом порядку як фізичні особи - підприємці, у яких середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) не перевищує 50 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 10 мільйонам євро, визначену за середньорічним курсом Національного банку України;

- юридичні особи - суб'єкти господарювання будь-якої організаційно-правової форми та форми власності, у яких середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) не перевищує 50 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 10 мільйонам євро, визначену за середньорічним курсом Національного банку України.

Суб'єктами великого підприємництва є юридичні особи - суб'єкти господарювання будь-якої організаційно-правової форми та форми власності, у яких середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) перевищує 250 осіб та річний дохід від будь-якої

діяльності перевищує суму, еквівалентну 50 мільйонам євро, визначену за середньорічним курсом Національного банку України.

Інші суб'єкти господарювання належать до суб'єктів середнього підприємництва.

Література

1. Цивільний кодекс України: Офіційний текст зі змінами та доповненнями станом на 23 лютого 2009 р. – К. Форум 2009.

2. Господарське право України: Підручник / Під ред. А.С. Васильєва, О.П. Підцерковного. – 4-е вид., доповнене. – Х.: «Одиссей», 2010. – 488 с.

ПРОБЛЕМЫ ТЕНЕВОГО СЕКТОРА В УКРАИНЕ И ПУТИ ИХ ПРЕОДОЛЕНИЯ

Мясоедов С.Г.

Харьковский национальный автомобильно-дорожный университет

Научный руководитель: к.э.н., доцент Олейникова Н.А.

На сегодняшний день в Украине отношения теневого характера пронизывают почти все сферы общественно-политической и экономической жизни. В результате таких тенденций Украина теряет огромные размеры финансовых и материальных ресурсов. По данным Министерства экономики, уровень теневого сектора в Украине по результатам II квартала 2008 – 2009 года составляет 36 % от официального ВВП. По предварительным оценкам, государственный бюджет Украины, в результате увеличения теневого сектора, в 2009 году недополучил более 100 млрд. грн. [1]. Так как, уровень теневой экономики в Украине в I квартале 2012 г. составил 34% от уровня официального ВВП, то по сравнению с прошлыми годами он улучшился [2]. Следовательно, вопросы, связанные с теневой экономикой и способами борьбы с ней должны быть приоритетными направлениями в государстве. Одна из наихудших ситуаций в Грузии, где неподотчетная экономическая деятельность составляет 70% от ВВП экономики страны. Наилучшая ситуация в Швейцарии, где неподотчетная экономическая деятельность составляет лишь 7,6% от ВВП.

Общепринятого определения теневой экономики на сегодняшний день не выработано. Так, на наш взгляд, можно выделить следующие определения: 1) экономическая деятельность, скрывающаяся от общества и государства, находящаяся вне государственного контроля и учёта; 2) экономические взаимоотношения граждан общества, развивающиеся стихийно, в обход существующих государственных законов и общественных правил; 3) неконтролируемые обществом и скрывающиеся от него производство, распределение, обмен и потребление товарно-материальных ценностей, денег и услуг.

Проблемы теневой экономики привлекли внимание исследователей еще в 30-х гг. Первые серьезные научные исследования появились в конце 70-х гг. Одной из первых работ в этой области является работа П. Гутмана (США), в которой однозначно утверждалось, что неучтенной экономической деятельностью пренебрегать нельзя [3]. К. А. Улыбин пишет, что теневая экономика — «включает в себя все те виды деятельности, которые имеют негативный, деструктивный, дефективный характер, которые наносят вред обществу и его членам» [4]. А вот по мнению Ю.В. Латова: «существуют многочисленные и разнообразные виды экономической деятельности, которые не находят отражения в официальной статистике или вообще никак не документируются и все это тоже можно назвать теневой экономикой» [5].

Причинами теневой экономики являются: 1) наличие неудовлетворенного спроса потребителя; 2) стремление потребителя обойти закон при получении прав на совершение каких-либо действий или получение благ от государственных, муниципальных или негосударственных организаций; 3) стремление продавца к монополизации, которая позволяет диктовать цены на рынке, тем самым, обеспечивая высокий уровень доходов; 4) стремление производителей сократить издержки на производство и продажу; 5) недостатки в правовом регулировании экономических отношений в обществе.

Основным направлением борьбы с теневой экономикой, следует считать ее легализацию, то есть она становится необходимым фактором для обеспечения жизнедеятельности отечественного производства. В настоящее время борьба с проявлениями теневой экономики возложена на органы МВД, налоговой полиции Украины, СБУ. Мерами по преодолению теневой экономики в Украине являются: 1) обеспечение равноправия всех субъектов хозяйствования не только в законодательстве, но и в реальной экономической жизни общества; 2) упрощение процесса оформления создаваемого предприятия; 3) пресечения любых форм подпольного предпринимательства; 4) создание единых, на уровне мировых стандартов, правовых, финансовых и бухгалтерских нормативных актов.

Если шире взглянуть на данную проблему, то можно обозначить ряд негативных последствий, которые несет за собой теневая экономика: 1) несправедливое распределение и непрозрачность национального дохода; 2) правовое отрицание, криминализация общества, недоверие к государственным органам власти; 3) дискриминация по отношению к субъектам хозяйственной сферы деятельности; 4) урезание поступлений налогов в бюджеты различных уровней.

Таким образом, наилучшим способом развития экономики Украины является ее детенизация. То есть, это ряд социально-экономических процессов, подразумевающих реформирование системы экономических отношений, в которых задействованы государство, предприниматели и наемные работники.

Литература

1. Б. Давиденко. Экономика в тени. // УкрРудПром. –№2 - 2009.
2. Минэкономразвития: "Уровень теневой экономики в Украине в I квартале" // РБК – Украина. – 2012. - №8.
3. Гутман П. Подпольная экономика. –М.: Экономика, 1977.
4. Улыбин К. Теневая экономика. – М.: Экономика, 1991.
5. Латов Ю.В. Экономика вне закона. (Очерки по теории и истории теневой экономики). М., 2001. – с. 14.

ПРОБЛЕМИ СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТКУ МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Павлушко О.С., Литвинова Т.В.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет
Науковий керівник: к.ю.н., доцент Селезень С.В.

Враховуючи сьогоднішню економічну ситуацію в нашій країні, необхідно звернути увагу на розвиток малого бізнесу. На сьогоднішній день дана тема є дуже актуальною, оскільки особливе місце в економічній системі держави і в житті суспільства відводиться саме малому підприємству. Це зумовлено тим, що воно є одним з провідних секторів ринкової економіки і значною мірою впливає на зайнятість, темпи економічного розвитку, структуру та якісну характеристику внутрішнього валового продукту.

Процес становлення і розвитку малого підприємництва неможливий без відповідного організаційно-правового забезпечення, тому розвиток малого і середнього підприємництва забезпечують у межах своїх повноважень Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, спеціально уповноважений органу сфері розвитку малого і середнього підприємництва, інші центральні органи виконавчої влади, Верховна Рада Автономної Республіки Крим та Рада міністрів Автономної Республіки Крим, місцеві державні адміністрації, органи місцевого самоврядування.

Кабінет Міністрів України забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері розвитку підприємництва, розроблення та виконання загальнодержавних програм розвитку малого і середнього підприємництва з урахуванням загальнодержавних пріоритетів, здійснює заходи щодо розвитку інфраструктури підтримки малого і середнього підприємництва, спрямовує, координує та контролює діяльність органів виконавчої влади, які забезпечують надання державної підтримки[1]

Формування правової бази малого підприємництва — найголовніша передумова його становлення та розвитку. Законодавство у сфері малого підприємництва має становити єдину систему як за взаємною узгодженістю норм, так і за цілісністю самого нормативно-правового регулювання підприємницької діяльності.

Аналіз нормативно-правової системи регулювання українського малого підприємництва свідчить, що сучасна законодавча база є неадекватним відгуком на нові умови реформування української економіки, вона значною мірою гальмує розвиток уже функціонуючого малого підприємництва.

Для України, яка перебуває на перехідному етапі і в якій ще панує високо монополізована економіка, становлення та розвиток підприємництва як приватного сектору економіки набуває виключної актуальності [2].

Відсутність в Україні належної юридичної обґрунтованості цивілізованого розвитку малого підприємництва спонукає до стихійних, некерованих з боку держави процесів у регулюванні діяльності комерційних структур. Це призводить до значних втрат ефективності у функціонуванні комерційних підприємницьких організацій, загостренню протиріч в інтересах держави і підприємців. Крім того стихійний розвиток малого підприємництва є високоризикованим.

На розвиток малого підприємництва в Україні негативно впливають проблеми недосконалості й обтяжливості системи оподаткування, адміністративні перешкоди у сфері підприємництва, нерегульованість питань фінансування і кредитування, зокрема мікрокредитування малого підприємництва, практична відсутність державної фінансової допомоги, нерозвиненість інфраструктури підтримки підприємництва.

Основними напрямками дальшого розвитку малого підприємництва в Україні у найближчій перспективі є: формування належної законодавчої бази, сприятливої для розвитку малого бізнесу; вдосконалення фінансово-кредитної підтримки; забезпечення матеріально-технічних та інноваційних умов розвитку малих підприємств; інформаційне та кадрове забезпечення бізнесу; стимулювання зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів малого та середнього підприємництва українських малих підприємств; по-друге, наявні розрізнені документи, постанови перетворюються в життя далеко не цілком [3].

Саме малі підприємства забезпечують розвиток економічної системи країни та наближають її до споживачів. Підприємство здатне вирішувати такі економічні завдання, як створення в країні конкурентного середовища, залучення приватного капіталу і зовнішніх інвестицій, а також удосконалення наявних технологій виробництва. Водночас ці підприємства виконують найважливішу роль у державі – надають громадянам країни робочі місця, створюють реальні джерела їх доходів, забезпечують виробництво товарів, виконання робіт і надання послуг для населення за доступними цінами та збільшують дохідну частину бюджетів різних рівнів.

Виходячи з цього, можна зробити висновок, що удосконалення нормативно-правової системи призведе не лише до покращення становища та розвитку малого бізнесу в Україні, а й стане невід'ємною часткою

антикризової політики, що забезпечить Україні швидкий, дієвий та позитивний результат в усіх сферах економіки.

Література

1. Закон України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні», 2012
2. Варналій З.С. Мале підприємництво: основи теорії і практики, 4-те вид., стер. – К.: Т-во Знання, КОО, 2008. – 302 с.
3. Іванілов О.С. Економіка підприємства: підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 728 с.

ПОСЛУГА ЯК ЕКОНОМІЧНА КАТЕГОРІЯ

Прокоф'єва К.В.

Донецький Національний Університет

Довгий час, третинний сектор економіки - сфера послуг, залишався найменш дослідженим. Вчені приділяли більшу увагу первинному та вторинному секторам економіки. Трансформація в структурі ВВП в бік збільшення частки третинного сектора, вимагає від вчених теоретиків більш детального вивчення сфери послуг. Іншими словами на сьогодні важливість подальшого вивчення сфери послуг, як однієї з найбільш перспективних і швидко розвиваються галузей економіки, вже не викликає ні в кого сумніву.

Однак дослідження третинного сектора, як невід'ємної підсистеми економіки з особливою економічним середовищем і специфічними способами ведення господарської діяльності, утрудняється тим, що всі роботи присвячені подальшому вивченню третинного сектору економіки відрізняє відсутність чітких визначень предметно-об'єктивної області дослідження. Це пов'язано з тим, що на сьогодні в економічній науці, немає єдності у визначенні категорії «послуга». У зв'язку з чим, актуальним, стає питання подальшого дослідження сутності категорії «послуга».

Аналізуючи визначення терміна «послуга», наведені в різних словниках, можна прийти до висновку, що етимологія цього слова досить неоднозначна. Тлумачний словник Ожегова визначає послугу як «побутові зручності, що надаються кому-небудь»¹. За даними інших словників це поняття має ширше значення, а саме «послуга - будь-яка оплачена вигода, невіддільна від свого джерела»², або «послуга - діяльність, що приносить сама по собі користь того, заради кого вона здійснюється»³. Можна помітити, що еволюція терміна відбувалася з плином часу і розвитком економічної теорії. У сучасних аспектах економічної науки, аналіз визначення терміна послуга не може бути відділений від розгляду терміна «сфера послуг». Під сферою послуг розуміють сукупність галузей народного господарства, продуктом яких є певна доцільна діяльність

(послуги). На відміну від сфери матеріального виробництва сфера послуг не створює споживчих вартостей, процес виробництва послуг майже завжди збігається з процесом їх споживання⁴.

Досить поширеним у наукових публікаціях кінця 60-х років двадцятого століття, є підхід до розгляду суті послуг як виду діяльності. Саме в цей період починають з'являтися перші роботи радянських вчених присвячені сфері послуг в цілому і розкриття сутності терміна «послуга» зокрема. Наприклад, в енциклопедії «Політична економія», терміну «послуга» дається таке визначення «трудова доцільна діяльність, результати якої виражаються в корисному ефекті, що задовольняє ту чи іншу потребу людини»⁵. У даному визначенні підкреслюється: доцільність діяльності, тобто її спрямованість на кінцевий результат, причому цей результат виражається в корисному ефекті, який, на думку авторів, полягає в задоволенні потреб людини. Варто зазначити, у визначенні не враховується, що споживачами послуги може виступати підприємство чи держава, що робить визначення не повним.

У сучасній економічній літературі можна зустріти схожі трактування сутності «послуги», які відрізняються лише тим, що результат діяльності виражається в позитивному результаті, особливій споживчій вартості⁶. Так само, як вид діяльності, але вже не трудовий, а підприємницької Діденко Н.І. розглядаючи послуги, дає їм таке визначення, «підприємницька діяльність, спрямована на задоволення потреб інших людей, за винятком діяльності, що здійснюється на основі трудових правовідносин»⁷.

У процесі здійснення основної діяльності підприємства відбувається споживання товарів (сировини) і послуг, отже, послуги можна розглядати як одну з проміжних, але необхідних стадій виробничого процесу. Слід зазначити, що послуги можуть носити зовнішній і внутрішній характер для підприємства.

Згідно, положення (стандарту) бухгалтерського обліку № 3 «Звіт про фінансові результати» основна діяльність - це операції, пов'язані з виробництвом або реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг). Звідси можна зробити висновок, що «послуга» у даному випадку розглядається як результат діяльності (тобто послуга набула форм специфічного товару).

Узагальнення трактувань сутності «послуги», пропонує різними авторами дозволяє визначити її як економічну категорію наступним чином: послуга - підвид економічного блага, яке в результаті діяльності набуває форму специфічного товару. Специфічність даного товару полягає в тому, що він в більшості випадків невлотимий, виробляється і споживається одночасно і не дає права власності на що-небудь.

Література

1. Ожегов С.І. Тлумачний словник російської мови / С. І. Ожегов, Н. Ю. Шведова. - М.: Аз', 1992. - 955с.

2. Світ словників. Економічний словник [Електронний ресурс] / Режим доступу http://mirslovari.com/content_eco/usluga-55461.html

3. Світ словників. Філософський словник [Електронний ресурс] / Режим доступу http://mirslovarei.com/content_fil/usluga-8189.html
4. Світ словників. Соціологічний словник [Електронний ресурс] / Режим доступу http://mirslovarei.com/content_sovrenc/uslug-sfera-73685.html
5. Румянцев А.М. Економічна Енциклопедія. Політична економія / А.М. Румянцев. - М.: Радянська Енциклопедія, 1980. - 673с.
6. Вечканов Г.С. Коротка економічна енциклопедія / Г.С. Вечканов, Г.Р. Вечканова. - СПб.: Петрополіс, 1998. - 509с.
7. Діденко Н.І. Основи зовнішньоекономічної діяльності в Російській Федерації / Н.І. Діденко. - СПб.: Політехніка, 1997. - 470с.

РИСУНОК КАК ОБЪЕКТ АВТОРСКОГО ПРАВА

Скирда А.А., Толкалина Я.В., Пискарев А.Н.,
Харьковский торгово-экономический институт
Киевского национального торгово-экономического университета
Научный руководитель: ст. преподаватель Островерх С.А.

В современных условиях жизни все большее значение приобретает интеллектуальная сфера деятельности человека. В связи с продвижением технического прогресса авторское право, в предшествующий период распространявшееся на весьма узкий круг лиц - писателей, композиторов, художников и других творцов произведений искусства, представителей культуры и просвещения, стало занимать более значительное место в системе нормативно-правового регулирования гражданских отношений.

Именно рисунок, как часть изобразительного искусства, является неотъемлемой частью научно-практичной и повседневной жизнедеятельности человека, который тонко соединяет в себе эстетичность и практичность (абстракции и точные науки).

Комикс (рисунок) является плодом творческой фантазии автора, в связи с чем возникают отношения между общественностью и правообладателем (автором), которые состоят в: купли-продажи (получение прибыли и приобретении права собственности на приобретенный продукт); отношении издателя и правообладателя (права автора и исключительные права издательства); полная передача авторских прав (отчуждение интеллектуальной собственности автора в пользу другого лица).

Согласно закона Украины «Об авторском праве и смежных правах», именно рисунок (комикс) выступает объектом авторского права, а также возникающих с ним правоотношений, что регламентируется рядом правоустанавливающих документов (Гражданский кодекс Украины, Конституция Украины).

Авторское право на сценическое произведение возникает в момент создания произведения. Для возникновения и осуществления авторского

права не потребує реєстрації вироблення, іншого спеціального оформлення вироблення або дотримання яких-либo формальностей. Разом з тим, реєстрація авторських прав допоможе при виникненні спорних випадків, отстаиваний прав авторів при несанкціонованому використанні вироблень або їх частин.

Проаналізувавши ситуацію, на ринку коміксів, було виділено недоліки в системі авторського права, відносно оригінальності коміксів. Відзначаються факти часткового копіювання сюжетної лінії і окремих черт героїв (або сюжетної лінії), що дуже важко довести ввиду того, що основний тон персонажної і сюжетної лінії має часткові відмінності від оригіналу і розбавляються додатковими авторськими елементами. Саме випадки срисовування елементів оригінального вироблення є, в цій сфері, майже недоводимі. Вже важко довести де починається і закінчується плагіат, а де плод оригінальної творчої фантазії з легким соприкосновенням окремих думок оригіналу. Саме в цьому ключі і стоїть удосконалити систему ідентифікації оригінальної творчої думки, що дуже складно ввиду її специфічності.

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Форопонова К.О.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет
Науковий керівник: к.ю.н., доцент Єрофеєнко Л.В.

Протягом довгого історичного періоду економісти, історики й політичні діячі всіляко применшували роль малого бізнесу (МБ) в економіці. Крім того, незважаючи на внесок працівників малих підприємств (МП) у розвиток суспільства, донедавна до них ставилися без належної поваги. Хоча еволюція вільної ринкової економіки створила чимало можливостей для всіх видів підприємницької діяльності, проте спочатку малий бізнес не мав особливих переваг. Але прогресивні політики усвідомили, що ринкова економіка сприятиме конкурентоспроможності вітчизняних виробників, матиме вирішальний вплив на всю економіку, хоча, водночас, висловлювали побоювання щодо закриття державних підприємств і втрати робочих місць через банкрутство неприбуткових підприємств.

Ключовими проблемами на шляху розвитку та росту малого бізнесу в Україні є труднощі при виході на ринок для новостворюваних підприємств та надмірні регулятивні вимоги і податки для діючих підприємств.

Подальший розвиток ситуації без активного та позитивного втручання держави може призвести до згорання (в основному через подальшу тінізацію) цього сектора економіки з відповідним загостренням

економічних проблем та посиленням соціальної напруги. Через це і виникає необхідність дієвої державної політики підтримки малого бізнесу.

На тенденції розвитку малого підприємництва в Україні безпосередньо впливає негативна динаміка основних макроекономічних показників. Зокрема, спад ВВП призвів до зменшення внутрішніх фінансових ресурсів держави, обігових коштів у суб'єктів підприємницької діяльності, зниження купівельної спроможності населення тощо.

Підприємства, особливо малі, фінансують свій подальший ріст із прибутку. Якби підприємства могли залишати більшу частину доходів у себе, загальний рівень інвестицій значно збільшився б. Цей захід також сприяв би тому, що нові підприємці були б готові ризикувати і вкладати свої кошти та сили або у новостворювані фірми, або в існуючі компанії. Зниження рівня податків допомогло б зробити рівень українських капіталовкладень менш залежним від вливань іноземного капіталу. Малі підприємства менше залежали б від урядових кредитних ліній.

Велика кількість різноманітних податків та нестабільність оподаткування створюють суттєві труднощі для підприємців, тому варто спростити систему оподаткування.

Слід також звернути увагу, що велика кількість законів, нормативних актів, інструкцій заплутує підприємців, вони змушені витратити багато часу на вивчення змін до законодавства та втілення їх у свою діяльність. Підприємства піддаються частим і безпідставним перевіркам з боку різноманітних державних органів.

На сьогодні в Україні ще не склалася ефективна система державної підтримки та захисту малого підприємництва. Діє слабкий механізм фінансування, має місце невідповідне інформаційне та консультаційне забезпечення, недосконала система підготовки та перепідготовки кадрів для підприємницької діяльності.

Основними причинами гальмування розвитку малого підприємництва в Україні та її регіонах є:

- відсутність дійового механізму реалізації державної політики щодо підтримки малого підприємництва. Це питання ще не посіло належного місця і в діяльності місцевих органів державної виконавчої влади;

- неймовірно важкий тягар оподаткування, що примушує багатьох суб'єктів малого підприємництва збачити в тіньову економіку;

- низькі темпи та перекося в процесі реформування власності;

- відсутність належного нормативно-правового забезпечення розвитку малого бізнесу, як підприємництва в цілому;

- обмеженість або повна відсутність матеріальних фінансових ресурсів. Багато малих підприємств розпочали свою діяльність через відсутність достатньої суми стартового капіталу, власних виробничих площ та устаткування;

- недосконалість системи обліку та статистичної звітності малого підприємництва, обмеженість інформаційного та консультативного

забезпечення, недосконалість системи навчання та перепідготовки персоналу для підприємницької діяльності тощо.

Аналіз стану та проблем розвитку малого бізнесу в Україні свідчить про те, що подальший розвиток ситуації без активного та позитивного втручання держави може привести до згорання (в основному - через подальшу тінізацію) даного сектора економіки з відповідним загостренням економічних проблем та посиленням соціальної напруги. Тому виникає необхідність дієвої державної політики підтримки малого бізнесу. Завдання полягає у тому, щоб суттєво розширити його роль і місце в економічному процесі.

ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ МИРОВОГО РЫНКА УГЛЯ

Черникова Я.В.

Донецкий национальный университет

Существующая в мире проблема достаточно быстрого истощения запасов основных энергоресурсов, на фоне углубленного развития глобализации, в корне меняет сложившуюся структуру мировой энергетики. Уголь снова возвращается в экономику многих стран и является одним из распространенных в мире энергетических ресурсов.

Глобальные тенденции развития мирового рынка угля существенно отличаются от тех процессов, которые наблюдались еще 10 лет назад. Доля угля, как первичного энергоносителя, в мировой энергетике составляла всего 23,5%, тогда как сейчас, по данным Всемирного Института Угля, его доля составляет 29,6% .

В условиях, когда высокие цены на нефть и газ тормозят дальнейшее развитие мировой экономики, относительно дешевый уголь становится все более популярным энергоносителем. По прогнозу Международного энергетического агентства (МЭА), в период с 2007 по 2025 гг. потребление угля в мире будет увеличиваться в среднем на 1,5% в год.

Мировые запасы угля British Petroleum оценила в 860,938 млрд т . При текущем уровне добычи их должно хватить на 118 лет. Наибольшие доказанные запасы угля в США – 237,3 млрд т (27,6%), России – 157 млрд т (18,2%), Китае – 114,5 млрд т (13,3%). Потом идут Австралия, Индия.

Добыча угля в мире непрерывно растет, однако преимущественно за счет нескольких стран, относящихся к первой пятерке по объемам добычи. С 2000-го по 2010 год мировая добыча угля увеличилась на 66%, с 5 млрд коротких т (1 короткая т = 0,90718 т) до 8 млрд коротких т.

В соответствии со статистическими данными Администрации по энергетической информации, в 2010 году на Китай приходилось 45% мировой добычи угля, США - 13%, Индию - 8%, Австралию - 6%, Индонезию - 5%, остальные страны - 23%. Наибольшие темпы увеличения добычи угля за последние десять лет продемонстрировала Индонезия – на

368%, а также Китай - 188%. Абсолютно контрастная ситуация в США, где добыча за десять лет почти не изменилась (рост 1%).

Что касается Украины, то, ее доля в мировой добыче угля сейчас составляет около 0,8% – 16-е место в мире, в то же время по доказанным запасам – 7-е место.

Объемы добычи угля непосредственно связаны с объемами потребления электроэнергии в целом и угля в частности. Так, ведущими мировыми потребителями угля являются на сегодня Китай, США и Индия. При этом, потребление угля развивающимися странами растет более высокими темпами, что связано с ускоренными темпами развития экономик Китая и Индии.

Австралия, является самым крупным экспортером угля и занимает 27 % мирового экспорта угля, а Индонезия – 26 %, причем на ее долю приходится всего лишь 0,5% всех мировых запасов угля.

Азиатско-Тихоокеанский регион – это основной рынок для экспорта австралийского и индонезийского угля, 40% этого экспорта поступает в Японию. Другие направления экспорта – Европа, Северная и Южная Америки, Африка.

Россия экспортирует немногим более 10 млн. тонн каменного угля (из которых 15% приходилось на коксующийся уголь, 85% – на энергетический уголь), и занимает третье место по объему экспорта после Индонезии. Несмотря на то, что Россия имеет доступ на Азиатско-Тихоокеанский рынок, основная часть экспорта угля осуществляется в Европу.

Колумбия находится на четвертом месте по объему экспорта каменного угля, немного опережая США. Объемы добычи и экспорта колумбийского угля быстро растут в течение последних десяти лет и есть вероятность, что этот рост продолжится и в будущем. Колумбия экспортирует в основном энергетический уголь.

В Южной Африке доля угля в балансе первичного топлива составляет немногим менее 80%. Этот показатель даже выше, чем в Китае. Южная Африка добывает примерно столько же угля, как и Индонезия, – 141 млн. тонн нефтяного эквивалента по данным BP Statistics. Почти 2/3 добываемого в Южной Африке угля направляется на удовлетворение внутренних потребностей по производству электроэнергии, а также для предприятий по перегонке угля в жидкое топливо, остальной уголь экспортируется в Германию, Испанию и Японию.

За последние 10 лет можно видеть изменения в тройке лидеров экспортеров угля – Индонезия почти в четыре раза увеличила свое присутствие на мировом рынке угля, потеснив США.

Крупные импортеры угля несколько отличаются от крупных потребителей угля. Они сконцентрированы в Азиатско-Тихоокеанском регионе и в Западной Европе. По объемам импорта лидируют Япония, Корея, Китайский Тайбэй и Индия – на их долю приходится в

совокупности 45% мирового объема импорта. Европейские страны-члены Организации экономического сотрудничества и развития импортируют 27% угля, продаваемого на мировых рынках.

Таким образом, учитывая историческую динамику роста энергопотребления и уровень развития национальных экономик Китая и Индия, а также проанализировав базовые тенденции развития мирового угольного рынка можно констатировать, что уголь останется конкурентноспособным по сравнению с другими видами топлива и спрос на него будет расти. Существенную поддержку в этом будут оказывать страны Западной Европы, Канада и Япония.

СУТНІСТЬ ТА ЕЛЕМЕНТИ СТРАХОВОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ УКРАЇНИ

Чиж Л.М.

Львівський національний університет імені Івана Франка

Страховий ринок є сьогодні головним сектором ринків небанківських фінансових послуг України, який забезпечує близько 80% їх обсягу. У страховій індустрії працюють різні типи посередників: агенти (банки, туристичні компанії, відділення зв'язку, агенції нерухомості, автосалони та ін.), брокери, аджастери, сюрвейєри, аварійні комісари, андеррайтери, диспашери.

Враховуючи, що економічна сутність страхування, як економічної категорії, полягає у замкнених перерозподільчих відносинах між учасниками процесу страхування, слід зазначити доцільність дослідження страхової інфраструктури. На формування страхової інфраструктури впливає як ринкова економіка та ринкове середовище, так і розвиток страхової діяльності.

Слово «інфраструктура» в перекладі (від лат. *infra* — «нижче», «під» та лат. *structura* — «будівля», «розташування») – сукупність галузей та видів діяльності, що обслуговують економіку, виробництво (транспорт, зв'язок, комунальне господарство, загальна і професійна освіта, охорона здоров'я та ін.). Іноземні дослідники розглядали термін «інфраструктура» в декількох варіантах його походження. Згідно з одним з них, поняття інфраструктури прирівнюється до фундаменту будівлі, тим самим прив'язуючи виникнення даного терміну в будівельній галузі. Інший варіант пов'язує походження терміном з військовою галуззю. Сукупність споруд, комунікацій, різного роду локацій, що забезпечували успішність проведення та підготовки до військових операцій називали інфраструктурою. Підхід до тлумачення самого терміна «інфраструктура» змінювався з роками і з переходом від матеріальної до нематеріальної сфери виробництва.

У 40-х роках на Заході під інфраструктурою почали розглядати сукупність галузей, які сприяють нормальному функціонуванню матеріального виробництва. Більш повне визначення терміну інфраструктура дає Р. Йохімсен, який стверджує, що інфраструктура – це сукупність матеріальних, інституціональних та індивідуальних умов, що мають у розпорядженні господарські одиниці і відповідний прибуток, який дозволяє при цілеспрямованому розміщенні ресурсів забезпечити високий рівень господарської діяльності

Щоб підійти до визначення страхової інфраструктури, необхідно виходити з поняття інфраструктури як такої та інфраструктури фінансового ринку. У фінансовій інфраструктурі можна виділити страхову як одну з її складових. Страхова інфраструктура – це сукупність елементів та видів діяльності, що створюють та забезпечують організаційно-економічні умови для функціонування ринку страхових послуг. До страхової інфраструктури слід відносити організації, що сприяють розвитку та функціонуванню страхової діяльності, підвищують її ефективність, але не займаються нею безпосередньо. До них зачислимо сукупність різних комерційних і громадських організацій та установ, діяльність яких служить забезпеченню ефективного функціонування страхової діяльності і створює умови для дієвої роботи страхових компаній. Серед видів страхової інфраструктури слід виділяти:

– посередницьку інфраструктуру: агентів, брокерів, організації, які є новими каналами просування страхових послуг;

– допоміжну страхову інфраструктуру: організації із забезпечення страхової та перестрахової діяльності, тобто організації, що займаються попередженням випадків страхового шахрайства і веденням відповідних баз даних, аутсорсингом деяких функцій діяльності страховиків, інвестиційних компаній, оцінкою ризиків і збитків, консалтингом і рекламою, наукою і освітою в галузі страхування;

– інституційну інфраструктуру, яку складають інститути, що покликані сприяти розвитку страхової діяльності, удосконаленню страхового законодавства.

Отже, страхування як економічна категорія полягає в розподілі збитків між всіма учасниками страхування. Це кооперація по боротьбі з наслідками стихійного лиха та суперечностями всередині суспільства, що виникають на основі господарських відносин між членами суспільства. Страхова інфраструктура є частиною фінансової інфраструктури і включає в себе інститути, які сприяють розвитку страхової галузі.

Література

1. Государственное регулирование рыночной экономики : ученик / издание 2-е, перераб. и доп. Кугилин В.И. – М. : Изд-во РАГС, 2002. – 832 с.

2. Страховий ринок України: стан та перспективи розвитку : монографія / за заг. ред. А.А. Мазаракі. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т,

2007. – 460 с.

3. Новачук О. Посередники у сфері страхування / Оксана Новачук // Дебет-Кредит. – 2005. – № 47. – С. 31–35.

4. Інфраструктурне забезпечення конкурентної економіки регіонів (методологія і механізми) / НАН України. Інститут регіональних досліджень. Редкол.: наук. редактор д.е.н. проф. П.Ю. Беленький. – Львів, 2002. – 308 с.

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Шевчук С.Л.

Житлово-комунальний технікум

Харківської національної академії міського господарства

Науковий керівник: Майборода Ю.В.

Загальноновизнано, що саме бізнесу належить важлива роль у забезпеченні сталого економічного зростання, підвищенні інноваційного та експортного потенціалу країни. Ефективна взаємодія великого, малого та середнього бізнесу дала змогу країнам із ринковою економікою досягти високого конкурентного статусу на світовій арені. Найбільш розповсюдженими організаційними формами підприємництва, що дозволяють позитивно вирішувати економічні та соціальні проблеми є мале та середнє підприємництво. Вони забезпечують більше половини ВВП, дві третини загальної кількості робочих місць, чверть експорту та таку ж частку прямих іноземних інвестицій. Успішний розвиток малого та середнього бізнесу є запорукою формування середнього класу та передумовою забезпечення соціальної стабільності в суспільстві.

В Україні перешкодою на шляху розвитку малого підприємництва є відсутність ефективних механізмів його підтримки з боку держави. Змінити ситуацію має Закон України "Про розвиток та державну підтримку малого та середнього підприємництва" від 22.03.2012 р. Він повинен надати малому і середньому бізнесу фінансову, інформаційну, консультаційну підтримку, сприяти підготовці і підвищенню кваліфікації працівників, надати допомогу в галузі інновацій, науки і промислового виробництва, здійсненні експортної діяльності. Передбачається створення уповноваженого органу в сфері розвитку малого і середнього бізнесу, сприяння у розвитку інфраструктури підтримки малого та середнього бізнесу - створення бізнес-центрів, бізнес-інкубаторів, науково-технічних центрів, центрів трансферу технологій, фондів підтримки малого підприємництва, лізингових компаній [2].

Передбачається, що фінансова державна підтримка надається за рахунок державного та місцевих бюджетів. Отже, слабка сторона схваленого закону полягає у відсутності коштів для його реалізації. Якщо

говорити про національну програму розвитку підприємництва, то в бюджеті закладено буквально 2-3 млн. грн., чого недостатньо навіть для адміністрування цієї програми, не кажучи про її наповнення. Тому вкрай важливо не декларувати, а створювати необхідну, в тому числі ресурсну базу для розвитку підприємництва.

Враховуючи, що основою дохідної частини бюджету є податкові надходження (75% - 85%), для спрямування значних витрат на підтримку бізнесу без шкоди для пенсіонерів, студентів та працівників бюджетних установ, потрібно стягувати більше податків знову ж таки з бізнесу! Проте це замкнуте коло можна розірвати. Для ефективної реалізації положень законопроекту його слід доповнити статтями, які передбачають механізм реалізації норм прямих дій, що містяться в ньому. Наприклад, говорячи про компенсацію підприємцям відсоткової ставки за кредитами, необхідно визначити, за яких умов можна отримати таку компенсацію, які документи і куди для цього потрібно надати.

Сьогодні, в умовах обмеженого фінансування (майже повної відсутності фондів із розвитку бізнесу) методом впливу держави на бізнес є його оподаткування. Форма і методи оподаткування бізнесу визначають як його розвиток, так і ефективність отримання коштів до бюджету від суб'єктів підприємницької діяльності.

Метою Податкового кодексу було не тільки упорядкувати систему законодавства у сфері податкового регулювання, а й поліпшити умови ведення бізнесу і стимулювати економіку. Таким чином, відбулося зменшення кількості податків та зборів: загальнодержавних з 29 до 18, а місцевих податків і зборів - з 14 до 5. У ПКУ закладено поступове зниження ставки податку на прибуток до 16 відсотків (у 2014 р.), що дозволить вийти "з тіні" більшості підприємцям. Також передбачено зниження тиску з боку податку на додану вартість, ставка якого у 2014 році повинна становити 17 %. Позитивним є й той факт, що збережено спрощену систему оподаткування, обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва як для юридичних, так і для фізичних осіб-підприємців [1].

Однак швидкість розробки та прийняття ПКУ (з певними доопрацюваннями) спричинила певну невідповідність його норм іншим нормам чинного законодавства та, відповідно, дещо ускладнила життя певних категорій платників податків. Найбільшими вадами ПКУ можна вважати недосконалу регламентацію аспектів реєстрації суб'єктів господарювання в якості платників податку, адміністрування податку та обмежень щодо нього, а також неврегульованість питань, що стосуються спрощеної системи оподаткування. Чимало представників бізнесу стикнулися зі складністю реєстрації нового бізнесу в якості платника податку на додану вартість, і це питання досі залишається невирішеним.

Література

1. Податковий кодекс України (текст) станом на 3 вересня 2012 р.: - К.: Центр учбової літератури, 2012. – 536 с. 3. Закон України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» № 4618 - VI від 22 березня 2012 р.//Відомості Верховної Ради України, 2012.

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ ЭКОНОМИЧЕСКОГО РОСТА В МАРОККО

Эль Филали Эшшафик Мехди

Харьковский национальный автомобильно - дорожный университет
Научный руководитель: к.э.н., доцент Олейникова Н.А.

Марокканская экономика рассматривается как относительно либеральная экономика, функционирующая на основе закона спроса и предложения. С 1993 года в Марокко проводится политика приватизации, вследствие чего некоторые сектора экономики перешли из государственного управления в частные руки.

Марокко относится к странам с рыночной экономикой, получает конкурентные преимущества от относительно низких трудовых затрат и близости к Европе.

Марокко также является самым крупным в мире экспортером фосфатов, которые являются основным источником экспортных поступлений и залогом экономической стабильности. Экономическая политика, которую проводит с 2003 года король Мохаммед VI, принесла макроэкономическую стабильность стране в целом.

В 2006 году Марокко подписало соглашение о свободной торговле (ФТА) с США, а в 2008 вступил в действие повышенный статус - Соглашение об ассоциации с ЕС. Однако, нищета, неграмотность и уровень безработицы продолжает оставаться высоким. В ответ на эти факторы, король Мохаммед в 2009 году приступил к осуществлению национальной инициативы по развитию человеческого потенциала, по программе на сумму 2 млрд. долл., направленной на борьбу с нищетой.

В сельском хозяйстве занято 44,6 % трудоспособного населения, оно даёт 17,1 % ВВП. Доля продукции сельского хозяйства в экспорте составляет 25 %. В сельскохозяйственном производстве страны погодный фактор остаётся решающим фактором, и потому применяется орошение (1,44 млн. га). Зерновые, бобовые и сахарная свёкла занимают 80 % обрабатываемых земель. Выращиваются пшеница (3 млн. т.), томаты (1,2 млн. т.), картофель (1,4 млн. т.). Прибрежные воды Марокко богаты рыбой, при этом 75 % улова составляют сардины.

В промышленности занято 19,8 % трудоспособного населения, она даёт 31,6 % ВВП.

Доля горнодобывающей промышленности в ВВП составляет 3 %. Главное полезное ископаемое Марокко — фосфориты, по производству которых страна занимает 3 место в мире и 1 место по их экспорту. В промышленном масштабе добываются свинец, марганец, медь, кобальт, цинк, барит. Имеются запасы железной руды.

Доля обрабатывающей промышленности составляет 19 % ВВП. В Касабланке производится сборка автомобилей. Действуют предприятия пищевой промышленности по консервированию рыбы и мяса, мукомольные заводы. Текстильная промышленность ориентирована главным образом на экспорт (в основном в страны ЕС).

Туризм — очень важная статья доходов Марокко, а также главная сфера занятости для марокканцев. Доходы от туризма в 2007 году составили \$7,55 млрд.

По развитию железных дорог Марокко станет первой Африканской страной имеющей высокоскоростной железнодорожный транспорт, а к 2030 планируется построить около 1500 км высокоскоростных ЖД линий.

В сфере торговли отмечается резкий рост потребления импортируемых товаров. Импорт составляет 34,19 млрд. дол. Статьи импорта: нефть, телекоммуникационное оборудование, пшеница, газ и электричество.

Экспорт составляет 14,49 млрд. дол. Статьи экспорта: одежда, рыба, фосфориты и сельское хозяйство.

Таким образом, долгосрочные задачи Марокко включают улучшение образования и перспективы трудоустройства для молодых марокканцев, уменьшение разрыва в благосостоянии между богатыми и бедными, борьбу с коррупцией, а также расширение и диверсификацию экспорта.

Программой экономического развития королевства предусматривается создание в стране к 2015 г. 550 тыс. новых рабочих мест. Последние политические события в арабских странах, в т.ч. и в Марокко, вызывают необходимость усилить борьбу с безработицей (особенно среди молодежи), которая является, пожалуй, самой острой социальной проблемой страны.

В целом создание условий для устойчивого хозяйственного развития и повышения благосостояния широких слоев населения требует от правящего режима проведения серьезных политических и социально-экономических преобразований.

СЕКЦІЯ 2. МІКРОЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ СУБ'ЄКТІВ ЕКОНОМІКИ

АНАЛІЗ ФАКТОРОВ, ОПРЕДЕЛЯЮЩИХ ОБЪЕМ ПРОИЗВОДСТВА – ПОТРЕБЛЕНИЯ КОНДИТЕРСКИХ ИЗДЕЛИЙ

Авраменко И.В.

Донецкий национальный университет

Человек использует в питании множество продуктов, характеризующихся различной полезностью: витаминов, микроэлементов, жиров, незаменимых аминокислот, энергетической ценностью.

Кондитерские изделия относятся к высококалорийным продуктам благодаря высокому содержанию сахара, жиров и белков. Это свойство с одной стороны является положительным, так как способствует быстрому насыщению организма, но с другой стороны такие изделия необходимо употреблять в пищу в умеренных количествах, так как их переизбыток ведет к различным заболеваниям. Кондитерская промышленность, повышает полезность кондитерских изделий путем использования различных добавок и улучшителей. Также применяются меры по снижению количества жира, введению пищевых волокон с исключением трансизомеров жирных кислот.

На рис. 1 приведена динамика производства кондитерской продукции в Украине [1].

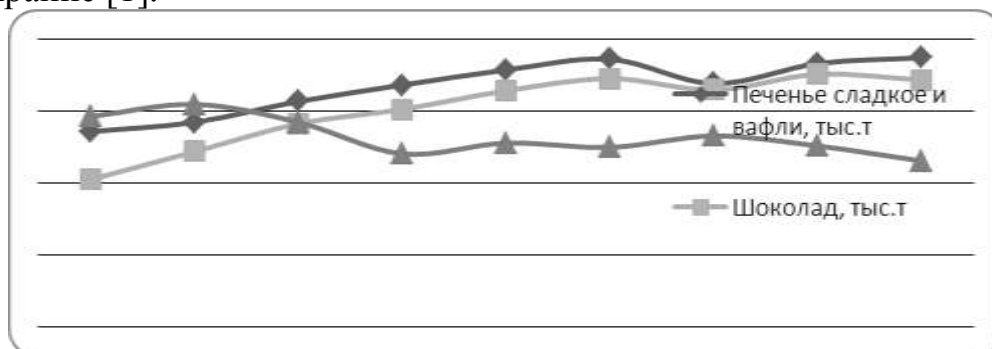


Рисунок 1. Динамика производства кондитерской продукции

Данные, приведенные на рис. 1 показывают что, с 2003 по 2008 годы происходит рост объемов производства и потребления сладкого печенья и вафель, шоколада с уменьшением в кризисном 2009 г. В последующие годы производство и спрос на эти виды кондитерской продукции увеличились до уровня 2008 г. С 2004 по 2006 годы наблюдается существенное падение спроса и производства кондитерских изделий из сахара не содержащих какао. В 2009 г. происходит небольшой рост объема производства и потребления этого вида изделий, который компенсирует

падение спроса на печенье и изделия, содержащие какао. В последующие годы спрос и производство этих изделий продолжает падать. Причиной сокращения является, изменение предпочтений населения, которое в после кризисные годы по мере роста дохода увеличивает потребление изделий более дорогих и премиум – класса.

Изучением особенностей формирования спроса на кондитерские изделия занимались такие авторы как Драгилев А., Кузнецова Н., Силивончук А., Складчиков В., Соколов А., Маковеев А.П., Шатнюк Л.Н., и др., основной заслугой которых явился учет разнообразных факторов, влияющих формирование спроса на кондитерские изделия. Однако необходимость уточнения характера влияния ряда факторов, формирующих спрос, на кондитерские изделия определило цель данных тезисов.

Спрос — это экономическая категория, характеризующая потребность покупателей в определенном товаре, обеспеченных достаточными платежными средствами, позволяющими приобрести этот товар по определенной цене в данный период времени на определенном рынке или в определенной стране [2].

Спрос, как и потребление кондитерских изделий, может измеряться в натуральном, условно-натуральном и стоимостном выражении.

К факторам, оказывающим влияние на объем потребления в натуральном и стоимостном выражении относятся такие как доходы покупателей; мода, вкусы и предпочтения покупателей; реклама, сезонные изменения в спросе; ожидания покупателей, изделий.

Фактор доходы покупателей заключается в том, что чем больше денег у покупателя, тем больше он совершает покупок. Мода, вкусы и предпочтения покупателей в совокупности с ростом доходов приведет к тому, что спрос на более качественные и дорогие изделия. Реклама оказывает огромное влияние на вкусы и предпочтения покупателей, и интуитивно покупаем данный вид продукции. Поэтому увеличение, рекламы какого – либо товара, вызывает рост спроса на этот товар.

Цена товара почти всегда является ведущим фактором при принятии покупательского решения. При прочих равных условиях изменение спроса на товар обратно пропорционально изменению цены.

Сезонные изменения в спросе являются важной характеристикой любого рынка, они определяют ритмичность производства кондитерской продукции. На рис. 2 приведена динамика производства кондитерской продукции в Украине [3]

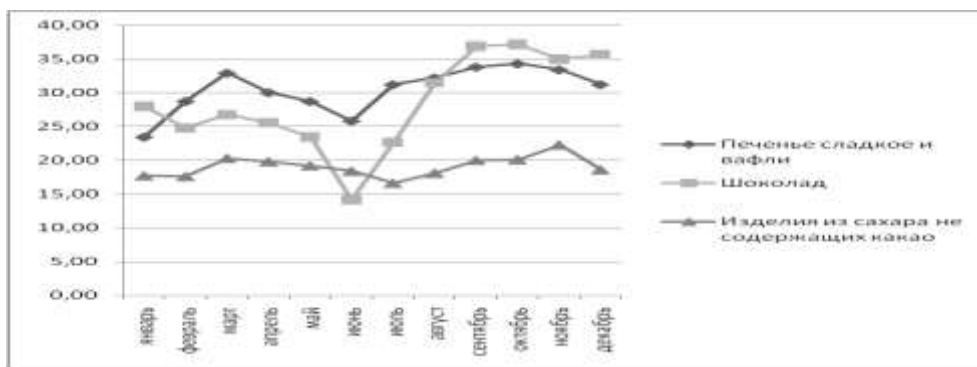


Рисунок 2. Динамика производства кондитерской продукции в Украине по месяцам 2011 г.

Данные приведенные на рис.2 показывают, что наибольшей неравномерностью производства – потребления отличаются сладкое печенье, вафли, шоколад и изделия, содержащие какао. Наименьшее производство – потребление наблюдалось в июне 2011 г. В летние месяцы потребление шоколада, печенья и вафель снижается с увеличением в осенне – зимний период. Решающим фактором, влияющим на увеличение потребления кондитерских изделий, является количество календарных праздников в указанный период и потребность в легких психостимуляторах в «депрессивный» осенне-зимний период. Производство – потребление кондитерских изделий из сахара характеризуется большей равномерностью в течение года с некоторым снижением в зимние и летние месяцы.

Кондитерские изделия не являются продуктами первой необходимости, поэтому спрос на них, как и производство существенно зависят от изменения покупательной способности населения. Изменения данного фактора либо стимулирует, либо сдерживает развитие рынка. Мировой финансовый кризис как показывает рис. 1 негативно влияет на экономику Украины, что в свою очередь приводит к сокращению покупательной способности населения, снижению спроса и производства кондитерских изделий.

Литература

1. Державна служба статистики України. Виробництво основних видів промислової продукції за 2003 – 2011 роки. [Электронный ресурс] / Режим доступа: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2006/pr/prm_ric/prm_ric_u/vov2005_u.html.
2. Маковеев А.П. Спрос и предложение как важнейшие экономические категории в системе управления развитием промышленного производства / А.П. Маковеев // Труды Одесского политехнического университета – 2002. – №2(18) – 291С.
3. Державна служба статистики України. Виробництво основних видів промислової продукції по місяцях 2011 року. [Электронный ресурс] /

Режим доступа:

http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2011/pr/ovp/ovp_u/ovp2011.html.

ПРЕИМУЩЕСТВА И НЕДОСТАТКИ ИНТЕРНЕТ-КОММЕРЦИИ

Дяченко Е.Б. Ковалева Э.В.

Харьковский национальный автомобильно-дорожный университет

Научный руководитель: к.э.н., доцент Попадинец Е.В.

Технические инновации в средствах коммуникаций и обмена информацией постепенно меняли экономическую среду, расширяя границы возможных взаимодействий. Для того чтобы эти новые возможности были задействованы, требовалось конструирование новых или модификация существующих институтов для регламентирования взаимодействия людей в этих новых границах. В результате технологического рывка в развитии средств передвижения и коммуникационных технологий, в 20-м веке произошло очередное значительное расширение границ как реальных, так и виртуальных взаимодействий людей, что потребовало дальнейшего развития институтов.

Массовое распространение глобальных Интернет-технологий существенно усилило позиции виртуального пространства или сетевой экономики в обслуживании взаимодействия людей. Во-первых, происходит расширение границ возможных взаимодействий, что открывает новые возможности для углубления специализации и разделения труда. Во-вторых, в виртуальном Интернет-пространстве есть возможности радикального снижения издержек взаимодействия, т.к. затраты на использования Интернет-технологий относительно невелики и продолжают снижаться.

Бурноразвивающейся отраслью бизнеса сегодня стала электронная коммерция. Этот способ коммерческой деятельности обеспечивает не просто одностороннюю рекламу товаров и услуг, но и интерактивное общение с клиентами. Интернет-коммерция в своем развитии приближается к идеалу электронной коммерции, охватывая маркетинг, внесение предложений, аренду, предоставление лицензий поставку товаров, услуг или информации с использованием компьютерных сетей.

В странах с развитой информационной инфраструктурой электронная коммерция используется преимущественно параллельно с традиционным бизнесом. Основные преимущества интернет-торговли:

Можно с уверенностью сказать, что интернет-рынок растет и будет расти еще много лет, а значит, у данного бизнеса есть прекрасные перспективы.

Интернет-магазин – это эконом-вариант обычного магазина. Бизнес в Интернете не требует больших затрат, если ваш бюджет на данный момент довольно скромнен. Он дает возможность постепенно расширять свое дело, увеличивая денежный оборот; позволяет сэкономить на аренде помещения, штате сотрудников. Штат курьеров (водителей-экспедиторов), кладовщиков, операторов-консультантов, администраторов и т.п. потребуются только с развитием бизнеса. Преимуществом онлайн-магазина является его круглосуточная работа и доступность для клиентов. Кроме того, и сами сотрудники интернет-магазина могут работать на дому, что удобно для них и выгодно для директора магазина.

Плюсом будет и то, что можно выбрать форму расчета, наиболее удобную для предпринимателя и потенциальных покупателей: с предоплатой или оплатой по факту, наличный или безналичный расчет, деньгами или Webmoney.

Один из главных недостатков интернет-торговли заключается в том, что покупатели не имеют возможности посмотреть товар «вживую» до совершения покупки. Компенсировать этот недостаток можно подробным описанием характеристик товара, а самое главное – его красочным и четким изображением в разных ракурсах. Также интернет-магазины пользуются меньшим доверием клиентов и производителей товаров. Поэтому необходимо как можно полнее предоставлять информацию о компании на сайте и постоянно работать на положительный имидж магазина. Покупатель охотнее пойдет на сделку с малоизвестным онлайн-магазином, если оплата товара будет производиться по факту (после доставки и проверки товара).

По мере усиления информатизации общества, масштабы электронной торговли существенно возрастают. Так, согласно данным аналитической компании GfK Group, в 2010 г. почти 130 млн. европейцев совершали онлайн-покупки. Около 90 млн. покупателей – жители Великобритании, Германии, Франции, Бельгии, Нидерландов и Испании.

ПРОБЛЕМЫ ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ ТЕХНОЛОГИЧЕСКИХ ПАРКОВ В УКРАИНЕ

Нежиденко О., Кабанец М.

Харьковский национальный автомобильно-дорожный университет
Научный руководитель: к.э.н., доцент Попадинец Е.В.

Актуальность данной темы в том, что сегодня технопарки являются одним из наиболее перспективных направлений для развития экономики и научного потенциала Украины.

Цель данной работы есть исследование актуальности дальнейшего развития технопарков в Украине.

Сейчас в Украине существуют несколько видов институциональных организаций, предусматривающих льготный режим инвестирования. Будучи разными юридически, но очень близки по своей идеологии. Это специальные или свободные экономические зоны (СЭЗ), территории приоритетного развития (ТПР) и технологические парки.

Развитие современного общества в значительной степени определяется эффективностью протекающих инновационных процессов, обуславливающих превращение результатов научно-исследовательских работ в новые, востребованные продукты технологии, услуги. Сегодня в мире одним из наиболее эффективных механизмов такого превращения являются различные инновационные структуры и, прежде всего, научно-технологические парки.

Что представляют собой эти научно-технологические парки? Технопарк — имущественный комплекс, где объединены научно-исследовательские институты, объекты индустрии, деловые центры, выставочные площадки, учебные заведения, а также обслуживающие объекты: средства транспорта, подъездные пути, жилой поселок, охрана. Основная задача этих инновационных структур – содействовать развитию высоких и сверхвысоких технологий. Сегодня в наиболее развитых странах мира существуют и успешно функционируют сотни таких структур, и их количество непрерывно увеличивается.

Недостаточное значение инновационному фактору придает руководство Украины. Здесь первые технопарки появились в 2000 г. как структуры, задачами которых является объединение научных исследований, разработок новых технологий с внедрением в производство и выпуск конкурентоспособной на внутреннем и внешнем рынках высокотехнологической продукции. Исходя из «Концепции научно-технического и инновационного развития Украины» основными целями создания технопарков признаются:

- сохранение научно-технического потенциала Украины и его направленность на решение актуальных проблем промышленного производства и сельского хозяйства для преодоления кризисных явлений в экономическом и социальном развитии страны;

- содействие переходу отечественной промышленности на инновационный путь развития;

- разработка, внедрение в производство и выпуск высокотехнологической наукоемкой продукции, обеспечение роста экспортного потенциала Украины и снижение зависимости от импорта;

- подготовка ученых и специалистов, в частности, коммерциализация научных разработок;

- привлечение инвестиций в научно-техническую сферу.

Задачи, поставленные перед технопарками, включают в себя:

- создание целостной системы внедрения научных разработок в производство, что включает научные исследования, разработку технологий, внедрение и выпуск продукции, ее успешное продвижение на внутренний и мировой рынки;
- создание благоприятных условий для привлечения внутренних и внешних инвесторов для финансирования проектов технопарков;
- организация промышленного выпуска высокотехнологической конкурентоспособной на мировом рынке продукции;
- создание высокоэффективных методов охраны окружающей среды;
- развитие материально-технической базы научных исследований;
- координацию научных разработок, их научно-техническую и технологическую экспертизу, а также обеспечение мониторинга инновационной и инвестиционной деятельности в соответствии с приоритетными направлениями деятельности Технопарка;
- подготовку, переподготовку и повышение квалификации ученых и специалистов для работы в условиях рынка.

Если зарубежные технопарки в первую очередь нацелены на создание малых наукоемких предприятий, которые выходят с новой технологией или продуктом на рынок, то отечественные — на применение новых разработок на имеющихся предприятиях. Любая заинтересованная в инновациях компания может стать участником технопарка, подписав договор о совместной деятельности с другими его участниками.

Первоначально инициаторами создания технопарков в Украине выступили три НИИ, входящие в структуру Национальной академии наук: киевские Институт электросварки, Институт физики полупроводников и Харьковский Институт монокристаллов. Позднее в Украине были организованы еще тринадцать таких парков. Не смотря на имеющийся в Украине опыт создания технопарков, однако, их эффективность довольно низкая. Украинское законодательство с 2005 года никак не стимулирует сегмент инноваций, в отличие от европейских ИТ-инкубаторов, которые имеют льготное налогообложение, и первые несколько лет вообще не платят никаких налогов. В Украине этот сценарий уже оказывался провальным.

Как отмечают эксперты, в первую очередь технопарки должны быть привязаны к уже существующим научным центрам и ориентированы на привлечение молодых специалистов ведущих технических и военных вузов. Ключевую роль в дальнейшем успехе также сыграет построение прозрачного механизма инвестирования. Государство должно создать благоприятную почву для зарубежных инвесторов, которые готовы вкладывать деньги в украинские стартапы. Если же концепция существования технопарка не будет тщательно проработана, есть вероятность, что Украина повторит сценарий России, где, согласно

исследованию РВК за 2011 год, подавляющее большинство московских технопарков превратились в бизнес-центры.

ОСОБЕННОСТИ ФИНАНСИРОВАНИЯ ОТЕЧЕСТВЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ

Скрипниченко Ю.О.

Харьковский национальный автомобильно-дорожный университет

Научный руководитель: к.э.н., доцент Олейникова Н.А.

В настоящее время экономика Украины движется курсом динамичного развития и требует весомых научно-технологических нововведений во всех сферах предпринимательской деятельности. Но данный процесс требует значительной финансовой поддержки. Для многих предпринимателей и компаний острой проблемой является именно финансирование, поэтому происходит постоянный поиск путей её решения.

Всем предприятиям для своего существования и развития нужен капитал, который обеспечивается путем финансирования.

Финансирование - это получение предприятием необходимых денежных фондов для осуществления хозяйственной деятельности. В теории финансового менеджмента выделяют два основных вида финансирования: внутреннее и внешнее.

Главным источником финансирования отечественных предприятий являются собственные средства, удельный вес которых за последние пять лет несколько снизилась. Другие источники финансирования и средства государственного и местных бюджетов обеспечивают финансовыми ресурсами предприятия в соответствии на 14,5% и 13,3%. При этом удельный вес бюджетных ассигнований за последние годы выросла почти вдвое, что свидетельствует о росте заинтересованности государства в эффективном функционировании хозяйственных субъектов. Кредиты банков и другие займы, несмотря на несущественный рост в период с 2007 по 2011 год, составляют лишь 6% от общего объема финансирования.

Таблица 1

Структура финансирования предприятий Украины в 2007-2011 гг.

Название источника	Удельный вес в общем объеме финансирования, %				
	2007	2008	2009	2010	2011
Средства государственного и местных бюджетов	9,2	9,5	8,7	11,1	13,3
Собственные средства предприятий	68,6	66,8	65,8	61,4	63,2
Средства иностранных	5,9	4,3	5,6	5,5	3,0

инвесторов					
Кредиты банков и другие займы	1,7	4,3	5,3	8,2	6,0
Другие источники финансирования	14,6	15,1	14,6	13,8	14,5

Это свидетельствует о низкой способности отечественной кредитной системы обеспечить деятельность и развитие предприятий недорогими финансовыми ресурсами. Негативная тенденция также существует по привлечению средств иностранных инвесторов, удельный вес которых в общем объеме финансирования за исследуемый период уменьшилась вдвое – с 5,9% до 3%. Таким образом, существуют определенные резервы по финансированию украинских предприятий – это привлечение кредитных ресурсов и инвестиций как внешних, так, особенно внутренних, связанных с активизацией функционирования отечественного фондового рынка.

Таким образом, украинская история рыночных отношений еще достаточно мала, чтобы говорить о накопленном отечественном опыте поиска правильных путей развития предприятия. Но именно в этом определен плюс для наших предприятий по сравнению с зарубежными - это возможность обойти ложные пути развития и неправильные представления о развитии, используя богатый опыт зарубежных партнеров по бизнесу. Однако используя зарубежный опыт, необходимо учитывать специфику законодательства, налогообложения, экономические ситуации в Украине.

Долгое время в отечественной теории и практике вопросу финансирования деятельности хозяйственных структур за счет капитала владельцев уделялось чрезвычайно малое внимание, поскольку при административно-командной экономики предприятия в централизованном порядке наделялись уставным капиталом, который не мог быть изменен в результате эмиссии (или аннулирования) корпоративных прав. Зато доминирующая роль отводилась таким методам финансирования как бюджетные дотации, субвенции.

Сегодня достаточно актуальным является вопрос переориентации предприятий на рыночные формы их финансирования, обоснование эффективных путей решения проблем, с которыми сталкиваются предприятия при осуществлении ими хозяйственной деятельности.

Литература

1. Закон Украины «О налогообложении прибыли предприятий» // Налоги и бухгалтерский учет. – 2003.
2. Благодетелева-Вовк С.Л. Управление финансовой санацией предприятий. - Учеб. пособие. - К.: Ника-Центр, 2006.
3. Ковалев В.В. Финансы предприятий: Учеб. пособ. –М.: ООО «Витрэм», 2002.

4. Терещенко А.А. Финансовая деятельность субъектов хозяйствования. -М.: Финансы, 2003.

ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ЭВОЛЮЦИОННОЙ И ОРТОДОКСАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКИ

Степанов М.И.

Харьковский национальный автомобильно-дорожный университет
Научный руководитель: к.э.н., доцент Олейникова Н.А.

Теория эволюционной экономики возникла сравнительно недавно, около 30 лет назад (теоретики А. Маршалл, И. Шумпетер). Эта теория изучает переходные процессы от одних технологий к иным, от одной социально-политической системы к другой.

В настоящее время, если следовать классической теории, появляется «двугорбый верблюд» - неравномерное распределение ресурсов в обществе. Закоренелые теории, устоявшиеся столетиями, изучают состояние экономики, игнорируя сам переходный процесс. Они рассматривают развитие, как действие, приближенное к состоянию единственно возможного равновесия, к которому рынок стремится без усилий. А также исследуют однородную систему, в которой состав действующих лиц (игроков) в экономике зафиксирован, задан, правила игры известны. На практике мы видим различные промежуточные состояния, в которых экономика застаивается, переживая стагнацию. При этом самоорганизация не может исправить положение, и требуются внешние рычаги управления.

Эволюционная теория основана на том, что действующие лица меняются, как и правила игры. Происходит ли это в результате естественного отбора, самоорганизации или иначе, но главное – изменчивость состава. Это необратимый процесс, так как технологии и выпускаемая продукция постоянно меняются.

Консерваторы движимы выживанием и стремятся сберечь то, что имеют, но спрос на их блага постоянно падает, так как на рынке появляется все больше новаторских разработок, на которые есть растущий спрос. Однако новатор нуждается в ресурсах, которые ограничены и сосредоточены у консерваторов. В результате консерватор экономит на издержках, ресурсах, сокращает штат и вынужден стать либо новатором, либо уйти с рынка, став банкротом. Новатор стремится отобрать ресурсы у консерватора. В истории их отбирали путем насилия, указами, революциями. Благодаря новаторам экономика приобретает динамику. Если мир состоял бы из одних консерваторов, прибыль в таком мире была бы равна нулю.

Новаторы не знают – выиграют или проиграют, в то время как консерваторы не знают – устоят они или нет. В этой конкуренции

обязательно имеются элементы хаоса. Победитель заранее непредсказуем, это заставляет новатора, как и консерватора, действовать. В результате оба выходят победителями, обогащенными новой информацией.

Мир живет двойным стандартом: фундаментальная (теоретики) и прикладная (менеджмент, бизнес и т.д.) наука. Между армией практических экономистов, которые работают в банках, корпорациях и теоретиками (Гарвард, Чикаго и т.д.) - «китайская стена». Две науки, которые сами по себе (теоретики получают Нобелевскую премию, а практики – результаты).

Эволюционная теория отбрасывает однородность. Неоднородность состоит в том, что появляются «два горба» (богатые и бедные), которые не учтены ортодоксальной наукой. Если они раздвинуты, то цены ориентированы на богатую часть. Объем производства сворачивается, так как бедные люди не платежеспособны, соответственно сокращается штат работников и заработная плата.

Эволюционная экономика считает, что низкая инфляция (2-3 процента) является положительным стимулом борьбы новаторов и консерваторов. Но, если инфляция стимулирует приватизационные процессы, где группа лиц присваивает доход общества и неравномерно его распределяет, то мы приходим к экономическому упадку.

Государство имеет мощные инструменты эффективного управления экономикой. Этими инструментами можно как уничтожить высокую продуктивность экономики, так и поднять на высокий уровень (налоги, тарифы, кредиты, инфляция, адресная эмиссия и др.). В наше время экономика сжимается, сокращается популяция населения, производство и т.д.

Мы сталкиваемся с нехваткой денег. Ортодоксальная экономика считает инфляцию отрицательным явлением, поэтому государство не допускает эмиссии денег, думая, что она ведет к инфляции.

Новая экономика считает, что государство должно выпустить и дать без процентов эти средства для развития науки и поднятия машиностроения, а не ждать внешних инвестиций. Но дав деньги проконтролировать, чтоб производитель расходовал эти средства только на отечественные товары, не меняя на другую валюту. Например, вводя систему векселей. Таким образом, государство может кредитовать самые перспективные, необходимые внутреннему рынку сектора экономики, тем самым поднимая уровень жизни населения и этим содействовать слиянию двух горбов в один.

БАНКРУТСТВО ЯК ОСОБЛИВИЙ ВИД ПРИПИНЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Терно А.С.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Законодавство про банкрутство дуже динамічно розвивається в усіх країнах, а особливо в тих випадках, коли в економіці відбуваються системні зміни. Завдяки тривалим економічним перетворенням і переходу до ринкової економіки в Україні було створено правовий механізм, який дозволяє узгоджувати інтереси боржника та його кредиторів, сприяючи розвитку вітчизняної економіки. Однак цей механізм на теперішній час не є досконалим, оскільки має безліч прогалин та потребує подальшого реформування.

Реформування законодавства про банкрутство пов'язано переважно з усуненням прогалин, які склалися в практиці його застосування. Тому виникає необхідність висвітлення проблем з різних напрямів банкрутства та аналіз можливих напрямів вдосконалення законодавства. Серед цих проблем та напрямів їх вирішення можна виділити наступні блоки:

1. Проблематичним питанням на сьогоднішній день з точки зору справедливості залишається винятковий статус казенних підприємств, на які законодавство про банкрутство не поширюється. Існує необхідність скасування положення законодавства про те, що місцевим органам влади належить виняткове право вирішувати, на які муніципальні підприємства законодавство про банкрутство не поширюється, а визначатися це повинно на державному рівні, тому що це пов'язано з наданням фінансування (дотацій).

2. З метою оптимізації строків проходження процедури банкрутства доцільним є скорочення терміну процедури розпорядження майном боржника, який за чинним законодавством складає шість місяців. За рахунок раціонального упорядкування алгоритму завдань, що мають бути виконані в межах процедури розпорядження майном, стає можливим скоротити цей строк до двох-трьох місяців. Основний резерв скорочення часу – раціональний механізм виявлення кредиторів та інвесторів, який необхідно проводити з моменту прийняття заяви про порушення справи про неспроможність.

3. Проблематичним залишається й той факт, що у разі порушення справи про банкрутство за заявою боржника він отримує можливість зловживати своїм правом на тимчасовий захист від стягнень кредиторів у силу дії конкурсного мораторію. Для уникнення цього необхідно виявляти факти зловживання боржником правом на тимчасовий захист від стягнень кредиторів (при виявленні таких фактів вживати фінансові санкції та публікувати оголошення). Постає питання скорочення процедур оскарження судових рішень, а також існує необхідність змінити порядок повідомлення кредиторів та інших зацікавлених осіб щодо справи про банкрутство шляхом покладення на суд обов'язку публікувати оголошення про відкриття провадження у справі.

Проблемою залишається незацікавленість арбітражних керуючих в проведенні ефективної процедури управління в процесі процедур банкрутства. Тому, задля підвищення суспільної корисності від діяльності арбітражних керуючих, треба встановити залежність між оплатою їх праці і кінцевими результатами провадження справ про банкрутство.

За умови прийняття господарським судом рішення про проведення санації, особу керуючого санацією пропонують кредитори. Через фігуру призначеного керуючого вони контролюють майно, фінансовий стан і діяльність підприємства. Однак, так кредитори певною мірою «узурпують» владу над господарським суб'єктом. Тому потрібно законодавчо вдосконалити правові аспекти санації так, щоб власники та трудовий колектив підприємства-боржника мали реальні важелі впливу на керуючого, зокрема ввести принцип колегіального проведення санації та відповідальності за її результати.

Процедура ліквідації передбачає складний правовий механізм реалізації інтересів кредиторів за рахунок підприємства-боржника. Для її вдосконалення необхідно передбачити адміністративну відповідальність ліквідаторів за невірну оцінку ліквідаційної маси та непрозорий продаж майна боржника. Таким чином можна буде зменшити кількість зловживань з боку ліквідаторів, а також величину збитків, яку вони завдають підприємствам та їх кредиторам.

Перехід з процедури розпорядження майном до санаційної процедури відбувається без наявності плану санації, що є гальмом в процесі банкрутства. Тому є необхідність в тому, щоб перехід з процедури розпорядження майном в санаційну процедуру відбувався лише за наявності плану санації, а в разі його відсутності повинно прийматися рішення про введення процедури ліквідації.

Таким чином, недоліки чинного законодавства про банкрутство та практика його застосування наведеним не вичерпуються. Немає повністю досконалих законів, як і немає повністю досконалих суддів, які їх застосовують. Процес внесення змін до законодавства також досить складний і тривалий. Але час і економічна та соціальна ситуація в нашій країні вимагають, насамперед, неухильного дотримання чинного законодавства при розгляді справ, усунення прогалин у законодавстві шляхом формування єдиної вираженої судової практики, котра відповідатиме загальним принципам права, і, нарешті, розробки пропозицій для вдосконалення чинного законодавства, приведення його у відповідність з вимогами часу, гармонізації його з іншими галузями та інститутами вітчизняного та Європейського законодавства.

СЕКЦІЯ 3.
МАКРОЕКОНОМІЧНЕ МОДУЛЮВАННЯ (РЕГУЛЮВАННЯ)
РОЗВИТКУ ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

ГИБКИЕ ФОРМЫ ЗАНЯТОСТИ

Аскеров Рази

Харьковский национальный автомобильно-дорожный университет
Научный руководитель: к.э.н., доцент Титарь О.А.

Одним из направлений решения проблем занятости в условиях существования трудоизбыточного рынка труда является образование гибкой занятости. К гибким формам относят занятость, связанную с различными нестандартными режимами рабочего времени; нестандартными рабочими местами и организацией труда; нестандартными организационными формами; специальным социальным статусом работающих (самозанятость и помощь членов семьи и т.д.).

Нестандартные режимы рабочего времени это такие режимы, которые выходят за пределы нормального рабочего дня (8 часов) и нормативного рабочей недели (40 часов), которые были установлены государством.

К нестандартным режимам рабочего времени относят во-первых, занятость в течение неполного рабочего времени, то есть занятость более короткую по сравнению с регламентированной. Такой режим работы может устанавливаться в период экономического спада; модернизации производства и т.п.. Во-вторых, сокращенная рабочая неделя: сокращенная продолжительность рабочего времени, сокращение рабочих дней. Он применяется во время спада производства с целью сохранения квалификации рабочей силы. В-третьих, разделение рабочего места между двумя работниками. Это применяется в период кризисного сокращения рабочего времени в целях сохранения профессионально - квалификационной подготовки и конкурентоспособности рабочей силы. Перечисленные формы занятости относят к неполной занятости. В большинстве стран для определения неполной занятости не существует нормативного порога продолжительности рабочей недели. В Украине полностью занятыми считаются те, кто работают меньше стандартной продолжительности рабочего времени .

К нестандартным режимам рабочего времени в условиях полной занятости относят гибкий рабочий год. Это касается сезонных отраслей и отраслей с неравномерным спросом и предложением товаров и услуг (торговля, энергетика). В условиях гибкого рабочего года работник должен отработать установленный законом или коллективным договором рабочее

время. Эта форма занятости привлекательна для семейных женщин, студентов и т.п..

К гибким формам занятости на работах с нестандартными рабочими местами относят надомный труд. В основном она используется в швейной и текстильной, электронной отраслях промышленности. Продолжительность рабочего времени различна для разных категорий работников, она определяется по нормированным нормам времени. Надомный труд почти всегда требует меньших финансовых затрат по сравнению со стандартными формами найма и поэтому является рентабельной формой занятости. Она привлекательна для престарелых, женщин, молодежи, людей с ограниченными физическими возможностями.

К нестандартным организационным формам занятости относят временных работников. К категории временно занятых относят работников, работающих по краткосрочным контрактам, на условиях подряда, на работах случайного характера (для которых вообще не предусматривается контракт). Фирмы, которые используют рабочую силу на условиях срочных (временных) контрактов, как правило повышают эффективность своего производства за счет: использования оптимального объема рабочей силы, при том что администрация не связывает себя гарантиями занятости, снижение затрат на содержание рабочей силы за счет низкой заработной платы и ограничения пакета социальных выплат; заполнения непрестижных рабочих мест; замещение постоянных работников временными (в случаях болезни, отпуска и т.д.).

К нестандартным организационным формам занятости относят вторичную занятость. Это дополнительная занятость работников, имеющих основную работу. К вторичной занятости относят: совместительство, предоставление разнообразных услуг населению, репетиторство, уличную торговлю, производство товаров на продажу и т.п.. Вторичная занятость обеспечивает возможность дополнительного заработка, повышает шансы сохранения работы в условиях сокращения объемов производства, позволяет найти лучшую работу без потери статуса занятости. В Украине вторичная занятость чаще является незарегистрированной. Большинство работающих на условиях дополнительной занятости является самозанятым населением и основная его доля занятых в личном подсобном сельском хозяйстве.

В условиях рыночной экономики постоянно изменяется экономическое и социальное положение страны и рынок труда должен приспосабливаться к этим изменениям, изменяя характер и содержание труда и формы занятости населения.

Важной стороной гибкого рынка рабочей силы является ее географическая и профессиональная мобильность. Трудоизбыточный рынок труда Украины требует ее подвижности между регионами, предприятиями и профессиями. Профессиональная мобильность

обеспечивает взаимозаменяемость работников в соответствующих условиях. Географически и профессионально мобильные работники имеют лучшие возможности для трудоустройства.

Создание гибких форм занятости становится особенно актуальным в условиях нынешнего глобального экономического кризиса.

ВНУТРИФИРМЕННЫЙ РЫНОК ТРУДА: ПОНЯТИЕ, ПРИЧИНЫ ВОЗНИКНОВЕНИЯ, ПРЕИМУЩЕСТВА

Гасанзаде Рахиб

Харьковский национальный автомобильно-дорожный университет

Научный руководитель: к.э.н., доцент Титарь О.А.

Внутренний рынок труда - это система социально-трудовых отношений, которая ограничена рамками одного предприятия, внутри нее определению цены труда (заработной платы) и ее размещение определяются административными правилами и процедурами.

Субъектами на внутрифирменном рынке труда, как и на традиционном, есть наемные работники и работодатели. Функции работодателей здесь выполняют одновременно директор предприятия и руководители структурных подразделений предприятия. Директор в лице юридического лица вступает с рабочими в отношения найма, руководители структурных подразделений осуществляют оперативное руководство трудовой деятельностью работника. Необходимым субъектом внутреннего рынка труда являются профсоюзы, призванные защищать интересы наемных работников.

Причины возникновения и существования внутренних рынков такие. Во-первых, это специальная квалификация рабочих. Работа на каждом предприятии на каждом рабочем месте требует уникальных знаний и навыков, которые составляют специфический человеческий капитал. Рабочие, которые уже работают на предприятии, уже обладают таким специфическим человеческим капиталом, поэтому имеют преимущества над рабочими, которых можно нанять на внешнем рынке труда. Во-вторых, для овладения специальной для данного предприятия квалификацией необходима профессиональная подготовка непосредственно на рабочем месте. В-третьих, это обычаи и традиции, которые существуют на конкретном предприятии. Рабочий, работающий на предприятии, знает традиции, неформальные правила, которые регулируют трудовые отношения на фирме. На каждой из них существует свой комплекс трудовой этики, которая отражает корпоративные ценности и определяет производственную культуру предприятия. Знание и выполнение этих правил позволяет повысить эффективность производства и достичь стабильности и бесконфликтности в коллективе.

Внутренний рынок дает преимущества фирмам (работодателям) и наемным рабочим. Преимущества для работодателей заключаются в том, что снижение текучести рабочей силы повышает отдачу для фирмы от затрат на обучение. Если фирма заполняет вакантные места с помощью внешнего рынка, ей придется финансировать все обучение новых работников. Можно исключить эти расходы, продвигая по службе работников фирмы, готовых к этому. Фирма имеет ограниченную информацию о качестве работника с внешнего рынка труда и имеет достаточно полную информацию о своих работниках. Поэтому продвижение внутри фирмы сокращает расходы по найму и уменьшает риск допустить ошибку при заполнении вакансий. Преимуществом для внутреннего рынка труда является наличие четко определенной служебной карьеры. Это создает для работников стимулы поддерживать дисциплину, производительность труда и повышать квалификацию.

Преимущества имеют и наемные работники, они получают гарантии занятости и возможности продвижения по служебной лестнице. Чтобы добиться успеха, им не надо покидать места работы, при этом они защищены от конкуренции на внешнем рынке труда. Поиск нового места работы требует затрат, времени, работнику грозит фрикционная безработица.

Таким образом, причинами возникновения и развития внутренних рынков труда являются: экономия на издержках на труд, в связи с обучением и переподготовкой рабочих, внутрифирменными инвестициями в человеческий капитал; экономия на трансакционных издержках, связанных с осуществлением сделок на рынке труда.

СИНЕРГЕТИЧЕСКИЙ ПОДХОД В ЭКОНОМИКЕ

Загвоздина Е.С., Загвоздина Т.С.

Харьковский национальный автомобильно-дорожный университет
Научный руководитель: к.э.н., доцент Яворская Л.М.

Роль безусловного фаворита в междисциплинарных исследованиях сейчас играет теория самоорганизации или синергетика. Название происходит от двух греческих слов и означает "совместное действие", ввел его в 70х годах XX века немецкий физик - теоретик Герман Хакен.

Синергетика как наука в целом — это междисциплинарная отрасль, изучающая общие закономерности процессов развития сложных неравновесных систем (физических, химических, биологических, экологических, социальных и других) на основе присущих им методов самоорганизации. Суть синергетики заключается в том, что процессы самоорганизации подчиняются одним и тем же принципам, независимо от природы систем, и для их описания может быть пригоден общий математический аппарат. Синергетику иногда позиционируют как

«глобальный эволюционизм» или «универсальную теорию эволюции», дающую единую основу для описания механизмов возникновения любых новаций.

Основное понятие синергетики — определение структуры как состояния, возникающего в результате многовариантного и неоднозначного поведения многофакторных сред, которые не деградируют к стандартному для замкнутых систем усреднению, а развиваются вследствие открытости, притока энергии извне, нелинейности внутренних процессов, появления особых режимов с обострением и наличия более одного устойчивого состояния. Этот феномен трактуется синергетикой как всеобщий механизм эволюции: от элементарного и примитивного — к сложносоставному и более совершенному.

Использование синергетических технологий на сегодняшний день весьма актуально для экономической науки и социально-экономического развития. Только с помощью инновационных технологий в настоящее время можно выиграть в конкурентной борьбе. Методы, основанные на взаимодействии со многими процессами в технической, экономической, социальной и природной сфере, создают преимущества отдельным предприятиям, регионам и странам. Им принадлежит ключевая роль в реализации устойчивого развития — гармоничного сочетания экономического роста с сохранением природной среды и социального прогресса.

Сегодня за счет инновационной составляющей в странах ЕС обеспечивается до 50% прироста ВВП. Эффективное использование инноваций позволяет этим странам преодолевать количественную ограниченность природно-естественных и людских ресурсов и создавать условия для обеспечения долговременной положительной динамики экономического развития. В мировом масштабе позиции стран определяются новыми условиями конкуренции, их способностью к непрерывному превращению научных знаний в инновационные продукты, реализуемые на рынке. Не случайно страны, в которых отлажен механизм финансирования и экономического стимулирования инновационной деятельности, выходят в лидеры и сохраняют свои позиции в международных рейтингах конкурентоспособности.

Проблемами прогнозирования дальнейшего экономического развития с помощью синергетических методов занимается ряд ученых. Среди них Б.Л. Кузнецов, В.С. Капустин, Г.Г. Малинецкий, С.Ю. Малков и другие. [2,3]

«Ясно одно: прогнозы с помощью традиционных моделей, основанных на анализе равновесных состояний, не заслуживают доверия. Необходимо переходить к моделям, нацеленным на описание неравновесных процессов, использующим аппарат нелинейной динамики, синергетики. За такими моделями — будущее», - утверждает профессор, доктор технических наук С.Ю. Малков. [1]

Мировой финансово-экономический кризис остро поставил вопрос о возможностях экономического прогнозирования, о способности науки адекватно описывать сложные социальные процессы и предсказывать их развитие.

До настоящего времени при проведении анализа и прогноза чаще всего использовался метод, основанный на выявлении складывающихся тенденций развития. В эпоху стабильного и устойчивого роста мировой экономики такой метод давал неплохие результаты и чего-то другого особо не требовалось. Ситуация резко изменилась с началом кризиса. Прогноз на основе анализа долговременных тенденций стал бессмысленным. Возникла острая необходимость использования другого научного инструментария, такого как экономическая синергетика, нацеленная на описание неравновесных процессов, на анализ закономерностей разрушения старых и формирования новых социально-экономических структур, научный мониторинг возможных экономических рисков и кризисов.

Таким образом, экономическая синергетика дает возможность предупредить последствия социальных нестабильностей угрожающих нормальной жизнедеятельности общества.

Литература:

1. С.Ю. Малков Нелинейная динамика нелинейного мира [Электронный ресурс]. - Режим доступа:

<http://spkurdyumov.narod.ru/malkovion.htm>

2. Г.Г. Малинецкий Выбор стратегии и системный синтез

[Электронный ресурс]. - Режим доступа:

<http://spkurdyumov.narod.ru/Mal1/Malina777.htm>

3. В.С. Капустин Анализ рисков административного управления

[Электронный ресурс]. - Режим доступа:

<http://spkurdyumov.narod.ru/AnalizRiskov.htm>

МЕТОДИ МАКРОЕКОНОМІЧНОГО ПРОГНОЗУВАННЯ РОЗВИТКУ БАНКІВНИЦТВА

Іршак О.С.

Львівський національний університет імені Івана Франка

Актуальність питання макроекономічного прогнозування розвитку банківництва спричиняється тим, що майбутнє банківської сфери невизначене й ефект економічних рішень, які приймаються, протягом певного часу не відчуються. Тому точне передбачення майбутнього банківської системи підвищує ефективність процесу прийняття рішень. Для здійснення макроекономічного прогнозування розвитку банківської системи, використовують загальні методи прогнозування.

Метод прогнозування – це сукупність способів і прийомів мислення, що дозволяють на основі аналізу ретроспективних, екзогенних (зовнішніх) і ендегенних (внутрішніх) даних, а також їх змін у розглянутому періоді часу вивести судження певної вірогідності відносно майбутнього розвитку об'єкта [1, с.51].

Найбільш загальними методами прогнозування є інтуїтивні (суб'єктивні) та формалізовані.

Інтуїтивні методи передбачають прогнозування на основі здогадок, досвіду та й власне інтуїції, вони не підпорядковуються строгим правилам і спираються на міркування експерта, чи групи таких. Їх використовують при великій кількості чинників впливу на об'єкт прогнозування, а також при прогнозуванні його якісних змін. Серед найбільш поширених інтуїтивних методів такі: “інтерв'ю”, “аналітичний”, “побудови сценаріїв”, “комісій”, “Дельфі”, “колективної генерації ідей”, “матричний” [3].

Формалізовані методи передбачають визначення прогнозів на основі попередньо побудованих моделей. В залежності від специфіки обраної моделі розрізняють казуальні та неказуальні моделі [2, с.9]. Казуальні моделі аналізують взаємозв'язок між змінними і на його основі намагаються пояснити їх поведінку, а неказуальні такого зв'язку не використовують і аналізують попередні значення змінної, на основі вивчення яких і будується прогноз.

Найпростішим прикладом неказуальних моделей є так звана модель “без змін”, згідно якої прогноз дорівнює теперішньому значенню змінної, не дивлячись на те, змінюються інші змінні чи ні. Тобто згідно даних методів ми просто екстраполюємо наявну ситуацію, тому методи на основі неказуальних моделей часто називають екстраполяційними. До найбільш поширених таких методів відносять методи: “експоненціального згладжування”, “ковзної середньої”, “найменших квадратів”, “скінченних різниць”, “гармонічних ваг” та одновимірна модель Бокса-Дженкінса [2, с.9]. Такі моделі особливо корисні для прогнозування значень екзогенних змінних в економетричних моделях.

До казуальних відносяться прогнозні моделі, що ґрунтуються на таких методах, як: “економетричні”, “структурні”, “інтелектуального аналізу даних”, “імітаційні”, “матричні”. В економіці для вивчення соціально-економічних процесів у більшості випадків використовують саме такі моделі, оскільки важливим є комплексне вивчення процесу, із аналізом чинників його впливу. Казуальні прогнози можуть бути якісними та кількісними, але економісти і політики зацікавлені в кількісних прогнозах, які найчастіше будуються з використанням економетричних моделей.

Макроекономічне прогнозування розвитку банківництва є казуальним, оскільки передбачає пошук взаємозв'язку макроекономічних показників та показників діяльності банків. Тим не менш, для прогнозування екзогенних змінних потрібно використовувати неказуальні чи інтуїтивні методи, що дозволяє зробити висновок, що макроекономічний прогноз використовує

комбіновані методи прогнозування. Тому ми виділили суб'єктивний та формалізований методи макроекономічного прогнозування в залежності від вибору методу прогнозування незалежних змінних. У подальших дослідженнях будемо розглядати економетричні моделі, величини екзогенних змінних, прогнозувати на основі експоненціального згладжування, тобто використовувати формалізовані методи макроекономічного прогнозування розвитку банківництва.

Очевидно, що на банківську діяльність суттєво впливає стан зовнішнього середовища, тобто макроекономічного середовища, яке в свою чергу описується певним набором показників. Для кількісного визначення таких взаємозв'язків доцільним буде використання множинного (багатофакторного) кореляційно-регресійного аналізу. Цей аналіз передбачає визначення тісноти між ознаками, побудову багатофакторних регресійних моделей, дослідження значущості як параметрів побудованих моделей так і моделей в цілому.

Література

1. Глівенко С.В. Економічне прогнозування : навч. посібник / С.В. Глівенко, М.О. Соколов, О.М. Теліженко [3-тє вид., доп.]. – Суми : ВТД «Університетська книга», 2004. – 207с.

2. Єлейко В.І. Економетричні методи прогнозування : навч. підручник / [В.І. Єлейко, О.І. Єлейко, О.С. Синицький, А.О. Чемерис]. – К. : Вид-во УАДУ, 1998. – 116 с.

3. Косенко Г.Л. Аналіз та прогнозування показників діяльності банківської установи в структурі регіонального господарства [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу : http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vcndtu/2010_46/31.htm

ЗАРУБЕЖНЫЕ МОДЕЛИ РЫНКА ТРУДА

Каримов Малик

Харьковский национальный автомобильно-дорожный университет

Научный руководитель: к.э.н., доцент Титарь О.А.

В каждой стране существует своя национальная модель рынка труда. На формирование конкретной модели рынка труда влияют различные факторы: система подготовки, переподготовки, роста квалификации работников, система заполнения вакантных мест и способы регулирования трудовых отношений с участием профсоюзов.

Сочетание и преобладание тех или иных факторов позволяет выделять три основных модели: японскую модель рынка труда, модель США, шведскую модель. Рассмотрим их особенности.

Для японской модели характерна система трудовых отношений, которая основывается на принципе "пожизненного найма", при котором гарантируется занятость постоянного работника на предприятии до

достижения им возраста 55 - 60 лет. Заработная плата работников и размеры социальных выплат зависят от возраста, образования и сложности работ. Рабочие последовательно проходят повышение квалификации внутри фирмы, на это фирмы выделяют большие средства. Для расширения повышения профессионального профиля работники в плановом порядке перемещаются на новые рабочие места. Повышение по службе проходит медленно, его ждут 8 - 10 лет. Существует тенденция группового повышения. такая политика способствует воспитанию у работников фирмы творческого отношения к воспитанию своих обязанностей, повышению их ответственности за качество работы, формирует заботу о престиже фирмы. В случае сокращения производства, как правило, персонал не освобождают, а сокращают рабочее время, либо переводят часть рабочих на другие предприятия с их согласия. Японская модель соответствует чертам внутрифирменного рынка труда. Такая модель рынка труда характерна для Франции, Южной Кореи и др..

Для американской модели рынка труда характерна децентрализация законодательства о занятости и помощь безработным. Оно принимается каждым штатом отдельно. Эта модель основана на таких идеалах: индивидуализме, ограниченном влиянии государства и конкуренции. На предприятиях действует жестокое отношение к работникам. В случае сокращения производства фирмы увольняют работников, а не сокращают рабочее время, либо переводят на другую работу. Рабочим сообщают об увольнении не заблаговременно, а накануне освобождения. Коллективными договорами охвачено лишь четверть всех работников. Фирмы уделяют мало внимания профессиональной подготовке внутри фирмы за исключением подготовки специфических для нее работников. Заработная плата определяется на основе классификации работ и их сложности. Продвижение по службе проходит быстро (3 - 5 лет) и как правило связано с переходом на новое место работы, а не с расширением профессионально-квалификационного профиля. Особенностью американского рынка труда является высокий уровень контроля работодателя за наемным работником. Такая политика фирм ведет к высокой географической и профессиональной мобильности работников и более высокому уровню безработицы, чем в Японии. Американская модель соответствует чертам внешнего рынка труда. Такая модель рынка труда характерна для Великобритании, Швеции и других стран.

Особенность шведской модели заключается в том, что государство проводит активную политику занятости, которая направлена на предупреждение безработицы. Она включает такие мероприятия. Во-первых, государство проводит ограничительную фискальную политику. Она направлена на поддержку менее прибыльных предприятий и сдерживание доходности высокодоходных фирм для снижения инфляционной конкуренции между фирмами в повышении заработной платы от 10 до 56%. Во-вторых, государство проводит "политику

последовательности" в заработной плате. Ее суть заключается в достижении равной оплаты за равный труд независимо от финансового состояния фирм. В-третьих, государство поддерживает слабо конкурентных рабочих (молодежь, инвалидов, женщин и др.), Для чего выплачивает субсидии работодателям для создания рабочих мест и выплате заработной платы. В-четвертых, государство поддерживает занятость в социально значимых секторах экономики, но мало прибыльных. Активная политика занятости на рынке труда требует значительных затрат. Они составляют в Швеции 2,7% валового национального продукта (в США - 0,8%).

Описанные модели рынка труда не являются статическими, они изменяются в соответствии с изменениями в экономике стран.

РИНОК ПРАЦІ ТА СОЦІАЛЬНА ПОЛІТИКА

Логінова М.А., Скачкова А.О.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет
Науковий керівник: к.е.н., доцент Яворська Л.М.

Ринок праці посідає центральне місце серед інших ринків. Основу ринку становлять дві головні дійові особи: роботодавці та наймані працівники. Принципова різниця між ними полягає у відношенні їх до засобів виробництва. Власниками засобів виробництва є роботодавці, а особи, які не мають ні знарядь, ні предметів праці, але володіють здібностями до праці - це наймані працівники. Вони пропонують свою робочу силу за певну плату, а роботодавці представляють попит на неї та оплачують її. Отже, на ринку праці як і на інших ринках мають місце пропозиція, попит та ціна у вигляді заробітної плати.

Пропозиція робочої сили визначається сукупністю різних факторів: рівнем зарплати, освіти, профспілкового захисту, релігією, податковою системою тощо.

Попит на робочу силу визначається потребою підприємців мати необхідну кількість та якість найманої робочої сили для випуску продукції та технічною оснащеністю виробництва. Ціни на товари споживчого ринку безпосередньо впливають на рівень і оплату робочої сили. Все це зумовлює перелив капіталу, зміну в попиті і пропозиції робочої сили, появу безробіття та ін., що дуже часто ускладнює відносини між економічними суб'єктами. Тому в налагодженні найраціональніших економічних відносин на ринку праці велика роль належить державі.

Ринок праці в ринковій економіці – це ринок найманої праці, де роботодавець і найманий працівник виступають як юридично рівноправні особи. В цьому полягає унікальність ринку праці, його відміна від інших ринків.

За своїм змістом ринок праці складається із трьох частин:

1) Потенційного, тобто тієї сфери, де формується сама праця (особи, зайняті в домашньому та особистому підсобному господарстві; студенти та учні старших класів, що навчаються з відривом від виробництва; військовослужбовці; фермери; підприємці та інше працездатне населення).

2) Циркулюючого, тобто сфери купівлі-продажу робочої сили (продавець своєї робочої сили переміщується між підприємствами у пошуках роботи, перебуваючи при цьому фактично безробітним: особи, які перебувають у фрикційному, структурному та циклічному безробітті; звільнені військовослужбовці з лав армії та флоту; пенсіонери, які шукають роботу; особи, що перебувають на перепідготовці, підвищенні кваліфікації та громадських роботах).

3) Внутріфірмового (особи, що переміщуються безпосередньо на підприємствах у зв'язку з появою вакансій за рахунок звільнення працівників, модернізації і розширення виробництва, нового будівництва, зростання коефіцієнта змінності роботи підприємства, переміщень на робочих місцях).

Обсяг ринку праці переважно визначається попитом на робочу силу, який, у свою чергу, прямо залежить від загальної економічної кон'юнктури та фази економічного циклу в країні. У випадку, коли економіка перебуває у стані циклічного піднесення, попит на робочу силу зростає. Отже, ринок праці розширюється.

Якщо суспільне виробництво переживає кризу чи депресію, попит на робочу силу зменшується, а ринок праці звужується. Розширення чи звуження ринку праці викликає зміни чисельності та співвідношення між його складовими: зайнятими та безробітними.

Співвідношення між попитом і пропозицією на ринку праці проявляється в ринковій ціні робочої сили і залежить від кон'юнктури ринку.

Проблема функціонування ринку праці пояснюється економістами порізному. З точки зору класичної теорії безробіття – це специфічне економічне явище, яке виникає в результаті підвищення зарплати. В умовах, коли зарплата досягає досить високого рівня, тобто знаходиться вище, ніж рівень, за якого всі ті, хто шукає роботу, її знаходять, виникає надлишок пропозиції на ринку праці і як наслідок – безробіття.

Класична теорія виходить з того, що проблеми безробіття або дефіциту робочої сили розв'язуються через ринкове саморегулювання. Втручання держави у цей процес розглядається зайвим і шкідливим. Безробіття, за класичної теорією, - це наслідок постійних прагнень самих найманих працівників до підвищення своєї зарплати. Рівновага на ринку праці в цьому випадку досягається тільки через ринковий механізм. Тобто надлишок пропозицій має "тиснути" тільки на ціну робочої сили донизу таким самим чином, як і в моделях рівноваги сукупного попиту і сукупної пропозиції. Практично це означає, що безробіття може знижувати рівень зарплати, а це, в свою чергу, підвищить рівень зайнятості.

Література

1. Долан Э. ДУК., Линдсей Д. Макроэкономика. – СПб, 1994. – 416с.
2. Курс экономической теории: Учебник / Под общ. ред. М. Н. Чепурина. — Киров: АСА, 1993.
3. Маяків З. Грегорі. Макроекономіка: Підруч. для України. — К.: Основи, 2000.

АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ СТИМУЛИРОВАНИЯ ЗАНЯТОСТИ НАСЕЛЕНИЯ В УКРАИНЕ

Самойлов Н.

Харьковский национальный автомобильно-дорожный университет
Научный руководитель: к.э.н., доцент Олейникова Н.А.

С января 2013 в Украине вступают в силу новые правила приема на работу. Верховная Рада приняла закон «О занятости населения», который должен вступить в силу с 1 января 2013 года. Весь путь он прошел за рекордно короткие сроки — менее чем за 1,5 месяца. По мнению авторов закона, он решает три основные задачи: стимулирует работодателей, чтобы им было выгодно создавать рабочие места, практически дает путевку в жизнь молодым специалистам и поддерживает людей зрелого возраста, которым сложно конкурировать на рынке труда.

Согласно нового закона: сумму подъемных молодым специалистам (врачам, учителям, агрономам, зоотехникам), желающим поработать на селе 3 года, подняли до 10 минимальных зарплат (с 5.5тыс. до 11тыс.грн.) и предусмотрели бесплатную передачу выделенного им жилья за 10 лет работы. Еще один момент — появилась норма о запрете рекрутинговым компаниям предлагать соискателям опасную работу за рубежом (например, строителем или врачом в странах, где нестабильная политическая обстановка, как в Ливии или Сирии) или работу, где человек может стать жертвой шантажа.

Также новый закон предусматривает:

1. УМЕНЬШЕНИЕ НАЛОГОВ РАБОТОДАТЕЛЯМ

За создание рабочих мест для молодежи (первое рабочее место) и безработных старше 50 лет, не менее чем на два года, работодатель год не платит единый социальный взнос (41,2% начислений на зарплату этих работников). При досрочном увольнении работника работодатель обязан уплатить социальный взнос за весь отработанный период.

2. УЧЕТ ТРУДОВОГО СТАЖА

При стажировке (даже без зарплаты) работодатель обязан выдать работнику трудовую книжку с записью о прохождении стажировки. Сейчас такого нет, трудовая книжка выписывается только тем, кому платят официальную зарплату. Разрешена доплата в размере 5% от зарплаты для руководителя стажировкой.

3. УСТРАНЕНИЕ ДИСКРИМИНАЦИИ ПРИ ПРИЕМЕ НА РАБОТУ

В объявлениях о вакансиях запрещено указывать возраст и пол кандидатов, требовать сведения о личной жизни (национальность, семейное положение, вероисповедание, партийность). Не касается случаев, когда по закону работу могут выполнять только лица определенного пола (например, женщинам запрещено работать шахтерами) и при приеме на работу недостаточно конкурентоспособных лиц: без опыта работы, инвалидов, одиноких матерей и отцов, детей-сирот, лиц старше 50 лет.

4. ОБЕСПЕЧЕНИЕ СЕЛА СПЕЦИАЛИСТАМИ

Молодые специалисты, заключившие контракт (не менее трех лет) на работу в селе (врачи, учителя, агрономы), сразу получают подъемные в размере 10 минимальных зарплат (11020 грн.). А после 10 лет работы в селе — квартиру, в которой он жил.

5. СОЦЗАЩИТА БЕЗРАБОТНЫХ

Статус безработного, а значит и пособие, человек получает с первого дня обращения в центр занятости.

6. БЕСПЛАТНОЕ ПЕРЕОБУЧЕНИЕ

Лица старше 45 лет со стажем работы не менее 15 лет получают право на ваучер для бесплатного переобучения либо повышения квалификации в выбранном ими вузе на сумму не более 10 прожиточных минимумов для трудоспособных (на сегодня — 11 020 грн.). Государство обучит безработных востребованным рабочим профессиям по заявкам предприятий (токарь, слесарь, сварщик), а тот, кто обучился самостоятельно, может сдать экзамен и получить свидетельство.

7. КОНТРАКТ С РАБОТОДАТЕЛЕМ

Работодатель оплачивает обучение работника при условии, что тот отработает потом на фирме от одного до трех лет, в зависимости от затрат.

В настоящее время в Украине проводится серьезная государственная программа стимулирования занятости населения, согласно которой необходимо ввести некоторые льготы для работодателей, ведь сейчас только официально на учете в Государственном центре занятости находится почти миллион украинцев, обеспечить официальное трудоустройство на основе заключения трудового договора с работодателем, предоставить возможность повышения квалификации в случае необходимости и т. д. В 2012 году, на государственную программу стимулирования занятости выделили 6 миллиардов гривен. Но пока значительного эффекта от применяемых мер не достигнуто.

ПОСЛЕДСТВИЯ ИНФЛЕЦИИ И БЕЗРАБОТИЦЫ ДЛЯ НАЦИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКИ

Спица Я.И.

Харьковский национальный автомобильно-дорожный университет
Научный руководитель: к.э.н., доцент Яворская Л.М.

Инфляция - это процесс обесценения денег, который проявляется в росте цен на товары и услуги, не обусловленное повышением их качества. Инфляция вызывается прежде всего переполнением каналов денежного обращения избыточной денежной массой без учета потребностей товарооборота.

Инфляция представляет собой одну из наиболее острых проблем современного развития экономики во многих странах мира, отрицательно влияя на все стороны жизни общества. Она обесценивает результаты труда, уничтожает сбережения юридических и физических лиц, препятствует долгосрочным инвестициям и экономическому росту. Высокая инфляция разрушает денежную систему, провоцирует бегство национального капитала за границу, ослабляет национальную валюту, способствует ее вытеснению во внутреннем обращении иностранной валютой, подрывает возможности финансирования государственного бюджета. Инфляция является самым эффективным средством перераспределения национального богатства – от более бедных слоев общества к более богатым, усиливая тем самым его социальное расслоение.

Явление инфляции присуще в той или иной степени любой экономике, как рыночной, так и переходной. Однако в развитых странах она не представляет серьезной угрозы, поскольку там отработаны и достаточно широко используются методы её ограничения и регулирования.

В экономической практике субъектам рынка важно не только всесторонне и правильно измерить инфляцию, но и соответственно оценить ее последствия и адаптироваться к ним. С этой точки зрения, прежде всего, имеют значение структурные характеристики динамики цен. При так называемой сбалансированной инфляции цены товаров растут, сохраняя прежние соотношения между собой. Особое значение при этом имеет сбалансированность их общего роста с ценами на рынке труда, в таком случае уровень реальных доходов трудящихся не снижается, хотя накопленные ранее денежные сбережения теряют свою ценность. Несбалансированная же инфляция вызывает перераспределение доходов, структурные изменения в производстве товаров и услуг, поскольку цены различных товаров постоянно изменяются по отношению друг к другу, причем в различных пропорциях. Особенно быстро растут цены на повседневные товары неэластичного спроса. Как правило, отстают от других темпы роста цен на рынках труда, что ведет к снижению уровня жизни и росту социальной напряженности. В какой-то мере, говоря о показателях и типах инфляции, был затронут вопрос о ее последствиях, влиянии на экономику. В западных странах инфляция стала практически неотъемлемым атрибутом рыночной системы хозяйствования. Это

позволяет вести речь не просто о следствии, а о некоторых специфических функциях инфляции.

Безработица имеет экономические и социальные последствия. Выражаются в кризисном положении граждан. Оказавшихся безработными, вследствие низкого душевого дохода, качественно изменяется структура потребления. Эта категория населения вынуждена также ограничивать свои личные социальные контакты, изменять привычки социально-культурного досуга. Меняется стиль жизни, возрастает необходимость приспособления человека к существенно изменившимся социально-экономическим условиям.

Безработные в большинстве своем лишены вести образ жизни, обычный для работающей части населения. Можно выделить следующие особенности социального статуса безработных:

а) Безработные представляют социальные слои, начиная от среднего и ниже. У работающих, разброс позиций гораздо больший, начиная с высшего слоя. Иначе говоря, безработные по слоевой идентификации значительно интегрированнее.

б) Самооценки безработных свидетельствуют об ощущении собственной ущербности. Можно говорить о маргинализации (отсутствие слоевой самоидентификации), затронувшей группы и занятого и незанятого населения.

Одно из главных негативных последствий безработицы – нерабочее состояние трудоспособных граждан и, соответственно, невыпущенная продукция. Если экономика не в состоянии удовлетворить потребности в рабочих местах для всех, кто хочет и может работать, кто ищет работу и готов приступить к ней, то теряется потенциальная возможность производства товаров и услуг. Следовательно, безработица мешает обществу развиваться и двигаться вперед с учетом своих потенциальных возможностей. В конечном итоге это рассматривается как снижение темпов экономического роста, отставание объемов увеличения ВВП.

Таким образом, можно сделать выводы, что несмотря на негативные экономические и социальные аспекты безработицы, ликвидировать ее полностью невозможно и нецелесообразно. Определенный уровень безработицы даже полезен для страны. Он обеспечивает возможность более быстрых перемен в структуре производства при изменении ситуации на товарных рынках

Литература

1. «Экономика» С. Фишер, Р. Дорнбуш, Р. Шмалензи, изд. «Дело».
2. «Экономический образ мышления» П. Хейне .
3. «Экономика» П. М. Самуэльсон т.1, гл.15, 19; т.2, гл.36,39.
4. «Основы экономической теории» М.А. Сажина, Г.Г. Чибриков М.: Экономика.

5. Учебник по курсу «Экономическая теория» под ред. А.С. Булатова, изд. «Бек» М.

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ ВИРТУАЛИЗАЦИИ ПРОИЗВОДСТВЕННЫХ ПРОЦЕССОВ

Федоренко С., Тимченко К.

Харьковский национальный автомобильно-дорожный университет

Научный руководитель: к.э.н., доцент Попадинец Е.В.

В условиях становления информационной экономики особое значение приобретают новые формы организации производства, позволяющие снизить издержки, повысить качество и сроки производства, наилучшим образом удовлетворить потребности потребителя. Данным требованиям отвечает виртуализация производства.

Целью данной работы является изучение возможностей виртуализации производства как средства для удовлетворения безграничных потребностей общества за короткое время.

Виртуальное производство – это новый тип производства, не имеющий фиксированной организационной и территориальной структуры, где процесс изготовления изделия может быть распределен во времени и пространстве между многими предприятиями. Формой организации виртуального производства часто выступает виртуальное предприятие. Виртуальное предприятие – это форма объединения предприятий и организаций, участвующих в поддержке жизненного цикла товара и связанные общими бизнес-процессами на контрактной основе. Технология «виртуализации производства» позволяет на контрактной основе быстро создавать временную организационную структуру, обеспечивающую изготовление конкретного изделия. Речь идет об интенсивном взаимодействии специалистов и подразделений различных предприятий в виртуальном пространстве за счет новейших информационных и коммуникационных технологий. Это взаимодействие повышает уровень кооперации и координации, конкурентоспособность производимой продукции, и, соответственно, прибыль.

Виртуальное предприятие не знает отраслевых или ведомственных барьеров. С включением заказчиков и подрядчиков в единую открытую организационную структуру границы между взаимодействующими предприятиями становятся нечеткими, прозрачными и подвижными. Требуемый уровень партнерских отношений между поставщиками и клиентами растет: преуспевание одних есть необходимое условие преуспевания других. Примером может быть виртуализация производства на японской фирме Тойота, где за 72 часа производится автомобиль по заказу клиента (который может выбрать цветовую гамму, отделку салона,

мощность двигателя, коробку передач и т.п.). После завершения работы «виртуальное предприятие» распадается. Фирма одновременно может участвовать в нескольких «виртуальных предприятиях».

В рамках виртуализации производства особое значение приобретает виртуальный капитал. Существует пять его аспектов:

- инновации в виртуальном пространстве. Здесь они особенно важны по двум дополнительным причинам: для продвижения в виртуальное пространство необходимо удовлетворить потребности клиентов более эффективно; важно и снижение производственных издержек;

- навыки в виртуальном пространстве: люди в виртуальном пространстве работают удаленно, в маленьких группах, степень разделения труда значительно ниже, чем в традиционных организациях. Поэтому от сотрудников и менеджеров виртуальных организаций требуются более глубокие и разноплановые навыки;

- знание рынка в виртуальном пространстве: компании, торгующие в виртуальном пространстве в невыгодном положении по сравнению с традиционными магазинами, персонал которых непосредственно взаимодействует с клиентами. Виртуальным продавцам приходится «составлять образ» своих клиентов на основе полученных сведений и доступных данных обратной связи;

- знание среды в виртуальном пространстве: менеджмент в виртуальном пространстве отличается большей пластичностью, а скорость и степень изменений – значительно выше;

- внутренняя координация в виртуальном пространстве: данная проблема значительна и в связи со временем, и с расстояниями. Поэтому необходима тщательная разработка технологических систем для снижения данных барьеров, тогда как сотрудники организации должны быть мотивированы и сосредоточены на целях организации.

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ ТРУДОУСТРОЙСТВА МОЛОДЕЖИ В УКРАИНЕ

Фролов А.А.

Харьковский национальный автомобильно-дорожный университет

Научный руководитель: к.э.н., доцент Олейникова Н.А.

В современных условиях все более актуальными становятся проблемы трудоустройства студентов и выпускников вузов, наиболее полной реализации их профессионального и личностного потенциала. Молодые специалисты, выходящие на рынок труда после окончания учебных заведений, неизбежно сталкиваются с различными сложностями.

Важными задачами на пути решения этой проблемы являются: определение главных причин, влияющих на трудоустройство молодежи; рассмотрение государственной политики в области трудоустройства;

рекомендации по поводу улучшения возникшей проблемы.

Среди требований, предъявляемых к молодым специалистам, выделяются не только фундаментализация их знаний, но и способность к инновациям, расширению сферы деятельности, готовность к постоянному самообучению. Новые повышенные требования предъявляются работодателями к управленческому персоналу: обладание знаниями о новых технологиях, способность пользоваться сложными процедурами принятия решений, готовность к риску, коммуникативные способности, высокая степень гибкости, умение работать с различными системами мотивации, знание людей для выбора сотрудников, умение руководить людьми и т.д.

Кроме того, во многих случаях найм молодежи более привлекателен с точки зрения минимизации расходов на приобретение и потребление рабочей силы, хотя в некоторых областях, например, на управленческих позициях, просто необходим определенный опыт работы, и выпускники, не обладающие им, не могут занять соответствующее место в компании. Но вместе с позитивными факторами, влияющими на конкурентоспособность молодых специалистов, имеется ряд объективных характеристик, предопределяющих настороженное отношение к ним со стороны работодателей. К их числу можно отнести:

- недостаточность или отсутствие профессионального опыта в сочетании с завышенными требованиями к условиям и оплате труда;
- неопределенность трудовых и профессиональных интересов;
- социальная и психологическая нестабильность и другие.
- работодатели зачастую не в состоянии оценить такие достоинства молодежи, как мобильность, гибкость, обучаемость, а с другой стороны, многие выпускники не владеют навыками грамотного поиска работы, ведения переговоров с работодателями.
- несоответствие повышенных претензий молодежи в отношении высокой заработной платы и достойных условий труда возможностям работодателей.
- высокие критерии оценки профессиональной подготовки молодых специалистов со стороны работодателей.

Последние три причины являются самыми значимыми и распространенными. Ведь в действительности, молодежь не очень-то спешит брать на работу. Причина - отсутствие немаловажного опыта практической деятельности. Работодатели требуют от претендентов на вакансию наличия как минимум 3-х лет стажа работы по специальности. Таким образом, возникает противоречие - предприятия ожидают немалого опыта практической деятельности, который можно получить только в процессе работы. Во многих странах такая проблема решается довольно просто - фирмы берут на себя ответственность за обучение молодого специалиста всем необходимым навыкам для определенной должности. К сожалению, в Украине такой практики нет. Однако, можно выделить

некоторые рекомендации по решению возникших проблем:

1. Усилить деятельность государственных органов в направлениях обеспечения занятости молодежи.

2. Стремиться к формированию у молодых специалистов реальных ожиданий относительно трудоустройства.

3. Основной задачей органов службы занятости должно стать применение эффективных мер, повышающих шансы молодых людей интегрировать в структуру рынка труда, достойно закрепиться на нем, стать конкурентоспособными.

4. Повысить конкурентоспособность на рынке труда отдельных категорий молодых граждан (молодежи без практического опыта работы, молодых женщин, имеющих малолетних детей, инвалидов и др.).

5. Уделять особое внимание развитию системы переподготовки, повышения квалификации молодых работников.

ПОБУДОВА ОРГАНІЗАЦІЙНИХ СТРУКТУР УПРАВЛІННЯ ЗА ДОПОМОГОЮ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ

Шевченко І.В.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Науковий керівник: к.е.н., доцент Яворська Л.М.

Сучасні підприємства, об'єднання, холдинги, асоціації становлять собою складні соціально-економічні системи. Підприємствам властиві деякі спільні признаки систем, але кожне з формувань має свої особливості, частина яких не піддається обліку і контролю.

В соціально-економічних системах постійно виникають фактори невизначеності, які діляться на зовнішні і внутрішні. До зовнішніх факторів відносяться: нові економічні умови постачання і реалізації продукції, новітні інноваційні досягнення наукових закладів. Внутрішніми факторами є: реконструкція і реформування підприємств; впровадження нових форм організації та оплати праці.

Сьогодні існують такі типи організаційних структур управління, як ієрархічна й адаптивна.

Кожен тип організаційної управління має свою область застосування, де вона діє найефективніше. Як правило підрозділи таких компаній тісно зв'язані між собою і вносять значний внесок до виробництва кінцевої продукції.

Для продуктивної роботи компанії і сучасного реагування на зовнішні чинники, які постійно змінюються, необхідна найбільш відповідна управлінська структура, яка здатна з часом видозмінюватися і удосконалюватися [1].

Ринковий підхід до формування організаційної структури полягає в тому, що кожен підрозділ випускає продукцію або надає послуги

орієнтуючись на певну групу покупців, які створюють ринок. Складається ситуація, коли одні підрозділи випускають одну продукцію, яка має зараз попит, а інші вже готують їй заміну. Це надає організації додаткову конкурентоспроможність і стійкість.

Для кожної компанії на кожній стадії її розвитку існує ефективна структура, при якій цілі функціонування компанії досягаються оптимальним способом.

Можна виділити наступні вимоги і характеристики формування ефективних структур управління: скорочення розмірів підрозділів і укомплектування їх більш кваліфікованим персоналом; зменшення числа рівнів управління; групова організація праці, як основа нової структури управління; орієнтація поточної роботи, зокрема графіків і процедур, на запити споживачів; створення умов для гнучкої комплектації продукції; мінімізація запасів; швидка реакція на зміни; гнучко переналагоджуване устаткування; висока продуктивність і низькі витрати; бездоганна якість продукції і орієнтація на міцні зв'язки із споживачем.

Розподіл праці, керованість, розподіл контролю, повноважень – є ключовим вирішенням проблем.

Органічні організації досягають інтеграції складнішими методами, включаючи в себе прикордонні ролі, групи замовлень, комітети та інші форми спільної діяльності. Мета організаційної моделі полягає у напрямі поведінки людей та груп з метою підвищення результатів організації.

Отже, можна бути впевненими, що в найближчому майбутньому буде велика різноманітність структур, кожна з яких відповідатиме потребам конкретної організації.

Література

1. Мескон Майкл, Альберт Майкл, Хедоурі Франклін. Основи менеджмента: Пер. з англ. – М.: Делло, 1999. – 800с.
2. Джеймс Л. Гібсон, Д.Іванцевич, Джеймс Х. Донеллі. – мл. Організації: поведінка, структура, процеси. – М.: Инфра. – М, 2000. – 520с.
3. Кабушкин Н.И. Основи менеджменту. – Мінськ: Нові знання, 2000. – 284с.

РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Шерстюк А.А., Яненко О.В.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Науковий керівник: к.ю.н., доцент Климчук Ю.В.

Здобувши державну незалежність, Україна розв'язує надзвичайно важливе завдання - створення економіки, спроможної забезпечити гідне життя народів. Тому Україна здійснює перехід до ринкової економіки. В процесі цього переходу відбуваються глибокі зміни в різних сферах економічного життя. Однією з найвагоміших змін є перехід до нового типу

макроекономічного регулювання, яке пов'язує окремі галузі та виробництва у національну економіку.

Одним із засобів макроекономічного аналізу є моделювання.

Макроекономічні моделі являють собою формалізовані (логічно, графічно й алгебраїчно) описи різноманітних економічних явищ і процесів із метою виявлення функціональних взаємозв'язків між ними. Будь-яка модель (теорія, рівняння, графік і т.д.) є спрощеним, абстрактним відбитком реальності, тому що вся різноманітність конкретних деталей не може бути одночасно прийнята до уваги при проведенні дослідження. Тому жодна макроекономічна модель не абсолютна, не вичерпна, не всеосяжна. Вона не дає єдино правильних відповідей, адресованих конкретним країнам у конкретний період часу. Проте за допомогою таких узагальнених моделей визначається комплекс альтернативних засобів управління динамікою рівнів зайнятості, випуску, інфляції, інвестицій, споживання, процентних ставок, валютного курсу й інших внутрішніх (ендогенних) економічних змінних, ймовірнісні значення яких встановлюються в результаті рішення моделі. Як зовнішні (екзогенні) змінні, величина яких визначається поза моделлю, нерідко виступають основні інструменти фіскальної політики уряду і монетарної політики Національного банку – зміни в розмірах державних витрат, податків і грошової маси.

Забезпечувана за допомогою моделей багатоваріантність засобів аналізу економічних проблем дозволяє домагатися необхідної альтернативності і гнучкості макроекономічної політики. Використання макроекономічних моделей дає можливість оптимізувати поєднання інструментів бюджетно-податкової, кредитно-грошової, валютної і зовнішньоторговельної політики, успішно координувати заходи уряду і Національного банку по управлінню циклічними коливаннями економіки. Будь-яка макроекономічна модель тією чи іншою мірою абстрактна, має ряд припущень і спрощень, що обмежують сферу її застосування. У той же час саме на основі макроекономічного моделювання можна одержати достатньо повне уявлення про характер подій, що відбуваються в економіці, зробити прогноз розвитку економіки, обґрунтувати рекомендації з економічної політики. Макроекономічні моделі містять у собі ендогенні (внутрішні) змінні, розмір яких встановлюється в результаті рішення моделі, і екзогенні (зовнішні) змінні, розмір яких визначається поза даною моделлю. Будь-яка модель може бути подана чотирма засобами: алгебраїчно, графічно, у виді бухгалтерських записів і в таблично-матричній формі. Найбільш часто використовуються алгебраїчна і графічна форми пізнання.

І в мікро-, і в макроекономіці активно використовується логічне і формально-математичне моделювання.

Об'єктивна складність полягає в тому, щоб забезпечити достатність передумов побудови моделі з погляду поставленої цілі й уникнути

помилкових висновків для макроекономічної політики. У той же час модель може бути достатньо реалістичною, але занадто складною, тоді як простота моделі – одна з найважливіших вимог до неї з погляду можливостей її використання в процесі дослідження. Проте і надмірна спрощеність моделі може призвести до нехтування в аналізі істотних чинників, внаслідок чого висновки виявляться недостовірними. Тому найбільш складним моментом побудови будь-якої моделі є визначення кола чинників, істотних для макроекономічного аналізу конкретної проблеми.

Література

1. Антошкіна Л. І. Державне регулювання економіки України: методологія, напрями, тенденції, проблеми / Науково-дослідний економічний ін-т Міністерства економіки України / М.М. Якубовський (ред.). — К., 2005. — 410с.

2. Архієреєв С. Державне регулювання економіки: Навч. посібник для студ. екон. спец., що вивчають курси "Державне регулювання" та "Економічна політика" / Національний технічний ун-т "Харківський політехнічний ін-т" / Сергій Ігоревич Архієреєв (ред.), Н.Б. Решетняк (ред.). — Х. : НТУ "ХПІ", 2004. — 205с.

3. Богиня Д. Державне регулювання перехідних процесів // Економіка України. - 2003. - № 5. - С. 12-21

4. Воротін В. Державне регулювання економіки України: політекономічний аспект //Вісник Української Академії державного управління при Президентові України. - 2002. - № 2.

5. Галиця І. Державне регулювання в умовах ринкових відносин //Економіка України. - 2002. - № 6. - С. 52-58

6. Гриньова В. Державне регулювання економіки: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Харківський національний економічний ун-т. — Х. : ВД "ІНЖЕК", 2007. — 736с.

СТРАХОВІ ІНСТРУМЕНТИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ

Яворська Т.В.

Львівський національний університет імені Івана Франка

Ринкове господарство не може нормально функціонувати, особливо в умовах нестабільності, без державного регулювання, межі якого повинні бути чітко визначеними. Для цього має застосовуватися певна сукупність форм, методів та інструментів державного регулювання економіки. У сучасних умовах ведення господарства можуть використовуватися страхові інструменти регулювання суб'єктів підприємництва в країні. Їх слабе застосування у вітчизняній економіці зумовлене як надмірною

чутливістю страхового підприємництва до негативних макроекономічних процесів, так і малою часткою страхових премій у ВВП країни.

Про страхові інструменти фінансова наука говорить мало, хоча частина науковців наголошує на важливості страхування у державному регулюванні економіки. Так, О. Залетов зазначає, що “всі складові ринку забезпечення життя є важливим сектором економіки та використовуються як інструмент державного регулювання” [1, с. 263]. Тобто суб’єкти страхового підприємництва не безпосередньо, а опосередковано беруть участь у створенні суспільного продукту.

Ю. Тронін вважає, що обов’язкове ринкове страхування є інструментом державного регулювання ринкової економіки в цілях посилення її стійкості. [2, с. 63]. С. Навроцький класифікує інструменти фінансового перерозподілу на бюджетні, кредитні, заощаджувальні та страхові інструменти [3, с. 115].

П. Гориславець у своєму авторефераті “Планування та організування страхування у державному секторі економіки” зазначає, що страхування може використовуватися “як важіль державного регулювання економіки для виконання функцій держави” [4, с. 1]. М. Жилкіна вважає, що страхування є елементом державного регулювання соціально-економічних процесів, є непрямим економічним регулятором, який не виключає дії механізмів ринкового регулювання, а навпаки, доповнює їх [5].

Обов’язкові види страхування регулюють соціальні процеси в країні, зокрема гарантують мінімальне соціальне забезпечення громадян, а добровільні види страхування створюють додатковий соціальний захист і підвищують соціальні гарантії та добробут населення. До страхових методів державного регулювання економіки зачислимо здійснення певних видів страхування для фізичних та юридичних осіб: страхування життя та пенсій (участь страхових компаній у недержавному пенсійному забезпеченні), страхування транспорту чи іншого майна, обов’язкове страхування цивільно-правової відповідальності власника транспортного засобу, страхування депозитів, страхові послуги для сільського господарства тощо. При цьому страховими інструментами, залежно від обраного виду страхування, будуть конкретні договори страхування (договори перестраховування) та страхові тарифи.

Страхові інструменти належать до непрямих економічних інструментів, а їх вплив на розвиток економіки посилюється, оскільки вони:

- 1) збільшують обсяги інвестицій в економіку країни, зокрема через механізм укладання договорів страхування життя;
- 2) соціалізують процеси в країні: сприяють розвитку недержавного пенсійного забезпечення; через обов’язкові види страхування надаються мінімальні соціальні гарантії для населення, а добровільні види страхування гарантують додатковий соціальний страховий захист; використовується у регулюванні зайнятості населення та

у боротьбі з безробіттям – страхові компанії мінімізують наслідки виникнення перерв у виробничому процесі та можливі масові звільнення;

3) непрямо впливають на інші сфери економічного життя, укладаючи договір страхування не нового майна (наприклад, автомобіля), діють підвищені страхові тарифи, які опосередковано впливають на збільшення обсягів купівлі нового майна та отримання страхового захисту за більш вигідних умов;

4) непрямо регулюють грошову масу в країні та впливають на рівень інфляції. У світовій практиці страхові накопичувальні послуги здійснюються у межах державних програм, які спеціально розробляються державою в цілях залучення коштів населення для подальшого їх вкладення в економіку країни. Вилучення зайвої грошової маси на страхові накопичувальні послуги знижує поточний платоспроможний попит, а, отже, стримує інфляцію.

Отже, об'єктивний процес розвитку економіки зумовлює використання нових інструментів державного регулювання та необхідність напрацювання та впровадження цілісного складного механізму впливу держави на функціонування вітчизняного підприємництва.

1. Залетов О.М. Убезпечення життя : [монографія] / О.М.Залетов. – К. : Міжнародна агенція “Бізон”, 2006. – 688с.

2. Тронин Ю.Н. Основы страхового бизнеса / Ю.Н.Тронин. – М. : Издательство «Альфа-Пресс», 2006. – 472с.

3. Навроцький С.А. Соціально-економічні аспекти страхування в АПК – Суми : Видавництво “Довкілля”, 2004. – 316с.

4. Гориславец П.А. Планування та організація страхування у державному секторі економіки : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.02.03 “Організація управління, планування і регулювання економікою” / П.А.Гориславец. – Львів, 2006. - 23с.

5. Жилкина М.С. Государственное регулирование страхового рынка в Российской Федерации : автореф. дис. на соискание учен. степени канд. Экон. Наук : спец. 08.00.10 «Финансы, денежное обращение и кредит» / М.С.Жилкина. – М. : 2000. - 21с.

СЕКЦІЯ 4.
ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ
ГОСПОДАРЮВАННЯ В УКРАЇНІ

СУБ'ЄКТИ ХОЗЯЙСТВОВАНИЯ В УКРАИНЕ: ПРАВОВЫЕ
АСПЕКТЫ

Бондаренко Д.Е.

Харьковский национальный автомобильно-дорожный университет

Научный руководитель: к.ю.н., доцент Леонтьева Л.В.

Хозяйственное законодательство и право регулирует условия создания и деятельности разных видов субъектов. Каждый вид имеет законодательно определенные название и правовое положение.

Субъектов хозяйственного права классифицируют по видам согласно объективному материальному критерию. Таким критерием законодатель считает содержание деятельности или функции субъекта, которые он выполняет в экономической системе Украины [1].

Учитывая особенности функций, хозяйственное законодательство определяет правовое положение таких субъектов хозяйственного права, как: предприятия и их структурные подразделения; объединение предприятий; финансовые и посреднические институты; граждане-предприниматели; органы государственной исполнительной власти в экономике.

Кроме того, в каждой из этих групп учитываются особенности правового положения отдельных видов субъектов хозяйственного права [2].

С учетом социально-экономической роли предприятий законодатель квалифицирует их как основное организационное звено народного хозяйства Украины. Такая квалификация обусловлена тем, что предприятие является хозяйственной организацией, хозяйствующим субъектом. Коротко предприятие определяется как хозяйствующий субъект, который создается для осуществления хозяйственной деятельности с целью получения прибыли, которая имеет необходимые для этого полномочия и регистрируется в определенном законом порядке как коммерческое юридическое лицо.

Вторым видом субъектов хозяйственного права является объединения предприятий, которые определяется как хозяйственная организация, создаваемая на добровольных началах двумя и больше предприятиями для общего выполнения делегированных участниками производственных, коммерческих, научных и других определенных уставом (договором) функций и зарегистрированная как юридическое лицо. Объединениями

согласно законодательству являются ассоциации, корпорации, концерны, консорциумы и другие производственно-хозяйственные комплексы.

Третьим видом субъектов хозяйственного права есть так называемые финансовые и посреднические институты, которые принадлежат к инфраструктуре рынка. Общая черта, которая их объединяет, - обслуживание рынка. Финансовый институт можно определить как организацию, которая основывается в форме акционерного или другого общества и регистрируется как юридическое лицо, которое обеспечивает функционирование рынков товаров и капиталов.

Четвертым видом субъектов хозяйственного права являются граждане-предприниматели (граждане Украины, иностранные граждане, лица без гражданства). Эти лица имеют право осуществлять предпринимательскую хозяйственную деятельность в любых организационных формах по их выбору [3]. В частности, если деятельность физического лица осуществляется с привлечением наемного труда, она регистрируется как частное предприятие.

Пятым видом субъектов хозяйственного права являются органы власти и органы административно-хозяйственного управления и контроля. Согласно Закону Украины "О защите экономической конкуренции" органы власти - это министерства и другие центральные органы исполнительной власти, Верховная Рада Автономной Республики Крым и органы исполнительной власти Автономной Республики Крым, государственные органы, которые осуществляют регулирование деятельности субъектов естественных монополий, рынка ценных бумаг, государственные органы приватизации, Национальный совет Украины по вопросам телевидения и радиовещания, местные органы исполнительной власти, органы административно-хозяйственного управления и контроля.

Литература

1. Хозяйственный кодекс Украины от 16.01.2003 г. № 436-IV // Ведомости Верховной Рады Украины, 2012 г., N 62, ст. 2509
2. Виды субъектов хозяйственного права [Электронный ресурс] /- Режим доступа к ресурсу: http://yurist-online.com/uslugi/yuristam/literatura/stati/hoz_pravo/012.php
3. Закон Украины «О предпринимательстве» от 26.02.1991 г. ВР N 785-XII (785-12) // Ведомости Верховной Рады Украины, 1991, N 14, ст.168

КЛАССИФИКАЦИЯ СУБЪЕКТОВ ХОЗЯЙСТВЕННОГО ПРАВА

Гаврилейченко С.А., Коцарь Р.А.
Харьковский национальный автомобильно-дорожный университет
Научный руководитель: к.ю.н., доцент Леонтьева Л.В.

Субъекты хозяйственного права - участники хозяйственных отношений, т.е. организации и их структурные подразделения. А также отдельные граждане, если они осуществляют предпринимательство без создания предприятия, должны признаваться субъектами хозяйственного права, а не субъектами гражданского права, как считалось раньше, и их правовой статус нуждается в детальном исследовании.

Субъектов хозяйственного права классифицируют на виды согласно объективному материальному критерию. Таким критерием законодатель считает содержание деятельности или функции субъекта, которые он выполняет в экономической системе Украины. Выделяют 5 видов субъектов хозяйствования:

1) Предприятия согласно их функциям занимают главное место в экономике и является хозяйствующим субъектом, который создается для осуществления хозяйственной деятельности с целью получения прибыли, который имеет необходимые для этого полномочия и регистрируется в определенном законом порядке как коммерческое юридическое лицо.

Субъектами хозяйственной деятельности есть также подразделения предприятий и других хозяйственных организаций [2, ст.7]. Они создаются самими организациями для определенной хозяйственной деятельности. Функции и компетенцию таких субъектов определяют предприятия в положениях о них. Положения утверждают органы управления организаций. Эти субъекты не регистрируются как юридические лица.

2) Объединения предприятий, которые определяется как хозяйственная организация, создаваемая на добровольных началах двумя и больше предприятиями для общего выполнения делегированных участниками производственных, коммерческих, научных и других определенных уставом (договором) функций и зарегистрированная как юридическое лицо. Объединениями согласно законодательству являются ассоциации, корпорации, концерны, консорциумы и другие производственно-хозяйственные комплексы. Специфическим видом хозяйственного объединения есть промышленно-финансовая группа. Объединение предприятий создается лишь в том случае, если это не противоречит антимонопольному законодательству Украины.

3) Финансовые и посреднические институты, которые принадлежат к инфраструктуре рынка. Общая черта, которая их объединяет, - обслуживание рынка. Финансовый институт можно определить как организацию, которая основывается в форме акционерного или другого общества и регистрируется как юридическое лицо, которое обеспечивает функционирование рынков товаров и капиталов. Такие акционерные и другие хозяйственные общества осуществляют кредитование хозяйствующих субъектов, инвестирование объектов предпринимательства и другой деятельности, предоставляют страховку, коммерческие и посреднические услуги. К ним относят банки, инвестиционные фонды,

інвестиційні компанії, страхові компанії, товарні і фондові біржі, довірительні общества і т.п..

4) Граждане-предприниматели (граждане України, іноземні громадяни, особи без громадянства). Ці особи мають право здійснювати підприємницьку господарську діяльність в будь-яких організаційних формах по їх вибору [1, с.65]. В частині, якщо діяльність фізических осіб здійснюється з залученням найманої роботи, вона реєструється як приватне підприємство.

5) Органи влади і органи адміністративно-господарського управління і контролю - суб'єкти господарювання, об'єднання, інші особи в частині виконання ними функцій управління або контролю в межах делегованих їм повноважень органів влади або органів місцевого самоврядування. Вищим органом в системі органів виконавчої влади є Кабінет Міністрів України, який направляє і координує роботу міністерств, інших органів виконавчої влади. Кабінет Міністрів може створювати правительственні органи державного управління (департаменти, служби, інспекції), які діють в складі відповідного центрального органу виконавчої влади. Правительственні органи державного управління здійснюють: управління окремими галузями або сферами діяльності; контрольні-наглядові функції; регулятивні і інші функції стосовно фізических і юридических осіб.

Література

1. Господарське законодавство України: 36 нормативних актів / Уклад. В. С. Щербина, О. В. Щербина. - К.: Атіка, 2001.

2. http://yurist-online.com/uslugi/yuristam/literatura/stati/hoz_pravo/011.php

3. http://yurist-online.com/uslugi/yuristam/literatura/stati/hoz_pravo/012.php

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРИПИНЕННЯ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Гелем Я.І., Булах Д.В.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет
Науковий керівник: к.ю.н., доцент Леонтєва Л.В.

Необхідно розрізняти поняття «припинення діяльності» і «припинення суб'єкта господарювання». Часто в юридичній літературі та нормативних актах ці поняття вживаються як синонімічні. Насправді припинення діяльності не завжди спричиняє припинення суб'єкта господарювання як суб'єкта права.

У науковій літературі різні автори неоднаково визначають поняття припинення суб'єкта господарювання. Так, наприклад, В.С. Щербина вважає, що припиненням є певна процедура, виконання юридично значимих дій, а зміст поняття припинення суб'єкта господарювання складає ряд юридичних підстав, актів і процесуально правових дій, що передбачені в чинному законодавстві. Е.Р. Кибенко під припиненням юридичної особи розуміє сукупність юридичних фактів, при настанні яких даний суб'єкт господарювання припиняє своє існування як суб'єкт права. Визначення припинення суб'єкта господарювання, запропоноване В.С. Щербиною, є менш благозвучним, але в ньому більш повно відбитий зміст даного поняття, тому що в ньому показані всі етапи, які необхідно пройти суб'єкту господарювання, щоб припинити своє існування як суб'єкта права[1, с. 345].

В даний час процес припинення діяльності підприємств регулюється законами України «Про підприємництво», «Про підприємства в Україні», «Про господарські товариства», «Про відновлення платоспроможності боржника чи визнання його банкрутом», Цивільним кодексом України, постановою Кабінету Міністрів України від 25.05.98р. № 740 «Про порядок державної реєстрації суб'єктів підприємницької діяльності» і т.д.[2]. Суб'єкт господарювання може або зовсім перестати займатися господарською діяльністю, або тимчасово не здійснювати її.

У першому випадку можна розглядати це як припинення діяльності тільки тоді, коли суб'єкт господарювання продовжує існувати як суб'єкт права, має відповідний обсяг правосуб'єктності, але не бажає займатися підприємницькою діяльністю, і таке рішення носить остаточний характер. У юридичній літературі можна зустріти погляди фахівців з господарського права відносно того, що припиненням діяльності є і припинення якогонебудь її виду [3, с.23].

В другому випадку мова йде не про припинення підприємницької діяльності, а про її призупинення, коли суб'єкт не здійснює підприємницьку діяльність за якимись причинами об'єктивного чи суб'єктивного характеру протягом визначеного терміну, а потім відновляє здійснення комерційної діяльності. Тому не можна погодитися з позицією В.С. Щербини, що вважає тимчасове нездійснення підприємницької діяльності одним з окремих випадків припинення підприємницької діяльності. Припинення господарської діяльності і її призупинення спричиняють різні правові наслідки.

Проблемою, зв'язаною з ліквідацією суб'єктів господарювання, є невизначеність правового положення суб'єкта в зв'язку зі скасуванням державної реєстрації органом, що реєструє. На практиці часто виникає ситуація, коли, незважаючи на скасування державної реєстрації органом, що реєструє, що суб'єкт господарювання продовжує існувати в плинні тривалого періоду часу, що іноді обчислюється роками, оскільки продовжує числитися в Державному реєстрі підприємств, організацій і

установ України. Ця ситуація породжує правову невизначеність відносно обсягу правосуб'єктності юридичної особи, дійсності укладених від його імені угод, здатності суб'єкта виступати від свого імені в господарському обороті. Як відомо, наслідком скасування державної реєстрації повинно стати виключення з єдиного Державного реєстру підприємств, організацій, установ, але, у зв'язку з тим, що в законодавстві не передбачено ніякої відповідальності за несвоєчасне проведення аудиторської перевірки, ненадання в відповідний термін довідки установ банків про закриття рахунків, довідок про здачу печаток і штампів і т.д., суб'єкти продовжують працювати, створюючи цим невизначеність у господарських відносинах.

Література

1. Науково-практичний коментар Господарського кодексу України / Кол. авт.: Г.Л.Знаменський, В.В.Хахулін, В.С.Щербина та ін.; Заг.ред. В.К.Макутова. – К.: Юрінком Інтер, 2004.-688 с.
2. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 435 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // <http://zakon1.rada.gov.ua>.
3. Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 436 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // <http://zakon1.rada.gov.ua>.

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНОГО ПОСТАЧАННЯ ТА ЗБУТУ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Гоцуляк М.С., Лагоденко П.І.
Харківський національний автомобільно-дорожній університет
Науковий керівник: к.ю.н., доцент Леонтєва Л.В.

Матеріально-технічне постачання - це сукупність дій, спрямованих на забезпечення функціональної діяльності суб'єкта господарювання. Господарський кодекс України ч.1 ст. 264 (далі ГК України) [1,ст.246] встановлює два види господарських договорів, за допомогою яких опосередковується така форма господарсько-торговельної діяльності як матеріально-технічне постачання і збут, - поставка і купівля-продаж. Причому ці договори стосуються матеріально-технічного постачання та збуту як продукції виробничо-технічного призначення, так і виробів народного споживання, незалежно від того, чи є вони результатом власного виробництва, чи придбані у інших суб'єктів господарювання.

Законодавством передбачений особливий порядок здійснення поставки продукції для державних потреб. Наприклад, Законом України «Про поставки продукції для державних потреб» [2] встановлено загальні правові та економічні засади формування, розміщення і виконання на договірній (контрактній) основі замовлень держави на поставку (закупівлю) товарів для задоволення державних потреб у суб'єктів господарської діяльності України всіх форм власності.

Основні вимоги щодо укладення та виконання договорів поставки встановлюються положеннями (ст. 179-187,193-201,265-270), іншими законодавчими актами (в тому числі).

Договір поставки - це господарський договір, за яким одна сторона - постачальник - зобов'язується передати (поставити) у зумовлені строки (строк) другій стороні - покупцеві - товар (товари), а покупець зобов'язується прийняти вказаний товар (товари) і сплатити за нього певну грошову суму.

У ст. 266 ГК України визначаються предмет, кількість і асортимент поставки. Так, предметом поставки є визначені родовими ознаками продукція, вироби з найменуванням, зазначеним у стандартах, технічних умовах, документації до зразків (еталонів), преїскурантах чи товарознавчих довідниках. Предметом поставки можуть бути також продукція, вироби, з індивідуальними ознаками

Загальна кількість товарів, що підлягають поставці, їх часткове співвідношення (асортимент, сортамент, номенклатура) за сортами, групами, підгрупами, видами, марками, типами, розмірами визначаються специфікацією за згодою сторін, якщо інше не передбачено законом.

На відміну від ч.1 ст. 712 Цивільного кодексу України (далі ЦК України) [3], яка визнає стороною договору поставки (продавцем, постачальником) лише особу, яка здійснює підприємницьку діяльність, і тим самим не враховує участь у процесі господарювання казенних підприємств, господарський кодекс таких обмежень не встановлює. Тому сторонами договору поставки можуть бути суб'єкти господарювання, зазначені у пунктах 1, 2 частини 2 статті 55 ГК України : а) господарські організації, державні, комунальні та інші підприємства, інші юридичні особи, які здійснюють господарську діяльність; б) громадяни України, іноземці та особи без громадянства, які здійснюють господарську діяльність, та зареєстровані відповідно до закону як підприємці.

Договори поставки за строком дії поділяються на: а) разові; б) короткострокові (на один рік); в) довгострокові (на строк більше одного року). У разі якщо в договорі строк його дії не визначений, він вважається укладеним на один рік. Слід, однак, мати на увазі, що закінчення строку дії договору не тягне за собою припинення зобов'язання, а тому сторона, яка не виконала зобов'язання, не звільняється від відповідальності за його невиконання.

Як встановлено частиною 1 статті 268 ГК України, якість товарів, що поставляються, повинна відповідати стандартам, технічним умовам, іншій технічній документації, яка встановлює вимоги до їх якості, або зразкам (еталонам), якщо сторони не визначать у договорі більш високі вимоги до якості товарів.

Постачальник згідно з договором поставки зобов'язаний поставити товар, якість якого повинна бути не нижче якості, яка вимагається стандартом, технічними умовами чи зразком (еталоном). Зокрема,

законодавець надає покупцю відмовитися від прийняття і оплати товарів більш низької якості, ніж якість, яка вимагається технічною документацією щодо конкретного виду продукції чи виробів, а якщо товари уже оплачені покупцем - вимагати повернення сплаченої суми. Зазначене право покупця є безумовним і не залежить від того, підлягають недоліки поставлених товарів усуненню чи ні. Слід зауважити, що покупець може і не скористатися своїм правом відмови від прийняття і оплати товарів, а вимагати відповідного зменшення їх вартості, оскільки така можливість передбачена ст. 678 ЦК України та не заборонена нормами ГК України. Водночас слід зауважити, що стандартами, технічними умовами передбачені такі вимоги до товару, які забезпечують можливість його функціонального використання, а тому прийняття товарів нижчої якості, аніж визначені нормативними документами, повинно здійснюватися суб'єктами господарювання у виключних випадках.

Гарантійний строк експлуатації - це термін, протягом якого гарантується використання товару, в тому числі комплектуючих виробів, за призначенням за умови дотримання споживачем правил користування і протягом якого постачальник (виконавець) виконує гарантійні зобов'язання. З урахуванням вказаного, коментована норма визначає, що обчислюється гарантійний строк експлуатації товару від дня введення виробу в експлуатацію, але не пізніше одного року з дня одержання виробу покупцем (споживачем), а щодо виробів народного споживання, які реалізуються через роздрібну торгівлю, - з дня роздрібного продажу речі, якщо інше не передбачено стандартами, технічними умовами або договором.

Відповідно до ч.4 ст. 269 ГК України, яка визначає два види гарантійних строків - гарантійний строк придатності та зберігання товарів, вони обчислюється від дня виготовлення товару. Слід зауважити, що строк придатності, окремо від гарантійного строку, визначено у ст. 677 ЦК України. Це встановлений законом або іншими нормативно-правовими актами строк, зі спливом якого товар вважається непридатним для використання за призначенням. Гарантійний строк зберігання - це термін, протягом якого споживчі властивості товару не повинні погіршуватися за умови дотримання вимог нормативних документів.

Постачальник зобов'язаний поставити покупцеві товар, на який встановлено строк придатності, з таким розрахунком, щоб він міг бути використаний за призначенням до спливу цього строку. Варто зауважити, що строк придатності завжди повинен бути розташований на етикетці або ж додаватися до документації, що супроводжує товар.

Обов'язок усунути дефекти виробу, виявлені протягом гарантійного строку, в силу ч. 6 ст. 269 ГК України покладаються на постачальника (виробника), який здійснює їх за свій рахунок. У постачальника є й інша, передбачена цією ж частиною коментованої статті, можливість належним

чином виконати умови договору щодо якості поставленого товару. Мова йде про заміну товару.

Література

3. Господарський кодекс України
4. Закон України «Про поставки продукції для державних потреб»// Відомості Верховної Ради України. 2000 . Ст 246.
5. Цивільний кодекс України: Офіційний текст зі змінами та доповненнями станом на 23 лютого 2009 р. – К. Форум 2009.
6. Господарське право України: Підручник / Під ред. А.С. Васильєва, О.П. Підцерковного. – 4-е вид., доповнене. – Х.: «Одиссей», 2010. – 488 с.
7. Господарське законодавство України: 36 нормативних актів / Уклад. В. С. Щербина, О. В. Щербина. - К.: Атіка, 2001

УГОЛОВНАЯ ОТВЕТСТВЕННОСТЬ СУБЪЕКТОВ ХОЗЯЙСТВОВАНИЯ В УКРАИНЕ

Гирко Я. Ю.

Харьковский национальный автомобильно-дорожный университет
Научный руководитель: ассистент Наден Е.В.

Согласно действующему законодательству Украины субъектом хозяйственной деятельности является индивидуальный предприниматель, коммерческая организация, а также некоммерческая организация, осуществляющая деятельность, приносящую ей доход; юридическое или физическое лицо, ведущее хозяйство от своего имени, осуществляющее экономические, хозяйственные операции. Это осуществляющие производство, реализацию либо приобретение товаров, оказание услуг и выполнение работ частные, государственные и иные предприятия, а также их филиалы и представительства, акционерные общества и иные товарищества, союзы, ассоциации, концерны, межотраслевые, региональные и другие объединения предприятий, организации и учреждения, банки, товарные и фондовые биржи, инвестиционные, пенсионные и другие фонды, иные объединения и граждане, занимающиеся самостоятельной предпринимательской деятельностью.

Уголовная ответственность за совершение нарушений, направленных на ограничение, искажения или устранение конкуренции с рынка, наступает, если такие нарушения перерастают в преступление.

Преступление можно определить как предусмотренное уголовным законом общественно опасное деяние (действие или бездействие), посягающее на общественный строй Украины, его политическую и экономическую системы, собственность, личность, политические, трудовые, имущественные и другие права и свободы граждан. Так, нарушение законодательства о защите экономической конкуренции

превращается в преступление, если последствия его совершения представляющими повышенную опасность для конкуренции на рынке, а ответственность виновного лица не может быть ограничена лишь административными санкциями. Например, нарушения законодательства о защите экономической конкуренции в виде неправомерного использования чужих обозначений рекламных материалов упаковки перерастает в преступление, если его совершение было связано с получением нарушителем дохода в крупных размерах.

К уголовной ответственности за совершение преступлений, представляющих особую опасность для конкуренции на рынке, могут быть привлечены только физические лица. К ним относятся предприниматели, должностные лица и другие работники субъектов хозяйствования, органов власти, местного самоуправления, административно-хозяйственного управления и контроля. Согласно статьям 228-232 УК Украины уголовная ответственность при совершении нарушения, направленного на ограничение, искажения или устранение конкуренции с рынка, наступает за:

- принуждение к антиконкурентным согласованным действиям;
можно утверждать, что уголовная ответственность может наступить в случае принуждения к:
 - ❖ установление цен или других условий приобретения или реализации товаров;
 - ❖ ограничение производства, рынков товаров, технико-технологического развития, инвестиций или установления контроля над ними;
 - ❖ распределения рынков или источников снабжения по территориальному принципу, ассортименту товаров, объемом их реализации или приобретения, по кругу продавцов, покупателей или потребителей или другим признакам;
 - ❖ искажение результатов торгов, аукционов, конкурсов, тендеров
 - ❖ устранение с рынка или ограничение доступа на рынок (выход из рынка) других субъектов хозяйствования, покупателей, продавцов;
 - ❖ применение разных условий к равнозначным соглашениям с другими субъектами хозяйствования, ставит последних в невыгодное положение в конкуренции;
 - ❖ заключение соглашений при условии принятия другими субъектами хозяйствования дополнительных обязательств, которые по своему содержанию или согласно торговым и другим честным обычаям в предпринимательской деятельности не касаются предмета этих соглашений;
 - ❖ существенного ограничения конкурентоспособности других субъектов хозяйствования на рынке без объективных причин.
- незаконное использование товарного знака;

- незаконный сбор с целью использования или использование сведений, составляющих коммерческую тайну;
- разглашение коммерческой тайны.

Из практики становится понятным, что в Украине уголовная ответственность субъектов хозяйствования чаще всего наступает при нарушении прав другого физического или юридического лица в области предпринимательской деятельности, а не при нарушении ими, на пример, норм и стандартов качества. К сожалению, в таких случаях ответственность чаще всего несёт работник, который был задействован в производстве бракованной продукции, а самому физическому или юридическому лицу удаётся избежать уголовной ответственности, которая чаще всего перетекает в выплату штрафов или возмещение ущерба, нанесенного потребителю. Защита прав физических и юридических лиц конечно же необходима, но всё таки большее внимание требуется уделять соблюдению стандартов качества продукции, ведь от этого зависит здоровье и жизнь потребителей выпускаемой продукции.

ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ В УКРАЇНІ

Григус О.О., Кучеренко А.Г.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Науковий керівник: к.ю.н., доцент Леонтьєва Л.В.

Економічна система сучасної України перебуває в стані розвитку, що породжує необхідність постійно вдосконалювати правові норми, які регулюють господарську діяльність суб'єктів господарювання.

Досить актуальним є дослідження стану забезпечення функціонування системи захисту прав і законних інтересів суб'єктів господарювання та обґрунтування пропозицій щодо вдосконалення чинного законодавства. Суб'єкти господарювання - це організації, які на основі юридичне відокремленого майна в межах своєї господарської компетенції безпосередньо здійснюють господарську діяльність і використання її результатів або управлінську діяльність в економіці. Правове регулювання створення та діяльності суб'єктів господарювання в Україні здійснюється відповідно до норм Господарського кодексу України, Цивільного кодексу України і деяких спеціальних законів.

Згідно зі ст.55 Господарського кодексу України (далі—ГК України) суб'єктами господарювання визнаються учасники господарських відносин, які здійснюють господарську діяльність, реалізуючи господарську компетенцію (сукупність господарських прав та обов'язків), мають відокремлене майно і несуть відповідальність за своїми зобов'язаннями в межах цього майна, крім випадків, передбачених законодавством[1,с.3].

Захист суб'єктів господарювання є особливим видом господарсько-правового регулювання, заснованого на принципах конституційності. Розвиток та вдосконалення його передбачає спрощення процедур легітимації підприємницької діяльності, чіткої регламентації порядку здійснення державного контролю у сфері господарської діяльності, узгоджених дій органів влади щодо виявлення та переслідування проявів тінізації підприємницької діяльності. У зв'язку з цим розробка та внесення пропозицій щодо реформування регуляторних відносин у сфері господарської діяльності, недопущення практики незаконного втручання у підприємницьку діяльність посадових осіб державних органів влади та попередження правопорушень є актуальною вимогою сьогодення, що потребує фундаментального наукового дослідження.

Сучасна система регулювання суб'єктів господарювання складається з двох рівнів: міжнародного і національного. Останній поділяється на судову та несудову системи. Право на судовий захист декларує ст. 55 Конституції України, а саме: „кожному гарантується право на оскарження в суді рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб” [2,с.3]. Зі змісту цієї статті слідує, що судовому захисту підлягають будь-які права й інтереси суб'єктів господарської діяльності незалежно від рівня нормативно-правового акта, у якому вони закріплені. Конституційне право кожного на судовий захист означає, що „будь-яка особа може подати скаргу про порушення його прав і свобод у відповідний суд, а останній зобов'язаний її прийняти, розглянути по суті і винести законне і обґрунтоване рішення”. Забезпечення захисту гарантованих Конституцією України та законами прав і свобод людини і громадянина, прав і законних інтересів юридичних осіб, інтересів суспільства і держави є завданням правосуддя, що здійснюється судами усіх гілок судової влади відповідно до ст. 2 Закону України „Про судоустрій України”[3,с.3].

Право на захист інтересів суб'єктів господарювання може бути реалізовано шляхом письмового звернення в законодавчі, виконавчі і судові органи державної влади.

Захист господарюючих суб'єктів від неправомірного втручання в їх господарську діяльність третіх осіб має також конституційну основу. Відповідно до ст. 42 Конституції України право на не заборонену законом підприємницьку діяльність, що є різновидом господарської, є конституційним правом людини і громадянина. Саме ця стаття визначає і обов'язок держави захищати права споживачів, здійснювати контроль за якістю і безпечністю продукції та усіх видів послуг і робіт, сприяти діяльності громадських організацій споживачів.

Система захисту суб'єктів господарювання може бути ефективною лише тоді, коли в основу її регулювання будуть покладені норми спеціального законодавства. В даний час основним нормативно-правовим актом, що регулює господарську діяльність, є ГК України згідно зі ст. 20

якого держава забезпечує захист прав і законних інтересів суб'єктів господарювання та споживачів і надає їм право на захист відповідно до чинного законодавства.

Підводячи підсумок можна сказати, що не бажаючи зменшити ролі цивільного законодавства, зазначимо, що ст. 20 ГК України чітко регламентує положення щодо захисту прав і законних інтересів саме суб'єктів господарювання і надає таке право кожному господарюючому суб'єкту. В зв'язку з цим норми ГК України повинні відігравати визначальну роль у запровадженні дієвого механізму захисту прав та інтересів учасників господарських відносин, оскільки діяльність останніх є безпосереднім предметом його регулювання. Адже посилення дієвості системи захисту прав і законних інтересів суб'єктів господарювання є одним із основних завдань для вирішення на шляху до модернізації господарського законодавства і підвищення ефективності правового регулювання відносин у сфері господарювання.

Література

1. Господарський кодекс України // Відомості Верховної Ради. 2003. – № 436. – Ст. 20, Ст. 55;
2. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 254к/96-В. – Ст. 42, Ст. 55;
3. Закон України « Про судоустрій» // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 3018. – Ст. 2.

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ГОСПОДАРЮЮЧИХ СУБ'ЄКТІВ В УКРАЇНІ

Загвоздіна Т.С.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет
Науковий керівник: к.ю.н., доцент Єрофєєнко Л.В.

Господарсько-правова концепція українського законодавства визначає господарські відносини. Господарськими вважаються відносини між господарюючими суб'єктами (підприємствами, підприємцями) та органами управління, які утворюються у процесі організації і безпосереднього здійснення господарської діяльності.

Становлення національного господарського законодавства в Україні пов'язане з труднощами, спричиненими насамперед економічними та соціально-політичними факторами. Прийняття законодавчих актів відбувалося в умовах існування старого загальносоюзного адміністративно-командного режиму, у період панування державної власності як основи економічної системи, директивного планування та принципу демократичного централізму в керівництві економікою. І хоч так званий пакет нормативних актів з питань радикальної економічної

реформи (липень 1987 р.) вніс певні демократичні засади, суперечності із старим законодавством так і не були усунені.

Крім того, функціонування міждержавних господарських зв'язків, вимагає вирішення ще однієї проблеми - створення правової бази міждержавної господарської діяльності. З огляду на це навряд чи можна погодитися з тим, що Україна не підписала Угоду про принципи зближення господарського законодавства держав - учасниць Співдружності, вчинену у Бішкеку 9 жовтня 1992 р. Ця угода передбачає проведення роботи щодо зближення законодавства, яке регулює важливі напрямки господарської діяльності такі, як законодавство про підприємства та підприємницьку діяльність, про антимонопольне законодавство; законодавство про зовнішньоекономічні відносини, законодавство, що регулює митні правила і тарифи. Підписанням зазначеної угоди можна було б не лише усунути наявні суперечності в законодавстві колишніх республік, а й уникнути їх появи в майбутньому.

На стані господарського законодавства негативно позначається й відсутність чіткої регламентації процесу розробки та узгодження проектів законів та підзаконних нормативних актів. Не можна вважати нормальним явищем внесення змін до нормативних актів невдовзі після їх прийняття, як це було, наприклад, із Законом України "Про підприємства в Україні". До цього Закону, з часу його прийняття, вже більше сорока разів вносилися зміни.

Важливим напрямом нормотворчої діяльності української держави у сфері правового регулювання господарських відносин має бути видання нормативних актів міністерствами, іншими органами державної виконавчої влади, органами господарського управління та контролю. В юридичній літературі зазначені акти називаються відомчими нормативними актами. Відомчі нормативні акти покликані забезпечити чітке функціонування всіх ланок ринкового механізму. Вони є однією з форм державного регулювання підприємницької (господарської) діяльності, спрямовані на усунення прогалин у правовому регулюванні конкретних суспільних відносин.

Серед заходів, які б позитивно вплинули на стан господарюючих суб'єктів можна назвати такі:

- створення політичного середовища, яке позитивно впливатиме на розвиток саме малого та середнього підприємництва;

- створення сприятливого інвестиційного клімату у державі збільшить обсяги інвестицій у малий та середній бізнес та активізує фінансову діяльність суб'єктів підприємництва;

- фінансово-кредитна політика держави через надання малим підприємствам та індивідуальним підприємцям субсидій чи пільгових кредитів, сприятиме розвитку малого підприємництва;

пріоритети потрібно надавати таким суб'єктам підприємництва, які забезпечать максимально можливе використання місцевих ресурсів та ефективно і раціонально їх використання.

Ці та інші заходи мають бути розглянуті, якщо ми, як правова держава, хочемо мати стабільне і добротне законодавство, яке б не лише виконувало роль регулятора суспільних відносин, а й сприяло розвитку господарства країни як на мікро- так і на макроуровні.

ЗАКОНОДАВЧИ ПРОГАЛИНИ СТОСОВНО ПРИПИНЕННЯ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Загвоздіна К.С.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Науковий керівник: к.ю.н., доцент Єрофеєнко Л.В.

Економічна система сучасної України перебуває в стані розвитку, що породжує необхідність постійно вдосконалювати правові норми, які регулюють господарську діяльність суб'єктів господарювання. В умовах економічних перетворень, що тривають в Україні, господарсько-правові інститути припинення діяльності суб'єктів господарювання набувають усе більшого значення. Це зумовлено рядом причин.

По-перше, ринкові відносини у вітчизняній економіці на сучасному етапі характеризуються активним перерозподілом капіталу і власності. Юридичними формами такого перерозподілу виступають реорганізація і ліквідація суб'єктів господарювання.

По-друге, реорганізація і ліквідація є основними способами здійснення політики роздержавлення і приватизації.

По-третє, за роки перетворень розроблено широку законодавчу базу, яка регулює створення, діяльність і припинення суб'єктів господарювання різних форм. Однак прогалини у законодавстві про реорганізацію або ліквідацію часто спричиняють тяжкі негативні наслідки для майнового обігу.

По-четверте, проблема захисту майнових інтересів кредиторів (у першу чергу громадян) набула вже не юридичного і навіть не економічного, а політичного характеру.

Необхідно визнати, що чинне законодавство про припинення суб'єктів господарювання не є досконалим. Норми не забезпечують повною мірою правового регулювання цього інституту права. Прийняті відповідно до ГК України законодавчі та підзаконні акти нерідко суперечать один одному і нормам самого ГК України, що викликає нестабільність у господарському обігу і судовій практиці. Недосконалість правового регулювання негативно позначається на практичній діяльності суб'єктів господарського права, породжує конфлікти і судові суперечки.

Загальним питанням припинення суб'єктів господарювання (юридичних осіб) присвячено норми ГК України (ст. 59-61) та Цивільного кодексу України (далі – ЦК України), зокрема ст. 104-112. А спеціальні положення, що регламентують виключення суб'єктів підприємницької діяльності з Єдиного державного реєстру, містяться в ст. 33-41 Закону України (далі ЗУ) “Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців”.

Прийняття зазначеного Закону та включення відповідних норм у ГК України та ЦК України спрямовано на врегулювання процедури припинення. Однак положення, що в них містяться, розрізнені, не завжди узгоджені, а в деяких випадках зовсім не регулюють відносини, які складаються в процесі припинення суб'єктів господарювання – юридичних осіб та громадян-підприємців. На практиці це створює труднощі для таких осіб та державних органів, що беруть участь у цьому процесі. Отже, є нагальна необхідність удосконалити нормативну базу.

Законодавство, яке регулює припинення діяльності суб'єктів господарювання, характеризується багаторівневою структурою і різноманіттям джерел (форм) права (кодекс, закони, укази Президента, постанови Уряду), наявністю актів як загальної, так і вузькогалузевої дії. Необхідно також зазначити, що різні відомства, безпосередньо причетні до реорганізації і ліквідації підприємств – Фонд держмайна, Антимонопольний комітет, Держкомісія з цінних паперів і фондового ринку, міністерства і держкомітети, – використовують у своїй діяльності абсолютно різні правові концепції і підходи, що породжує суперечливі, а деколи і взаємовиключні акти. Усе це не полегшує як теоретичне осмислення, так і практичну реалізацію відповідних норм права.

Помітний крок у регулюванні процесів припинення суб'єктів господарювання було зроблено з прийняттям Господарського кодексу, який відобразив уже існуючі реалії і викликав необхідність наукової розробки цілого ряду актуальних і складних питань. До підстав припинення організацій, пов'язаних із настанням юридичних фактів, можна віднести ліквідацію у зв'язку із закінченням строку, на який засновувалася організація, або досягненням мети, вказаної в засновницьких документах, визнанням судом недійсності реєстрації, смертю засновника і неспроможністю (банкрутством).

Решта підстав припинення більшою чи меншою мірою пов'язана з наявністю вольового моменту. Реорганізація завжди пов'язана з волевиявленням власника (засновників) або іншого органу.

В Україні поки що немає єдиного нормативного акта, який би визначив підстави для реорганізації та ліквідації суб'єктів господарювання, а нормативні акти, що регулюють такі підстави, суперечать один одному. Це негативно впливає на діяльність господарюючих суб'єктів.

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЛІЗИНГУ В УКРАЇНІ

Кібець І.В., Лобенко М.В.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Науковий керівник: асистент Надьон О.В.

В сучасних умовах, коли довгострокове банківське кредитування, особливо малого та середнього бізнесу, є досить обмеженим, водночас не всі суб'єкти підприємницької діяльності мають достатню кількість власних коштів для придбання основних засобів з метою оновлення виробничих фондів, відкриття нових напрямів діяльності, здійснення інноваційних або інвестиційних проектів, з погляду необхідності відповідати регуляторним вимогам і стандартам, або просто для підтримки свого іміджу, в нагоді стає лізинг. В нашій країні такий механізм фінансування придбання обладнання або транспортних засобів є відносно новим — розвиток ринку лізингових послуг пов'язують з ухваленням 1997 р. Закону України «Про фінансовий лізинг», тому й обізнаність щодо особливостей роботи лізингових компаній, тих вимог, які вони висувають до своїх потенційних клієнтів, відмінностей лізингу від, наприклад, кредиту чи розстрочки, переваг його використання є недостатньою.

Основними законодавчими актами України, що регулюють лізингові операції і визначають їх сутність, види і форми, є:

- Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р.
- Господарський кодекс України від 16.01.2003 р.
- Закон “Про фінансовий лізинг” від 16.12.1997 р.

Так, згідно із статтею 292 Господарського кодексу України, лізинг-це господарська діяльність, яка полягає в наданні за договором лізингу однією стороною (лізингодавцем) у виключне користування другій стороні (лізингоодержувачу) на визначений строк майна, що належить лізингодавцю або набувається ним у власність за дорученням чи погодженням лізингоодержувача у відповідного постачальника (продавця) майна, за умови сплати лізингоодержувачем періодичних лізингових платежів. Залежно від особливостей здійснення лізингових операцій, лізинг може бути двох видів-фінансовий чи оперативний. За формою здійснення лізинг може бути зворотним, пайовим, міжнародним тощо.

Стаття 806 Цивільного кодексу України визначає, що за договором лізингу одна сторона (лізингодавець) передає або зобов'язується передати другій стороні (лізингоодержувачеві) у користування майно, що належить лізингодавцю на праві власності і було набуто ним без попередньої домовленості із лізингоодержувачем (прямий лізинг), або майно, спеціально придбане лізингодавцем у продавця (постачальника) відповідно до встановлених лізингоодержувачем специфікацій та умов (непрямий лізинг), на певний строк і за встановлену плату (лізингові платежі).

Існує декілька альтернативних шляхів фінансування придбання основних фондів:

- підприємство може купити необхідний актив у постачальника за власні кошти;
- підприємство може залучити банківський кредит, або скористатися товарним кредитом постачальника і, нарешті,
- підприємство може скористатися лізинговою послугою.

В останніх двох випадках підприємство має можливість генерувати прибуток шляхом використання активів, а не через їх пряме придбання, виконуючи так зване “золоте правило фінансування”, за яким фінансування придбання основних фондів повинно здійснюватися впродовж строку їх корисного використання.

Якщо підприємство не має фінансової можливості придбати необхідний актив за власні кошти або вважає, що подібне джерело фінансування є для нього неефективним з економічного погляду, критерії прийняття рішення щодо купівлі основного засобу за рахунок кредитних коштів або через механізм лізингу мають бути такими:

- доступність джерела фінансування придбання (кредит, лізинг);
- швидкість оформлення всіх необхідних документів та прийняття рішення щодо видачі кредиту (участі в лізинговій операції з клієнтом);
- можливість придбання основного засобу зі знижкою, якщо такий підхід практикують постачальники або дилери;
- можливість гнучкого графіку сплати вартості залучених для придбання активу коштів (зокрема, в залежності від терміну отримання та розміру прибутку від використання основних засобів);
- вибір варіанту щодо придбання, повернення, trade-in майна після закінчення строку фінансування;
- технічні моменти (банківський кредит вимагає оформлення, як мінімум, чотирьох договорів – купівлі-продажу, кредитного, страхування, застави; лізинг – лише одну лізингову угоду).

Таким чином, перший критерій, за яким порівнюються різні джерела фінансування придбання основних засобів – це доступність

Другий критерій, за яким порівнюється придбання основних засобів за рахунок кредитних коштів та через механізм лізингу, – швидкість прийняття рішення. За наявності відповідних продуктів і банк, і лізингова компанія можуть прийняти рішення впродовж одного дня або декількох годин. В такому разі отримання активу залежатиме від наявності його у постачальника та строків поставки.

Окреслюючи переваги використання лізингових операцій за необхідності придбання нових для підприємства основних засобів, потрібно звернути увагу на механізм зворотного лізингу, що може бути і оперативним, і фінансовим (останнє частіше). Суть такої операції полягає у використанні основних засобів, що вже експлуатуються, як джерела фінансування придбання нових, необхідних у виробничому процесі,

активів або поповнення обігових коштів. Операції зворотного лізингу нині досить популярні і складають приблизно 20% загального лізингового портфеля лізингодавців України. Аналогів зворотному лізингу немає серед кредитних продуктів банківської системи країни. З іншого боку, зворотній лізинг є аналогом кредитування з метою поповнення обігових коштів.

В будь-якому разі, вирішення питання щодо шляхів і методів придбання необхідних підприємству основних засобів пов'язане з визначенням, що для нього важливіше-володіти чи користуватися. При цьому ми б радили не забувати, що ще в 350 р. до н.е. Аристотель в своєму трактаті «Риторика» стверджував, що багатство складається з користування, а не з права власності.

ПРАВОВОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ СУБЪЕКТОВ ХОЗЯЙСТВОВАНИЯ В УКРАИНЕ

Колесник А.Е, Гачаев Е.А

Харьковский национальный автомобильно-дорожный университет

Научный руководитель: к.ю.н., доцент Леонтьева Л.В.

Каждый из видов субъектов хозяйственного права имеет свои определенные задачи. Предприятие осуществляет производственно-хозяйственную деятельность, банк - кредитную, расчетную и другую деятельность, орган государственной исполнительной власти - управленческую деятельность в экономике и др. Правовой формой, в которой урегулированы задачи субъектов хозяйственного права, есть их уставные хозяйственно-правовые акты - учредительные документы (учредительный договор и устав), устав государственного или другого предприятия, положение (о министерстве, о государственном комитете).

Исходя из задач, уставные акты регулируют такие понятия, как цели и предмет деятельности субъекта хозяйственного права (функции относительно органов управления).

Предприятия согласно закону имеют право осуществлять любые виды законной хозяйственной деятельности: производственной, научно-исследовательской, коммерческой и др. Все предприятия являются коммерческими организациями. Их уставными целями всегда выступает осуществление определенной хозяйственной деятельности с целью получения прибыли. Прибыль - основной обобщающий показатель финансовых результатов хозяйственной деятельности предприятия (статьи 1 и 18 Закона Украины "О предприятиях в Украине"[1], ст. 1 Закона Украины "О предпринимательстве") [2]. Это есть имущество, которое в определенном уставом порядке присваивает владелец (владельцы) предприятия.

Право определять цели и предмет деятельности предприятия принадлежит его основателям, которые выходят при этом из своих

предпринимательских возможностей. Закон разрешает вносить в устав любое количество видов деятельности, не запрещенной законом.

Юридическим средством достижения задач и целей субъекта хозяйственного права выступают его права, защита которых гарантирует государство. Права субъектов определяются хозяйственным законодательством в зависимости от их видов: права предприятий, объединений предприятий, финансовых и посреднических институтов, органов государственной исполнительной власти.

Права субъектов можно классифицировать согласно их содержанию.

Учредительские права основываются на общей норме права собственности, согласно которой владелец "может использовать имущество для осуществления хозяйственной и другой, не запрещенной законом, деятельности" (ст. 4 Закона Украины "О собственности"). Эта норма детализирована статьями 5 и 6 Закона Украины "О предпринимательстве" и ст. 5 Закона Украины "О предприятиях в Украине". Учредительские права включают право на свободный выбор основателями предприятия видов деятельности, право на выбор организационно-правовой формы предприятия, право на принятие решения о создании предприятия, право изменять в установленном порядке как деятельность, так и форму предприятия. По общему правилу, эти и другие учредительские права принадлежат владельцу (владельцам).

Права в области управления. Предприятия и другие субъекты хозяйственного права самостоятельно управляют своей деятельностью и делами. Порядок осуществления управления регулируется уставными актами согласно принципам, определенным законодательством. Основным есть принцип объединения прав владельца на хозяйственное использование своего имущества с самоуправлением трудового коллектива. Владелец осуществляет свои управленческие права как непосредственно (кооператив, коллективное предприятие), так и через уполномоченные им органы (государственные предприятия, хозяйственные общества). Владелец и уполномочен им орган в порядке, предусмотренном уставными актами, могут делегировать свои управленческие права органу управления.

К управленческим принадлежат, в частности, права:

- самостоятельно определять структуру предприятия, т.е. количество и состав его структурных подразделов, включая так называемые отделенные подразделы: филиала, представительства, отделение и т.п.;
- принимать и изменять устав, другие учредительные документы;
- утверждать положение о структурных подразделах;
- формировать органы управления и контролировать их деятельность, назначать должностных лиц, определять их обязанности и т.п.

Состав и юридическая природа органов предприятия зависят от того, к которой собственности оно принадлежит. Конкретно этот вопрос определяют уставные акты. Например, предприятия - субъекты права

коллективной собственности - имеют высшие руководящие и исполнительные органы. Первый - это общее собрание (например, общее собрание акционеров общества) или конференция. Исполнительные функции в таких предприятиях осуществляют правление. Правление избирается владельцами предприятий на общем собрании, которое определяет и утверждает в уставе полномочия этого органа. Правление избирает со своего состава главу, заместителей. Функции главы (заместителей) могут поочередно выполнять члены правления. Руководители предприятий государственной собственности нанимаются (назначаются) уполномоченными органами согласно контрактной системе.

Управленческие функции и полномочия имеют также трудовые коллективы государственных предприятий (ст. 15 Закона Украины "О предприятиях в Украине"). Реализуются полномочия трудового коллектива согласно уставу общим собранием (конференцией) или выборным органом (совет предприятия, совет трудового коллектива), члены которого избираются собранием (2/3 голосов) сроком на 2-3 года. Имущественные права субъектов делятся на общие и специальные. Общие имущественные права предприятий, хозяйственные объединения урегулированы на основании статей 20-30 и 37 Закона Украины "О собственности". К ним можно отнести права:

- иметь на основании определенного вещевое права (титула) основные фонды, оборотные средства, другие ценности, стоимость которых отображается на самостоятельном балансе предприятия. Согласно законам, уставам предприятий и заключенными соглашениями имущество принадлежит предприятиям, другим субъектам на правах собственности или на праве полного хозяйственного ведения. Имущество государственной собственности закрепляется за государственными предприятиями и принадлежит им на праве полного хозяйственного ведения;

- вести хозяйственную и коммерческую деятельность; быть в связи с этим истцом и ответчиком в суде, арбитражном суде, защищать свои имущественные права и интересы от лица предприятия;

- распоряжаться имуществом. Предприятие, если другое не предусмотрено его уставом, имеет право: продавать (обменивать) имущество другим организациям, сдавать в аренду, закладывать, предоставлять временно в безвозмездное пользование, списывать изношенные основные фонды из баланса;

- приобретать на законных основаниях имущество. Предприятие согласно своему уставу имеет право покупать, арендовать, получать в любой другой правомерный способ имущество (подвижное и недвижимое), использовать его, улучшать и др.

Производными от указанных и других имущественных прав есть договорено-имущественные права предприятий. Это права заключать учредительские, хозяйственные договора и другие контракты (и нести

относительно них ответственность); выдавать залоговые и другие финансовые обязательства;

занимать деньги; инвестировать и реинвестировать средства предприятия;

получать движимое и недвижимое имущество как гарантию оплаты долга и др.

Кроме рассмотренных общих прав, предприятия имеют и специальные имущественные права в сфере выпуска и обращения ценных бумаг: акций, облигаций предприятий, приватизационных бумаг, сберегательных, инвестиционных сертификатов, векселей. Эти права являются специальными, так как обусловленные специальной правосубъективностью предприятий как эмитентов ценных бумаг. Предприятие имеет право выпускать и реализовывать лишь те виды ценных бумаг, которые специально определены законом, в частности акционерные общества - акции, облигации, другие предприятия - облигации. По аналогичной схеме систематизируются обязанности предприятий.

При учреждении предприятия обязанные (законом) утверждать учредительные документы; в установленном законом порядке регистрироваться как субъекты предпринимательской деятельности; на деятельность, которая подлежит лицензированию, предприятия обязаны получать специальные разрешения (лицензии).

В процессе хозяйствования закон обязывает предприятия:

- выполнять хозяйственные обязательства, обусловленные государственными контрактами и государственными заказами, другими договорами;

- обеспечивать необходимое качество продукции, работ, услуг;

- вести бухгалтерский учет (самостоятельные бухгалтерские балансы) своей работы, предоставлять органам государственной статистики предусмотренную законом отчетность;

- подавать квартальную и годовую финансовую отчетность органам, к сфере управления которых они принадлежат, трудовым коллективам на их требование, владельцам (основателям) согласно учредительным документам, если другое не предусмотрено законом. Органам исполнительной власти и другим пользователям финансовая отчетность подается соответственно в законодательство;

- не допускать недобросовестной конкуренции, других нарушений антимонопольного законодательства, прав и интересов потребителей, любых других лиц.

Субъекты хозяйствования имеют также обязанности, предусмотренные природоохранным законодательством. Статья 4 Закона Украины "О предпринимательстве" и ст. 31 Закона Украины "О предприятиях в Украине" обязывают их:

- рационально использовать природные ресурсы;

- предохранять окружающую среду от загрязнения, другого вредного влияния;

- своим коштом возмещать затраты на восстановление и охрану природных ресурсов и т.п.

За нарушение своих обязанностей предприятие несет имущественную и другую ответственность, установленную законом, а также предусмотренную договорами.

Литература

1. Закон Украины "О предприятиях"
2. Закон Украины "О предпринимательстве"
3. Закон Украины "О собственности"
4. Хозяйственное право Украины

НЕДОБРОСОВІСНА КОНКУРЕНЦІЯ В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЗАХИСТУ ВІД НЕЇ

Косова Ю., Лозов'ягіна О.

Харківський торговельно-економічний інститут КНТЕУ

Науковий керівник: ст. викл. Островерх С. А.

Ринкова конкуренція увійшла в наше життя порівняно нещодавно, разом з демократичними виборами, свободою слова і незалежністю України. В суспільстві сьогодні існує розуміння того, що необхідно розвивати та захищати добросовісну конкуренцію, яка забезпечує ефективний розподіл та використання ресурсів, науково-технічний та економічний прогрес й, в кінцевому рахунку, добробут громадян. Однак змагальність у середовищі суб'єктів підприємницької діяльності за споживчий попит на ринку може здійснюватись як добросовісно, на чесних звичаях ділового обороту, так і такими методами суперництва, що завдають шкоди підприємцям, споживачам і суспільству загалом. У цьому разі йдеться про недобросовісну конкуренцію — явище вкрай небажане для української держави в період побудови ринкових відносин, що відповідають світовим стандартам.

З прийняттям 7 червня 1996 р. Закону України "Про захист від недобросовісної конкуренції" на законодавчому рівні було запроваджено визначення поняття недобросовісної конкуренції: це будь-які дії в конкуренції, що суперечать правилам, торговим та іншим чесним звичаям у підприємницькій діяльності.

Недобросовісна конкуренція спричиняє шкоду однаковою мірою як споживачам, так і конкуренції на ринку. На конкурентному ринку споживачі мають змогу ознайомитися з перевагами та недоліками запропонованих їм товарів і вибрати з-поміж них ті, що можуть повністю задовольнити їхні потреби. Ідеальне становище на ринку — це коли продавці рекламують і продають свої товари так, щоб споживач мав змогу

об'єктивно їх оцінити. На жаль, це не завжди так. Іноді продавці надають споживачам необ'єктивну інформацію про свої товари чи товари своїх конкурентів, а також намагаються видати свої товари за ті, що виробляються іншими підприємцями і мають відоміші торгові марки та кращу репутацію.

В Україні тільки за 2012 рік нараховується безліч випадків недобросовісної конкуренції. Наведемо декілька справ, розглянутих Антимонопольним комітетом України у 3 кварталі 2012 року:

1) недобросовісна конкуренція з боку ТОВ «Автоцентр КІА» (м. Одеса, Україна), яка полягала у використанні у рекламних листівках знака Mitsubishi та трипроменевої зірки без дозволу (згоди) ТОВ «Торговий дім-НІКО» (м. Київ, Україна), а також без дозволу (згоди) компанії Mitsubishi Corporation (інша назва Mitsubishi Shoji Kaisha (Мітсубісі Седзі Кайся) (м. Токіо, Японія) та пов'язаної з нею договірними відносинами компанії Mitsubishi Motors Corporation) (м. Токіо, Японія), яке раніше почало використовувати знак Mitsubishi та трипроменеву зірку у господарській діяльності в Україні. Такі дії, що могли призвести до змішування з діяльністю ТОВ «Торговий дім-НІКО» були визнані порушенням;

2) ПАТ «АБ «Укоопспілка» (м.Київ) в особі Ужгородського відділення №2 Львівської філії розміщувало на вивісці інформацію, яка інформує про курс валют з надписом – «гарантовано кращі курси». Враховуючи те, що реклама стимулює зацікавленість споживача до товару (послуг), поширення інформації шляхом розміщення рекламної вивіски з надписом «гарантовано кращі курси», ставило АБ «Укоопспілка» в більш вигідне становище, надавало недобросовісні переваги над іншими суб'єктами господарювання, які діють на тому самому ринку та вводило в оману споживачів, які покладались на цю інформацію.

3) ТОВ «АПТЕКА НИЗЬКИХ ЦІН ПЛЮС» поширювало неправдиву інформацію «АПТЕКА НИЗЬКИХ ЦІН» на візитках та у зовнішньому оформленні (зовнішній рекламі) Аптечних закладів, невизначному колу осіб. Такі дії могли вплинути на наміри споживачів щодо придбання товару ТОВ «АПТЕКА НИЗЬКИХ ЦІН ПЛЮС» та є порушенням законодавства про захист від недобросовісної конкуренції у вигляді поширення інформації, що вводить в оману.

Зважаючи на вищенаведені ситуації, сучасне українське законодавство дає можливість підприємцям захищати свої права та законні інтереси від недобросовісної конкуренції різними шляхами. Залежно від засобів захисту та бажаних наслідків умовно можна виділити три такі шляхи:

1) Судовий шлях, який передбачає звернення підприємця до суду. В Україні права та інтереси юридичних осіб та осіб, які є суб'єктами підприємницької діяльності, захищають господарські суди.

2) Адміністративний шлях пов'язаний зі зверненням потерпілої особи до органів Антимонопольного комітету України для розгляду та прийняття рішення стосовно порушеного права;

3) Самозахист підприємця від неправомірних дій конкурентів.

Існують і інші засоби боротьби з недобросовісною конкуренцією. Так, підприємці можуть об'єднуватися в союзи, асоціації тощо. Ці об'єднання розробляють та встановлюють для своїх учасників правила та кодекси поведінки на ринку, які встановлюють чесні правила та звичаї здійснення господарської діяльності учасників об'єднань підприємців та забороняють дії, що призводять чи можуть призвести до обмеження, спотворення або усунення конкуренції з ринку.

Таким чином, нині вже є певна практика регулювання конкуренції за допомогою правил, звичаїв, стандартів здійснення чесної підприємницької діяльності, що розробляються та встановлюються об'єднаннями підприємців. Така практика дасть змогу запобігти вчиненню дій, визнаних недобросовісною конкуренцією, яка суперечить не лише нормам законодавства, а й чесним правилам здійснення підприємницької діяльності.

Отже, конкуренція є одним із ключових стимулюючих засобів впливу на розвиток ринку, це основа ринкової економіки, тому надзвичайно важливим та актуальним питанням є забезпечення державного захисту свободи та добросовісності конкуренції.

ПРАВОВИЙ СТАТУС ПІДПРИЄМСТВ З ІНОЗЕМНИМИ ІНВЕСТИЦІЯМИ В УКРАЇНІ

Кривошопка А.В., Кайка А.М.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Науковий керівник: к.ю.н., доцент Селезень С.В.

Відповідно до статті 116 Господарського Кодексу України підприємство з іноземними інвестиціями (ПІІ) – це підприємство (організація) будь-якої організаційно-правової форми, створене згідно із законодавством України, іноземна інвестиція у статутному фонді якого, за його наявності, складає не менше 10%. Підприємство набуває статусу підприємства з іноземними інвестиціями із дня зарахування іноземної інвестиції на його баланс.

Відносини, що виникають у процесі здійснення нерезидентами інвестиційної діяльності на території України, регулюються Законами України, законодавчими актами та нормативними документами, а також міжнародними договорами України, міжнародними нормами, а саме: Вашингтонською конвенцією “Про порядок вирішення інвестиційних спорів між державами та іноземними особами” від 18.05.1965., Сеульською конвенцією “Про заснування багатостороннього агентства по

гарантіям інвестицій”, що була схвалена 11.10.1985 р. на щорічній зустрічі Ради керуючих Всесвітнього банку в Сеулі; Групою міжнародних договорів України із окремими країнами про заохочення та взаємний захист інвестицій. Зазначені двосторонні угоди укладені Україною із більш ніж 50 країнами світу.

Законом можуть бути визначені галузі господарювання або території, у яких встановлюється загальний розмір участі іноземного інвестора, а також території, на яких діяльність ПІІ обмежується або забороняється виходячи із міркувань забезпечення національної безпеки України.

ПІІ має певні переваги (пільги) за умови реєстрації іноземної інвестиції у встановленому законодавством порядку. Так, якщо у якості внеску іноземного інвестора до статутного фонду ПІІ ввозиться майно із-за меж митного кордону України, таке майно підлягає звільненню від ввізного мита. При митному оформленні ПІІ може відстрочити оплату ввізного мита на основі простого векселю, видного митному органу за місцем акредитації підприємства як суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності.

Ще однією пільгою можна назвати встановлення особливого режиму інвестиційної та іншої господарської діяльності для проектів, що здійснюються із залученням іноземних інвестицій.

Особливість правового положення іноземного інвестора проявляється в особливості охорони та захисту його прав та законних інтересів як юридичних гарантій досягнення цілей інвестиційної діяльності. Одним з найважливіших факторів, які стимулюють приплив іноземних інвестицій в Україну є не тільки наявність ефективного, стабільного законодавства про іноземні інвестиції та зовнішню економічну діяльність, але і можливість своєчасно безперешкодно захистити права інвестора.

Державні гарантії захисту інвестицій закріплені Законом України «Про захист іноземних інвестицій на Україні». Закон передбачає на території України:

- для іноземних інвесторів встановлено національний режим інвестиційної та іншої господарської діяльності;
- за бажанням іноземних інвесторів протягом 10 років Україна зберігає гарантії, надані законодавством про режим іноземного інвестування;
- відсутня небезпека націоналізації іноземних інвестицій;
- іноземні інвестори мають право на компенсацію та відшкодування збитків, включаючи втрачений прибуток та моральні збитки, завдані внаслідок дії, бездіяльності або неналежного виконання державними органами або їх посадовими особами обов'язками;
- іноземні інвестори мають право на повернення своїх інвестицій у натуральній формі або у валюті інвестування у сумі фактичного внеску без оплати мита;

- іноземним інвесторам гарантований безперешкодне та негайне переведення їхніх прибутків за кордон, доходів та інших коштів у іноземній валюті, отриманих на законних підставах від здійснення інвестиційної діяльності.

Незареєстровані іноземні інвестиції не дають права на отримання вищезазначених гарантій.

Отже на сьогодні в Україні розроблено законодавство про іноземні інвестиції, до якого входять понад 100 різних нормативно-правових актів, законів, постанов, указів, положень, інструкцій та інших. Серед них важливе місце посідає Закон України "Про режим іноземного інвестування".

Недоліком Закону України "Про режим іноземного інвестування" є перехрещення двох названих підходів до формування правової бази. Більшість статей цього Закону містять формулювання "згідно з чинним законодавством" без конкретних посилань. У зазначеному Законі відсутні будь-які конкретні положення щодо найважливіших об'єктів регулювання, пріоритетних галузей економіки, соціальної сфери й територій, що заплуває розв'язання проблем пільгового режиму інвестування, а також положення про кваліфікаційний мінімум іноземної інвестиції, які, на мій погляд, були б необхідні для системи іноземного інвестування.

Такі основні риси має правове регулювання інвестиційної діяльності на сьогодні, що нашою думкою є, що Україна нажалі ще продовжує бути для іноземних інвесторів, країною в яку вкладати інвестиції ризиковано.

УДОСКОНАЛЕННЯ ІНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВОЇ РЕГЛАМЕНТАЦІЇ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Лобозинська С.М.

Львівський національний університет імені Івана Франка

Фундаментальні підвалини функціонування банківської системи закладені національним законодавством, тож побудова ефективної системи правового регулювання банківської діяльності набуває особливої ваги.

Інституційно-правову регламентацію банківської діяльності доцільно розглядати як регулювання правових відносин у процесі встановлення структури та функцій банківської системи, регламентації здійснення основних банківських операцій, взаємовідносин з клієнтами та партнерами юридичними нормами, визначеними нормативно-правовими актами.

Законодавче регулювання банківської системи базується на Конституції України, яка визначає фундаментальні норми правового регулювання вітчизняного банківництва та спеціальному банківському законодавстві (Закон України "Про банки і банківську діяльність" та Закон України "Про НБУ"). Закони, які охоплюють ширше коло юридичних

норм та меншою мірою стосуються банківської діяльності, вважають профільними. До них належать такі: “Про фінансові послуги і державне регулювання ринків фінансових послуг”, “Про платіжні системи та переказ коштів в Україні”, “Про електронний цифровий підпис”, “Про іпотеку”, “Про забезпечення вимог кредиторів і реєстрацію обтяжень”, “Про Фонд гарантування вкладень фізичних осіб”, “Про першочергові заходи щодо запобігання негативним наслідкам фінансової кризи та про внесення змін до деяких законодавчих актів України”.

Водночас, детальний аналіз законодавчого регулювання банківської системи свідчить, що воно перебуває на етапі становлення і його розвиток має прогресивний вектор, але ще не повною мірою відповідає потребам ринкової економіки. Зокрема, можна виділити такі негативні риси вітчизняного банківського законодавства: багаторівневий характер правового регулювання, наявність великої кількості підзаконних нормативно-правових актів; внесення частих змін та доповнень до нормативно-правових актів; суперечність з іншими галузями права; відсутність єдиного кодифікованого акта з банківської діяльності; недостатня кількість спеціальних законів у банківській сфері; обмежений доступ до оперативної інформації щодо правотворчої діяльності уповноважених органів.

Виправити зазначені недоліки можна шляхом інтеграції та диференціації банківського законодавства. Інтеграція законодавчого регулювання забезпечить посилення взаємозв'язку та взаємодії банківського законодавства з іншими галузями законодавства (адміністративним, цивільним, фінансовим). Важливо усунути ті колізії, які виникають у зв'язку з неузгодженістю, а іноді й суперечністю актів різних галузей права. Також слід звернути увагу й усунути дублювання тих банківських норм, що визначені спеціальним законодавством в інших законах, які мають загальне значення.

Процес інтеграції банківського законодавства доцільно реалізовувати шляхом якісної роботи над створенням Банківського кодексу. Механізм створення Банківського кодексу повинен охоплювати процес систематизації банківського законодавства, який налічує інкорпорацію та кодифікацію. Це дозволило б значно скоротити чисельність підзаконних нормативних актів через винесення важливих положень на законодавчий рівень та зменшити надмірну зарегламентованість банківських процедур, які цілком реально можна закріплювати на рівні внутрішньобанківської документації.

Оптимальна структура Банківського кодексу України повинна бути такою. Загальні положення повинні розкриватися у частині I, яка б містила три розділи. У першому розділі доцільно висвітлити суть правовідносин, які підлягають регулюванню з боку банківського законодавства, розглянути об'єкти та суб'єкти банківських правовідносин. Другий розділ повинен бути присвячений правовому статусу НБУ у банківській системі.

Третій розділ має розкривати правовий статус банку, види та можливі організаційно-правові форми створення банків.

Спеціальна частина Банківського кодексу України має містити два розділи. Перший розділ повинен розкривати два основні напрямки діяльності НБУ, а саме механізми реалізації інструментів прямої та опосередкованої дії на грошово-кредитний ринок держави. У другому розділі спеціальної частини доцільно розкрити порядок надання банківських послуг та здійснення банківських операцій.

Доповнювати кодифіковані правові норми повинен пакет спеціалізованого законодавства щодо регламентації діяльності державних та націоналізованих банків, філій іноземних банків, віртуального банкінгу, окремих суспільно важливих банківських продуктів. Існує об'єктивна потреба у прийнятті таких спеціальних законів: “Про державні банки та націоналізацію банківських установ”, “Про державне регулювання банківської системи в кризовий період”, “Про віртуальні банки та інтернет-банкінг”, “Про діяльність банківських об'єднань”, “Про споживче кредитування”, “Про банкрутство банків”, “Про державне регулювання іноземного банківського капіталу в Україні”, “Про захист конкуренції у банківській системі України”.

Підзаконні нормативно-правові акти повинні здійснювати регламентацію окремих процедур діяльності операційних підрозділів банку із врахуванням причинно-наслідкового впливу на загальний фінансовий стан банку, брати до уваги механізм реалізації економічних відносин на практиці та сприяти оперативному реагуванню на актуальні проблеми, які виникають у банківській системі під дією зовнішніх та внутрішніх чинників.

ПРОБЛЕМИ ЗАХИСТУ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В ІНТЕРНЕТІ

Лосєва Я.В, Іванчук Н.Б

Харківський торговельно-економічний інститут
Київського національного торговельно-економічного університету

З бурхливим розвитком мережі Інтернет та інформаційних технологій гранично загострилися правові питання. Інтелектуальна власність без сумніву придбає першорядне значення в господарській та іншій діяльності суб'єктів у ХХІ столітті. Крім того, сучасні технології дозволили серйозно прискорити процес обміну інформацією, що дало можливість швидко і з мінімальними витратами отримувати будь-яку інформацію та використовувати її в повсякденному житті. Мережа Інтернет в цьому плані стала новою можливістю для використання інтелектуальної власності в світовому масштабі.

Для інтелектуальної власності мережа Інтернет стала можливістю для її розміщення, використання та одержання від неї прибутку. Однак, враховуючи той факт, що інформація в мережі Інтернет знаходиться в цифровому вигляді, контролювати її використання дуже складно. При розміщенні якогось об'єкту, що охороняється в мережі, автори стикаються з проблемою ліцензування до інформації, що публікується.

З іншого боку, Інтернет спочатку був задуманий як джерело інформації. Будь-хто, хто має доступ до всесвітньої павутини міг абсолютно безкоштовно користуватися всіма її ресурсами. Вдосконалення правових норм щодо охорони інтелектуальної власності, введення додаткових обмежень на користування цією інформацією, стягнення плати за користування цією інформацією, може призвести до того, що користувачі не будуть мати більше безкоштовного доступу до інформації та Інтернет перетвориться в комерційну мережу з вузьким колом користувачів або зовсім виявиться забутим.

Головна проблема полягає саме в тому, щоб підтримати необхідну грань між введенням контролю, щоб автори, винахідники і видавці публікували свої роботи в мережі, а з іншого боку, зберегти широкий доступ користувачів до цієї інформації. Однозначного підходу до цього явища поки не існує. Одні наполягають на повсюдне ліцензування та комерційному використанні, інші навпаки стоять на позиції, що інформація в Інтернеті повинна бути повністю безкоштовною. Компромісу в цьому питанні досягти навряд чи вдасться і тому в мережі Інтернет буде у майбутньому будуть переважати платні ресурси.

Найбільш поширений на даному етапі спосіб здійснення виключних прав автора - ліцензування - входить у суперечність із тим видом торгівлі інтелектуальної власності, який існує вже сотні років. При купівлі книги, журналу, газети, фотографій особа отримує у свою власність конкретний фізичний і відчутний об'єкт. Крім того, цей об'єкт є власністю особи, що купив його і він має на нього всі права власника. При ліцензуванні власником об'єкта, що охороняється залишається автор. Це ще один вияв цифрової дилеми.

Крім глобальних питань, що впливають з цифрової дилеми, існує маса інших, які також є гранично актуальними. Проблеми авторського права в відношенні сайтів, сторінок та інших об'єктів, властивих тільки мережі Інтернет, патентування об'єктів в мережі Інтернет, індивідуалізація фізичних та юридичних осіб - все це також займає одне з перших місць в правових розробках міжнародних організацій та окремих держав.

Ще більш складною виявилася ситуація з коштами індивідуалізації фізичних та юридичних осіб в мережі Інтернет. Як відомо, засобом індивідуалізації сайту або сторінки в мережі Інтернет є доменне ім'я. Доменне ім'я - це символічний вираз унікальної адреси, визначальне розташування ресурсу в мережі Інтернет. Іншими словами, це набір

символів, які повинен набрати користувач, щоб потрапити на сайт або сторінку.

Для ефективного та швидкого вирішення всіх суперечок, пов'язаних з доменними іменами необхідне прийняття єдиної процедури вирішення спорів. При МОІВ створений Арбітражний Центр з вирішення конфліктів, пов'язаних з незаконним використанням доменних імен в зонах Com, Net або. Org, а також в доменних зонах деяких країн, які взяли застереження про це. Слід враховувати, що Центр приймає рішення тільки про правомірність чи неправомірність використання того чи іншого ідентифікатора в доменному імені, і не розглядає ніяких майнових вимог, що випливають із цих конфліктів.

Удосконалення законодавства і його широке використання дозволить створити стійкі передумови для управління правами на інтелектуальну власність. Термін "управління правами" існує закордоном вже досить довгий час. Його суть полягає в тому, що автор чи інший володар прав на той чи інший авторський твір може як обмежувати, так і дозволяти безоплатне використання того чи іншого об'єкта, гнучко вибираючи ті чи інші права, надані йому законом. Ефективне управління правами дозволить захистити об'єкти авторського права в мережі, а також і зберегти Інтернет, як глобальну інформаційну мережу.

Таким чином, необхідно найближчим часом визначити концепцію законодавства про інтелектуальну власність з урахуванням специфіки мережі Інтернет, а можливо, і виділення цих відносин в окремі законодавчі акти. У будь-якому випадку, чим швидше в мережі Інтернет буде наведений правовий порядок, тим активніше будуть темпи її розвитку.

ПРАВОВІ АСПЕКТИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Майборода Ю.В., аспірант кафедри економіки підприємства
Харківський національний автомобільно-дорожній університет

З прийняттям Конституції України (ст. 42) вітчизняне підприємництво вперше отримало офіційне визнання, у зв'язку з чим перед суспільством і державою постали питання осмислення місця і ролі підприємництва в економічному розвитку України, визначення сутності і змісту державної політики щодо підприємництва, створення механізмів впливу на процеси формування підприємницького середовища, зокрема належних умов для діяльності суб'єктів господарювання як основної рушійної сили розбудови вітчизняної економіки. Вирішення цих актуальних практичних проблем має базуватися на новітній законодавчій базі та адаптованому до сучасних реалій механізмі правового регулювання [1].

Держава для реалізації економічної політики, виконання програм економічного і соціального розвитку застосовує різноманітні засоби і

механізми регулювання господарської діяльності. Згідно ст. 12 Господарського кодексу України основними засобами регулюючого впливу держави на діяльність суб'єктів господарювання є:

- державне замовлення;
- ліцензування, патентування і квотування;
- сертифікація та стандартизація;
- застосування нормативів та лімітів;
- регулювання цін і тарифів;
- надання інвестиційних, податкових та інших пільг;
- надання дотацій, компенсацій, цільових інновацій та субсидій [2].

Державні органи на різних рівнях впливають на підприємницьку діяльність, тому результати її здійснення залежать від держави. Держава встановлює “правила гри” на ринку, у межах якої суб'єкти підприємництва мають певну свободу. Типові “правила гри” стосуються конкурентної поведінки, управлінських, трудових відносин, цінних паперів, реклами, об'єднань підприємців. Ці правила закріплені в ряді законів України: “Про захист економічної конкуренції”, “Про цінні папери та фондовий ринок”, “Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні”, “Про фінансові послуги і державне регулювання ринку фінансових послуг”, “Про рекламу” тощо.

Жоден суб'єкт підприємницької діяльності (великий, середній чи малий) не може функціонувати без дотримання різноманітних правил і обмежень, установлених державою. Неабияку роль у державному регулюванні підприємницької діяльності в Україні відіграють правові обтяження суб'єктів господарювання. Це, зокрема, необхідність легітимації (обов'язок суб'єктів підприємництва здійснити державну реєстрацію відповідно до Закону України “Про державну реєстрацію юридичних осіб і фізичних осіб-підприємців” від 15.05.2003 р.), ліцензування (обов'язок одержати ліцензію на здійснення видів діяльності, зазначених у Законі України “Про ліцензування певних видів господарської діяльності” від 01.06.2000 р.), дотримання правил про забезпечення безпеки і якості товарів, робіт і послуг (обов'язок одержати відповідний сертифікат відповідно до Закону України “Про підтвердження відповідності” від 17.05.2001 р.) тощо.

Набагато менше порівняно з правовими обмеженнями передбачені законодавством правові стимули. Суть стимулюючого впливу виявляється в певному розширенні свободи для суб'єктів підприємницької діяльності, наданні їм нових можливостей. Згідно з чинним законодавством стимулюючий вплив провадиться щодо лише певних категорій суб'єктів підприємницької діяльності (малих підприємств, іноземних інвесторів, підприємців у вільних економічних зонах тощо).

За допомогою права необхідно забезпечення не тільки обмежуючого впливу на підприємницьку діяльність, а й стимулюючого впливу. Для правового забезпечення ефективного державного регулювання

підприємницької діяльності необхідно визначити збалансоване співвідношення правових стимулів та обмежень в тих чи інших сферах підприємництва.

Для відносин між державою і підприємництвом характерним є стан взаємозалежності, що обумовлено потребою однієї сторони в іншій. Держава має потребу в підприємстві, оскільки їй необхідна ринкова система, матеріальні ресурси, послуги і товари, що виробляються нею, фінансова підтримка державних програм тощо. У свою чергу, підприємство має потребу в державі, оскільки йому необхідне законодавство, що формулює правила економічної діяльності, її безпеки, захисту і стабільності, а також функціонування монетарної системи, стабільної економічної і соціальної інфраструктури. Підприємство покладається на конституційний захист і державну підтримку підприємства як основного інституту суспільства, що забезпечує одержання прибутку, зайнятість населення і підвищення його життєвого рівня.

Таким чином, державне регулювання діяльності суб'єктів підприємництва має бути збалансованим. Співвідношення публічних та приватних інтересів при здійсненні державного регулювання підприємницької діяльності має виявлятися у такому державному впливі, який надає можливість суб'єктам підприємництва ефективно розвиватися, і при цьому забезпечує необхідні публічні потреби та інтереси.

Література

1. Конституція України № 254к/96-ВР від 28 червня 1996 р. – К.: Преса України, 1997. 2. Господарський кодекс України № 436–IV від 16 січня 2003 р. – К.: Атіка, 2012 – 184 с.

ЗАЩИТА ПРОМЫШЛЕННОЙ СОБСТВЕННОСТИ СУБЪЕКТАМИ ХОЗЯЙСТВЕННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

Мочалов Д.А.

Харьковский национальный автомобильно-дорожный университет
Научный руководитель: к.ю.н., доцент Селезень С.В.

Промышленная собственность (англ. Industrial property) – разновидность интеллектуальной собственности. Объектами охраны промышленной собственности являются: патенты на изобретения, полезные модели, промышленные образцы, товарные знаки и знаки обслуживания, наименования мест происхождения товаров, фирменные наименования, коммерческие обозначения, пресечение недобросовестной конкуренции, топология интегральных схем, селекционное достижение.

Промышленный образец - это декоративное, или эстетическое, решение внешнего вида изделия. Декоративное решение может касаться формы и (или) цвета изделия и ориентировано на зрительное восприятие.

Образец должен быть воспроизводимым промышленным способом. Если этот фактор отсутствует, то изделие является произведением искусства и охраняется законом об авторском праве, а не законом об охране промышленной собственности.

В Украине основным документом, регулирующим отношения, которые возникают в связи с приобретением и реализацией права собственности на промышленные образцы, является Закон Украины "Об охране прав на промышленные образцы" от 01.07.1994 г.

В США, промышленные образцы охраняются «патентами на дизайн» (design patent) и выдаются с 1890 года. Охране подлежат форма, конфигурация и декоративные элементы поверхности изделия. Область применения почти не ограничена: существуют патенты на дизайн архитектурных решений, одежды, шрифтов и даже компьютерных значков. Патент на дизайн действует 14 лет.

В странах ЕС, промышленные образцы охраняются через механизм «дизайнов Сообщества» (Community Designs). Под дизайном имеется в виду форма, цвет, контуры, текстуры, декоративные элементы, выбор материалов изделия. Дизайну предоставляется правовая охрана, если он новый и имеет индивидуальный характер (то есть если общее впечатление от дизайна отличается от общего впечатления от существующих дизайнов). Не охраняются решения, обусловленные исключительно технической функцией изделия или механическими соединениями с другими изделиями. Официально зарегистрированный «дизайн Сообщества» охраняется до 25 лет. В течение срока действия патента запрещено использовать промышленный образец без согласия патентообладателя, который вправе выдать разрешение на использование промышленного образца (лицензия) или полностью уступить патент (передача прав).

В последнее время разразилась так называемая «патентная война» в мире IT-технологий. Основными объектами защиты и спора стали форма таких устройств как мобильные телефоны и планшетные компьютеры. В эту войну уже втянуты практически все крупные производители как устройств, так и операционных систем для них.

Особенно активны такие гиганты как Apple Inc., Samsung Group, Google. Патентное противостояние между ними разворачивается сразу на нескольких фронтах, как в Европе, так и в США. И на разных континентах успех сопутствует различным компаниям.

Можно сказать, что апогей данной «войны» ещё не прошел. USPTO (Бюро по регистрации патентов и торговых марок США, United States Patent and Trademark Office) выдала патент компании Apple Inc. на прямоугольную форму устройства со скругленными углами. Следует сказать, что большинство изделий, относящихся к семейству планшетных компьютеров, имеют подобную форму исходя из требований к эргономичности устройства. Таким образом USPTO пошла в разрез с

мировою практикою видачі патентів на основі новизни изделия. Об'яснення таким діям одно-стремління США отстояти внутрішній ринок для власних компаній.

Не утихає «патентна війна» і в автомобілебудуванні. Більшість позовів подібної тематики направлені в КНР. Інтенсивно розвиваюча економіка і виробництво піднебесної не змогла орієнтуватися лише на свої ідеї. Такі світові лідери як FIAT Group, BMW AG, Ford Motor Company, Volkswagen AG неодноразово подавали позови на китайських виробників автомобілів, ссылаючись на високу зовнішню і внутрішню (касається оформлення і оздоблення салону) схожість «китайських копій» з їх більш іменитими побратимами. Суды КНР, як і USPTO в США, зайняли позицію захисту своїх виробників на внутрішньому ринку. Всі позови, подані в піднебесну по цьому приводу, були відхилені.

Право інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок в відповідності з законодавством України удостоверяється патентом. Нині значительне число підприємців і керівників в Україні недооцінюють переваги патентної системи, продовжують підходити до цієї принципово нової для України форми правового захисту з позицій уже неіснуючого авторського свідчення. Наслідком цього є непорозуміння тих прав, які дає володіння патентом, незвичайно вузький обсяг правового захисту, який він забезпечує, часте розкриття ноу-хау через його публікацію.

ПРАВОВИЙ СТАТУС СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ УКРАЇНИ ЗА КОРДОНОМ

Недашківська К.О., Павленко С.Ю.
Харківський національний автомобільно-дорожній університет
Науковий керівник: к.ю.н., доцент Селезень С.В.

Відповідно до вітчизняного законодавства зовнішньоекономічна діяльність суб'єктів господарювання України може здійснюватися на договірній основі з іноземними партнерами як на території України, так і за її межами. Суб'єктами господарювання в Україні визнаються учасники господарських відносин, які здійснюють господарську діяльність, реалізуючи господарську компетенцію (сукупність господарських прав та обов'язків), мають відокремлене майно, несуть відповідальність за своїми зобов'язаннями в межах цього майна, крім випадків, передбачених законодавством.

Суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності в Україні є: фізичні особи - громадяни України, іноземні громадяни та особи без громадянства, які мають цивільну правосдатність і дієдатність згідно з законами України і постійно проживають на території України; юридичні особи,

zareestrovani yak taki v Ukraїni i yakі maoyut postiyne miscesnaходження на території України (підприємства, організації та об'єднання всіх видів, включаючи акціонерні та інші види господарських товариств, асоціації, спілки, концерни, консорціуми, торговельні доми, посередницькі та консультаційні фірми, кооперативи, кредитно-фінансові установи, міжнародні об'єднання, організації та інші), в тому числі юридичні особи, майно та/або капітал яких є повністю у власності іноземних суб'єктів господарської діяльності; об'єднання фізичних, юридичних, фізичних і юридичних осіб, які не є юридичними особами згідно з законами України, але які мають постійне місцезнаходження на території України і яким цивільно-правовими законами України не заборонено здійснювати господарську діяльність; структурні одиниці іноземних суб'єктів господарської діяльності, які не є юридичними особами згідно з законами України (філії, відділення, тощо), але мають постійне місцезнаходження на території України; спільні підприємства за участю суб'єктів господарської діяльності України та іноземних суб'єктів господарської діяльності, zareestrovani yak taki v Ukraїni i yakі maoyut postiyne miscesnaходження на території України; інші суб'єкти господарської діяльності, передбачені законами України.

Україна в особі її органів, місцеві органи влади і управління в особі створених ними зовнішньоекономічних організацій, які беруть участь у зовнішньоекономічній діяльності, а також інші держави, які беруть участь у господарській діяльності на території України, діють як юридичні особи [1].

Юридичними в Україні вважаються особи, які отримують цей статус від моменту їх реєстрації на території України відповідно до Положення про державну реєстрацію суб'єктів підприємницької діяльності. Юридичні особи України мають право здійснювати свою діяльність, яка виходить за межі України, відповідно до законодавства України, статутних завдань, законодавства іноземної держави та міжнародних угод.

Законодавство України є джерелом встановлення змісту особистого статуту юридичної особи, регулює види її діяльності у міжнародному господарському обігу, що є майже аналогічні видам діяльності іноземних суб'єктів господарювання в Україні. Юридичні особи України здійснюють діяльність від свого імені, несуть самостійну майнову відповідальність, тобто не відповідають за дії інших суб'єктів права України.

Статутом (установчими документами) юридичних осіб визначаються права осіб як юридичних (з моменту реєстрації), їхня спеціальна правоздатність. Юридичні особи можуть здійснювати свою діяльність як суб'єкти міжнародного приватного права тільки у тих сферах господарювання, що визначені статутом. Тобто, суб'єкти господарської діяльності України мають право укладати угоди, спрямовані виключно на виконання статутних завдань.

При порушенні законодавства України до зазначених суб'єктів можуть застосовуватися спеціальні санкції, скажімо, передбачені ст. 37 Закону України "Про зовнішньоекономічну діяльність" та Положенням про порядок застосування до суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності України та іноземних суб'єктів господарської діяльності спеціальних санкцій, передбачених ст. 37 Закону України "Про зовнішньоекономічну діяльність". Ними, зокрема, є індивідуальний режим ліцензування або тимчасове зупинення зовнішньоекономічної діяльності, які застосовуються Міністерством економіки та з питань європейської інтеграції України за рішенням судів або за поданням органів державної податкової та контрольно-ревізійної служб, митних, правоохоронних органів та Національного банку України [2].

Законодавство іноземних держав регламентує питання допуску українських суб'єктів господарювання на власну територію, визначає сфери та умови їх діяльності. Межі здійснення діяльності суб'єктів господарювання за кордоном залежить від поширення на них певного виду правового режиму (національного, недискримінаційного, найбільшого сприяння чи спеціального). В більшості випадків іноземне законодавство передбачає для організацій – юридичних осіб національний режим, тобто вони можуть здійснювати господарську діяльність на тих самих умовах і в тому самому обсязі, що й вітчизняні суб'єкти господарювання.

Міжнародні угоди, їх норми можуть регламентувати питання правового режиму, який надається суб'єктам господарювання України за кордоном, сфери їх діяльності, оподаткування, транзиту та інші.

Література

1. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» від 16.04.1991 № 959-ХІІ зі змінами та доповненнями.
2. Наказ Міністерства економіки України від 17.04.2000 № 52 Про затвердження Положення про порядок застосування до суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності України та іноземних суб'єктів господарської діяльності спеціальних санкцій, передбачених статтею 37 Закону України "Про зовнішньоекономічну діяльність"

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРОБЛЕМ РОЗВИТКУ МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Островерх С.А., Мач В.О.

Харківський торговельно-економічний інститут КНТЕУ

В сучасних умовах господарювання, для яких характерними є нестабільна політична та економічна ситуація, великого значення набуває розвиток малого бізнесу. Завдяки малому підприємництву можливо у найкоротші терміни здійснити насичення ринку товарами та послугами та здійснити структурну перебудову економіки. Крім того малий бізнес

сприяє формуванню середнього класу у країні. Проте діяльність малих підприємств гальмується наявністю суттєвих проблем та перешкод у даній сфері. Розвиток малого бізнесу в Україні є основою соціального та економічного розвитку країни, саме тому, особливо актуальною є розробка ефективної та стимулюючої державної політики підтримки розвитку малого підприємництва.

За рейтингом Doing business Україна перемістилася на 152 місце, втративши три позиції. Вона розташувалася між Ліберією та Венесуелою. Якщо порівнювати з пострадянськими країнами-сусідами, то Росія перебуває на 120 місці, Молдова на 81, Білорусь на 69, Польща на 62.

Сьогодні вклад малого та середнього бізнесу у ВВП України становить лише 15%, тоді як у багатьох західних державах він сягає 50%. І проблема не стільки у відсутності податкових стимулів, скільки в нестійкості економіки і недоступності кредитних ресурсів. Високі відсоткові ставки за кредит, обов'язкова вимога застави, вартість якої значно перевищує суму кредиту, практично унеможливають доступність кредитних ресурсів для тих суб'єктів малого підприємництва, які започатковують свою справу. Більшість вітчизняних комерційних банків надають малим підприємствам лише короткострокові кредити, які не можна вважати джерелом розвитку для малого бізнесу. Загалом на 2012 рік Державним бюджетом визначено 10 мільйонів гривень на кредитування малого та середнього бізнесу.

За даними Державного комітету статистики України кількість суб'єктів малого підприємництва, у відсотках до загальної кількості суб'єктів у 2011 році зросла в порівнянні з 2010 на 4,1% і становила 15% та 19,1% відповідно. Щоб і надалі нарощувати кількість суб'єктів малого бізнесу в Україні з 19.04.2012 р. запровадив Закон України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» від 22.03.2012 р. № 4618-VI. Підтримка включає фінансову, інформаційну, консультаційну підтримку, в тому числі підтримку у сфері інновацій, науки і промислового виробництва, підтримку суб'єктів малого і середнього підприємництва, що здійснюють експортну діяльність і т. п.

Основні види фінансової держпідтримки:

- часткова компенсація відсоткових ставок за кредитами, що надаються на реалізацію проектів;
- часткова компенсація лізингових, факторингових платежів та платежів за користування гарантіями;
- надання гарантії та поруки за кредитами;
- надання кредитів для започаткування та ведення власної справи;
- надання позик на придбання і впровадження нових технологій;
- компенсація витрат на розвиток кооперації між суб'єктами малого і середнього підприємництва та великими підприємствами;

- фінансова підтримка впровадження енергозберігаючих та екологічно чистих технологій;
- інші види не забороненої законодавством фінансової державної підтримки.

Фінансова державна підтримка надається за рахунок державного та місцевих бюджетів. В цілому, основи та ідея самого Закону заслуговує на схвалення, але, нам здається, що він містить чимало й негативних моментів. В дійсності Закон діє, а реальних способів реалізації передбачених Законом механізмів фінансової державної підтримки не існує. Крім того, в Законі не досить чітко визначена компетенція органів влади у сфері підтримки малого й середнього підприємництва, не досить чітко виписані умови надання державної допомоги (в т. ч. надання кредитів, часткової компенсації процентних ставок й т.п.). Також законодавець не визначив чітких умов отримання тієї чи іншої державної підтримки.

Підсумовуючи вищесказане, вважаємо, що Закон, в цілому, є позитивним, однак має бути доопрацьований шляхом внесення до нього доповнень, а саме:

- визначити чіткий механізм й порядок отримання державної підтримки (фінансового характеру) з метою виключити можливість корупційних дій;
- визначити єдиний уповноважений державний орган не нижче статусу ДПС України, який надаватиме консультативну підтримку підприємству, а його висновки не будуть суперечити висновкам фіскальних органів;
- визначити вид та ступінь відповідальності посадових осіб органів державної влади за порушення норм цього Закону.

Для ефективного розвитку малого підприємництва в Україні необхідно створити механізм ефективної взаємодії між державою та підприємницьким сектором. Це проявляється у тому, що вони не стали одним із важливих засобів усунення диспропорцій на окремих товарних ринках, створення нових робочих місць і скорочення безробіття, активізації інноваційних процесів, розвитку конкуренції.

ПРОБЛЕМИ ЗАХИСТУ ТОРГОВЕЛЬНИХ МАРОК ТА ФІРМОВИХ НАЙМЕНУВАНЬ СУБ'ЄКТАМИ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Островський О.О.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Науковий керівник: к.ю.н., доцент Селезень С.В.

Останнім часом усе більше зростає інтерес до інтелектуальної власності. Зацікавленість у вивченні об'єктів інтелектуальної власності виникла в результаті нового етапу розвитку та посилення конкуренції.

Насичення ринку однорідною товарною продукцією, що виготовляється різними виробниками значно підвищує роль засобів індивідуалізації. Недобросовісність деяких виробників призводить до неправомірного використання специфічної групи об'єктів – засобів індивідуалізації.

Одними з найцікавіших засобів індивідуалізації є фірмові найменування та торговельні марки.

На відміну від традиційних економічних благ, товарний знак не може бути захищений від використання третіми особами лише на підставі одного володіння ним. Після того, як знак стає відомий суспільству, власник не в змозі здійснювати контроль за його використанням.

За своєю сутністю захист торгової марки (товарного знака) полягає в забороні Власником іншим (третім) особам використання його торгової марки (товарного знака). Отримати правову охорону торгової марки (товарного знака) можна єдиним шляхом - це зареєструвавши її в Патентному відомстві України (чи Росії). У цьому випадку Власник торгової марки (товарного знаку) буде мати охорону та захист свого знаку.

За загальним правилом, знак охороняється з моменту реєстрації (дати отримання пріоритету), а сам захист знаку реалізується в тому випадку, якщо на ринку в Україні (Росії) з'являються правопорушники цієї торгової марки (товарного знака). Тобто виникає необхідність припинити неправомірні дії конкретних правопорушень з незаконного використання чужої торгової марки (товарного знака).

Стрімке зростання ролі торгової марки (товарного знака) у соціально-економічному розвитку суспільства, як одного з найважливіших чинників конкурентоспроможності на ринку за допомогою проставлення на пропонованому товарі (або послугі) запам'ятовуючої торгової марки (товарного знаку) все більше загострює проблему створення надійної та ефективної системи, а саме : захист прав на використання торговельної марки (товарного знака).

Фірмове найменування (фірма) — найменування, під яким підприємець виступає в цивільному обороті і яке індивідуалізує його серед інших учасників. Структура фірмового найменування складається з обов'язкової частини (корпуса фірми) — його організаційно-правової форми (наприклад, ТОВ, ЗАТ), а в окремих випадках також типу й предмета діяльності (державне, приватне, муніципальне) або профілю діяльності (виробниче, страхове, наукове), а також необов'язкової частини (доповнення), наприклад, номери (трест №7), спеціального найменування ("Прапор", "Калібр"), скорочень (МТЗ, ХТЗ) і інших.

Захиститися від використання іншими особами аналогічних (схожих), а не тотожних (однакових) фірмових найменувань досить складно. А без наявності зареєстрованого товарного знаку – на сьогодні практично неможливо. Згідно п.4 ст. 489 Цивільного кодексу України особи можуть мати однакові комерційні найменування, якщо це не вводить в оману споживачів щодо товарів, які вони виробляють та (або) реалізують, та

послуг, які ними надаються. Споживач, зазвичай, не звертає уваги на організаційно-правову форму юридичної особи, а бачить розпізнавальну частину найменування, що призводить до змішування фірмових найменувань.

Захист права на фірмове найменування може бути здійснена в адміністративному й судовому порядку. В адміністративному порядку конфлікти вирішуються через Антимонопольний комітет і рішення, прийняті в адміністративному порядку, можуть бути оскаржені в суд

Якщо товари й послуги фірм не стикаються на ринку і не має місця недобросовісна конкуренція в їхній діяльності, спроби заборонити використати в назві фірми тотожне найменування навряд чи будуть успішними.

З одного боку, право на товарний знак (торгову марку) захищає всі товари і послуги, на які була отримана охорона після реєстрації в Патентному відомстві. А з іншого боку, право на фірмове найменування захищає від ділової активності конкурентів та може для них служити відмовою (п.3 ст.6 Закону України про охорону прав на товарний знак (торгову марку) при бажанні зареєструвати фірмове найменування іншого підприємства в якості свого товарного знака (торгової марки). Тому у тому випадку, коли право на фірмове найменування збігається з правом на товарний знак (торгову марку), то можна говорити про збільшення обсягу охорони та захисту прав на дані об'єкти права інтелектуальної власності. Іншими словами, право на фірмове найменування взаємодоповнюють право на товарний знак (торгову марку) і навпаки. Виходячи з вищенаведеного деякі фірми при реєстрації товарного знака (торгову марку) використовують словесне позначення (логотип) свого фірмового найменування.

Отже, фірмове найменування є назвою підприємства, котре дозволяє відрізнити одне підприємство від іншого, а додаткова реєстрація фірмового найменування у якості товарного знаку збільшує обсяг охорони та захисту від недобросовістних дій інших осіб.

ПРАВОВОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ СОЗДАНИЯ ПРЕДПРИЯТИЙ В УКРАИНЕ

Пазынин А.В, Дерезуз В.О

Харьковский национальный автомобильно-дорожный университет

Научный руководитель: к.ю.н., доцент Леонтьева А.В.

Термин "создание" - это правовое понятие хозяйственного права, которое включает урегулированные правом условия фактического возникновения и легитимации предприятия в статусе правового хозяйствующего субъекта, субъекта права.

Исходя из того, что в экономике Украины создаются и функционируют предприятия разных организационно-правовых форм, хозяйственное законодательство определяет общие и специальные условия их создания. Общие условия распространяются на все формы предприятий. Они определены законами Украины "О предприятиях в Украине" (ст. 5)[1], (ст. 6) и Гражданским кодексом, который регулирует общие условия создания юридического лица, в том числе и предприятия. Специальные условия создания предприятий определенные законами об их отдельных видах.

Как правовое понятие создания включает определение основателей, их учредительской компетенции, порядка деятельности относительно создания предприятия. Основателем является лицо, которое имеет право создать в установленном порядке предприятие (организацию) как юридическое лицо. По законам Украины "О собственности" (статьи 6 и 33) и "О предприятиях в Украине (ст. 5) таким правом наделенные непосредственно владельцы средств производства и другого имущества и уполномоченные владельцем (владельцами) органы, т.е. физическое и юридическое лица, которые имеют учредительскую право- и дееспособность. Итак, здесь действует общий принцип, согласно которому основателями (соучредителями) могут быть "физическое и юридическое лица, кроме случаев, предусмотренных законодательными актами Украины".

Уполномоченные органы, которые могут быть основателями предприятий, определяет владелец. Относительно предприятий общегосударственной собственности - это подведомственные Кабинету Министров Украины органы государственной исполнительной власти: министерства, государственные комитеты, другие центральные ведомства. Они принимают решение о создании предприятий государственной собственности, утверждают уставы и контролируют их соблюдение, заключают и разрывают контракты с руководителями предприятий, контролируют эффективность использования закрепленного за предприятиями имущества, его сохранение (Декрет Кабинета Министров Украины "Об управлении имуществом, которое есть в общегосударственной собственности" от 15 декабря 1993 г.). Это общее правило. В некоторых случаях (например, относительно предприятий строительного комплекса) указанные функции и полномочия Кабинет Министров Украины делегирует хозяйственным объединениям: корпорациям, концернам и т.п..

Создание предприятия в юридическом понимании - это утверждение и получение предусмотренных законом документов: решение владельца (владельцев) или уполномоченного органа о создании предприятия, устава (если этого требует организационная форма), свидетельства о государственной регистрации. За необходимости для новосоздаваемого предприятия земельного участка сюда входят также документы на

землепользование (землевладение), определенные земельным законодательством Украины.

Разрешение на пользование создаваемым предприятием земельным участком, а также другими природными ресурсами выдается по решению местного совета по местонахождению предприятия в порядке, установленном Земельным кодексом Украины (статьи 19, 21, 23, 32, 34 и др.). Отказ в предоставлении земельного участка может быть обжалованная в установленном законом порядке.

Хозяйственное законодательство регулирует также способы создания предприятий. Так, предприятие может быть создано согласно решению одного или нескольких владельцев или уполномоченного им органа.

Предприятие может создаваться вследствие принудительного деления другого предприятия согласно антимонопольному законодательству Украины в Принудительную низменность предприятия осуществляется согласно решению Антимонопольного комитета Украины, его территориальных управлений. Решение о низменности предприятия-монополиста есть обязательным для владельца (владельцев) или уполномоченного органа. Решение о принудительной низменности определяет срок создания новых предприятий, который не может быть меньше шести месяцев.

Предприятие может создаваться путем реорганизации действующего предприятия, т.е. в результате выделения из состава действующего предприятия одного или нескольких структурных подразделов по решению их трудовых коллективов, если на это есть согласие владельца или уполномоченного им органа. Аналогично может создаваться предприятие на базе структурной единицы действующего объединения. Относительно таких предприятий действует правило о сохранении за ними взаимных обязательств и заключенных договоров с другими предприятиями.

Предприятия имеют право создавать на территории Украины и за ее пределами субъекты хозяйственного права без прав юридического лица - свои отделенные подразделы: филиала, представительства, отделение и т.п. с правом открытия текущих и других счетов. Отделенные подразделы действуют на основании положений о них, которые утверждаются предприятием. Открытие указанных подразделов не нуждается в их регистрации. Предприятие лишь сообщает об этом регистрационный орган путем внесения дополнительной информации к своей регистрационной карточке.

Аналогично создаются дочерние предприятия. За законодательством Украины, правом создавать дочерние предприятия наделенные хозяйственные общества (ст. 9 Закона Украины "О хозяйственных обществах"). Дочерние предприятия должны быть зарегистрированы в порядке, установленном для регистрации предприятий.

Литература

1. Закон України "О підприємствах" // Ведомости Верховной рады України. – 1991. №24. – Ст.224.
2. Господарсько-процесуальний кодекс України: Закони України. – К.: Юрінком Інтер. 2001.

ЗАКОНОДАВЧЕ ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ ВИВЕДЕННЯ З РИНКУ БАНКІВ В УКРАЇНІ

Скоморович І.Г.

Львівський національний університет імені Івана Франка

Законом України “Про систему гарантування вкладів фізичних осіб”, який вступив у дію 21 вересня 2012 р., було змінено механізм ліквідації банківських установ в Україні. Відтепер повноваження щодо призначення тимчасової адміністрації та ліквідатора банку переходять до Фонду гарантування вкладів фізичних осіб (ФГВФО). У сфері діяльності НБУ опинилося віднесення банку до категорій проблемних або неплатоспроможних, а також відкликання банківської ліцензії.

НБУ ухвалює рішення про віднесення банку до категорії проблемних, якщо банк відповідає хоча б одному з таких критеріїв:

1) банк допустив зменшення розміру регулятивного капіталу або інших нормативів капіталу на 10 і більше відсотків протягом звітного місяця;

2) банк не виконав вимогу вкладника або іншого кредитора, строк якої настав п'ять і більше робочих днів тому;

3) банк системно порушував законодавство, що регулює питання запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму;

4) банк порушив вимоги законодавства щодо порядку подання або оприлюднення звітності, зокрема подав НБУ або оприлюднив недостовірну звітність, що призвело до суттєвого викривлення показників фінансового стану банку;

5) банк не забезпечив ефективне функціонування або адекватність системи управління ризиками, що створює загрозу інтересам вкладників чи інших кредиторів банку.

Проблемний банк має 180 днів, щоб привести свою діяльність у відповідність із вимогами законодавства та нормативно-правових актів НБУ. Не пізніше визначеного строку НБУ зобов'язаний ухвалити рішення про визнання діяльності банку такою, що відповідає законодавству, або про віднесення банку до категорії неплатоспроможних. До інших критеріїв віднесення банку до категорії неплатоспроможних належать:

- зменшення розміру регулятивного капіталу або інших нормативів капіталу банку до однієї третини від мінімального рівня, встановленого законом або нормативно-правовими актами НБУ;

- невиконання банком протягом 10 робочих днів поспіль 10 і більше відсотків своїх зобов'язань перед вкладниками та іншими кредиторами.

Не пізніше дня, наступного за днем ухвалення рішення про віднесення банку до категорії неплатоспроможних, НБУ повідомляє про нього ФГВФО. Відразу на наступний робочий день після отримання такого рішення НБУ Фонд розпочинає процедуру виведення неплатоспроможного банку з ринку та запроваджує в банку тимчасову адміністрацію. Тимчасова адміністрація вводиться на строк, що не перевищує три місяці, а для системоутворюючих банків – шість місяців.

Протягом 30 днів з дня початку тимчасової адміністрації виконавча дирекція ФГВФО повинна затвердити план врегулювання. У ньому на підставі оцінки фінансового і майнового стану банку визначається один з таких способів виведення неплатоспроможного банку з ринку:

1) ліквідація банку з відшкодуванням Фондом коштів за вкладками фізичних осіб;

2) ліквідація неплатоспроможного банку з відчуженням у процесі ліквідації всіх або частини його активів і зобов'язань на користь приймаючого банку;

3) відчуження всіх або частини активів і зобов'язань неплатоспроможного банку на користь приймаючого банку з відкликанням банківської ліцензії неплатоспроможного банку та подальшою його ліквідацією;

4) створення та продаж інвестору перехідного банку з передачею йому активів і зобов'язань неплатоспроможного банку і подальшою ліквідацією неплатоспроможного банку;

5) продаж неплатоспроможного банку інвестору.

Свою пропозицію про відкликання банківської ліцензії та ліквідацію банку ФГВФО надсилає до НБУ. Протягом п'яти днів з дня отримання такої пропозиції НБУ ухвалює рішення про відкликання у банку банківської ліцензії та його ліквідацію. Крім того, банк може бути ліквідований за рішенням його власників, а також у разі відкликання банківської ліцензії з власної ініціативи Національним банком. Таке право НБУ має, якщо виявлено, що документи, надані для отримання банківської ліцензії, містять недостовірну інформацію, або банк не виконав жодної банківської операції протягом року з дня отримання банківської ліцензії.

Не пізніше наступного робочого дня після ухвалення рішення про відкликання у банку банківської ліцензії та ліквідацію банку НБУ повідомляє про це банк та надсилає рішення до ФГВФО. У день отримання такого рішення ФГВФО набуває прав ліквідатора банку та розпочинає процедуру його ліквідації. Ліквідація банку повинна бути завершеною протягом одного року. Фонд має право продовжити процедуру ліквідації ще на один рік, а для системоутворюючих банків – на два роки. Процедура ліквідації банку вважається завершеною, а банк ліквідованим з дня внесення запису про це до Єдиного державного реєстру юридичних осіб та

фізичних осіб - підприємців. На підставі отриманого від ФГВФО рішення про затвердження ліквідаційного балансу та звіту ліквідатора НБУ вносить запис до Державного реєстру банків про ліквідацію банку.

БОРЬБА С ИНТЕРНЕТ-ПИРАТСТВОМ: ПРАВОВЫЕ АСПЕКТЫ

Сыроватко А. В.

Харьковский национальный автомобильно-дорожный университет
Научный руководитель: к.ю.н., доцент Селезень. В.

Пиратство — это незаконное использование или воспроизведение авторских или запатентованных материалов. В отношении компьютерного программного обеспечения термин «пиратство» употребляется для обозначения копирования, продажи и использования программного обеспечения, которое не было надлежащим образом лицензировано или приобретено. Программное пиратство является противоправным действием.

Пиратство нашего века – это создание копии и её продажа, а в некоторых случаях перепродажа легально приобретённой копии. Эксперты полагают, что прежде всего причина – экономическая: цены на диски монополистов-правообладателей, неоправданно завышены (из-за слишком высокой нормы сверхприбыли). Интересный пример: группа Radiohead (Великобритания) выпустила новый альбом In Rainbows и выложила его на своем сайте. Скачать его можно было бесплатно. Однако сотни тысяч любителей файлообмена предпочли скачивать In Rainbows не на сайте группы, а привычным способом – через P2P-каналы. Обмен музыкальными композициями в Интернете принял воистину грандиозный масштаб благодаря развитию P2P-технологий.

Многие люди, не подозревая об этом, являются виновными в пиратстве. Например, создание сотрудниками компании копий программного обеспечения или установка ПО с установочного диска на нескольких компьютерах без покупки дополнительных лицензий представляет собой пиратство конечных пользователей. Работа с программным продуктом без соответствующей лицензии является нарушением закона. Более того, при отсутствии лицензии вы не имеете права на получение техподдержки, обновлений или прохождения обучения.

Ниже приводится несколько примеров пиратства конечных пользователей:

- использование одной лицензионной копии для установки на нескольких компьютерах или серверах;
- копирование дисков для установки и распространения;

- приобретение версий программного обеспечения для образовательных учреждений и других специальных версий с последующим использованием их не по назначению;

- обмен дисками внутри и за пределами компании;

Нелегальная загрузка программного обеспечения из Интернета представляет собой интернет-пиратство. Единственным допустимым способом приобретения загружаемых программ Adobe является их покупка через интернет-магазин Adobe Store.

Ниже приводится несколько типов пиратских веб-сайтов:

- интернет-распространители со специальными предложениями от лица издателя программного обеспечения, такими как ликвидация запасов и распродажи по причине банкротства;

- интернет-аукционы, на которых предлагается поддельное, внеканальное или иным образом нарушающее законодательство об авторском праве пиратское программное обеспечение;

- одноранговые сети, позволяющие несанкционированно передавать программы, защищенные авторским правом (если программное обеспечение загружено на сайт другим пользователем, вероятно, оно является нелегальным)

Этот вид пиратства имеет место в случае установки фирмой, продающей новые компьютеры, нелегальных копий программного обеспечения на жесткий диск, для повышения продаж оборудования.

Этот вид пиратства представляет собой намеренное и незаконное создание копий и распространение авторских материалов, часто под видом легального продукта. Например, подделывая коробочное ПО (продукт такого вида выпускает Adobe), пираты обычно продают поддельные копии компакт-дисков с программным обеспечением вместе с контрафактной упаковкой, руководствами пользователя, лицензионными соглашениями, этикетками, регистрационными картами и элементами защиты.

Действующим законодательством за незаконное использование или воспроизведение авторских или запатентованных материалов предусмотрена административная и уголовная ответственность, однако механизм привлечения виновных лиц за преступные деяния не совершенен.

ФУНКЦІОНУВАННЯ ФРАНЧАЙЗИНГОВИХ ТУРИСТИЧНИХ КОМПАНІЙ В ПРАВОВОМУ ПОЛІ УКРАЇНИ

Трегубов О.С., Чайдак А.Г.
Донецький національний Університет

Підприємства, що функціонують на умовах франчайзингу діють в 15 галузях, основними з яких є: роздрібна торгівля, громадське харчування, бензозаправні комплекси, виробництво продукції.

Туризм є однією з тих сфер, в яких зафіксовано найбільше запитів купівлі франшизи. Досить помітним є те, що зростає зацікавленість ринку франчайзингу у нових галузях, що сприяє його розвитку та популяризації в Україні [4].

Згідно Закону України "Про туризм", туризм - тимчасовий виїзд особи з місця постійного проживання в оздоровчих, пізнавальних, професійно-ділових чи інших цілях без здійснення оплачуваної діяльності в місці перебування [3].

За договором на туристичне обслуговування одна сторона (туроператор, турагент) за встановлену договором плату зобов'язується забезпечити надання за замовленням іншої сторони (туриста) комплексу туристичних послуг (туристичний продукт).

До договору на туристичне обслуговування застосовуються загальні положення договору про надання послуг, якщо інше не передбачено законом та не суперечить суті зобов'язання [4, с.20].

Іноземні юридичні та фізичні особи можуть здійснювати туроператорську та турагентську діяльність шляхом утворення підприємств за законодавством України та отримання в установленому порядку ліцензій на здійснення відповідної діяльності [4, с.37].

Сучасне українське законодавство не містить легального визначення поняття франчайзингу. Однак такі визначення містять деякі міжнародні документи. Так, відповідно до Положення про франчайзинг Всесвітньої організації інтелектуальної власності франчайзинг — це «договір, за яким одна особа, франчайзор (правоволоділець), яка має розроблену систему бізнесу, дозволяє іншій особі — франчайзі — використовувати цю систему відповідно до вимог володільца франшизи в обмін на винагороду».

Директива Комісії ЄС № 4087/88 визначає франчайзинг як договір, за яким франчайзор надає франчайзі за пряму або опосередковану винагороду право на використання франшизи на ринку певного типу товарів і послуг. Ст. 1203 нового Цивільного кодексу України визначає франчайзинг як договір, за яким один підприємець — франчайзор (правоволоділець) надає іншому підприємцеві — франчайзі (користувачеві) за певну винагороду право експлуатувати франшизу з метою продажу визначеного сторонами виду товарів та/або послуг [1].

Українське законодавство оперує терміном «комерційна концесія». Основний нормативно-правовий акт – Цивільний кодекс України. Договір комерційної концесії — це договір згідно якого: одна сторона (правовласник) зобов'язується надати другій стороні (користувачеві) за плату право користування відповідно до її вимог комплексом належних цій стороні прав з метою виготовлення та (або) продажу певного виду товару та (або) надання послуг [2].

Франчайзинг за своєю суттю є однією із форм співробітництва малого і великого бізнесу. Безумовно, у таких випадках є проблема асиметричності знань щодо предмета договору, а саме, франшизи [1].

Підвищення обґрунтованості та правової врегульованості нормативно-правової бази забезпечить більшу прозорість, правову визначеність і внаслідок цього синхронізацію зусиль обох сторін у потрібному напрямку. Цілі суб'єктів різних форм господарювання та різних сторін договору франчайзингу в даному випадку будуть мати спрямованість дій у даному напрямку, що приведе до досягнення гармонізації інтересів та отримання не тільки кумулятивного, а ще і синергетичного ефекту діяльності. Варто більш детально визначити сутність таких понять, як комерційна концесія і франчайзинг, правовласник і франчайзер, користувач і франчайзі, виявити спільні риси і відмінності та дати більш чітке формування всім визначеним об'єктам чи визнати їх часткову або повну тотожність.

Література

1. Величко О.В. Правова природа франчайзингу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/Portal/soc_gum/naukma/Spec/2002_20-2/14_velychko_ov.pdf
2. Законодавство України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uafranchise.com/pro-franchajzing/zakonodavstvo-ukra%D1%97ni/>
3. Закон України «Про туризм»
4. Мороз Е.Г., Токарчук О.М. Особливості використання франчайзингу як інноваційної форми організації бізнесу в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Chem_Biol/Vnuvgrp/ekon/2011_1/Vek5320.pdf
5. Теренько М. Формування правових засад франчайзинга в Україні. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gumф/epravo/2009_3/5.pdf

ПРАВОВИЙ СТАТУС СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ В УКРАЇНІ

Харамцов М. Е., Козлов О.В.

Харьковский национальный автомобильно-дорожный университет

Научный руководитель: к.ю.н., доцент Леонтьева А.В.

Правове регулювання створення та діяльності суб'єктів господарювання в Україні здійснюється відповідно до норм Господарського кодексу України далі ГКУ, Цивільного кодексу України далі ЦКУ і деяких спеціальних законів.

Згідно зі ст.55 Господарського кодексу України суб'єктами господарювання визнаються учасники господарських відносин, які здійснюють господарську діяльність, реалізуючи господарську компетенцію (сукупність господарських прав та обов'язків), мають

відокремлене майно і несуть відповідальність за своїми зобов'язаннями в межах цього майна, крім випадків, передбачених законодавством.[1,ст.55]

Суб'єктами господарювання є:

1) господарські організації — юридичні особи, створені відповідно до ЦКУ, державні, комунальні та інші підприємства, створені відповідно до ГКУ, а також інші юридичні особи, які здійснюють господарську діяльність та зареєстровані в установленому законом порядку;

2) громадяни України, іноземці та особи без громадянства, які здійснюють господарську діяльність та зареєстровані відповідно до закону як підприємці;

Підприємницькою діяльністю в Україні мають право займатися як фізичні особи, що є індивідуальними підприємцями, так і юридичні особи — це, в основному, комерційні юридичні особи, основною метою діяльності яких є одержання прибутку.

До першої групи суб'єктів відносяться фізичні особи, які здійснюють підприємницьку діяльність без утворення юридичної особи. Це найбільш проста форма підприємництва, що здійснюється від свого імені, на свій ризик громадянами, які відповідають усім майном, що належить їм на праві приватної власності, за своїми обов'язками у сфері підприємництва (за винятком майна, на яке відповідно до закону не може бути звернене стягнення). Вимоги кредиторів фізичної особи — суб'єкта підприємництва задовольняються за рахунок належного йому майна, на яке може бути звернене стягнення.

Другу групу суб'єктів підприємницької діяльності складають юридичні особи.

Згідно зі ст.80 ЦК юридичною особою є організація, створена і зареєстрована у встановленому законом порядку. Юридична особа наділяється цивільною правоздатністю і дієздатністю, може бути позивачем та відповідачем у суді. Юридична особа може бути створена шляхом об'єднання осіб та (або) майна. [2,ст.80]

Ст.83 ЦК вказує організаційно-правові форми юридичних осіб. Юридичні особи можуть створюватися у формі товариств, установ та в інших формах, встановлених законом. [2,ст..83]

Товариством є організація, створена шляхом об'єднання осіб (учасників), які мають право участі в цьому товаристві. Товариство може бути створено однією особою, якщо інше не встановлено законом.

Товариства поділяються на підприємницькі та непідприємницькі.

Установою є організація, створена одним або кількома особами (засновниками), які не беруть участі в управлінні нею, шляхом об'єднання (виділення) їхнього майна для досягнення мети, визначеної засновниками, за рахунок цього майна.

Товариства, які здійснюють підприємницьку діяльність з метою одержання прибутку та наступного його розподілу між учасниками (підприємницькі товариства), можуть бути створені лише як господарські

товариства (повне товариство, командитне товариство, товариство з обмеженою або додатковою відповідальністю, акціонерне товариство) або виробничі кооперативи [2,ст.84].

Виробничі кооперативи подібним чином визначені в ст.95 ГКУ і ст.163 ЦКУ. Згідно зі ст.95 ГКУ виробничим кооперативом визнається добровільне об'єднання громадян на засадах членства з метою спільної виробничої або іншої господарської діяльності, що базується на їх особистій трудовій участі та об'єднання майнових пайових внесків, участі в управлінні підприємством та розподілі доходу між членами кооперативу відповідно до їх участі у його діяльності.

Згідно зі ст.85 ЦК непідприємницькими товариствами є товариства, які не мають на меті одержання прибутку для його наступного розподілу між учасниками. Непідприємницькі товариства (споживчі кооперативи, об'єднання громадян тощо) та установи можуть поряд зі своєю основною діяльністю здійснювати підприємницьку діяльність, якщо інше не встановлено законом і якщо ця діяльність відповідає меті, для якої вони були створені, та сприяє її досягненню.

Підприємницькою діяльністю вправі займатися юридичні особи — комерційні та некомерційні організації (за термінологією Цивільного кодексу — підприємницькі та непідприємницькі товариства), причому некомерційні організації здійснюють її в обмежених межах як епізодичні учасники підприємництва.

В основному, підприємницькою діяльністю займаються комерційні юридичні особи (підприємницькі товариства), основною метою діяльності яких є одержання прибутку. Отже, будь-яка комерційна організація (підприємницьке товариство) є суб'єктом підприємницької діяльності, у той час як не всякий суб'єкт підприємництва є комерційною організацією (підприємницьким товариством).

Якщо обраним критерієм розмежування комерційних юридичних осіб є права їхніх засновників (учасників) щодо майна юридичних осіб, то можна розрізняти: а) юридичні особи, учасники яких мають зобов'язальні права щодо них (господарські товариства); б) юридичні особи, щодо майна яких їх засновники (учасники) мають право власності або інше речове право (наприклад, державні підприємства).

Найбільш розповсюдженою є класифікація комерційних юридичних осіб за організаційно-правовою формою на: господарські товариства (повні і командитні товариства, товариства з обмеженою відповідальністю і додатковою відповідальністю, акціонерні товариства), приватні, державні і комунальні підприємства, а також виробничі кооперативи.

Здійснення підприємницької діяльності некомерційними організаціями (непідприємницькими товариствами) — споживчими кооперативами, суспільними або релігійними організаціями, установами, благодійними та іншими фондами — у цілому не відповідає цілям їхньої діяльності, оскільки їх основною метою не є одержання прибутку. Вони

діють для досягнення соціальних, благодійних, культурних, освітніх, наукових і управлінських цілей, з метою охорони здоров'я громадян, розвитку фізичної культури і спорту, задоволення духовних та інших нематеріальних потреб громадян, захисту прав, законних інтересів громадян і організацій, вирішення спорів і конфліктів, а також в інших цілях, спрямованих на досягнення суспільних благ. Однак це не виключає можливості участі в підприємницькій діяльності некомерційних організацій. Вони можуть здійснювати підприємницьку діяльність, якщо вона служить меті створення некомерційної організації, та одержувати прибуток, необхідний їм для реалізації статутних цілей.

Література

1. Хозяйственное право Украины : учебник /под ред. А. С. Васильева, О. П. Подцерковного. —Х. : Одиссей, 2006. — 496 с.
2. Господарське право України : підруч. / за ред.В. М. Гайворонського, В. П.Жушмана. — Х. : Право, 2005. — 384 с.
3. Господарське законодавство України: 36 нормативних актів / Уклад. В. С. Щербина, О. В. Щербина. - К.: Атіка, 2001.

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ СТВОРЕННЯ ТА ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ В УКРАЇНІ

Чиртова Ю. Б.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет
Науковий керівник: к.ю.н., доцент Леонтьєва Л.В.

На даний час правове регулювання господарської діяльності суб'єктів регулюється відповідно до норм Господарського кодексу України, Цивільного кодексу України і деяких спеціальних законів.

1. Загальними принципами господарювання в Україні є:

- забезпечення економічної багатоманітності та рівний захист державою усіх суб'єктів господарювання;
- свобода підприємницької діяльності у межах, визначених законом;
- вільний рух капіталів, товарів та послуг на території України;
- обмеження державного регулювання економічних процесів у зв'язку з необхідністю забезпечення соціальної спрямованості економіки, добросовісної конкуренції у підприємстві, екологічного захисту населення, захисту прав споживачів та безпеки суспільства і держави;
- захист національного товаровиробника;
- заборона незаконного втручання органів державної влади та органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб у господарські відносини.

Учасниками відносин у сфері господарювання є суб'єкти господарювання, споживачі, органи державної влади та органи місцевого самоврядування, наділені господарською компетенцією, а також

громадяни, громадські та інші організації, які виступають засновниками суб'єктів господарювання чи здійснюють щодо них організаційно-господарські повноваження на основі відносин власності.

Суб'єктами господарювання є:

господарські організації — юридичні особи, створені відповідно до Цивільного кодексу України, державні, комунальні та інші підприємства, створені відповідно до Господарського кодексу, а також інші юридичні особи, які здійснюють господарську діяльність та зареєстровані в установленому законом порядку;

громадяни України, іноземці та особи без громадянства, які здійснюють господарську діяльність та зареєстровані відповідно до закону як підприємці;

Конституційні основи правопорядку у сфері господарювання становлять:

- право власності Українського народу на землю, її надра, атмосферне повітря, водні та інші природні ресурси, які знаходяться в межах території України;

- право кожного громадянина користуватися природними об'єктами права власності народу відповідно до закону;

- забезпечення державою захисту прав усіх суб'єктів права власності і господарювання, соціальної спрямованості економіки, недопущення використання власності на шкоду людині і суспільству;

- право кожного володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю, результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності;

- визнання усіх суб'єктів права власності рівними перед законом, непорушності права приватної власності, недопущення протиправного позбавлення власності;

- право кожного на підприємницьку діяльність, не заборонену законом, визначення виключно законом засад і гарантій підприємництва;

- забезпечення державою екологічної безпеки та підтримання екологічної рівноваги на території України;

- забезпечення державою належних, безпечних і здорових умов праці, захист прав споживачів;

Відносини у сфері господарювання регулюються Конституцією України, цим Кодексом, законами України, нормативно-правовими актами Президента України та Кабінету Міністрів України, нормативно-правовими актами інших органів державної влади та органів місцевого самоврядування, а також іншими нормативними актами.

Література

1. Господарський кодекс України // Відомості Верховної Ради. 2003.- ст.144

2. Цивільний кодекс України // Відомості Верховної Ради. 2003.- ст.356

СЕКЦІЯ 5
РИНОК ПРАЦІ ТА СОЦІАЛЬНА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ:
ПРАВОВІ АСПЕКТИ

ФІЗИЧНІ ОСОБИ – ПІДПРИЄМЦІ ЯК СУБ'ЄКТИ ТРУДОВИХ
ВІДНОСИН

Барбашевич М.В., Спірідонова К.С.
Харківський національний автомобільно-дорожній університет
Науковий керівник: к.ю.н., доцент Селезень С.В.

Будуючи правову державу особливо гостро постає питання про надійний захист трудових прав громадян. Право людини на працю реалізується шляхом укладання трудового договору, у рамках якого вирішується питання про роботу з певної професії, спеціальності, кваліфікації чи посади. Питання забезпечення прав і свобод сторін трудових відносин при укладенні трудового договору недостатньо досліджені. Зокрема особливої уваги потребує проблема дотримання прав і свобод працівника при укладенні трудового договору з роботодавцем фізичною особою – суб'єктом підприємницької діяльності, адже їх порушення фактично позбавляє людину можливості скористатися своїми здібностями до продуктивної праці.

Як роботодавець, стороною трудового договору, можуть бути фізичні особи – суб'єкти підприємницької діяльності без створення юридичної особи з правом найму працівників, та фізичні особи, які використовують найману працю, пов'язану з наданням послуг(кухарі,няньки,водії тощо). Відповідно до ст. 24 КЗпП України в разі укладення трудового договору між працівником і фізичною особою, яка використовує найману працю, додержання письмової форми трудового договору є обов'язковим. Такий трудовий договір затверджено наказом Міністерства праці та соціальної політики. Зокрема, в ньому зазначені певні реквізити сторін трудового договору, термін його чинності, характеристики робіт, які має виконувати працівник, з зазначенням професії та кваліфікації працівника відповідно до вимог тарифно-кваліфікаційних довідників, рівня норм чи нормованих завдань з посиланням на їх розробників, якості виконання робіт, конкретний режим роботи працівників, рівень заробітної плати та інші умови праці. Визначаючи конкретні умови договору, сторони зобов'язуються керуватись чинним законодавством, оскільки умови, що погіршують становище працівника порівняно із законодавством України про працю, є недійсними.

Серед таких умов, передусім, відокремлюються мінімальні державні гарантії з оплати праці, тривалості робочого часу та часу відпочинку. У

договорі потрібно визначити не лише конкретну тривалість робочого часу, а й час початку і закінчення роботи, можливість поділу робочого часу на частини, запровадження підсумкового обліку робочого часу. У договорі мають бути відображені питання з надання щорічних відпусток, а саме їх тривалість, період надання, можливість перенесення на інший термін чи заміни частини щорічної відпустки грошовою компенсацією. У разі потреби зазначаються й інші види відпусток, на які працівник має право за законом України «Про відпустки». У договорі зазначаються зобов'язання фізичної особи – суб'єкта підприємництва щодо організації працівникові робочого місця, забезпечення його спеціальним одягом, засобами індивідуального захисту, нормативними інструкціями з питань охорони праці та зобов'язання працівника дотримуватись цих інструкцій. У разі роботи працівника у важких та шкідливих умовах праці в трудовому договорі має бути зазначено факт проведення атестації робочого місця або зобов'язання провести таку атестацію, що дає змогу працівникові заробити пільговий стаж для призначення пенсії та скористатися іншими, пов'язаними з такою роботою, пільгами.

Обов'язковим елементом трудового договору є поширення на працівників гарантій за рахунок коштів фондів загальнообов'язкового страхування та коштів роботодавця, відповідно до законодавства, про деякі види загальнообов'язкового державного соціального страхування, зокрема в разі тимчасової непрацездатності, нещасного випадку на виробництві, на випадок безробіття тощо. Невиконання підприємцем умов трудового договору дає право працівникові у визначений ним термін розірвати укладений трудовий договір за власним бажанням відповідно до частини 3 ст. 38 КЗпП України. При цьому підприємець зобов'язаний виплатити працівникові вихідну допомогу в розмірі тримісячного середнього заробітку.

Важливим етапом оформлення трудових відносин між фізичною особою та працівником є факт реєстрації укладеного трудового договору в державній службі зайнятості за місцем проживання фізичної особи. Отже, відбувається юридичне оформлення трудових відносин (замість наказу чи розпорядження власника, що передбачено частиною 3 ст. 24 КЗпП).

На жаль в нашій країні існує чимало проблем щодо правового регулювання цих специфічних суспільних відносин. Багато недоліків виникає через недостатню правову культуру громадян і застарілого законодавства, яке потребує реформування. Таким чином для усунення зазначених причин, перш за все, необхідно посилити контроль з боку уповноважених органів державної влади за станом виконання підприємцями умов трудового договору, умов праці в яких відбувається трудова діяльність фізичних осіб. А також, сьогодні необхідно переглянути систему фінансування охорони праці з боку держави, органів місцевого самоврядування. Якщо держава в особі уповноважених органів створює певні норми й стандарти у сфері охорони праці, то відповідно саме вона

повинна фінансово підтримувати суб'єктів підприємництва в цьому питанні.

ВЛИЯНИЕ МИРОВОГО ФИНАНСОВОГО КРИЗИСА НА СФЕРУ ЗАНЯТОСТИ

Бабец А.А. Германовский Ю.М.

Харьковский национальный автомобильно-дорожный университет

Научный руководитель: к.ю.н., доцент Леонтьева Л.В.

Мировой финансовый кризис, последствия которого Украина испытывает до сего времени, подтолкнул власть к совершению ряда кардинальных действий, призванных повысить эффективность социальной защиты. Но они, как оказалось, направлены на обеспечение экономии государственных средств и ресурсов страховых фондов. Поэтому встал вопрос социальной эффективности этих мер.

Одним из первых мероприятий в этом направлении стало принятие Закона «О внесении изменений в некоторые законы Украины относительно уменьшения влиянию мирового финансового кризиса на сферу занятости населения». Его принятие было вызвано разрастанием кризисных явлений на рынке труда под влиянием финансового кризиса. Как справедливо отмечает И.В. Пирон, современное состояние занятости населения Украины характеризуется резким снижением спроса на труд, закрытием или временным прекращением деятельности предприятий, сокращением работников, неполным рабочим днем, и как следствие – пополнением рядов безработных. Это непосредственно связано с финансово-экономическим кризисом, начавшимся во второй половине в 2008 г. и длящимся поныне [1, с. 300].

О масштабах причиненного кризисом вреда свидетельствуют, в частности, такие данные. Численность работников, находившихся в отпусках без сохранения заработной платы, с начала кризисного периода колебалась в пределах от 1071,4 тыс. лиц в январе в 2009 г. до 112,8 тыс. – в марте 2010 г., с постепенным снижением к отметке 54,6 тыс. в августе 2010 г. В тоже время наивысший пик частичной занятости (неполный рабочий день) приходился на март 2009 г. (1230,8 тыс. лиц). Доля частично занятых на протяжении января 2009 – августа 2010 г. уменьшилась с 10,1 до 5,0 % количества штатных работников. При этом наиболее стремительно росла доля занятых неполный рабочий день в промышленности (16,8 % в декабре 2009 г.), что подтверждало тенденцию стремительного сокращения объемов производства [2, с. 4].

Но, как справедливо отмечает Л. Лисогор, возможность применения норм данного Закона относительно выплаты пособий по частичной безработице, как и одноразовой выплаты пособия по безработице для создания собственного бизнеса, зависели в первую очередь от финансовых

возможностей Фонда социального страхования на случай безработицы. Это значительно суживало перспективы усиления гибкости рынка труда в Украине, поскольку не гарантировало получения работниками доходов на время вынужденной неполной занятости [3, с. 5].

Со вступлением в силу вышеупомянутого Закона значительно усложнилось финансирование выплаты пособий по временной нетрудоспособности. Единый социальный взнос не засчитывается в счет выплаты данного пособия, как это было предусмотрено ранее прежней редакцией ч. 1 ст. 51 Закона Украины «Об общеобязательном государственном социальном страховании в связи с временной утратой трудоспособности и расходами, обусловленными погребением»[4, С. 6-7]. Работодатели должны подавать соответствующие заявки-расчеты, а Фонд должен перечислить страхователю средства в течение 10 дней с момента получения заявки.

Вполне очевидно, что исключительно правовыми средствами решить проблему невозможно. Но научно взвешенный подход к нормотворчеству, соединенный с прогнозированием возможного влияния от реализации тех или других законодательных предложений, должен оградить общество от обострения проблем занятости и безработицы.

Литература

1. Пірон І. В. Сучасна державна політика зайнятості населення в Україні / І. В. Пірон // Форум права. – 2010. – № 1. – С. 300–306.

2. Лісогор Л. Гнучкість зайнятості на ринку праці та соціальний захист/ Лариса Лісогор // Праця і зарплата. – 2011. – № 13. – С. 4–5.

3. Маршавін Ю. Пенсійна реформа та проблеми зайнятості / Юрій Маршавін // Праця і зарплата. – 2010. – № 42. – С. 4–5.

4. Ткаченко Л. Підвищення пенсійного віку і ринок праці / Лідія Ткаченко // Праця і зарплата. – 2010. – № 30. – С. 6–7.

ПРОБЛЕМИ ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ МОЛОДІ В УКРАЇНІ

Бубирь Н.Ю.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Науковий керівник: к.п.н., доцент Гриньова Я.Г.

Питання забезпечення зайнятості молоді є важливим для суспільства і держави, тому потребує особливого правового регулювання в цій сфері. Ігнорування вказаної проблеми може призвести до відсутності кваліфікаційного кадрового потенціалу в країні, підвищення рівня безробіття, злочинності серед молоді.

Зайнятість населення — соціальна економічна категорія, яка характеризує залучення населення в суспільне виробництво. Працевлаштування — це система організаційних, економічних і правових заходів, направлених на забезпечення трудової зайнятості населення.

Працевлаштування об'єднує всі форми трудової діяльності, що не суперечать законодавству, включаючи самостійне забезпечення себе роботою, в тому числі індивідуальну трудову діяльність, підприємництво, фермерство тощо. Необхідно врахувати, що поняття працевлаштування більш вузьке, ніж поняття зайнятості, а саме працевлаштування передуює зайнятості і є його найважливішою гарантією.

У забезпеченні зайнятості населення беруть участь державні органи двох видів: загальні й спеціальні. Загальне керівництво працевлаштуванням і його організація покладені на Міністерство праці та соціальної політики України і його органи на місцях. Спеціальним органом працевлаштування виступає державна служба зайнятості, яка складається з Державного центру зайнятості, Міністерства праці та соціальної політики України, центру зайнятості Автономної Республіки Крим, обласних, Київського і Севастопольського міських, районних, міжрайонних, міських і районних у містах центрів зайнятості, центрів організації професійного навчання незайнятого населення і центрів професійної орієнтації населення, інспекцій контролю за дотриманням законодавства про зайнятість населення.

Питання працевлаштування молоді знаходились в центрі уваги таких науковців як: О. Абрамової, М. Александрова, Б. Бегичева, Л. Гінцбурга, О. Голованової, Д. Карпенка, Є. Монастирського, Ю. Орловського, О. Процевського.

Проблеми, які поширені при працевлаштуванні молоді в сучасний період:

- розрахунок молоді на підтримку батьків, що знижує мотивацію до праці;
- відхід молоді до «тіньової» економіки, тому що не відчуває підтримку з боку держави;
- недостатня проінформованість випускників професійних навчально-виховних закладів та вищих навчальних закладів про вакансії на ринку праці;
- перенасичення ринку праці економістами, юристами, менеджерами тощо;
- небажання роботодавців брати на роботу працівників без досвіду роботи;
- неконкурентоспроможність української молоді;
- диспропорція попиту та пропозицією на робочу силу.

Вирішення даних проблем можливе за таких умов:

- державна молодіжна політика має формуватися на основі пропозиції та попиту на робочу силу;
- необхідно активно залучати засоби масової інформації та Інтернет-ресурси для поліпшення інформування молоді щодо ваканцій на ринку праці;

- гарантії працевлаштування випускників навчальними закладами;
- створення законодавства, яке б захищало конституційне право молоді на працю;
- залучення молоді до формування законодавчих проєктів, які безпосередньо стосуються їхнього життя та ін.

Так, дійсно працевлаштування молоді є проблемою українського суспільства і це повинні зрозуміти у владних структурах. Адже покликанням молоді є розбудова та виведення нашої країни на передові економічні, наукові та культурні рубежі. І той механізм по забезпеченні зайнятості, який діє сьогодні є недосконалим. Система державних органів занадто «роздута», тому основні її функції втрачають значення. Але ж кінцевим результатом державних органів зайнятості і працевлаштування є донесення необхідної інформації, і вчинення певних дій для задоволення потреб замовника (клієнта).

ДИСКРИМИНАЦІЯ В СФЕРЕ ТРУДА

Буряк Е.

Харьковский национальный автомобильно-дорожный университет
Научный руководитель: к.п.н., доцент Гринева Я.Г.

Одним из основных и неотъемлемых прав человека есть право на труд как единственный и основной источник дохода и существования.

Но независимо от степени развития современного общества и законодательства в целом вопросы дискриминации являются существенными. В трудовом праве под дискриминацией следует понимать всякое различие, недопущение или предпочтение, проводимое по признаку расы, цвета кожи, пола, религии, политических убеждений, национального происхождения или социальной принадлежности, приводящее к уничтожению или нарушению равенства возможностей или обращения в области труда и занятий, а также любое другое различие, проводимое по признакам, не связанным с производительностью.

Таким образом законодатель исходя из принципа равенства граждан запрещает дискриминацию поскольку на сегодняшний день это одно из самых распространенных негативных явлений в сфере наемного труда.

На сегодняшний день учёные (А. Бабицкий, К. Абжанов, В. Никитинский, В. Савин) выделяют несколько видов трудовой дискриминации:

- дискриминация при приеме на работу;
- трудовая дискриминация по возрастному признаку;
- дискриминация в оплате труда;
- дискриминация в продвижении по службе;

- профессиональная сегрегация;
- дискриминация по признаку принадлежности к общественным объединениям.

Наиболее распространенным, безусловно, является дискриминация при приеме на работу, а также при увольнении. Такой дискриминации обычно подвержены люди, не имеющие стажа работы, не имеющие квалификации (молодежь), инвалиды и лица, освобожденные из мест лишения свободы. Данных работников на работу принимают последними, а увольнению они подлежат в первую очередь.

Безусловно одной из важнейших проблем вопроса решения дискриминации является неадаптированность трудового законодательства и систем управления персоналом к рыночным условиям привела к тому, что при заключении сделок работодатели стремятся минимизировать издержки на отбор, широко используя групповые критерии в отношении претендентов на рабочие места. На сегодняшний день целесообразно обратить внимание на КЗоТ от 10 декабря 1971 года который не способный регулировать современные трудовые отношения.

Проблема возрастной дискриминации в сфере труда также имеет большие масштабы.

Современный работодатель не охотно вступает в трудовые отношения с работниками, старше 50 лет либо младше 18, для большинства вакансий существует возрастной ценз, распространены случаи возрастной дискриминации на рабочем месте, зачастую имеет место практика дискриминации по отношению к работникам пенсионного и предпенсионного возраста, все чаще практикуется вытеснение пожилых сотрудников.

Отношение к половой дискриминации в современном обществе с точки зрения как закона, так и позиций общественной практики варьирует: некоторые формы половой дискриминации являются нелегальными, другие закреплены законом. В случаях, если пол человека не имеет отношения к делу, экономическая теория утверждает, что половая дискриминация неэффективна. Проблемы возникают в тех случаях, когда пол имеет статистически важное значение: например, при пенсионном обеспечении и рентных платежах актуарии знают, что в среднем женщины живут дольше, чем мужчины, и это оказывает влияние на то, какие страховые полисы компании им предлагают. Должно ли влиять данное статистическое различие на определение возраста или уровня для государственного пенсионного обеспечения, является предметом дискуссии. Хотя многие типы дискриминации по полу в современном обществе формально отменены, женщины в среднем все еще получают меньше мужчин и с большей вероятностью будут работать неполный рабочий день и занимать более низкие должности.

Выходя из выше сказанного можно сделать следующие выводы. Дискриминация нашего государства на сегодня одна из перепон, которая

негативно влияет на экономическое развитие. Перечисленные нами проблемы являются неисчерпаемыми, государство должно создать благоприятные условия для их решения с учётом эффективных методов всемирной экономической и юридической практики.

ПРОБЛЕМА ТРУДОУСТРОЙСТВА МОЛОДЕЖИ В УКРАИНЕ

Батулина С.Н., Елецкая М.Н.

Харьковский национальный автомобильно-дорожный университет

Научный руководитель: к.ю.н., доцент Ерофеев Л.В.

Проблема трудоустройства и занятости молодежи давно уже является предметом исследования экономистов, социологов, демографов, психологов и находится в центре внимания государственных учреждений и неправительственных организаций. В результате демократизации общества отказались от полупринудительных форм занятости, ослаблен государственный контроль трудоустройства, повысилась незащищенность молодежи на рынке труда, обострилась проблема молодежной безработицы.

Права и обязанности выпускников высших учебных заведений, порядок трудоустройства молодежи регулируются Законом Украины "О высшем образовании", Кодексом Законов о Труде Украины, Законом Украины "О занятости населения", статьей 7 Закона Украины «О содействии социальному становлению и развитию молодежи», в соответствии с которым государство гарантирует трудоспособной молодежи равное с другими гражданами право на труд. Работа в этом направлении продолжается не только в правовой плоскости, но и на практике. Уже не первый год Министерство образования и науки, молодежи и спорта Украины развивает сеть молодежных центров труда, а также молодежных общественных организаций.

В статье 7 Закона Украины «О содействии социальному становлению и развитию молодежи в Украине» указано, что трудоспособной молодежи гарантируется равное с другими гражданами право на труд. Также для трудоустройства молодежи государством определены дополнительные гарантии. После окончания или прекращения учебы в общеобразовательных, профессионально-технических и высших учебных заведениях, а также после увольнения со срочной военной или альтернативной (невоенной) службы трудоспособной молодежи гарантируется предоставление первого рабочего места на срок не менее двух лет. Согласно статье 5 Закона Украины «О занятости населения», местные государственные администрации, исполнительные органы соответствующих советов по представлению центров занятости устанавливают квоту для бронирования на предприятиях, в учреждениях и организациях, независимо от форм собственности, с численностью свыше

20 человек до 5% общего количества рабочих мест для трудоустройства лиц, которые не могут на равных конкурировать на рынке труда, в том числе, для выпускников профессионально-технических учебных заведений. Они также относятся к категории лиц, которые могут быть трудоустроены путем предоставления дотации работодателю.

Но, не смотря на это, всё-таки существует ряд проблем безработицы молодежи, среди которых можно выделить следующие:

1. Молодые люди недостаточно информированы о потребностях современного рынка труда, о востребованных профессиях.

2. Профессия, полученная выпускником, часто в новых меняющихся условиях оказывается невостребованной на рынке труда.

3. Недостаточная заинтересованность взаимодействия между органами образования, работодателями и органами службы занятости.

4. Работодатели зачастую не в состоянии оценить такие достоинства молодежи, как мобильность, гибкость, обучаемость, а с другой стороны, многие выпускники не владеют навыками грамотного поиска работы, ведения переговоров с работодателями.

5. Несоответствие повышенных требований молодежи в отношении высокой заработной платы и достойных условий труда возможностям работодателей.

6. Высокие критерии оценки профессиональной подготовки молодых специалистов со стороны работодателей.

Исходя из нынешней ситуации на рынке труда относительно молодёжи, можно предложить следующие варианты для стабилизации данной ситуации:

1. Усилить деятельность государственных органов в направлениях обеспечения занятости молодежи.

2. Стремиться к формированию у молодых специалистов реальных ожиданий относительно трудоустройства.

3. Основной задачей органов службы занятости должно стать применение эффективных мер, повышающих шансы молодых людей интегрировать в структуру рынка труда, достойно закрепиться на нем, стать конкурентоспособными.

4. Повысить конкурентоспособность на рынке труда отдельных категорий молодых граждан (молодежи без практического опыта работы, молодых женщин, имеющих малолетних детей, инвалидов и др.).

5. Уделять особое внимание развитию системы переподготовки, повышения квалификации молодых работников.

ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ МОЛОДІ: ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Войтенко І.О., Орехов С.Г
Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Науковий керівник: к.ю.н., доцент Леонтєва Л.В.

Права та свободи громадян визнані Конституцією України від 28 червня 1996 р. найвищою цінністю, а їх реалізація є головним напрямом і змістом діяльності демократичної держави. Відповідно до ст. 43 Конституції України кожен має право на працю, що включає можливість заробляти собі на життя працею, яку він вільно обирає або на яку вільно погоджується. У п. 2 ст. 43 Конституції України наголошено на тому, що держава створює умови для повногосподійшення громадянами права на працю, гарантує рівні можливості у виборі професії та роду трудової діяльності, реалізовує програми професійно-технічного навчання, підготовки і перепідготовки кадрів відповідно до суспільних потреб. В Україні заборонено будь-яку дискримінацію у сфері праці, зокрема порушення принципу рівності прав і можливостей. Відповідно до ст. 24 Конституції України громадяни мають рівні конституційні права і свободи та є рівними перед законом [1].

Усі перелічені гарантії повною мірою стосуються молоді, що створює для них реальну можливість користуватися всією сукупністю трудових прав. Що ж до прав у галузі охорони праці, робочого часу, відпусток та деяких інших умов праці, то молодь користується додатковими пільгами.

Питанням реалізації трудових прав молоді приділена значна увага в працях А. І. Шебанової, А. М. Гаврилова, О. М. Бляхман, Д. О. Карпенка, Б. К. Бегічева, В. С. Венедіктова, О. І. Процевського, В. В. Жернакова, О. М. Ярошенка, О. С. Реус, Ю. М. Щотової тощо. Вказані роботи не втратили наукової цінності, однак, зважаючи на сучасні політичні, соціальні та економічні зміни, сформульовані в них висновки потребують переосмислення, а окремі аспекти - додаткового вивчення. На базі національного і міжнародного матеріалу формується інститут захисту прав молоді людини, який з часом стане центральним у трудовому праві, адже не таємниця, що стан додержання трудових прав і можливості захисту їх в країні залишаються на недостатньому рівні. Однією з найуразливіших і найменш захищених категорій населення залишається молодь, яка потребує особливого правового захисту з боку держави.

Дійсно, молоді люди досить часто зазнають труднощів при реалізації права на працю. Роботодавцям потрібні досвідчені кадри, тому молодій людині без досвіду роботи працевлаштуватися нині непросто. Сьогодні зростає необхідність підвищити соціально-правовий захист права на працю молоді (особливо у віці до 18 років). Значні зміни характеру та умов праці, пов'язані з впливом соціально-економічних умов, потребують введення нових та перегляду діючих норм про умови праці й надання додаткових гарантій щодо трудових прав молоді[2,с.35].

Хоча державою передбачено деякі додаткові гарантії зайнятості, надання першого робочого місця, обмеження щодо звільнення, додаткові

соціальні гарантії, обов'язкові щорічні профілактичні медичні огляди тощо, їх не можна назвати значними заходами соціального захисту молоді.

Так склалося, що через недостатній практичний досвід, відсутність професійних знань, моральну непідготовленість до конкуренції молоді досить проблематично реалізувати своє право на працю. Роботодавці віддають перевагу спеціалістам з досвідом, а кандидатам без досвіду пропонують мізерну заробітну плату або вакансію, дуже далеку від набутого фаху. Такі умови здебільшого не можуть задовольнити очікувань молоді.

Тому досить важливо, щоб надалі законодавство про працю молоді розвивалось і враховувало ті вимоги, які ставлять різноманітні трудові процеси щодо несформованого організму молодого робітника[3,с.78].

Отже, захисту трудових прав необхідно приділяти більше уваги, бо це є однією з головних передумов стабільного демократичного розвитку нашого суспільства на шляху євроінтеграції.

Важливою проблемою зайнятості молоді є відмова роботодавця в наданні першого робочого місця. Молоді люди, які бажають працевлаштуватися, як правило, не мають досвіду роботи, наявність якого є найбільш поширеним аргументом для відмови.

З іншого боку, можна пояснити бажання роботодавця отримати досвідченого і кваліфікованого фахівця, адже прийнявши на роботу особу, що не має досвіду, роботодавець має забезпечити отримання робітником необхідних у майбутньому навичок та вмінь, а це може бути пов'язане з певним ризиком (наприклад, ризик заподіяння збитків підприємству внаслідок псування обладнання значної вартості через брак досвіду молодих працівників)[4,с.19].

Дієвою формою підтримки молодіжної зайнятості є працевлаштування молодих безробітних громадян шляхом надання роботодавцю дотацій за рахунок коштів Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття. Це повинно стимулювати роботодавців узяти молоду людину, яка згодом зможе закріпитися на виробництві і стати по-справжньому кваліфікованим фахівцем. З метою забезпечення додаткових гарантій зайнятості молоді було прийнято Закон України «Про забезпечення молоді, що отримала вищу або професійно-технічну освіту, першим робочим місцем з наданням дотації роботодавцю», що набув чинності з 1 січня 2008 р[5,с.126].

Для реалізації даного закону затверджена Постанова Кабінету Міністрів України від 19 березня 2008 р. № 223 «Деякі питання надання роботодавцям дотації для забезпечення молоді першим робочим місцем.

На нашу думку, рішенням деяких із перелічених проблем могло б стати впровадження та стимулювання державних програм «Молодіжне підприємництво», створення окремих соціальних пакетів, в основу яких входило б надання пільгових державних кредитів на придбання житла,

надання одноразової допомоги при переїзді на постійне місце проживання в сільську місцевість.

Немає сумніву, що впровадження та розвиток таких програм державою і всебічне сприяння їм є важливим заходом у поліпшенні зайнятості молоді. Допомога молодим людям правильно почати свою трудову діяльність сприяє забезпеченню їх успішного руху на шляху до гідної праці. Чим більше часу витрачається для того, щоб стати на цей шлях, тим складнішою стає ця проблема, особливо якщо такий шлях взагалі відсутній.

Література

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. - 1996. - № 30. - Ст. 141.

2. Ярошенко О. М. Проблеми та перспективи правового регулювання зайнятості та праці молоді / О. М. Ярошенко // Вісник Академії правових наук України. - 2004. - № 4. - С. 205-213.

3. Щотова Ю. М. Правове регулювання працевлаштування молоді в Україні: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. на.к : спец. 12.00.05 «Трудове право; право трудового забезпечення» / Ю. М. Щотова. - Х., - 2006. -19 с

4. Реус О. С. Правове регулювання трудової діяльності неповнолітніх в Україні: автореф. Дис. На здобуття наук. Ступеня канд. Юрид. Наук : спец. 12.00.05 «Трудове право; право соціального забезпечення» / О. С. Реус. –Х., 2003. -19 с

5. Венедіктов В. С. До трудового статусу неповнолітніх в Україні: стан та юридичні гарантії / В. С. Венедіктов // Вісник Національного університету внутрішніх справ. 2003. – Спецвипуск. – С. 126-144.

ЩОДО ПРОБЛЕМ ЗАЙНЯТОСТІ МОЛОДІ В УКРАЇНІ

Верещагіна В.В.

Харківський національний університет внутрішніх справ

Науковий керівник: к.ю.н., доцент Колеснік Т.В.

Проблема реалізації права молоді на працю в умовах глобалізації світової економіки є актуальною для України. На даному етапі розвитку нашої держави вона гостро постала. Кожен 3-й студент ВУЗу не може знайти роботу за спеціальністю, переважна більшість молоді обласних та районних центрів шукають «щастя» у столиці або готові виїхати закордон. Згідно з даними соціологічних досліджень Федерації профспілок України, більше 80% студентів пов'язує своє професійне майбутнє не з Україною.

Зайнятість населення в Україні, в тому числі і молоді, прямо пропорційно залежить від темпів розвитку національної економіки та вдосконалення чинного законодавства України яке стосується питань

зайнятості. І до балансу це питання можна привести лише тоді коли держава комплексно буде підходити до вирішення даних питань.

Метою даного дослідження є висвітлення проблем щодо працевлаштування молоді в Україні. Проблеми, пов'язані з регулюванням права молоді на працю, неодноразово розглядалися на сторінках наукової літератури. Зокрема, Тюття Л.Т., Онікієнко В.В, Ткаченко Л.Т., досліджуючи дану сферу, наголошували на тому, що потрібно вдосконалювати чинне законодавство. З урахуванням соціально-економічних змін в суспільстві збільшувати розмір квоти, встановленої на робочі місця для молоді є недостатніми.

Проаналізувавши статистичні данні за період з 2011-2012рр., слід зазначити, що за даними Головного управління статистики в м. Києві кількість молоді(особи віком 14-35 років) становить 957 459 осіб. З них: 3 303 перебуває на обліку в районних центрах зайнятості, 510 361 осіб є працівниками підприємств, установ, організацій із кількістю найманих працівників 10 і більше осіб. Ці показники вказують на низький рівень зайнятості молоді.

Першим, вагомим кроком до вирішення проблем зайнятості молоді в Україні, є вдосконалення законодавства про зайнятість. Відповідно до чинного Закону України «Про зайнятість населення» від 1 березня 1991 року, питанням зайнятості молоді, надання першого робочого місця, приділено вкрай мало місця. Зокрема в ч.1 статті 5 передбачено, що молодь яка закінчила або припинила навчання у середніх загальноосвітніх школах, професійно-технічних або вищих навчальних закладах, звільнилася зі строкової військової або альтернативної (невійськової) служби і якій надається перше робоче місце, дітям (сиротам), які залишилися без піклування батьків, а також особам, яким виповнилося п'ятнадцять років і які за згодою одного із батьків або особи, яка їх замінює, можуть, як виняток прийматися на роботу. На противагу цього ми можемо поставити норму нового Закону України «Про зайнятість населення», який набере чинності з 1 січня 2013 року. В цьому Законі закріплено, що молодим спеціалістом є випускник професійно-технічного або вищого навчального закладу, який після навчання у місячний строк працевлаштувався на відповідну роботу за тією кваліфікацією, яку він набув під час навчання та уклав трудовий договір. Відповідно до статті 28 цього ж Закону передбачено умови для залучення молодих працівників до роботи в селах та селищах. Молодому працівнику, який уклав трудовий договір на строк не менш як три роки з підприємствами, установами та організаціями, що розташовані у таких населених пунктах, надається житло на строк його роботи та одноразова адресна допомога у десятикратному розмірі мінімальної заробітної плати за рахунок коштів Державного бюджету України у порядку та за переліком професій (спеціальностей), затверджених Кабінетом Міністрів України. У разі якщо молодий працівник пропрацює в такому населеному пункті не менше

десяти років, житло передається йому у власність. Ці перспективи мають позитивне значення, як в демографічному та і соціально-економічному аспекті, оскільки останніми роками залучити молодого фахівця (лікаря, учителя) до роботи в сільській місцевості було досить важко, майже неможливо.

Водночас, законодавець надає розширені можливості щодо конкурентоспроможності молоді. А саме в ч.1 ст.29 зазначено, що студенти вищих навчальних та учні професійно-технічних закладів, які закінчили початковий цикл навчання у таких закладах та здобули кваліфікацію за освітньо-кваліфікаційним рівнем „кваліфікований робітник”, „молодший спеціаліст”, „бакалавр”, „спеціаліст”, мають право проходити стажування на підприємствах, в установах та організаціях незалежно від форм власності, виду діяльності та господарювання, фізичних осіб, що використовують найману працю, в тому числі і на умовах строкового трудового договору. Ця новела має позитивне значення для студента, який може під час навчання паралельно проходити стажування, для оволодіння особливостями обраної ним професії.

Так після закінчення ВНЗ, здобувши освітньо-кваліфікаційний рівень, молодий спеціаліст вже матиме певний стаж роботи, а це вагомий аргумент для роботодавця. Саме такі фахівці є конкурентоспроможними на ринку праці, оскільки мають не тільки теоретичні, а й практичні навички в певній галузі.

З огляду на це, головним завданням реформаційних процесів у сфері правового регулювання зайнятості молоді має бути створення нової системи законодавчих та нормативно-правових актів про працю. Ця система актів повинна мати цілісний характер, відповідати умовам ринкової економіки, бути привабливою для всіх учасників трудових відносин. Тільки в такий спосіб ми вбачаємо забезпечення належної гармонізації законодавства України про працю з міжнародними правовими нормами та ефективний захист трудових прав молодих українців.

ПРОБЛЕМИ ВИПРОБУВАННЯ ПРИ ПРИЙНЯТТІ НА РОБОТУ

Гриньова Я., Бумар С., Устименко І.
Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Кодекс законів про працю України відносно умови трудового договору – випробування (ст. 26) визначає наступне: «При укладенні трудового договору може бути обумовлене угодою сторін випробування з метою перевірки відповідності працівника роботі, яка йому доручається». Разом з тим, у практичній діяльності підприємств, установ, організацій, фізичних осіб-підприємців (роботодавців) дуже багато питань у т.ч. порушень виникає у застосуванні такого терміну як випробування.

Дискусійними є питання стосовно угоди сторін (наприклад, прав працівника стосовно відмови від такої умови та наслідків які можуть настати), погодження строків (сторони за взаємною згодою сторін встановлюють термін дії означеної угоди чи це право залишається за власником), регулювання звільнення працівника який не витримав випробування, оплата праці під час проходження такого строку та інші. Порухення ж пов'язані із застосуванням випробування в сфері трудових відносин у більшості випадків носять суб'єктивний характер, це пов'язано у першу чергу з необізнаністю, низькою правовою культурою громадян, а з боку роботодавців зловживаннями саме цим становищем в якому опинився претендент в працівники. Не рідко таке використання обставин «на руку» роботодавцю, який пропонує працівникові попрацювати деякий час начебто на умовах випробного строку, а потім укласти з ним трудовий договір. Нажаль низький рівень правової культури наших громадян призводить до невдач та гіркого досвіду при вирішенні питань працевлаштування. Роботодавці вміло цим користуються, а нововиявлені працівники залишаються ошуканими – без оплати за відпрацьований час. У зв'язку з тим, доречно ще раз наголосити, що випробування це умова (додаткова) трудового договору, а це свідчить про те, що працівника на загальних підставах (ст. 24 КЗпП) приймають на роботу за умови проходження випробного строку, до речі який завжди є оплачуваним і визначеним сторонами за часом. Тому не слід ігнорувати майбутнім працівникам корінною нормою теорії трудового права: немає трудового договору – немає трудових відносин.

Науковими дослідженнями різних аспектів указаної проблематики займалися науковці, як Н. Болотіна, В. Венедиктов, В. Гоц, В. Жернаков, П. Жигалкін, В. Лазор, Н. Мельничук, О.Пашков, В. Прокопенко, О. Процевський, Б. Стичинський, К. Уржинський, Н.Хуторян та інші.

У теорії трудового права питання встановлення, строку та звільнення за умови випробування при прийнятті на роботу набули неоднозначного характеру. На сьогодні склалися такі наукові позиції: встановлення такої умови може бути ініційоване роботодавцем, а вже строк погоджується сторонами (Т. Пилипенко); якщо працівник відмовляється від випробування трудовий договір не вважається укладеним (Н. Болотіна), норма про випробування є диспозитивною, тобто залежить від двостороннього волевиявлення (О. Процевський); подання працівником документів, які свідчать про його рівень кваліфікації та здатність на належному рівні виконувати ввірену йому трудову функцію, звільняє його від погодження на умовах випробного строку (В. Жернаков).

Отже, виходячи з вище наведеного, випробування повинне встановлюватись незалежно від попередньої діяльності працівника в минулому, оскільки мова йдеться про майбутню роботу, нові умови та місце роботи, в іншому колективі, а інформація з наданих документів які підтверджують високі ділові якості кандидата не може дати повне

уявлення дійсності, більш того, якщо виконання трудової функції пов'язане з життям, здоров'ям, небезпекою суспільства, наявність такої умови на нашу думку є обов'язковим. Більш того, у новому Трудовому кодексі слід зазначити перелік професій, посад, виробництв де випробування буде являтися не факультативною, а необхідною умовою при укладенні трудового договору. Тому, працівник який претендує на роботу, та не погоджується найматися з умовою випробного строку, може отримати від роботодавця правомірну відмову, оскільки відповідальність за безпеку виробництва покладено все-таки на останнього. Що стосується встановлення самого терміну випробування, то ця умова повинна погоджуватись сторонами і відображатись в трудовому договорі й наказі про прийняття на роботу. КЗпП встановлює граничний термін випробування (ст. 27) один, три та шість місяців, на нашу думку, знову таки потрібно враховувати всі обставини за яких приймається працівник на роботу (професійний досвід, спеціальний стаж, кваліфікація, посада на яку претендує кандидат та ін. необхідні характеристики) Звільнення у разі виявленої невідповідності працівника займаній посаді або виконуваний роботі внаслідок недостатньої кваліфікації, також потребує чіткішої регламентації в новому Трудовому кодексі, який до цього часу нажаль ще не прийнято, порівняно з чинним КЗпП.

ПРОБЛЕМИ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОФСПІЛОК В УКРАЇНІ

Дмитренко К.В

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Науковий керівник: к.п.н., доцент Гриньова Я.Г.

Згідно з Конституцією України громадяни мають право на участь у професійних спілках з метою захисту своїх трудових і соціально-економічних прав та інтересів. Професійна спілка, Законом України «Про професійні спілки, їх права і гарантії діяльності» від 15 вересня 1999 р, визначається як добровільна, неприбуткова громадська організація, яка об'єднує громадян, пов'язаних спільними інтересами за родом їх професійної (трудової) діяльності (навчання) (ст. 1). Основними завданнями діяльності профспілок є представництво і захист соціально-економічних прав та інтересів її членів.

Однією із умов забезпечення соціальної злагоди в системі трудових відносин та сталого економічного розвитку, є наявність сильних і незалежних представницьких органів. Важливо аби ці організації були достатньо незалежними і демократичними. Останнім часом поширюються думки, що профспілки в Україні втрачають свою функціональність і захищають лише інтереси роботодавців. Така думка частково є оправданою. Існує низка питань, що вимагають вирішення у напрямі

закріплення такого правового статусу профспілок, який би відповідав ринковим відносинам.

Сучасна громада висловлює недовіру до профспілкового руху і на це є об'єктивні причини: спад виробництва, заміна потокового виробництва новітніми технологіями, поширення аутсорсингу, антипрофспілкова пропаганда, руйнація цілісності профруху альтернативними профспілками. Однією з головних суб'єктивних причин є розчарування спілчан у можливостях профспілкових структур. Крім того, профспілкові лідери в більшості випадків виявили нездатність переорієнтувати профорганізації на роботу в нових соціально-економічних умовах та визначити захист прав найманих працівників як пріоритетний напрям діяльності. Гострою лишається проблема оновлення кадрів. Адже імідж профспілки, кожної профспілкової організації формується на основі прямого контакту. При цьому кожний профпрацівник сприймається як своєрідне уособлення тієї чи іншої організації. Саме з цього судять про її загальний стан. Аналіз віку голів обласних організацій профспілок, наприклад, свідчить, що на цих посадах взагалі немає молодих людей віком до 35 років. Керівники обласних організацій – це, переважно, особи передпенсійного, пенсійного та після пенсійного віку. Однією з проблем, що стримують розвиток профспілкового руху, впливають на його згуртованість і єдність, є інформаційна закритість. Власні інформаційні потужності профспілок – недостатні, профспілкові видання – малотиражні і мають виключно внутрішній характер розповсюдження. Жодна з профспілок не має своєї програми на телебаченні. Із свого боку, телебачення та друковані ЗМІ не часто звертаються до висвітлення профспілкової тематики. Означені проблематичні питання є невичерпними.

Удосконалення діяльності профспілок на сьогодні є важливим питанням що допоможе якісно представляти інтереси найманих працівників і тим самим мати впливовий авторитет серед законодавчої влади та місцевого самоврядування у вирішенні нагальних питань та захисті інтересів працюючих громадян. Тому, пошук нових шляхів реалізації кадрової політики; налагодження системної роботи щодо підвищення професіоналізму і компетентності профспілкових працівників; омолодження профспілкових кадрів; консолідація профспілкових рухів; урахування досвіду передових країн (наприклад США, Данії де дотримуються принципу чистоти представництва сторін «заборонено включати до складу профспілки, що складається з найманих працівників, осіб, котрі належать до адміністрації»); ефективна популяризація; закріплення на законодавчому рівні не тільки прав, а й обов'язків профспілкових органів; розв'язання питання про майнову відповідальність профспілок за невиконання своїх обов'язків у т.ч. визначення фінансових джерел для такої відповідальності – позитивно вплине на становлення та розвиток нової представницької сили.

Як підтверджує світовий досвід, профспілки виступають каталізатором соціальної рівноваги лише тоді і в тих країнах, де ступінь охоплення трудящих профспілковим членством високий, а сам профспілковий рух добре зорганізований, сильний і впливовий. В Україні, як індустріальної держави такий потенціал теж є, проте він нині не якісно реалізується. Профспілковий рух України суттєво не трансформується, а лише спостерігаються окремі явища модернізації.

Тому, українським профспілкам потрібно докласти певних зусиль для того щоб досягнути визнання, незалежності, демократичності і відданості справі захисту інтересів трудящих.

ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ ТРУДОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Злепко О.В.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет
Науковий керівник: к.п.н., доцент Гриньова Я.Г.

Поняття «диференціація» в перекладі з латинської мови означає *різниця, відмінність, поділ* чого-небудь на окремі різновидні елементи.

Диференціація трудового законодавства – це встановлені державою відмінності в змісті і обсязі прав та обов'язків суб'єктів трудових відносин на певних підставах. Сучасний цивілізований світ намагається досягнути максимальної рівності між громадянами. Відповідно до цього, держави забезпечують єдність правового регулювання трудових відносин, що здійснюється загальним законодавством про працю, єдиним для всіх працівників країни.

В Україні єдність правового регулювання трудових відносин встановлюється ст. 2 КЗпП, яка юридично закріплює принцип рівності трудових прав, що більш конкретно описана в інших статтях КЗпП та законодавчих актах про працю.

Диференціація трудового законодавства не яким чином не суперечить соціальній рівності населення, адже встановлені відмінності у змісті та обсязі прав і обов'язків працівників та роботодавців мають за мету досягнення більшої відповідності норм трудового права особливостям трудових відносин. За допомогою диференціації можна досягти значної рівності у порівнянні з тією, що встановлюється загальним законодавством про працю, та поширюється на всіх працюючих.

Диференціація має деякі винятки за допомогою яких вона виправдана саме тому, що спрямована на встановлення такого рівня соціальної рівності, який вище за рівень, визначений за принципом рівноправ'я. Це дозволяє вирівнювати соціальне становище певних груп, які за певних обставин опинилися в соціально обмеженому стані (неповнолітні, жінки, інваліди, працівники пенсійного віку та ін.).

Встановлення особливостей регулювання трудових відносин можливе тільки КЗпП та законодавчими актами, що являється основою єдності трудового права як однієї з галузей права і є основою початку диференціації правового регулювання праці окремих категорій працюючих.

У відношенні загальних та спеціальних норм виражена єдність і диференціація трудового права. Принцип єдності проявляється в загальних нормах, а диференціація – в спеціальних нормах. Загальні норми є обов'язковими для всіх власників або уповноважених ними органів управління, вони можуть бути змінені лише в сторону поліпшення становища працівників в порівнянні з діючим законодавством. Тому, спеціальні норми доповнюють та конкретизують загальні, в певних випадках встановлюють вилучення із загальних норм.

Диференціація проявляється у встановленні особливостей прийому та звільнення певних категорій працівників, регулювання робочого часу та часу відпочинку, окремих пільг і переваг в оплаті праці, додаткових підстав припинення трудового договору з ініціативи власника, або уповноваженого ним органу, або з ініціативи працівника, також посилення дисциплінарної і матеріальної відповідальності та в інших особливих випадках.

Одним із важливих питань диференціації є її критерії. Критеріями диференціації вважається або шлях до пільг, або до обмежень, тому дуже важливо визначати ці критерії.

Критеріями може вважатися: відношення працівника до майна підприємства, установи організації, приналежність підприємства до якоїсь з форм власності, особливості умов праці пов'язані з геологічними та географічними умовами, умови пов'язані з урахуванням критеріїв, які впливають на стан здоров'я, тривалість робочого часу та часу відпочинку.

За допомогою критеріїв диференціації трудового права певним групам населення покращують умови праці, наприклад для працівників, які працюють у важких умовах, та є шкідливими для здоров'я, також для цієї групи можуть бути передбачені пільги.

Законодавство України визнає необхідність диференціації праці за критерієм відносин до засобів виробництва. При цьому особливості правового регулювання праці повинні бути встановлені не тільки щодо членів кооперативів, а також працівників, які в складі малих груп є співвласниками підприємства. Якщо держава виступає як власник засобів виробництва, то має право втручатись в трудові відносини підприємств загальнодержавної власності, тому такий випадок потребує встановлення певних особливостей правового регулювання наприклад, праця державних службовців.

Виходячи із всього можна сказати, що зміст диференціації полягає в тому, щоб покращити матеріальне становище різних соціально незахищених категорій громадян. Існують певні фактори, які впливають

на працездатність і деколи призводять до втрати заробітку. Такими факторами є вік, стать, тривалість і умови праці, місцевість де проживає особа. У зв'язку з цим виникає необхідність надання додаткових прав для окремої категорії громадян, які з незалежних від них причин не можуть реалізувати загальну для всіх норму. Саме тому необхідність диференціації правового регулювання праці в сучасний період є актуальним, а саме в період прийняття нового Трудового кодексу України.

РЫНОК ТРУДА И СОЦИАЛЬНАЯ ПОЛИТИКА В УКРАИНЕ

Коберник А.Л.

Харьковский национальный автомобильно-дорожный университет

Научный руководитель: к.ю.н., доцент Ерофеев Л.В.

Наиболее масштабной задачей социально ориентированной экономики государства в формирующемся рыночном хозяйстве Украины является деятельность по социальной защите всех слоев общества и по выработке стратегии эффективной социальной политики. Формой ее реализации выступает фактический образ действий государства, воплощенный в социальную политику, которая охватывает все сферы экономических отношений в стране. Одним из важнейших направлений его деятельности является регулирование занятости и стимулирование высококвалифицированного и производительного труда и, как следствие, увеличения национального дохода.

Рынок труда является важнейшим фактором трансформационных преобразований в Украине, сущностной чертой рыночной экономики.

Государство, как субъект рыночных отношений, представлено государственными, региональными органами власти, отраслевыми органами управления и местным самоуправлением. В качестве субъекта рынка рабочей силы оно выполняет следующие функции:

- социально-экономическая, связанная с обеспечением полной занятости, прежде всего путем стимулирования создания рабочих мест во всех секторах экономики;
- законодательная, связанная с разработкой основных юридических норм и правил;
- регулирование рынка труда косвенными методами;
- защита прав всех субъектов рынка труда;
- многогранная ролевая функция работодателя на государственных предприятиях.

Для нормального функционирования рынка необходимы законодательные акты, нормы, правила, которые регулировали бы взаимоотношения между субъектами рынка, четко определяли бы их права, создавали равные возможности для реализации способностей к труду всех участников рыночных отношений, предусматривали бы

социальное страхование на случай потери работы и т.д. Такие нормы записаны в Конституции Украины, в законе Украины «О занятости населения», других законах.

Разрабатываемые и предлагаемые правительством и органами законодательной власти меры по решению социальных проблем имеют низкую эффективность. Реализация социальных программ усиливает финансовую несостоятельность государства, служит поводом для очередного ужесточения налогообложения, в результате чего проблемы жизненного уровня населения обостряются еще больше. В связи с этим неизбежно снижается эффективность политики занятости, несмотря на попытки институциональной организации рынка труда по лучшим зарубежным образцам.

Как известно, Украина в соответствии с Конституцией провозгласила себя социальным государством, в котором создаются условия для достижения высокого материального благосостояния граждан, внедрения действенной системы социальной защиты для всех без исключения членов общества, для свободного и всестороннего развития, а также максимально возможные шансы для самореализации, сохраняя тем самым стабильность в обществе.

Современная социальная стратегия включает борьбу с бедностью, чрезмерной дифференциацией, демографическим и иными системными кризисами. Признавая приоритетную значимость этих стратегических проблем, важно найти подходы к тактике их решения по основным направлениям получения доходов.

Можно выделить основные направления социальной политики в Украине: 1) повышение благосостояния за счет личного трудового вклада, предпринимательства и деловой активности; 2) предоставление соответствующей помощи по безработице, сохранение рабочих мест, профессиональная переподготовка лиц, которые потеряли работу; 3) проведение основательной пенсионной реформы, которая будет обеспечивать справедливую систему пенсионных выплат с учетом трудового вклада лица; 4) предоставление адресной помощи нуждающимся в денежной и натуральной формах; содействие всесторонней государственной защите интеллектуального потенциала общества, его эффективному использованию и приумножению; 5) предотвращение коммерциализации, обеспечение стабильного финансирования и государственной поддержки развития духовной сферы, образования, науки и культуры; широкая поддержка семьи, материнства и детства; 6) проведение активной экологической политики.

Формирование рынка труда в Украине, его прогнозирование, является неотъемлемой частью становления рыночного механизма. Основными направлениями его регулирования должны стать: борьба против дальнейшего спада производства; недопущение массовой безработицы; принятие мер по повышению уровня жизни населения и другие.

ВИДИ ЗАЙНЯТОСТІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Колеснік Т.В.

Харківський національний університет внутрішніх справ
Навчально-науковий інститут права та масових комунікацій

В умовах глобалізації та складної демографічної ситуації в Україні загострилася проблема тінізації зайнятості та доступу до зайнятості молоді, а особливо осіб старше 45 років та інших осіб не здатних конкурувати на ринку праці. На відміну від дуалістичної моделі західних ринків, українському ринку праці властива трисекторна модель, яка охоплює: зайнятих в офіційній економіці; зайнятих в неофіційній економіці та зайнятих одночасно в офіційній та неофіційній економіках. Особливу тривогу викликають соціально вразливі сегменти ринку праці, представлені конкурентоспроможними працівниками з нестійкою зайнятістю, спадним попитом на послуги праці, низькими та нестабільними доходами. Невирішеність цих проблем була певною мірою обумовлена відсутністю ефективних стимулів для роботодавців щодо створення нових робочих місць. Нещодавно був ухвалений Закон України «Про зайнятість населення», який набирає чинності з 1 січня 2013 року. Такий законодавчий крок є вкрай необхідним і надзвичайно своєчасним для вирішення низки питань в соціально-економічному секторі розвитку держави. Оскільки положення чинного Закон України «Про зайнятість населення» від 1 березня 1991 року не в повній мірі можуть врегулювати питання щодо ефективної зайнятості та формування конкурентоспроможного ринку праці. Отже, оновлення законодавчої бази та модернізація інструментарію державної служби зайнятості є вкрай актуальною.

Основні напрями розвитку сфери зайнятості відображені в низці заходів, які передбачені новим Законом України «Про зайнятість населення», для поліпшення ситуації на ринку праці, та стимулювання зайнятості всіх верств населення. Основну увагу законодавець зосередив на вирішенні трьох важливих завдань: стимулювання роботодавців до створення нових робочих місць шляхом компенсації фактичних витрат понесених роботодавцем на загальнообов'язкове державне соціальне страхування за кожен працівника; забезпечення молоді першим робочим місцем; створення програм працевлаштування осіб зрілого віку, яким складно конкурувати на ринку праці. Концептуально новий підхід запропоновано щодо визначення «зайнятості». Відповідно до статті 1 Закону України «Про зайнятість населення» поняття «зайнятість» визначено, як не заборонена законодавством діяльність осіб, пов'язана із задоволенням їх особистих та суспільних потреб з метою одержання доходу у грошовій або іншій формі, а також діяльність членів

сім'ї, які здійснюють господарську діяльність або працюють у суб'єктів господарювання, заснованих на їх власності у тому числі безоплатно.

Пріоритетом нашого дослідження є характеристика видів зайнятості. Оскільки питання щодо класифікації видів зайнятості завжди було дискусійним у юридичній науці і представники різних наукових шкіл наполягали на власних підходах щодо їх визначення. Які ж перспективи передбачені в новому Законі України «Про зайнятість населення»? Відповідно до статті 1 цього закону законодавець розмежовує такі види зайнятості: вільно обрана зайнятість, неповна зайнятість, повна зайнятість, продуктивна зайнятість. Вільно обрана зайнятись спрямована на реалізацію права громадян вільно обирати вид діяльності, не заборонений законом (зокрема такий, що не пов'язаний з виконанням оплачуваної роботи), а також професією та місце роботи відповідно до своїх здібностей і потреб. Неповна зайнятість передбачає зайнятість працівника на умовах робочого часу, що менший від норми часу, передбаченої законодавством і може встановлюватися за договором між працівником і роботодавцем з оплатою пропорційно відпрацьованому часу або залежно від виробітку.

Законодавче закріплення цього виду зайнятості є доцільним і має суттєві переваги для певних категорій працівників: забезпечення оптимального співвідношення трудових обов'язків з особистими і сімейними відносинами, сприяння залучення до праці жінок, які мають дітей, а також осіб похилого віку; забезпечення залучення на ринок праці молоді та її подальшої трудової адаптації; пом'якшення виходу на пенсію осіб похилого віку за рахунок переходу від повної зайнятості до неповної; сприяння регулювання робочого часу з урахуванням економічної ситуації на підприємстві.

Повна зайнятість передбачає зайнятість працівника за нормою робочого часу згідно з законодавством, щоб працівник міг реалізувати своє право на працю в повній мірі. Її треба розглядати як зайнятість при якій пропозиція робочої сили покривається попитом на неї з боку суспільного виробництва. Повна зайнятість пов'язана із створенням таких матеріально технічних і соціально-економічних умов за яких кожному, хто бажає працювати надається можливість брати участь у суспільному виробництві. У свою чергу якісному аспекту відповідає продуктивна зайнятість що дає змогу забезпечити ефективне суспільне виробництво та задовольнити потреби працівника на рівні не менше встановлених законодавством гарантій. При повній і продуктивній зайнятості вирішуються основні завдання: створюється достатня кількість робочих місць і забезпечується відповідна кількість робочих місць підприємства. Перше завдання відповідає інтересам працездатного населення, друге – інтересам підприємства. Досягнення продуктивної зайнятості завдання господарських одиниць, а повної функція держави.

При створенні чіткого механізму для реалізації всіх видів зайнятості, можна досягти позитивних результатів спрямованих на зниження рівня

безробіття та досягнення балансу між інтересами працівників та роботодавців в нашій державі.

ПРАВОВІ АСПЕКТИ ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ МОЛОДІ ТА ЇЇ СОЦІАЛЬНІ ГАРАНТІЇ

Кувшинова А. В., Левченко О. М., Тіщенко Д. В.
Харківський торговельно-економічний інститут КНТЕУ
Науковий керівник: ст. викладач Островерх С. А.

На сьогоднішній день працевлаштування молодого покоління бентежить усіх громадян України. Це обумовлено зіткненням інтересів як робітників так і роботодавців. Людина, як член суспільства, згідно Конституції України має обов'язки щодо держави, яка повинна забезпечувати їх реалізацію та захист.

Метою роботи є розгляд проблеми, яка стосується зайнятості та працевлаштування молоді, її місце на ринку праці України на основі ситуації, що склалась на сьогодні. У жовтні 2012 року було проведено опитування серед працездатної молоді віком від 19 до 23 років, в результаті якого було отримано наступні дані:

- майже 27 % опитуваних вважають, що працювати треба тільки після закінчення ВНЗ.

- майже 53 % (з яких 39% працюють переважно в тіньовому бізнесі) наголошують на тому, що потрібно починати працювати чим раніше, тим краще – таким чином можна, по-перше набути більшого досвіду та напрацювати стаж, по-друге, це дозволить за відносно короткий період досягнути певного статусу у суспільстві;

- більше 19 % респондентів у фінансовому плані спираються на своїх батьків. Такі утриманські настрої молоді є хибними і шкідливими для суспільства;

- більше 75 % (із 100 %) опитуваних не знають своїх прав, що викладені у Конституції України (включаючи право на працю та соціальну політику).

Виходячи з такого аналізу правова база працевлаштування молоді в Україні ще далека від своєї досконалості, але деякі проблеми вже вирішені:

1. Необґрунтована відмова в прийомі на роботу забороняється (Кодекс законів про працю).

2. Задля своєї безпеки та юридичного захисту є обов'язковим укладення трудового договору

3. Ст. 43 Конституції України громадянам гарантується захист від незаконного звільнення. Розірвання трудового договору з ініціативи власника (ст.40 КЗпП) за скороченням штату працівників для молодих фахівців може застосовуватися лише у виняткових випадках.

4. Ст. 43 Конституції України громадянам України надається право на своєчасне одержання винагороди за працю, що повинно бути захищено законом.

5. Також робочий час повинен не перевищувати 40 годин на тиждень.

На додаток до цих заходів можна упровадити наступне:

1. Забезпечення державою на законодавчому рівні першого працевлаштування.

2. Закон, за яким кожен роботодавець повинен мати 5 % – й резерв робочих місць для забезпечення працевлаштування молоді після закінчення ВНЗ.

Усе це повинно підкріплюватися запровадженням активної соціальної політики, яка формується у вигляді плану (проекту чи програми) відповідних заходів на певний проміжок часу.

Основними напрямками соціальної політики, на думку багатьох дослідників, є:

- політика у сфері доходів населення (установлення певних соціальних стандартів життя; рівня добробуту, споживчого кошика);
- політика у сфері праці та соціально-трудова відносин (рівень оплати праці, охорони праці, соціальне страхування, створення нових робочих місць);
- політика у сфері соціальної підтримки непрацевдатних та слабозабезпечених верств населення (пільги, соціальні гарантії)
- політика у сфері соціального захисту найбільш уразливих категорій населення (заходи соціальної підтримки сім'ї, молоді, дітей, людей літнього віку, інвалідів, ветеранів війни та праці);
- політика щодо розвитку галузей соціальної сфери (охорона здоров'я, освіти, науки, культури, спорту, туризму);
- соціоекологічна політика, (охорона навколишнього середовища);
- соціоміграційна політика (запобігання вимушеної міграції населення) та інші.

Ефективність здійснення першочергових заходів соціальної політики, направлених на працевлаштування молоді в Україні на сучасному етапі є запорукою динамічного суспільного розвитку, збагачення соціального потенціалу й підвищення добробуту нації в цілому.

ЗАБОРОНА ДИСКРИМІНАЦІЇ ЖІНОК У СФЕРІ ПРАЦІ

Ляшенко Д.Л.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Науковий керівник: к.п.н., доцент Гриньова Я.Г.

Дискримінація – це будь-яка *відмінність, виключення, обмеження або перевага*, що перешкоджає або зменшує рівну реалізацію прав, можливостей для певних категорій громадян та деяких суспільних груп.

Досліджуючи сучасний стан трудових відносин, слід зазначити, що таке явище як дискримінація має місце бути, тому усунення дискримінації у сфері праці є надзвичайно актуальним питанням.

На міжнародному рівні це питання здобуло правового регулювання ще 50-х р.р. минулого століття: Конвенція МОП № 111 про дискримінацію в галузі праці й занять (1958 р.), Конвенція МОП № 100 про рівну винагороду чоловіків і жінок за працю рівної цінності (1951 р.) та ін. Дискримінація в конвенції № 111 визначається як «будь-яке розрізнення, недопущення або перевагу, що робиться за ознакою раси, кольору шкіри, статі, релігії, політичних переконань, іноземного походження або соціального походження і призводить до знищення або порушення рівності можливостей чи поводження в галузі праці та занять...». Принцип рівності прав і можливостей та заборона дискримінації у сфері праці безумовно знайшли своє відображення у Конституції України (ч. 1 ст. 21, ст. 24), Кодексі законів про працю України (ст. ст. 21, 22), а також у Проекті Трудового кодексу України, ст. 4 передбачає заборону будь-якої дискримінації у сфері праці.

Однією з найбільш поширених форм дискримінації є гендерна нерівність у сфері трудових відносин. У Великій Британії, наприклад, останній звіт Комісії по забезпеченню рівних можливостей (Equal Opportunities Commission) повідомляє, що 30 тис. жінок кожен рік втрачають свою роботу з причини їх вагітності і лише 3 % з тих жінок звернулось з позовом до трибуналів по трудових спорах. В Україні, в оголошеннях про прийом на роботу жінок можна часто зустріти вимоги до віку, освіти, зовнішності, вагітності, наявності сім'ї чи дітей та ін. Такі оголошення з вказанням бажаної статі працівника з'являються в газетах, журналах, інтернет-виданнях з працевлаштування так само, як і в приватних рекрутингових агенціях і державних центрах зайнятості. Деякі оголошення вакансій стосуються робіт, які, за законодавством України, можуть виконувати лише чоловіки, однак більшість оголошень з вказанням бажаної статі працівника є порушенням закону. Такі оголошення явно дискримінують як жінок, так і чоловіків, оскільки вони зменшують рівність можливостей на ринку праці.

Дискримінація може мати місце на будь-якій стадії розвитку трудових правовідносин, зокрема: при прийнятті на роботу; при встановленні умов трудового договору, особливо, оплати праці; при виплаті премій; при притягненні до дисциплінарної та матеріальної відповідальності; при переведеннях та відстороненні від роботи працівника; при просуванні по службі; при звільненні та в інших випадках. Фактично сьогодні в Україні жертви дискримінації можуть отримати правову допомогу при зверненні до суду, скориставшись послугами юристів або неурядових правозахисних організацій, проте отримати таку допомогу в органах державної влади практично неможливо (винятком є інститут Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини). Для побудови ефективної системи протидії

дискримінації, національне законодавство повинно надавати жертвам дискримінації спеціальні можливості, що полегшують доведення випадків дискримінації. Адже специфіка дискримінації полягає у тому, що докази дискримінаційних дій, як правило, знаходяться в руках тих, хто їх вчиняє. Тому існує потреба впроваджувати спеціальні засоби, які б сприяли подоланню цієї перешкоди.

Усунення дискримінації – найважливіша передумова у тому, щоб люди могли обирати свій професійний шлях, розвивати свої таланти й уміння і реально отримувати винагороду відповідно до своїми заслугами і здобутками. Дискримінація призводить до виникнення нерівності на ринку праці та появі несправедливих переваг. Справедливий і чесний характер трудових відносин сприяють зміцненню почуття самоповаги працівника, його основі моралі й мотивації. Більш продуктивна і лояльна робоча сила разом із ефективними ресурсами сприяє зростанню продуктивності та конкурентоспроможності підприємства. Дискримінація ж створює стресові стани, знижує мораль і мотивацію до праці, зачіпає самоповагу і зміцнює ще більше існуючі забобони.

Отже, усунення дискримінації жінок у сфері праці – це стратегічно важливий крок для нашої держави, який допоможе створити більш демократичні ринки праці, знизити небезпеку конфліктів, підвищити продуктивність праці і прискорити зростання економіки.

ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ ВИПУСКНИКІВ ВНЗ: ДІЙСНІСТЬ І ПЕРСПЕКТИВИ

Маслов Д.В.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Науковий керівник: к.ю.н., доцент Селезень С.В.

Фінансово-економічна криза обумовлює масштабні зміни на українському та світовому ринках праці. На даний час їх вплив на працевлаштування випускників вищих навчальних закладів України лише починає відчуватись. Глибинні зміни слід чекати лише в 2012-2016 роках. Основним тенденціям цих змін присвячено цю статтю.

У період економічного піднесення (2001-2008 роки) сформувався стандартний механізм підготовки випускника ВНЗ до виходу на ринку праці, який передбачав набуття переважною більшістю студентів стаціонару (вже не кажучи про тих, хто поєднував навчання з роботою) досвіду практичної діяльності ще під час навчання.

На етапі поступового подолання наслідків кризи нас чекає підвищення темпів технологічного оновлення національної економіки, що потягне чергове скорочення у виробничому секторі та фактичну перекваліфікацію для більшості зайнятих фахівців з вищою освітою. При цьому найбільш небезпечним буде брак порівняно невеликої кількості технічних фахівців

для забезпечення функціонування найбільш наукомістких галузей, бо їх підготовка в українських університетах вже є неможливою через архаїчність відповідної лабораторної бази. Це підвищить шанси випускників ВНЗ наступних років за рахунок проблем для їх старших на 5-15 років колег.

У зв'язку з цим є підстави чекати таких основних тенденцій стосовно працевлаштування випускників ВНЗ на 2012-2016 роки:

- тривале домінування ринку праці роботодавців, що обумовить менший розмір початкової платні та нижчий темп її зростання;

- повільніші за світові темпи виходу з кризи потягнуть більш тривалий період стагнації ринку праці, що погіршить умови входження в ринок праці молоді з традиційними індустріальними спеціальностями;

- остаточне старіння лабораторної бази вищих технічних навчальних закладів погіршить позиції їх випускників порівняно з колегами із закордонних університетів у боротьбі за інженерні посади на найбільш складних виробництвах;

- серйозне посилення конкурентної боротьби за найбільш «смачні» та перспективні робочі місця буде супроводжуватись посиленою диференціацією оплати праці;

- швидке старіння технологічних знань та навичок в умовах технологічного оновлення виробництва, що вимагатиме систематичного навчання і вимивання з найбільш перспективних галузей неготових до цього працівників, а значить кращі шанси для молоді;

- тенденції розвитку політичних процесів та геополітичних реалій підвищують ймовірність мілітаризації країни, що покращить можливості для кар'єри університетських випускників як у самих мілітарних структурах, так і на підприємствах військово-промислового комплексу (наслідки цього за межами даної доповіді);

- чисельність випускників вищих навчальних закладів впродовж 2011-2016 років буде постійно скорочуватись, що буде поступово підвищувати напруженість на ринку праці;

- посилиться боротьба роботодавців за справді талановиту молодь, що цілком може набирати форм поглибленої співпраці між навчальними закладами та індустрією, а це сприятиме підвищенню рівня освіти випускників і збільшенню їх конкурентоспроможності на ринку праці взагалі.

В конкурентній боротьбі за робочі місця молодь має гірші шанси на працевлаштування. Велика частка молоді, яка не витримала конкурентної боротьби з представниками старших вікових поколінь, виштовхується на нерегульований ринок праці.

Оплата праці молоді низька і не відповідає вимогам повного відтворення робочої сили, зміцнення здоров'я і відновлення рівня працездатності молоді. Серед молоді формується високий рівень безробіття і його реальні обсяги перевищують офіційні дані.

Державна політика зайнятості не дуже ефективна, бо по суті вона на сьогодні являє собою пасивні заходи по виплаті допомоги по безробіттю. Розвинені країни застосовують активні заходи, але в Україні це неможливо, і тому ці заходи застосовуються лише у регіонах із середнім рівнем безробіття. Значно кращу перспективу в українських умовах можуть мати заходи, спрямовані на комплексне регулювання попиту й пропозиції праці.

Якісна розробка та здійснення нормативних актів щодо умов, прав та гарантій зайнятості, механізму працевлаштування та соціального захисту забезпечать легке входження молоді в економічну сферу та задоволення попиту на робочу силу молоді на регіональному ринку праці.

Література:

1. Конституція України від 26 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. - 1996. - № 30. - Ст. 141; з наступними змінами і доповненнями.

2. Кодекс законів про працю України від 10 грудня 1971 року // Відомості Верховної Ради УРСР. - 1971. - № 50. - Ст. 3/5; з наступними змінами і доповненнями.

3. Закон України «Про організації роботодавців» від 24.05.2001 № 2436-III // Відомості Верховної Ради України. - 2001. - № - Ст, 171; з наступними змінами і доповненнями.

ПРОБЛЕМИ СТИМУЛЮВАННЯ РОБОТОДАВЦІВ ВСІХ ФОРМ ВЛАСНОСТІ ЩОДО ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ ІНВАЛІДІВ

Надьон О.В.

Національний університет «Юридична академія
України імені Ярослава Мудрого»

Науковий керівник: к.ю.н., доцент Товкун І.М.

В Україні система квотування виступає основним механізмом забезпечення працевлаштування інвалідів. Закон України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні» для підприємств, установ, організацій, у тому числі підприємств, організацій громадських організацій інвалідів, фізичних осіб, які використовують найману працю, встановлює норматив робочих місць для працевлаштування зазначених категорій людей у розмірі 4 % середньооблікової чисельності штатних працівників облікового складу за рік, а якщо працює від 8-ми до 25 осіб, – у кількості одного робочого місця. Роботодавці самостійно розраховують кількість робочих місць для працевлаштування за квотою.

Відповідно до ст. 177 Господарського кодексу України суб'єкти господарювання зобов'язані за рішенням місцевої ради за рахунок своїх коштів відповідно до законодавства створювати спеціальні робочі місця для осіб з обмеженою працездатністю й організовувати їх професійну

підготовку. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» закріплює, що до кола делегованих повноважень виконавчих органів сільських, селищних, міських рад належать, зокрема: а) бронювання в порядку, встановленому законом, на підприємствах, в установах та організаціях незалежно від форм власності робочих місць, призначених для працевлаштування осіб, які відповідно до законодавства потребують соціального захисту і які не спроможні конкурувати на ринку праці, визначення нормативу таких робочих місць; б) прийняття рішень про створення на підприємствах, в установах та організаціях спеціальних робочих місць для осіб з обмеженою працездатністю, організація професійної підготовки цих осіб; в) погодження проведення ліквідації таких робочих місць.

Підприємства за рахунок коштів Фонду соціального захисту інвалідів або за рішенням місцевої ради за рахунок власних коштів у разі необхідності, створюють спеціальні робочі місця для працевлаштування інвалідів, здійснюючи для цього адаптацію основного й додаткового обладнання, технічного оснащення й пристосування тощо з урахуванням обмежених можливостей інваліда.

З урахуванням процесу приватизації і пов'язаного з ним неухильного зменшення питомої ваги підприємств та організацій державної форми власності в питаннях квотування робочих місць держава зобов'язана брати до уваги інтереси роботодавців, зацікавлюючи їх економічно в організації й підтримці працевлаштування інвалідів. При вирішенні питання про правомірність стягнення адміністративно-господарських санкцій слід виходити із загальних норм права стосовно відповідальності за порушення зобов'язань і встановлення в діях або бездіяльності роботодавця складу правопорушення з метою застосування юридичної відповідальності у виді зазначених адміністративно-господарських санкцій. Настала також нагальна потреба законодавчо розв'язати проблему сплати підприємством, установою чи організацією штрафних санкцій за умови, якщо інваліди не працюють на даному підприємстві у зв'язку з невиконанням чи неналежним виконанням державною службою зайнятості свого обов'язку щодо їх працевлаштування. Відповідно до ч. 1 ст. 18 Закону «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні» забезпечуються права інвалідів на працевлаштування й оплачувану роботу, в тому числі з умовою про виконання роботи вдома, шляхом їх безпосереднього звернення до підприємств, установ, організацій чи до державної служби зайнятості. Якщо ж до останньої або самостійно до роботодавця не звернеться необхідна чисельність осіб зі зниженою працездатністю для працевлаштування їх на створені для них то згідно зі ст. 19 цього ж Закону підприємства в разі незабезпечення виконання нормативів щодо працевлаштування людей цієї категорії несуть відповідальність у встановленому законом порядку. У цьому якраз і виявляється суперечність у законодавстві.

З огляду на вищевикладене можемо стверджувати, що чинне законодавство чимало уваги приділяє системі квотування робочих місць для інвалідів. Водночас згадуваний Закон не встановлює легального тлумачення конструкції «квота для прийому на роботу інвалідів». Вбачається необхідним на законодавчому рівні закріпити її дефініцію й визначити як кількість робочих місць для інвалідів, в тому числі місць з гнучкими формами зайнятості, у відсотках від чисельності працівників підприємства, яких роботодавець зобов'язаний взяти на роботу, уклавши з ними трудові договори згідно із законодавством.

Законодавство України майже не приділяє уваги цьому важливому аспекту, зобов'язуючи лише власника або уповноваженого ним органу організувати перекваліфікацію чи працевлаштування інвалідів відповідно до медичних рекомендацій, а також створити для них пільгові умови праці. При цьому головний нормативний акт, що регулює правовідносини між працівниками й роботодавцями, для вирішення питань роботи інвалідів відсилає до інших законодавчих актів. Саме тому для зміни ситуації потрібно не лише створити дійову систему працевлаштування інвалідів, а й розробити єдиний нормативний акт, який: врегулював би, по-перше, права інвалідів у сфері праці; по-друге, порядок їх працевлаштування, а також права й обов'язки роботодавців; по-третє, не тільки вдосконалив би систему покарання роботодавців, які не створюють робочих місць для інвалідів, а й запровадив би систему стимулювання й заохочення тих підприємств, установ та організацій, які беруть активну участь у працевлаштуванні інвалідів як безпосередньо на робочому місці, так і вдома. До того ж механізм заохочення повинен бути індивідуальним і різним для державних підприємств, установ, організацій і роботодавців інших форм власності.

ІННОВАЦІЙНЕ СТАНОВЛЕННЯ РИНКУ ПРАЦІ В УКРАЇНІ

Нежиденко О.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет
Науковий керівник к.ю.н., доцент Єрофеєнко Л.В.

Процес ринкової трансформації економіки України супроводжується наростанням гострих проблем пов'язаних з необхідністю підвищення конкурентоспроможності ринку праці.

Серед них, центральною є проблема пов'язана з використанням інноваційних чинників, які могли б забезпечити сучасний рівень конкурентоспроможності ринку праці України. Актуальність цієї проблеми обумовлена, перш за все, необхідністю переведення економіки України на інноваційний шлях свого сучасного розвитку який неможливий без постійного підвищення конкурентоспроможності сектору зайнятості ринку праці України.

Підвищення конкурентоспроможності ринку праці України в цілому і особливо його сектору зайнятості має надзвичайно важливе значення у вдосконаленні використання трудового потенціалу країни. Його украї неефективне використання бізнес структурами в умовах фінансової кризи, що почалася, в Україні загострить багато суперечностей і перш за все, пов'язаних з необхідністю зростання конкурентоспроможності українських товарів та послуг. Серед яких слід зазначити наступні.

По-перше, суперечна непослідовність інноваційних перетворень, що проводяться в економіці України супроводжується дуже повільним формуванням конкурентоспроможного механізму його регулювання і саморегулювання.

По-друге, стихійна конкурентна кон'юнктура ринку праці України, яка характеризується глибокими диспропорціями в співвідношенні попиту і пропозиції на робочу силу з високим конкурентним потенціалом. Така ситуація на ринку праці України гальмує швидкий розвиток основної її інноваційної ознаки – конкурентного формування попиту на кваліфіковану робочу силу, який відображав би циклічність його змін, адекватно технологічному оновленню виробництва активних господарюючих суб'єктів. Через це попит ринково дієздатних структур в кваліфікованих працівниках все більше не відповідає якості працездатного населення України. Це з одного боку, загострює незадоволення попиту на кваліфіковану робочу силу, у тому числі і за рахунок її значного відтоку у «тіньовий сектор» економіки і з іншого – збільшує загальну кількість незайнятих працездатних робітників.

По-третє, через нерозвиненість конкурентного сектора зайнятості ринку праці України, практично не виявилися його жорсткі вимоги до постійного підвищення конкурентоспроможності робочої сили за рахунок поліпшення її якісних характеристик з боку найманих робітників та ефективного використання, економного витрачання професійних здібностей, раціонального застосування кваліфікаційних навиків і досвіду з боку роботодавців.

Формування інноваційної моделі конкурентоспроможного розвитку ринку праці України обумовлене необхідністю переходу з переважно екстенсивного на переважно інтенсивний тип відтворення трудових ресурсів країни, оскільки без цього украї важко трансформувати існуючий в країні неефективний індустріальний тип зайнятості всього працездатного населення на ефективний інноваційний тип зайнятості тільки конкурентоспроможного населення. З урахуванням інвестиційних можливостей інноваційного становлення ринку праці України для конкурентоспроможного розвитку економіки країни було б доцільним здійснення наступних заходів.

1. Розробити Державну програму, цільова спрямованість якої була б зорієнтована на формування і реалізацію інноваційної концепції конкурентоспроможного розвитку ринку праці України.

2. Створити державні і недержавні фонди фінансування інвестиційних проектів по створенню нових сучасних і модернізації старих робочих місць в Україні.

3. Визнати пріоритетними інвестиції в сегмент кваліфікованої робочої сили сектора зайнятості ринку праці України, з метою раціональнішого застосування інноваційних чинників підвищення конкурентоспроможності його конкурентно-комерційного механізму.

4. Розширити зону інноваційної дії в секторі зайнятості ринку праці України сучасних форм соціального партнерства працедавців та кваліфікованих найманих робітників з метою швидкого розвитку між ними відносин конкурентної співпраці в порівнянні з відносинами конкурентного суперництва в активізації використання інноваційних індикаторів підвищення конкурентоспроможності трудового потенціалу країни.

РЫНОК ТРУДА И «СОЦИАЛЬНОЕ ГОСУДАРСТВО»

Полищук М.Л.

Харьковский национальный автомобильно-дорожный университет
Научный руководитель: к.ю.н., доцент Ерофеенко Л.В.

Социальная политика любого государства предполагает определение глубинных тенденций развития во всех сферах социально-политической жизни, обуславливающих процесс развития социального бытия и социальной безопасности человека и целенаправленное воздействие на них субъектов регулятивной деятельности. Политика такого типа должна создать необходимый экономический механизм для разрешения противоречий как объективного, так и субъективного характера в экономике, политике, социальных, духовных отношениях общества.

Становление новой экономической системы, основанной на рыночных отношениях, непосредственно связано с реформированием существующей социальной политики. На современном этапе рыночных преобразований в Украине уже по либерализации экономики и внешнеэкономической деятельности, начата приватизации, практически ликвидирована административно-командная и распределительная система управления, демократичными стали трудовые отношения. В основном сформирован негосударственный сектор экономики, финансовые и банковские структуры, валютный и фондовый рынки и рынок ценных бумаг. Вместе с тем разрыв экономических связей в рамках бывшего союза, нехватка энергоносителей, медленная конверсия значительного количества предприятий оборонного комплекса привели к спаду производства, вынужденной неполной занятости и безработицы, разрушению социальной инфраструктуры. В условиях перехода к социально ориентированной рыночной экономике проблема построения новой социальной политики

определяется как меры по социальной защите отдельных категорий населения (пенсионеров, студентов, инвалидов, многодетных семей и т.п.).

Целью социальной политики государства является обеспечение равновесного функционирования общества без потрясений и потрясений, достижения в обществе согласия, стабильности и социальной целостности, самодостаточного уровня жизнедеятельности людей. Целью социальной политики также является предоставление каждому члену общества возможности свободно развиваться, реализовывать свои способности, получать доход, улучшать благосостояние. Целью и задачей политики социального благополучия является улучшение жизни людей путем повышения жизненного и качественного уровня, утверждение социальной справедливости и обеспечения наибольшей реализации возможностей личности быть здоровым, образованным и социально активным гражданином государства.

Украина нуждается в топ-менеджерах, банковских сотрудниках и бухгалтерях, однако вакансии в связи с расширением открывают редко. Осенью работодатели выходят из летней спячки и активно начинают искать новых сотрудников. Сентябрь - 2012 и начало октября не стали исключением, более того, превысили показатели прошлого года. Так, по данным Международного кадрового портала hh.ua, в сентябре соискателям предлагали 13 313 вакансий, это практически в 1,5 раза больше, чем в это же время в прошлом году. Говорит об осеннем оживлении на украинском рынке труда и портал superjob.ua. : в первом осеннем месяце было размещено вакансий на 19% больше, чем в августе, если же говорить об итогах 4 месяцев, то прирост составил 9% (сентябрь к июню). И сейчас явной тенденцией рынка труда является постепенное снижение конкурса на вакансию. Если зимой на одну вакансию приходилось 4,7 резюме, то сейчас уже 4. Правда, не стоит связывать оживление на рынке труда с каким-то значительным улучшением экономической ситуации в стране. Большинство предлагаемых вакансий — это поиск персонала на уже существующие рабочие места, а формулировка «вакансия открыта в связи с расширением» встречается крайне редко. Все эксперты говорят о том, что лидеры по востребованности среди работодателей не изменились. По-прежнему пальма первенства у «айтишников» и менеджеров по продажам. Когда растет рынок программного обеспечения, как следствие, возникает острая необходимость в высококвалифицированных IT-разработчиках, в итоге их зарплаты постоянно растут. За год они поднялись в среднем на 15—30%. Что касается популярности менеджеров по продажам, то эта тенденция объясняется так: продавцы особенно востребованы во время непростых экономических ситуаций. Ведь именно от их умения продавать зависит прибыль компании. Поэтому сейчас масса вакансий для менеджеров по продажам. Ищут опытных специалистов, которых не так уж и много на рынке. Их готовы переманивать, предлагая очень высокие зарплаты и бонусы. С началом делового сезона активизировались и

страховые компании. Чаще всего в этой сфере нужны страховые агенты и люди, которые управляют продажами. Если первым чаще всего предлагают сотрудничество на свободных условиях и работу только на бонусных основаниях, то для вторых речь идет о серьезной работе на полный рабочий день, с фиксированной ставкой и премиальной составляющей. К слову, активизировался не только Киев, но и регионы. Так, в Донецке и Днепропетровске ищут технологов, инженеров, квалифицированных рабочих, последним, готовы платить очень хорошие деньги. Например, зарплата фрезеровщика-расточника высшего разряда составляет сегодня около 16 000 грн, а средняя зарплата рабочего на заводе — 5000 грн. Это намного больше, чем получает тот же менеджер в магазине.

Таким образом, главная цель социальной политики в условиях социально ориентированной рыночной экономики - снять все ограничения на пути свободной экономической деятельности, дать возможность каждому работнику, каждому трудовому коллективу получать доходы в соответствии с реальным вкладом в увеличение общественного богатства и удовлетворением потребностей общества и населения государства.

ЕКОНОМІКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ МОЛОДІ В УКРАЇНІ

Троцюк Ж.Б., Кіяшко С.А.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет
Науковий керівник: к.ю.н., доцент Селезень С.В.

Право на працю є одним із найбільш важливих соціально-економічних прав і визначає можливість людей займатися працею для забезпечення як свого матеріального добробуту, так і духовного розвитку в умовах свободи та гідності, економічної безпеки та рівних можливостей.

Однак на цей час в нашій державі все більш гостро постає питання неможливості реагування держави на вимоги, що висуваються потребами постійно еволюціонуючого, гнучкого ринку праці. Прилипко С.М. та Ярошенко О.М. пишуть: «Стан, який склався на ринку України, є наслідком недостатньо ефективного поєднання економічних реформ і державної політики зайнятості населення. Заходи, вжиті для оздоровлення економіки, створення умов для продуктивної праці, робочих місць не є адекватними реальній ситуації. Політика зайнятості формується без уяви про цілісну модель, якої треба досягти в перспективі, натомість відчувається відсутність глибинних механізмів і важелів впливу на ринок праці. Як наслідок, останній перенасичений людьми, що не знаходять застосування своєму фаховому потенціалу»

При цьому, не викликає сумніву той факт, що молодіжний сегмент ринку праці в Україні є найбільш проблемною часткою

загальнонаціонального ринку праці. Пошуки першого робочого місця після закінчення ВНЗ, невідповідність рівня та якості отриманої освіти професійним обов'язкам, відсутність досвіду роботи, відсутність належної виробничої практики під час навчання, невідповідність запитів молоді та пропозицій роботодавців посилюють напруження на ринку праці. Недостатня увага з боку держави до таких проблем, відсутність системної програми регулювання, застарілість законодавства - можуть стати підґрунтям для соціальних та економічних потрясінь в країні.

Відповідно до статистичних даних держстату, на 1 липня 2012 р. в Державній службі зайнятості було зареєстровано 447 тис. безробітних. Кожний тринадцятий із них втратив роботу з економічних причин. Допомогу по безробіттю отримували 71,5 % осіб, які мали статус безробітного. Кожний другий безробітний раніше займав місце робітника, кожний третій – посаду службовця, а решта безробітних не мали професійної підготовки.

Таким чином, вищезазначений аналіз поглядів вчених, а також положень діючого законодавства дозволяє зробити висновок про те, що на цей час система працевлаштування, як молоді взагалі, так і випускників вищих навчальних закладів має суттєві недоліки. Пов'язано це і з відсутністю комплексного підходу до вирішення цієї проблеми, і з застарілістю існуючої законодавчої бази, і з переходом категорії «роботодавець» з державного сектору економіки в приватний, і з відсутністю пільг (оподаткування, державні закупівлі тощо) у підприємств, установ та організацій, які готують за власні кошти спеціалістів та ще з багато іншим.

Дійсно, законодавством передбачена певна кількість гарантій для молоді та випускників вищих навчальних закладів, що прагнуть працювати, проте часто вони стикаються з відсутністю зацікавленості роботодавців забезпечувати роботою молодь, особливо недостатньо освічену і без досвіду роботи. З іншого боку, молода людина, не знайшовши роботу за фахом, починає шукати інші шляхи заробітку, тим самим втрачаючи свою кваліфікацію та навички, здобуті під час освіти. Врешті-решт, частина молоді втрачає бажання офіційно працювати взагалі, що сприяє посиленню тіньового сектору економіки, корупції та кризи. А зважаючи на те, що умови на ринку праці на цей час продиктовані жорстокими вимогами ринкової економіки, яка зазвичай прихильна до спеціалістів із досвідом роботи, молодим працівникам дуже важко отримати роботу.

Єдиним можливим варіантом виходу з зазначеної соціальної кризи вбачається приведення діючої нормативно-правової бази у відповідність до положень Основного Закону України та провідної світової соціальної практики, а також забезпечення якісного державного нагляду за підтриманням механізму працевлаштування молоді та випускників вищих навчальних закладів в Україні.

Література

1. Прилипко С.М., Ярошенко О.М. Трудове право України: Підручник. – Харків: Видавець ФО-П Вапнярчук Н.М., 2008. – 664 с.
2. Рынок труда, занятость населения, экономика ресурсов для труда: учеб. пособ. / Под ред. А.И. Рофе. – М.: Изд-во «МИК», 1997. – 160 с.
3. Форми реалізації права на працю: проблеми теорії та практики: [Монографія] / С.В. Попов. – Харків: Видавництво «ФІНН», 2009. – 336
4. Прокопенко В.І. Трудове право України: Підручник. – Х.: Фірма «Консум», 1998. – 480 с.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ МОЛОДІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Фенько Є.В., Макатуха С. О.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет
Науковий керівник: к.ю.н., доцент Селезень С.В.

Сьогодні в Україні знайти те саме довгоочікуване перше робоче місце, з гідною заробітною платою, але без досвіду роботи дуже важко. Однак на цей час в нашій державі все більше постає питання неможливості реагування держави на вимоги, що висувуються потребами постійно еволюціонуючого, гнучкого ринку праці.

Справедливо буде зазначити, що на сьогодні проблема працевлаштування є предметом дослідження різних суспільних наук – юридичної, економічної, соціології й політології. Однак, ми в своєму дослідженні схилиємось в бік традиційної і домінуючої позиції більшості вчених, погоджуючись, що правовідносини працевлаштування все ж таки слід віднести до системи трудових правовідносин. «Вони виникають у результаті пошуку роботи громадянином і, як зазначено в літературі, становлять єдність трьох взаємопов'язаних, але відносно самостійних правовідносин: а) між органом працевлаштування і громадянином, який звернувся із заявою про влаштування на роботу; б) між органом працевлаштування і організацією, яка потребує кадрів; в) між громадянином і організацією, до якої його направлено на роботу органом працевлаштування».

Примушування до праці в будь-якій формі не допускається, за винятком випадків, передбачених законодавством України. Вищі навчальні заклади здійснюють підготовку спеціалістів для державного сектора економіки за державними контрактами. Таким молодим спеціалістам надається робота за спеціальністю не менш ніж на три роки у порядку, що визначається Кабінетом Міністрів України.

Згідно з законодавством, молодий спеціаліст – це випускник державного ВНЗ або державного професійного навчально-виховного

закладу України, працевлаштований підприємством, установою, організацією (далі – підприємство) на підставі направлення зазначених навчальних закладів, якщо потреба у випускнику раніше була заявлена підприємством. Слід зазначити, що наведені положення законодавства не встановлюють жодних вікових критеріїв щодо особи молодого спеціаліста: слово «молодий» вживається стосовно професії, а не віку – «молодий» в професії. Тобто будь-який випускник вищого навчального закладу при влаштуванні на роботу за набутою під час навчання кваліфікацією є молодим спеціалістом.

Справді держава сприяє в цій так би мовити “проблемі”, але давайте поглянемо на це з іншої сторони: державних підприємств з кожним днем все менше й менше, заробітна плата мінімальна, приватні підприємства та організації потребують досвід роботи, офіційно працевлаштуватися важко. Скажіть будь ласка як в таких умовах можливо працювати за спеціальністю на яку ти навчався на протязі 5 років отримувати 1146,00 грн, добре якщо дадуть кімнату в гуртожитку (на даний час це також проблема), а якщо знімати кімнату – це мінімум 800 грн, пожити в Харкові, та й будь в якому місці на 350 гривнів просто неможливо. Тому і намагаються шукати вихід в тих сферах діяння, які не мають прямого відношення до профільної спеціальності, тим паче ще й неофіційно працювати, але оплата значно вища.

Ось з такими проблемами нам приходиться зіткнутися, і вихід кожний шукає сам, хтось з гідністю йде працювати, а хтось шукає способи отримувати високу заробітною платою. Кожен приймає це рішення самостійно.

Таким чином, вищезазначений аналіз поглядів вчених, а також положень діючого законодавства дозволяє зробити висновок про те, що на цей час система працевлаштування як молоді взагалі так і випускників вищих навчальних закладів має суттєві недоліки. Пов'язано це і з відсутністю комплексного підходу до вирішення цієї проблеми, і з застарілістю існуючої законодавчої бази, і з переходом категорії «роботодавець» з державного сектору економіки в приватний, і з відсутністю пільг (оподаткування, державні закупівлі тощо) у підприємств, установ та організацій, які готують за власні кошти спеціалістів та ще з багато іншим.

Єдиним можливим варіантом виходу з зазначеної соціальної кризи вбачається приведення діючої нормативно-правової бази у відповідність до положень Основного Закону України та провідної світової соціальної практики, а також забезпечення якісного державного нагляду за підтриманням механізму працевлаштування молоді та випускників вищих навчальних закладів в Україні.

ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ ІНВАЛІДІВ: ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ

Пошук роботи – це складний і нерідко тривалий процес, який потребує активного спілкування з численними потенційними роботодавцями, звернення до багатьох джерел інформації та оперативного реагування на пропозиції підходящої роботи, швидкої оцінки умов запропонованого робочого місця та визначення власного потенціалу. Пошук і вибір підходящої роботи для осіб, які є інвалідами, пов'язаний з іще більшими труднощами, зумовленими, з одного боку, фізичними можливостями самих інвалідів, з другого – небажанням роботодавців приймати на роботу людей з обмеженнями, які остерігаються мати додаткові ускладнення на виробництві. На сьогоднішній день в Україні налічується 2,6 млн. осіб, які мають певну групу інвалідності.

Актуальність даної теми зумовлена тим, що в нашому суспільстві гостро стоїть проблема щодо зайнятості інвалідів. Особи, які мають інвалідність, наштовхуються на перешкоди на шляху до реалізації гарантованих їм прав, у тому числі на зайнятість, оскільки наявність функціональних обмежень у переважній більшості випадків позбавляє їх можливості до повноцінного життя і вимагає додаткових гарантій з боку держави та співучасті громадянського суспільства.

Метою даного дослідження є висвітлення проблем щодо працевлаштування інвалідів, та звернення уваги на головні пріоритети державної політики у відношенні до людей, що мають певну групу інвалідності, їх трудова зайнятість як важлива сторона кожного громадянина.

Питання зайнятості соціально уразливих верств населення постійно привертає увагу науковців і практиків. Значний внесок у їх розробку внесли такі вчені, як: С.І. Бандур, Д.П. Богиня, І.К. Бондар, О.А. Бугуцький, Б.М. Генкін, І.Ф. Гнибіденко, О.А.

Невід'ємним правом інвалідів є право на працю, незважаючи на обмежену працездатність. Інваліди становлять особливу категорію працівників, які потребують разом із загальними заходами забезпечення умов праці ще й спеціальних. Інвалідом визначається особа зі стійким розладом функцій організму, зумовленим захворюванням, травмою або вродженими вадами розумового чи фізичного розвитку, що призводять до обмеження нормальної життєдіяльності, викликає у особи потребу в соціальній допомозі та посиленому соціальному захисті. Встановлення інвалідності і ступеня втрати здоров'я супроводжується складанням індивідуальної програми реабілітації інвалідів.

Закон України «Про реабілітацію інвалідів в Україні» серед видів реабілітаційних заходів для інвалідів закріплює професійну та трудову реабілітацію. Професійна реабілітація передбачає відновлення знижених або втрачених професійних функцій, відбір професії та адаптацію до неї

інвалідів, поновлення трудової діяльності інвалідів в колишній або новій професії. Вона включає заходи із забезпечення зайнятості інвалідів, експертизи потенційних професійних здібностей, контролю за раціональністю працевлаштування. Основні напрями проведення державної політики зайнятості визначаються Постановою Кабінету Міністрів України "Про організацію робочих місць та працевлаштування інвалідів", яка закріплює такі положення: державну підтримку осіб з обмеженими фізичними та розумовими можливостями; удосконалення механізму сприяння зайнятості осіб за рахунок коштів Фонду соціального захисту інвалідів для створення робочих місць, сприянням підприємницькій діяльності, а також активізацією роботи державної служби зайнятості, пов'язаною з їх професійною орієнтацією, навчанням та працевлаштуванням. Право інвалідів на працю регулюється Законом України "Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні" та Законом України "Про зайнятість населення", які спрямовані на створення інвалідам реальних можливостей для продуктивної праці і передбачають конкретні механізми їх реалізації. Відповідно до ст. 17 ЗУ «Про основи соціальної захищеності інвалідів» інвалідам з урахуванням індивідуальних програм реабілітації забезпечується право працювати на підприємствах (в об'єднаннях), в установах і організаціях зі звичайними умовами праці, в цехах і на дільницях, де застосовується праця інвалідів, а також займатися індивідуальною та іншою трудовою діяльністю, яка не заборонена законом. Відповідно до ст. 18 органи влади, які здійснюють працевлаштування осіб з інвалідністю несуть відповідальність за виконання законодавства. Працевлаштування інвалідів здійснюється органами Міністерства праці та соціальної політики, місцевими радами народних депутатів, громадськими організаціями інвалідів. Підприємства (об'єднання), установи та організації незалежно від форми власності й господарювання, які використовують працю інвалідів, зобов'язані створювати для них умови праці з урахуванням індивідуальних програм реабілітації і забезпечувати інші соціально-економічні гарантії, передбачені чинним законодавством.

Професійна підготовка осіб з особливими потребами в центрах професійної реабілітації інвалідів провадиться виключно за тими професіями, які є актуальними на ринку праці. На даний час в зазначених центрах професійна підготовка здійснюється за 58 робітничими професіями. Деякі з них: „Агент по туризму”, „Оператор комп'ютерного набору”, „Екскурсовод”, „Водій категорії „В””. Професійна реабілітація осіб з обмеженими можливостями є засобом для досягнення основної мети-створення сприятливих соціально-економічних, медичних, психологічних, організаційних та правових умов і гарантій для реалізації прав осіб з обмеженими фізичними можливостями на працю.

Пройшовши курс професійної підготовки інваліди повинні самореалізуватись, а держава зобов'язана надати їм таку можливість.

Турбота про людей з обмеженими фізичними можливостями – один із основних напрямків соціальної політики держави.

РИНОК ПРАЦІ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА СКЛАДНОЩІ

Федоренко С.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Науковий керівник: к.ю.н., доцент Єрофеєнко Л.В.

Сучасний стан ринку праці в Україні формувався, головним чином під впливом трансформації ринкових відносин в умовах фінансовоекономічної кризи. Це призвело до того, що структура національного ринку праці має певні особливості. По-перше, це глибокі диспропорції між попитом та пропозицією внаслідок причин, що обумовлені ринковою трансформацією економіки, – скорочення обсягів виробництва, нестабільна політична ситуація в країні, як наслідок – структурні перетворення тощо. По-друге, невідповідність дуже низького рівня оплати праці сучасним потребам відтворення робочої сили, що підвищуються внаслідок існування конкурентного середовища і зростання вимог роботодавців до якості робочої сили. По-третє, зростання диференціації доходів працівників, що посилює соціальне розшарування, спричиняє малозабезпеченість населення, – непрацевдатних, безробітних та навіть тих, хто працює; зниження соціальної захищеності тощо.

Процес становлення ринку праці в Україні супроводжується посиленням його сегментації. В соціально-економічній структурі працевдатного населення відбуваються суттєві зрушення, які трансформують практично однорідну всезагальну зайнятість дореформеного періоду в сегментований ринок праці. Кожний сегмент як зайнятого, так і незайнятого населення відрізняється специфікою свого соціального статусу, економічною поведінкою, гарантіями зайнятості, рівнем та стабільністю доходів, конкурентоспроможністю та захищеністю ринку праці. В посиленні сегментації ринку праці на сучасному етапі беруть участь різні фактори, зокрема структурні зміни в економіці, поява альтернативних форм господарювання і власності, спад виробництва і зниження життєвих стандартів українців. Наслідком дій цих факторів стало значне розшарування населення, загострення проблеми безробіття, зубожіння певних соціальних верств. Сектор неформальної зайнятості являє собою вкрай неоднорідний за економічними та соціальними показниками сегмент.

В українській економіці його характеризують такі риси:

- незареєстрованість зайнятості, діяльність тільки на свій власний страх і ризик з повною відповідальністю за результати;
- суперечність з розвитком офіційної економіки, ізолюваність, некоординованість цих видів діяльності;

– залежність доходів від ступеня ризику, випадкових обставин, відсутність будьякого соціального захисту.

Безумовною проблемою ринку праці, наслідки якої виходять далеко за його межі, є низький середній рівень заробітків і, відповідно, низька питома вага витрат на робочу силу у собівартості виробництва та оплати праці найманих працівників у ВВП, надмірна міжгалузева і низька міжпосадова диференціація заробітної плати, передусім у бюджетній сфері.

Зросли сьогодні й вимоги до потенційних робітників. Якщо раніше досвід роботи новоспеченого працівника мав складати кілька років, то вже сьогодні – від чотирьох. Законодавча та виконавча влади мають якнайшвидше створити передумови розв'язання зазначених проблем, сприяти якнайповнішому використанню трудового потенціалу суспільства. Актуальність цього посилюється в зв'язку із неминучим скороченням у найближчій перспективі чисельності населення працездатного віку та його старінням. Прогнози розвитку ринку праці мають стати невід'ємною складовою всіх стратегічних документів, програм розвитку всіх без винятку галузей економіки та регіонів і територіальних одиниць. Необхідно розв'язати існуючі суперечності між Законом про зайнятість, Кодексом законів про працю, результатами реформи аграрного сектору, зокрема розпаювання землі. Створення нових робочих місць через чітко спрямовані інвестиції має стати рушійною силою розвитку визначених галузей та регіонів. Пріоритети створення нових робочих місць обумовлюють основні напрями розвитку національного та регіональних економічних комплексів, спеціалізацію окремих регіональних структур і, через попит на робочу силу, розвиток ринку освітніх послуг. Реформування оплати праці має не лише забезпечити належний рівень життя, але й стимулювати населення до активної поведінки на ринку праці, до ефективної трудової діяльності.

Щодо інших заходів та інструментів регулювання ринку праці, то до них можна віднести стимулювання розвитку підприємництва; сприяння посиленню здатності працівників до адаптації; забезпечення рівних можливостей на ринку праці, підвищення інвестиційної активності з точки зору впливу на стан безробіття; стабілізацію рівня життя; удосконалення системи соціального захисту; розвиток системи безперервної освіти; удосконаленні якості робочої сили; проведення зваженої міграційної політики тощо.

Ці перетворення допоможуть усунути протиріччя між потребою ринку праці в гнучкій робочій силі і моделлю структури зайнятості, що склалася.

ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ БЕЗРОБІТТЯ СЕРЕД ВИПУСКНИКІВ ВУЗІВ

Федорченко О. М.

Вихід молоді на ринок праці відбувається, переважно, після закінчення навчання. Саме на цьому етапі виникає багато проблем, як для випускників, так і для держави. Окремі проблеми тим чи іншим шляхом долаються самою молоддю, але деякі проблеми можуть бути вирішені лише за умови державного сприяння. У державній системі працевлаштування існують наявні недоліки, які призводять до високого рівня безробіття серед молодого населення.

Держава гарантує працездатній молоді рівне з іншими громадянами право на працю. Для випускників навчальних закладів сьогодні поширюється лише одна державна гарантія – гарантія працевлаштування шляхом надання роботодавцю дотації на створення додаткових робочих місць, передбачена наказом Міністерства праці та соціальної політики України «Про затвердження Порядку надання роботодавцю дотації на створення додаткових робочих місць для працевлаштування безробітних». Однак, через відсутність достатнього практичного досвіду, соціально-правових та професійних знань, а часом моральної невідповідності до конкуренції на ринку праці, реалізувати своє право на працю молодим громадянам досить складно. Роботодавці не мають бажання брати у штат людину без досвіду роботи, тому що знають, що українські ВУЗи готують спеціалістів з високою теоретичною базою, але з недостатньою практичною підготовкою. Аби збалансувати попит і пропозицію на ринку праці, слід чітко прогнозувати: скільки, для кого і де готувати кадри.

Отже, законодавством недостатньо визначена відповідальність роботодавців за відмову в працевлаштуванні молодих громадян; відсутні нормативні документи про економічне стимулювання роботодавців, які створюють робочі місця для відповідних категорій молоді понад встановлену квоту. Потрібний досконалий механізм регулювання зайнятості різних категорій молоді, який враховував би фінансово-соціально-економічні можливості держави, регіону та підприємства.

Необхідно у нашій державі розробити ефективніші механізми, які б стимулювали працевлаштування молоді і сприяли б розвитку молодіжних підприємницьких ініціатив. Це повинно знайти відображення у державній молодіжній політиці. Зокрема, доцільно фінансувати молодіжні програми за рахунок бюджетів усіх рівнів та проводити конкурси програм, на державному рівні прогнозувати потреби ринку у кваліфікованих спеціалістах. Важливо також розвивати співробітництво з молодіжними організаціями, удосконалювати механізм надання молодим громадянам першого робочого місця, відпрацьовувати модель забезпечення вторинної та сезонної зайнятості, сприяти формуванню ефективного діалогу між молодими підприємцями-роботодавцями та державою.

Для цього необхідно ввести програми стажування, які сприяють працевлаштуванню випускників на підприємства, установи та організації, як державних, так і інших форм власності, оскільки вони теж є платниками податків і вносять внесок у розвиток країни.

Держава поки що неспроможна вирішувати всі проблеми самотужки. Тому всім громадським об'єднанням варто працювати над цими питаннями та проблемами і шукати ефективні форми їх вирішення. Лише створивши в Україні сприятливе підприємницьке середовище, ми вирішимо багато важливих проблем, у тому числі і для розвитку економічної активності молоді, та реалізації свого трудового потенціалу.

Отже, вирішення проблем зайнятості молоді потребує першочергової уваги з боку владних інститутів. Проте молоді люди теж не повинні опускати руки, адже труднощі долає той, хто хоче їх подолати.

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ МЕХАНІЗМУ ФУНКЦІОНУВАННЯ РИНКУ ПРАЦІ

Харченко Д.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет
Науковий керівник: к.ю.н., доцент Єрофеєнко Л.В.

В сучасних умовах розвитку економіки особливої актуальності набувають проблеми ефективної зайнятості населення України, створення ринку робочої сили і запобігання масового безробіття. Ринок праці займає одне з головних місць серед інших ринків. На нього впливає багато факторів, більшість яких залежить від товарного ринку. Середовище ринку формується під впливом стану економіки, способу господарювання і структурних змін, технічного і організаційного рівня підприємств, кількісно-якісної збалансованості засобів виробництва і робочої сили. Але, представлений людським фактором виробництва, ринок праці здатний не тільки здійснювати певні завдання, а й самостійно створювати умови для їх вирішення.

На сучасному етапі економіки важливою умовою радикальної зміни економічного середовища стає формування нових підходів щодо удосконалення соціально-трудових відносин. Серед найважливіших проблем у цій сфері передусім виділяється комплекс питань, пов'язаних з пошуком найбільш ефективних шляхів функціонування ринку праці, що в себе включає велику кількість проблем мікрорівня.

В сучасних умовах господарювання, коли економічна система не спроможна вирішити ряд економічних і соціальних проблем, створюється механізм функціонування ринку праці з елементами державного та профспілкового втручання.

Для виникнення, формування й функціонування ринку праці необхідні певні умови. Насамперед мають бути забезпечені правові умови

функціонування цього ринку, зокрема можливість вільного пересування в ньому громадян, вільного вибору роботи (юридична свобода працівника), можливість самостійно розпоряджатися своєю здатністю працювати.

Мінімізація впливу фінансово-економічної кризи на стан національного ринку праці здійснюється шляхом створення та реалізації законодавчої бази, спрямованої на:

- надання допомоги по частковому безробіттю з метою збереження робочих місць;

- запровадження загальнодержавних оплачуваних громадських робіт з метою створення умов для зайнятості безробітних громадян;

- здійснення заходів профілактики настання страхових випадків з метою запобігання безробіттю;

- упорядкування умов надання незайнятим громадянам статусу безробітного з метою зменшення утриманських настроїв серед працездатного населення;

- створення правових основ для захисту національного ринку праці від необґрунтованого використання праці іноземців.

У 2010-2011 роках зусилля центральних та місцевих органів виконавчої влади у сфері зайнятості населення будуть спрямовані на мінімізацію наслідків фінансово-економічної кризи та поліпшення ситуації на ринку праці. З цією метою передбачається забезпечити у ці роки розширення сфери застосування праці шляхом створення робочих місць більш як для 1,4 млн. осіб.

Забезпечується також реалізація заходів активної політики сприяння зайнятості населення відповідно до законодавства про зайнятість населення, положень Закону України „Про внесення змін до деяких законів України щодо зменшення впливу світової фінансової кризи на сферу зайнятості населення”, зокрема норм щодо здійснення профілактичних заходів, спрямованих на запобігання настанню безробіття, надання допомоги по частковому безробіттю, запровадження загальнодержавних оплачуваних громадських робіт.

Аналізуючи усе вище сказане можна зробити висновок, що за даних умови соціально-економічного життя, виникають труднощі в механізмі функціонування ринку праці, які не розв'язуються автоматично, в той час як їх розв'язання терміново потрібне для нормального функціонування економіки і підтримання соціальної стабільності в суспільстві.

СЕКЦІЯ 6
ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ТРАНСПОРТНИХ
ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ

ОСОБЕННОСТИ ОТВЕТСТВЕННОСТИ ПЕРЕВОЗЧИКОВ НА
АВТОМОБИЛЬНОМ ТРАНСПОРТЕ

Вознюк А.В.

Харьковский национальный автомобильно-дорожный университет
Научный руководитель: к.ю.н., доцент Селезень С.В.

Транспортный комплекс Украины - это обширный сектор народного хозяйства, обеспечивающий потребности экономики страны и населения в перевозках, влияющий на эффективность производства и качество жизни народа. Поэтому совершенствование государственного регулирования деятельности транспорта - одно из важнейших направлений правовой реформы сегодняшнего дня, а знание транспортного законодательства - обязательное условие высокой квалификации не только специалиста-транспортника, но и юриста-хозяйственника.

На сегодняшний день остро стоит вопрос о защите прав как перевозчиков, так и потребителей услуг транспортных предприятий. Несмотря на распространенность договора автомобильной перевозки грузов в хозяйственной практике, очень часто возникают вопросы ответственности перевозчиков за утрату, недостачу и повреждение (порчу) груза. Оказание услуг по перевозке грузов является предпринимательской деятельностью. При осуществлении предпринимательской деятельности лицо, не исполнившее обязательство либо исполнившее его ненадлежащим образом, несет ответственность, если не докажет, что надлежащее исполнение обязательства невозможно вследствие непреодолимой силы, то есть чрезвычайных и непредотвратимых при данных условиях обстоятельств.

Перевозчик несет ответственность за несохранность груза, происшедшую после принятия его к перевозке и до выдачи грузополучателю, уполномоченному им лицу, если не докажет, что утрата, недостача или повреждение (порча) груза произошли вследствие обстоятельств, которые перевозчик не мог предотвратить и устранение которых от него не зависело.

В отношении международных перевозок груза действуют нормы Конвенции ООН «О договорах международной дорожной перевозки грузов (КДПГ)» (1956) (далее — Конвенция КДПГ). Согласно п. 2 ст. 17 Конвенции КДПГ перевозчик освобождается от ответственности, если потеря груза, его повреждение произошли из-за обстоятельств, избежать

которых перевозчик не мог и последствия которых он не мог предотвратить.

Перевозчик как лицо, деятельность которого связана с использованием транспортных средств — источника повышенной опасности, обязан, согласно требованиям указанной статьи, возместить вред, причиненный источником повышенной опасности, если не докажет, что вред возник вследствие непреодолимой силы или умысла потерпевшего.

Повышенная опасность деятельности перевозчиков предопределила обязательность страхования их гражданско-правовой ответственности. Несмотря на то, что применительно к международной перевозке грузов страхование гражданской ответственности перевозчика не относится к обязательным видам страхования, необходимость осуществления последнего для перевозчиков предопределена особым характером их деятельности. Участие в дорожном движении, в том числе и при перевозке грузов, всегда несет риск.

Административная ответственность — еще один вид ответственности перевозчика. К такой ответственности автомобильный перевозчик (его водитель) привлекается как участник дорожного движения, нарушивший правила дорожного движения (далее — ПДД). *(Нет вины, но есть ответственность)*. Тот факт, что к перевозчику может применяться как гражданско-правовая, так и административная ответственность, а от привлечения к безвиновной гражданско-правовой ответственности перевозчик, в зависимости от обстоятельств дела, может быть освобожден при наличии обстоятельств форс-мажора, на практике вызывает сложности. Особенно это касается ситуаций с дорожно-транспортными происшествиями (далее — ДТП). Например: при доставке груза, произошло ДТП из-за которого был поврежден груз.

С точки зрения условий наступления гражданско-правовой ответственности в данном случае грузоперевозчик обязан возместить ущерб, поскольку отсутствие вины в случившемся ДТП и не привлечение перевозчика (его водителя) к административной ответственности не является основанием для освобождения перевозчика от гражданско-правовой ответственности. К гражданско-правовой ответственности профессиональный перевозчик привлекается на безвиновной основе.

Таким образом, можно сделать однозначный вывод: отсутствие административной ответственности грузоперевозчика не означает, что отсутствует его гражданско-правовая ответственность перед грузополучателем (грузоотправителем). При этом грузоперевозчик может быть освобожден и от гражданско-правовой ответственности, если докажет, что потеря груза, его повреждение произошли вследствие обстоятельств, избежать которых грузоперевозчик не мог и последствия которых он не мог предотвратить. То есть необходимо доказать, что действовали обстоятельства непреодолимой силы.

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТРАНСПОРТНОЇ СИСТЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Ворвуть Ю. В.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Науковий керівник: асистент Єна О.О.

В Україні створення правових стимулів розвитку транспортної системи можна віднести до пріоритетних напрямків внутрішньої політики держави, оскільки вона є одним з основних чинників підвищення добробуту суспільства та розвитку економічного потенціалу.

Як об'єкт державного управління транспортна система повинна належним чином відповідати рівню соціально-економічного розвитку держави та забезпечувати здійснення зовнішньоекономічної діяльності.

Як свідчить досвід країн із розвиненими економічними відносинами, діяльність органів управління транспортом має бути спрямована на повне задоволення потреб клієнта (споживача).

При цьому виникає необхідність вирішення основних проблем управління, по-перше, координації діяльності залізничного і автомобільного транспорту в процесі надання послуг щодо перевезення та, по-друге, - власне здійснення перевезень пасажирів і вантажів. Вирішення цих проблем визначається управлінням транспортною системою, які обумовлені місцем і роллю держави та її уповноважених органів.

Органи державного управління транспортом, шляхом тарифної політики, ціноутворення, координації діяльності різних видів транспорту, здійснюють непряме регулювання транспортної системи.

Мета державної політики у сфері транспорту – формування та розвиток конкурентного середовища шляхом розробки та прийняття уповноваженими органами відповідних нормативних актів. Вирішення даного завдання має бути першочерговим для країн з перехідною економікою.

Адміністративні правовідносини у транспортній сфері – це виникаючий на основі норм адміністративного права індивідуалізований суспільний зв'язок між особами – суб'єктами правовідносин. Адміністративні регулятивні правовідносини у транспортній сфері є правовідносинами пасивного типу.

Адміністративно-правове регулювання правовідносин у транспортній галузі здійснює комбінацію способів правового регулювання, в якій є домінуючими зобов'язання і заборони. Правила поведінки охороняються державою.

У сфері діяльності транспорту регулювання суспільних відносин використовуються різні правові методи. Наприклад, оскільки підприємства

залізничного транспорту в основному знаходяться у державній власності, то це зумовлює необхідність використання імперативного методу регулювання. Це сприяє економічному розвитку України та власне національній безпеці.

В залежності від форми власності інших видів транспорту регулювання суспільних відносин буде імперативним чи диспозитивним. Наприклад, об'єкти морського та річкового транспорту переважно знаходяться в недержавній формі власності. Серед методів регулювання державні органи використовують реєстрацію, сертифікацію тощо. Саме ті суспільні відносини, які стосуються національної, громадської безпеки, а також адміністративної відповідальності за порушення загальнообов'язкових норм вимагають використання імперативного методу регулювання.

Таким чином, управління транспортною системою повинне здійснюватись так, щоб діяльність уповноважених державних органів була спрямована на створення «сприятливого клімату» для задоволення потреб споживачів транспортних послуг та забезпечення національної безпеки. Інфраструктуру ж транспортної системи доцільно залишити під контролем держави.

Література

1. Коваль Л.В. Адміністративне право: Курс лекцій: Для студентів юридичних вузів та факультетів. - К.: Вентурі,1996.-208с.
2. Нижник Н.Р., Машков О.А. Системний підхід в організації державного управління: Навч. посіб. - К.: УАДУ,1998.
3. Развадовський В.Й. Зміст і особливості адміністративних правовідносин у транспортній сфері// Наше право.-2003.-№4.-С.36-44
4. Транспортне право України: Навч.посіб./Демський Е.Ф., Гіжевський В.К., Демський С.Е., Мілашевич А.В.; За заг. ред. В.К. Гіжевського, Е.Ф. Демського.-К.: Юрінком Інтер,2002.-416с.

ДІЯЛЬНІСТЬ ТРАНСПОРТНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

Гончаров К.В., Картамишев І.М.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Науковий керівник: к.ю.н., доцент Леонтєва Л.В.

На сьогоднішній день державне управління транспортом — це врегульована нормами права юридична владна діяльність органів виконавчої влади і місцевого самоврядування в межах своєї компетенції. Проблема полягає в тому, що дана діяльність повинна бути спрямована на задоволення в повному обсязі матеріальних і культурних потреб суспільства та зміцнення обороноздатності країни. На нашу думку державне управління в галузі транспорту має забезпечувати:

- своєчасне, повне та якісне задоволення потреб населення і суспільного виробництва в перевезеннях та потреб оборони України;
- захист прав громадян під час їх транспортного обслуговування;
- безпечне функціонування транспорту;
- додержання необхідних темпів і пропорцій розвитку національної транспортної системи;
- захист економічних інтересів України та законних інтересів підприємств та організацій транспорту та споживачів транспортних послуг;
- створення рівних умов для розвитку господарської діяльності підприємств транспорту;
- обмеження монополізму та розвиток конкуренції;
- координацію роботи різних видів транспорту;
- ліцензування окремих видів діяльності в галузі транспорту;
- охорону навколишнього природного середовища від шкідливого впливу транспорту.

Державне управління діяльністю транспорту здійснюється шляхом проведення та реалізації економічної (податкової, фінансово-кредитної, тарифної, інвестиційної) та соціальної політики, включаючи надання дотацій на пасажирські перевезення. Місце і роль транспорту у суспільному виробництві визначає необхідність його пріоритетного розвитку, державної підтримки в задоволенні його потреб у транспортних засобах, матеріально-технічних і паливно-енергетичних ресурсах.

Державне управління галузі транспорту здійснюють: Міністерство транспорту України, місцеві Ради народних депутатів та інші спеціально уповноважені на те органи відповідно до їх компетенції. На нашу думку, нормальне і безпечне функціонування транспортної системи, як однієї з найскладніших галузей виробництва, можливе лише за умови відповідного державного регулювання, всебічної державної фінансової, економічної, соціальної та адміністративної підтримки.

Законодавством України визначені мета і завдання державного управління в галузі транспорту на принципах, закріплених Конституцією України і досить повно висвітлені в юридичній літературі.

У відповідності до ст.3 Закону України «Про транспорт» управління в галузі транспорту має забезпечувати своєчасне, повне та якісне задоволення потреб населення і суспільного виробництва в перевезеннях та потреб оборони України; захист прав громадян під час їх транспортного обслуговування; безпечне функціонування транспорту; додержання необхідних темпів і пропорцій розвитку національної транспортної системи; захист економічних інтересів України та законних інтересів підприємств і організацій транспорту і споживачів транспортних послуг; створення однакових умов для розвитку господарської діяльності підприємств транспорту; обмеження монополізму та розвиток конкуренції; координацію роботи різних видів транспорту; ліцензування окремих видів

діяльності в галузі транспорту та охорону навколишньою природного середовища від шкідливого, впливу транспорту [1,Ст.446].

Конкретніше визначені цілі й завдання державною регулювання в галузевих нормативних актах. В статті 4 Закону України “Про залізничний транспорт” сказано, що з метою забезпечення державних і суспільних інтересів, свободи підприємництва і формування ринку транспортних послуг, безпеки перевезень, захисту навколишнього природного середовища Кабінет Міністрів України визначає умови й порядок організації діяльності залізничного транспорту [2,Ст.4]. Крім того, управління процесом перевезень у внутрішньому та міжнародному сполученнях, а також регулювання виробничо-господарської діяльності у сфері організації і забезпечення цього процесу залізницями, підприємствами, установами та організаціями провадяться централізовано і належать виключно до компетенції Укрзалізниці, яка здійснює функції господарського суб’єкта.

В статті 6 Закону України “Про автомобільний транспорт” зазначено, що основним завданням державного регулювання діяльності автомобільного транспорту є формування ринку його послуг шляхом реалізації єдиної економічної, інвестиційної, науково-технічної та соціальної політики [3,Ст.6]. Держава здійснює регулювання діяльності цивільної через Міністерство транспорту України та Комітет по використанню повітряного простору України за такими напрямками (ст. 3 Повітряного кодексу України):

- забезпечення розвитку цивільної авіації; нагляд за безпекою польотів повітряних суден;
- сертифікація, реєстрація та ліцензування;
- регулювання використання повітряною простору і обслуговування повітряного руху;
- захист авіації України від незаконного втручання в її діяльність та інші [4,Ст.3]..

Аналогічні цілі та завдання державного регулювання торговельного мореплавства закріплені у ст. 3 Кодексу торговельного мореплавства України [5,Ст.3].

Література:

1. Закон України «Про транспорт» // Відомості Верховної Ради. 1994. – № 51. – Ст. 4.
2. Закон України «Про залізничний транспорт України» // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 40. – Ст. 4.
3. Закон України «Про автомобільний транспорт» // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 22. – Ст. 6.
4. Закон України «Повітряний кодекс України» // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 25. – Ст. 4.
5. Кодекс торговельного мореплавства України // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 47–52. – Ст. 3.

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ МІСЬКОГО ЕЛЕКТРОТРАНСПОРТУ

Ільїнських С.С.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Науковий керівник: к.ю.н., доцент Селезень С.В.

Згідно з законодавством Єдину транспортну систему України складають: транспорт загального користування (залізничний, морський, річковий, автомобільний і авіаційний, а також міський електротранспорт, у тому числі метрополітен); промисловий залізничний транспорт; відомчий транспорт; трубопровідний транспорт; шляхи сполучення загального користування.

Міський електричний транспорт-складова частина єдиної транспортної системи, призначена для перевезення громадян трамваями, тролейбусами, поїздами метрополітену на маршрутах (лініях) відповідно до вимог життєзабезпечення населених пунктів. Міський електротранспорт з'явився майже одночасно з автомобільним і постійно конкурував з ним. Проте становлення господарсько-правового регулювання діяльності підприємств міського електротранспорту відбувалося складніше, ніж в інших сферах транспорту. На сьогоднішній день перевезення міським електротранспортом є незамінними в усіх розвинених країнах світу. Порівняно з автомобільними перевезеннями вони є вигіднішими з позицій економіки. Середньодобовий пасажиропотік складає: метро-800 тис. чол, трамваєм - 338,6 тис.чол., тролейбусом-335,3 тис.чол. (данні на 2011р.)

До складу міського електротранспорту входять підприємства міського електротранспорту, що здійснюють перевезення пасажирів, вантажів, багажу, пошти, рухомий склад, трамвайні і тролейбусні лінії, ремонтно-експлуатаційні депо, службові приміщення, фунікулери, канатні дороги, ескалатори, заводи по ремонту рухомого складу і виготовленню запасних частин, споруди енергетичного господарства та зв'язку, промислові, ремонтно-будівельні, торговельні та постачальницькі організації, навчальні заклади, науково-дослідні та проектно-конструкторські установи, заклади охорони здоров'я, відпочинку, фізичної культури і спорту та інші культурно-побутові заклади і підприємства, установи та організації незалежно від форм власності, що забезпечують роботу міського електротранспорту. При цьому міський електротранспорт крім основної мети спрямований ще й на досягнення такої важливої публічної мети як наповнення місцевого бюджету, адже переважна більшість підприємств міського електротранспорту знаходиться на балансі територіальної громади.

Проте в більшості українських міст підприємства міського електротранспорту мають низку проблем, викликаних недосконалістю

господарсько-правового регулювання діяльності підприємств міського електротранспорту та самого стану підприємств міського електротранспорту.

Проблеми міського електротранспорту:

1. високий рівень зношеності рухомого складу та інших об'єктів, неможливість заміни сучасними засобами;
2. підвищена небезпека для споживачів та висока аварійність порівняно з іноземними підприємствами;
3. обов'язок безкоштовного перевезення значної кількості громадян пільгових категорій із постійною затримкою компенсації з державного бюджету;
4. відсутність коштів на будівництво метрополітену у великих містах України.
5. неможливість руху по всій території міста;
6. неможливість фінансування держ. бюджетом.

І це лише найбільш важливі проблеми, що вказують на необхідність поліпшення господарсько-правового регулювання діяльності підприємств міського електротранспорту.

Загальне регулювання діяльності у сфері міського електричного транспорту та його розвитку здійснює Кабінет Міністрів України, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські державні адміністрації у межах своїх повноважень. Діяльність підприємств міського електротранспорту регулюється ЦК України, ГК України, Законами України «Про транспорт», «Про міський електротранспорт», значною кількістю підзаконних НПА.

Проте наявність великої кількості норм у різних НПА проблем діяльності міських. Місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування забезпечують реалізацію державної політики у сфері міського електричного транспорту, а також розробляють регіональні та місцеві програми його розвитку і забезпечують їх виконання, встановлюють тарифи на проїзд, організують перевезення пасажирів та здійснюють контроль за ним, встановлюють порядок справляння плати за проїзд, інформують населення про зміни, що стосуються надання транспортних послуг, забезпечують координацію роботи, пов'язаної з функціонуванням міського електричного транспорту та інших видів міського транспорту, створюють належні дорожні умови для здійснення перевезень, реалізують заходи з розвитку, вдосконалення та облаштування маршрутної мережі, виконують інші функції щодо створення безпечних умов діяльності у сфері міського електричного транспорту згідно із законодавством.

Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 29 грудня 2006 р. N 1855 державна програма розвитку міського електротранспорту на 2007-2015 роки. Напрямки удосконалення діяльності міського електротранспорту: організації ефективного управління зазначеним видом

транспорту та використання його майнового комплексу; забезпечення без збиткового функціонування підприємств; технічного переоснащення міського електротранспорту; нормативно-правового і науково технічного забезпечення його подальшого функціонування та розвитку; створення умов для ефективного розвитку галузі; особливу увагу приділити контролю.

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ТРАНСПОРТНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ

Олійник І.В., Рябошапка О.О
Харківський національний автомобільно- дорожній університет
Науковий керівник: к.ю.н., доцент Леонтьєва Л.В.

Перевезення небезпечних вантажів посідає чільне місце в спеціальному регулюванні діяльності з транспортних перевезень вантажів, що обумовлено необхідністю підвищеного захисту навколишнього середовища (від забруднення), інтересів перевізника (як майнових, так і особових інтересів робітників щодо безпеки життя та охорони здоров'я), вантажовідправника та вантажоодержувача і третіх осіб. [1]

В Україні порядок переміщення цих вантажів здійснюється згідно із Законом України «Про перевезення небезпечних вантажів», статутних положень для кожного виду транспорту, а міжнародні транспортні перевезення регулюються ще й положеннями Європейської угоди про міжнародне дорожнє перевезення небезпечних вантажів (ДОПНВ) від 3 вересня 1957 р., до якої Україна приєдналася у 2000 р. [2]

Згідно зі ст. 1 Закону України «Про перевезення небезпечних вантажів» під таким вантажем розуміють речовини, матеріали, вироби, відходи виробничої та іншої діяльності, які внаслідок притаманних їм властивостей за наявності певних факторів можуть під час перевезення спричинити вибух, пожежу, пошкодження технічних засобів, пристроїв, споруд та інших об'єктів, заподіяти матеріальні збитки та шкоду довкіллю, а також призвести до загибелі, травмування, отруєння людей, тварин і які за міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана ВР України, або за результатами випробувань в установленому порядку залежно від ступеня їх впливу на довкілля або людину віднесено до одного з класів небезпечних речовин. Останніми вважаються речовини, віднесені до таких класів: клас 1-вибухові речовини та вироби; клас 2-гази; клас 3-легкозаймисті розчини; клас 4.1-легкозаймисті тверді речовини; клас 4.2-речовини, схильні до самозаймання; клас 4.3 речовини, що виділяють легкозаймисті гази у разі взаємодії з водою; клас 5.1-речовини, що окислюють; клас 5.2 органічні пероксиди; клас 6.1-токсичні речовини; клас 6.2-інфекційні речовини; клас 7-радіоактивні матеріали; клас 8-корозійні речовини; клас 9-інші небезпечні речовини та вироби. [3]

Транспортні засоби, а також загально технічні та організаційно-методичні вимоги, зокрема щодо термінології, класифікації небезпечних вантажів і методів класифікаційних випробувань, упаковок (тари), контейнерів, цистерн, засобів пакування для перевезення небезпечних вантажів і методів їх випробувань та маркування, підлягають спеціальному технічному регулюванню - мають власні стандарти та сертифікаційні вимоги. В разі дорожнього перевезення відповідність транспортних засобів, обладнання, підготовки водіїв перевіряється Державтоінспекцією Міністерства внутрішніх справ України з видачею відповідних свідоцтв про допуск до перевезення. Розроблення стандартів на всі види продукції та відходи, що належать до небезпечних вантажів, внесення змін до них здійснюється підприємством – виробником небезпечного вантажу. Упаковка (тара), контейнери, цистерни та засоби пакування, що можуть за результатами випробування використовуватися для перевезення зазначеної продукції та відходів, повинні мати сертифікати відповідності. Стандарти, що стосуються дорожнього перевезення небезпечних вантажів, розробляються Державтоінспекцією Міністерства внутрішніх справ України за погодженням зі спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у галузі транспорту.

Особливий порядок поводження із небезпечним вантажем встановлено і транспортними статутами. Так, згідно зі Статутом залізниць України відповідальність за виконання всіх належних заходів, що гарантують безпеку перевезень, наявність мобільних підрозділів для ліквідації аварій та їх наслідків під час перевезення цих вантажів покладається на відправника й одержувача небезпечного вантажу. Обов'язок забезпечення охорони супроводу небезпечного вантажу та незалежного виконання операцій із промивання, дегазації, дезактивації вагонів після вивантаження у спеціально обладнаних місцях несе одержувач. Також відправник несе відповідальність за пред'явлення вантажу, який заборонено перевозити або який потребує під час перевезення особливих заходів безпеки, та з неправильним зазначенням найменування вантажу або його властивості з відправника, крім заподіяних залізниці збитків і витрат, стягується штраф у розмірі п'ятикратної провізної плати за всю відстань перевезення. Якщо через порушення відправником Правил перевезення небезпечних вантажів сталася аварія, збитки відшкодовуються відправником.

Література

1. Транспортне право України: підруч. для студ. вищ. навч. закл./Т65 М.Л.Шелухін, О.І.Антонюк; за ред. М.Л.Шелухіна.- К.: Вид. Дім «Ін Юре», 2008.-896с.

2. Про автомобільний транспорт: Закон України від 5 квітня 2001р. №2344-3 в редакції Закону України від 23 лютого 2006 р. №3492-5//Відомості Верховної Ради України.-2006.-№32.-Ст.273

3.Про перевезення небезпечних вантажів: Закон України від 6 квітня 2000р.//Відомості Верховної Ради України.-2000.-№28.-Ст.222

ЕКОНОМІЧНИЙ ЗМІСТ ТА ПРАВОВІ ЗНАЧЕННЯ ТРАНСПОРТНИХ ДОГОВОРІВ

Пихтіна В.О.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет
Науковий керівник: к.ю.н., доцент Єрофеєнко Л.В.

Підприємства транспорту здійснюють перевезення та надають послуги на основі державних контрактів і договорів про перевезення пасажирів і вантажів з урахуванням економічної ефективності перевізних та переробних можливостей транспорту. Економічні відносини підприємств транспорту, що виникають у процесі перевезення, ґрунтуються на принципах взаємної вигоди, рівної та повної відповідальності.

Транспортні договори поділяються на основні та допоміжні. Основні транспортні договори опосередковують головну сферу взаємовідносин транспортних організацій та клієнтури (договори про перевезення пасажирів, вантажів, багажу та пошти, договори буксирування). Допоміжні договори сприяють нормальній організації перевізного процесу (договори на організацію перевезень, експедиції, на експлуатацію під'їзних колій, подачу і забирання вагонів тощо).

Перевезення пасажирів, вантажів, багажу та пошти залежно від видів транспорту, якими вони здійснюються, поділяються на: а) залізничні; б) внутрішніми водними шляхами (річкові); в) морські; г) повітряні; д) автомобільні. Крім того, перевезення у межах територіальної сфери дії однієї транспортної організації (наприклад, Львівської залізниці) вважаються перевезеннями місцевого сполучення; перевезення двома чи кількома організаціями одного виду транспорту є перевезеннями у прямому сполученні, а перевезення за єдиним транспортним документом організаціями різних видів транспорту — перевезеннями у прямому змішаному сполученні.

На морському транспорті перевезення та буксирування бувають: а) каботажні — між портами України; б) міжнародні — між іноземними портами.

Кожен із видів транспорту є окремою господарською системою, що взаємодіє з іншими транспортними системами. Крім перелічених, існує ще один вид транспорту — трубопровідний, який перекачує нафту, газ, воду тощо. Проте відносини, що складаються при транспортуванні цих продуктів трубопроводами, регулюються або законодавством про поставки, або законодавством про постачання енергетичних та інших

ресурсів через приєднану мережу. Організація, що експлуатує трубопровід, водночас є й володільцем продукції, яка перебуває у трубопроводі.

На даний момент застосування, наприклад, того ж самого договору перевезення, сприяє швидкому розвитку відносин між самими суб'єктами підприємницької діяльності, забезпечує потреби споживачів у будь-якому виді продукції.

Що ж стосується прав особи в даних договорах, то наприклад, стаття 911 ЦК України встановлює мінімальний обсяг прав пасажирів, що має бути забезпечений транспортною організацією, яка здійснює перевезення. Так, пасажир має право:

1) одержати місце у транспортному засобі згідно з придбаним квитком;

2) провозити з собою безоплатно одну дитину віком до шести років, якщо вона не займає окремого місця;

3) купувати для дітей віком від 6 до 14 років дитячі квитки зі сплатою в пільговому порядку;

4) перевозити з собою безоплатно ручну поклажу в межах норм, встановлених транспортними статутами (кодексами);

5) зробити не більше однієї зупинки в дорозі з подовженням строку чинності проїзних документів не більше ніж на 10 діб, а в разі хвороби — на весь час хвороби;

6) відмовитися від поїздки з поверненням вартості або частини вартості квитка — залежно від строку здавання квитка згідно з правилами, встановленими транспортними кодексами (статутами);

7) отримувати повну та своєчасну інформацію про час та місце відправлення транспортного засобу за вказаним у квитку маршрутом;

8) інші права, встановлені транспортними статутами (кодексами).

У разі порушення зобов'язання, що впливає із договору перевезення, сторони несуть відповідальність, встановлену погодженням сторін, якщо інше не передбачено транспортними статутами та кодексами (ст. 920 ЦК України). Крім того, ЦК України встановлена також відповідальність перевізника за ненадання транспортного засобу і відповідальність відправника за невикористання наданого транспортного засобу (ст. 921), а також відповідальність перевізника за затримку відправлення пасажирів та порушення строку доставлення пасажирів до пункту призначення (ст. 922). Перевізник відповідає за втрату, нестачу, псування або пошкодження вантажу, багажу, пошти (ст. 924).

Підбиваючи підсумки, необхідно сказати, що наше законодавство поки що ще не на сто відсотків проконтролювало правове регулювання всіх транспортних договорів, є багато прогалин, тому тільки реальне законодавче втручання з боку держави дозволить вивести роль транспортних договорів на провідне місце в реалізації прав юридичних та фізичних осіб.

ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ ТРАНСПОРТНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

Савчук А.О., Дворічанський В.Ю.
Харківський національний автомобільно- дорожній університет
Науковий керівник: к.ю.н., доцент Леонтєва Л.В.

Головним (провідним) органом у системі центральних органів виконавчої влади, який забезпечує реалізацію державної політики у галузі транспорту і дорожнього господарства, у сфері використання повітряного простору України та навігаційно-гідрографічного забезпечення мореплавства, є Міністерство транспорту України.

Відповідно до Положення про Міністерство транспорту України, затвердженого Указом Президента України від 11 травня 2000 р., основними завданнями Мінтрансу України є:

- державне управління транспортним комплексом і дорожнім господарством України, використанням повітряного простору України, навігаційно-гідрографічним забезпеченням мореплавства;

- організація безпечної роботи транспортного комплексу і дорожнього господарства України;

- забезпечення реалізації державної політики щодо становлення та розвитку транспортного комплексу і дорожнього господарства України, національної мережі міжнародних транспортних коридорів, організація навігаційно-гідрографічного забезпечення мореплавства, використання повітряного простору України для своєчасного, повного та якісного задоволення потреб населення і суспільного виробництва в перевезеннях усіма видами транспорту;

- забезпечення взаємодії та координації роботи автомобільного, авіаційного, залізничного, морського і річкового транспорту, дорожнього господарства, здійснення заходів щодо розвитку єдиної транспортної системи України;

- створення рівних умов для розвитку господарської діяльності підприємств транспорту всіх форм власності;

- створення умов для інтеграції транспортного комплексу і дорожнього господарства України до європейської та світової транспортної системи. Крім міністерства транспорту України, управління здійснюється місцевими Радами народних депутатів та іншими органи відповідно до їх компетенції.

Нормальне і безпечне функціонування транспортної системи, як однієї з найскладніших галузей виробництва, на нашу думку, можливе лише за умови всебічної державної фінансової, економічної, соціальної та адміністративної підтримки.

У відповідності до ст.3 Закону України «Про транспорт» управління в галузі транспорту має забезпечувати своєчасне, повне та якісне задоволення потреб населення і суспільного виробництва в перевезеннях та потреб оборони України; захист прав громадян під час їх транспортного обслуговування; безпечне функціонування транспорту та інше [1,Ст.446].

Кожна з підгалузей єдиної транспортної системи України має свої органи управління, а також транспортні й інші організації, які входять до цієї підгалузі. Певне уявлення про них може дати система організацій залізничного транспорту. Для забезпечення державних і суспільних інтересів, свободи підприємництва і формування ринку транспортних послуг, безпеки перевезень, захисту навколишнього природного середовища Кабінет Міністрів України визначає умови і порядок організації діяльності залізничного транспорту загального користування, сприяє його пріоритетному розвитку, надає підтримку в задоволенні потреб залізниць у рухомому складі, матеріально-технічних і паливно-енергетичних ресурсах.

Крім Міністерства транспорту, яке здійснює державне управління транспортним комплексом, управління залізницями та іншими підприємствами залізничного транспорту, що належать до загальнодержавної власності, здійснює орган управління залізничним транспортом - Державна адміністрація залізничного транспорту України (далі - Укрзалізниця), підпорядкований Міністерству транспорту України.

Виключно до компетенції Укрзалізниці, яка здійснює функції господарюючого суб'єкта належить управління процесом перевезень у внутрішньому і міжнародному сполученнях, а також регулювання виробничо-господарської діяльності у сфері організації і забезпечення цього процесу залізницями, підприємствами, установами та організаціями, які Укрзалізниця проводить централізовано.

Основною організаційною ланкою на залізничному транспорті є залізниця. Створення, реорганізація, ліквідація та визначення територіальних меж залізниць, призначення і звільнення їх керівників здійснюються рішеннями Кабінету Міністрів України за поданням Міністерства транспорту України. В Україні діють п'ять залізниць - Донецька, Львівська, Одеська, Південно-Західна, Придніпровська.

Повноваження, права та обов'язки залізниць визначаються Законом України "Про залізничний транспорт", їх статутами. Затвердження статутів залізниць здійснює Міністерство транспорту України за погодженням з Міністерством економіки України та Антимонопольним комітетом України.

Створення, реорганізація та ліквідація підприємств, установ та організацій, які входять до складу залізниць, затвердження їх статутів (положень), а також укладання контрактів (трудових договорів) з їх керівниками здійснюються у порядку, встановленому чинним законодавством України, а також статутами залізниць.

Література

1. Закон України «Про транспорт» // Відомості Верховної Ради. 1994. – № 51. – Ст. 4.
2. Закон України «Про залізничний транспорт України» // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 40. – Ст. 4.
3. Закон України «Про автомобільний транспорт» // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 22. – Ст. 6.

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОПЛАТИ ПРАЦІ В АТОТРАНСПОРТНОМУ КОМПЛЕКСІ

Савченко Ю.О., Дюканова М.В.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Науковий керівник: к.ю.н., доцент Селезень С.В.

Успішна робота автотранспортних підприємств (АТП) багато в чому залежить від рівня організації виробництва технічного обслуговування, стану рухомого складу і ефективної праці робітників АТП.

Вдосконалення організації праці вимагає обов'язкового впровадження прогресивних методів матеріального стимулювання, які зможуть цілком зацікавити робітників у своєчасному та якісному виконанні всіх видів робіт.

У контексті економіко – правових і організаційних заходів окреме місце займає система оплати праці.

Системи оплати праці поділяються на види залежно від того, що береться за основу виміру праці. Так, якщо оплата праці нараховується за встановлений відпрацьований час, то це погодинна система оплати праці. Нарахування ж заробітної плати за кількість виробленої продукції належної якості називають відрядною системою заробітної плати. Обидві системи мають певні різновиди. Наприклад, відрядна система поділяється на пряму відрядну, відрядно – прогресивну, відрядно-преміальну та акордну. Погодинна ж система оплати праці поділяється на погодинну, поденну і помісячну.

Правове регулювання оплати праці охоплює також гарантійні та компенсаційні виплати. Гарантійні називають виплати, коли працівник не виконує трудових обов'язків із поважних причин, передбачених законодавством. Компенсаційні витрати – відшкодування витрат працівника, пов'язаних із виконанням трудових обов'язків: на відрядження, переїзд на роботу до іншої місцевості, за використання власного інструменту, транспортних засобів тощо.

Системи оплати праці, показники і розміри преміювання робітників АТП повинні варіюватися. Вони повинні вчасно відображати зміни в удосконаленні технології виконуваних робіт, організації праці, у рівні продуктивності праці і досягнутих показників як у цілому по підприємству, так і по окремих групах робітників.

Як демонструє щоденна практика, економічно-правові обґрунтовані системи оплати праці в поєднанні з чіткою організацією роботи технічної служби є потужним важелем у підвищення техніко-економічних показників АТП, стабілізації кадрів ремонтно-обслуговуючих працівників.

Автомобільний транспорт відноситься до числа трудомістких галузей економіки. Це пояснюється особливостями виробничого процесу на

транспорті, а також тим, що ефективність використання трудових ресурсів в АТП не висока і відносна чисельність працівників висока. Все це робить особливо актуальним вирішення проблем управління персоналом.

Заробітна плата працівників АТП складається з:

- тарифних ставок або посадових окладів;
- доплат і надбавок;
- премій за виробничі результати роботи;
- спеціальних видів премій;
- винагород за підсумками роботи за рік;
- матеріальної допомоги;
- одноразових премій та інших виплат.

Кожне підприємство при виборі системи оплати праці повинно виходити з конкретних умов організації ремонту і технічного обслуговування, виробничих та інших умов роботи підприємства та встановлювати таку систему, яка буде максимально зацікавлювати робітників у підвищенні продуктивності праці і поліпшення якості виконуваних робіт. У сучасних умовах автотранспортним підприємствам надана свобода при виборі способів оплати праці працівників.

На передових автотранспортних підприємствах питання оплати праці ремонтних робітників вирішують у комплексі з питаннями організації технічного обслуговування і ремонту автомобілів. Розробляється раціональна технологія, оснащуються робочі місця на основі типових проектів сучасної організації праці, нормується праця, підвищуються кваліфікація і професійна майстерність робітників.

Забезпечити достатньо високий рівень професійної надійності працівників АТП не може, якщо воно не має шкали оплати праці, стимулюючу високу ефективність праці і не виплачує грошову винагороду по конкурентоспроможних ставках.

Отже, одним із шляхів поліпшення роботи технічної служби автотранспортного підприємства, незалежно від форми його власності, є застосування таких форм і методів матеріального стимулювання, які б найбільшою мірою зацікавлювали ремонтних робітників в підвищенні продуктивності праці і поліпшення якості виконуваних робіт.

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ТРАНСПОРТНЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ В УКРАИНЕ

Скачкова А. О., Логинова М. А.

Харьковский национальный автомобильно-дорожный университет

Научный руководитель: к.ю.н., доцент Леонтьева Л.В.

Деятельность транспорта в Украине регулируется законами Украины, кодексами, уставами, постановлениями Кабинета Министров, а также подзаконными актами, принятыми на уровне профильных министерств.

Важно учитывать и тот факт, что транспортные предприятия являются субъектами хозяйственной деятельности, и все законы и постановления, регулирующие деятельность таких субъектов распространяются и на предприятия транспорта. Так хозяйственные взаимоотношения регулируются гражданским правом, порядок уплаты налогов и сборов - налоговым правом и установленным порядком осуществления и регулирования лицензированными видами деятельности, и т. п.. Но целый ряд законов касается только деятельности транспортных предприятий. На них бы хотелось бы остановиться подробнее.

1) Правовое обеспечение деятельности железнодорожного транспорта.

Правовой статус железнодорожного транспорта определяется Законом Украины от 4 июля 1996 г. «О железнодорожном транспорте», а также Уставом железных дорог Украины, утвержденным постановлением Кабинета Министров Украины от 6 апреля 1998 г. .

Управление железнодорожным транспортом осуществляет Государственная администрация железнодорожного транспорта Украины — это орган управления железнодорожным транспортом общего пользования, который подведомствен Министерству транспорта Украины.

2) Правовое обеспечение деятельности речного и морского транспорта.

Основным нормативным актом, который регулирует управление морским и речным транспортом, является «Положение о Государственном департаменте морского и речного транспорта Украины», утвержденное постановлением Кабинета Министров Украины от 30 марта 2000 г.

Деятельность морского транспорта регулируется также «Кодексом торгового мореплавания Украины» и довольно сильно в правовом отношении зависит от международных правовых актов регулирующих взаимоотношения на море. Правовые аспекты деятельности речного транспорта устанавливаются «Водным кодексом Украины»

3) Правовое обеспечение деятельности автомобильного транспорта.

Деятельность автомобильного транспорта в Украине регулируется следующими законодательными актами: Законом Украины от 30 июня 1993 г. «О дорожном движении» (в редакции от 10 ноября 1994 г.), а также «Уставом автомобильного транспорта Украины».

Регулирование деятельности автомобильного транспорта осуществляет Министерство транспорта Украины. Основные задачи, функции и права органов управления автомобильным транспортом предусмотрены в «Положении о Государственном департаменте автомобильного транспорта Украины», утвержденном постановлением Кабинета Министров Украины от 30 марта 2000 г., а также «Уставе автомобильного транспорта Украины».

4) Правовое обеспечение деятельности гражданского воздушного транспорта.

Украинскому государству принадлежит полный и исключительный суверенитет над воздушным пространством Украины, являющимся частью

территории Украины. Деятельность воздушного транспорта регулируется «Воздушным кодексом Украины».

Органом, осуществляющим управление гражданской авиацией, является Государственный департамент авиационного транспорта «Укравиация», Положение о котором утверждено постановлением Кабинета Министров Украины от 29 марта 2000 г.

5) Правовое обеспечение деятельности трубопроводного транспорта.

В систему трубопроводного транспорта Украины входят: магистральный трубопроводный транспорт, промышленный трубопроводный транспорт, а также нефтебазовые внутрипромышленные нефте-, газо- и продуктопроводы, городские газопроводные, водопроводные, теплопроводные, канализационные сети, мелиоративные системы и др.

Правовые, экономические и организационные принципы деятельности трубопроводного транспорта определяет Закон Украины «О трубопроводном транспорте». Особенности применения этого Закона в части функционирования промышленного трубопроводного транспорта устанавливаются Кабинетом Министров Украины. Государственное управление в сфере трубопроводного транспорта осуществляют Министерство топлива и энергетики Украины, а также местные органы государственной исполнительной власти и органы местного самоуправления в пределах их компетенции. Во время чрезвычайных ситуаций непосредственное руководство предприятиями трубопроводного транспорта и контроль за их деятельностью обеспечиваются органами Минобороны Украины.

Деятельность транспортной системы в Украине не регулируется единым законом. Законотворческая деятельность продолжает развиваться и настоящее время, вот, к примеру, сейчас в Верховной Раде Украины рассматривается новая редакция «морского кодекса Украины».